

suum cuique tributo.
1608/687.

M. Val. Martialis

EPIGRAMMATA.

In Usū Scholæ WESTMONASTERIENSIS.

EDITIO ALTERA.

LONDINI:

Typis JACOBI BETTENHAM:

Sumptibus B. & B. BARKER, ad Inſignia Colle-
gii Weſtmonaſterienſis juxta Scholam Regiam.

MDCCXL.

MA. Vol. Manichae

EPICATA

In Uniu. Schola Westmonasteriensis.

EDITIO ALTERA.

LONDINI:

Typis JACOBI BETTERHAM.

Emendatus R. B. BAKER, ex Augustinis Collis
ex Westmonasteriensis juxta Scholam Regiam.

MDCCLXII

Honoratissimis Dominis,

CAROLO, COMITI *de* MIDDLESEX,
D^{no} CAROLO NOEL SOMERSET,
DOMINO HENRICO BRYDGES,
DOMINO JOHANNI SACKVILLE,
CAROLO, DOMINO MORDAUNT,
THOMÆ, DOMINO DUPLIN,
LIONELLO, D^{no} HUNTINGTOWR,
JOHANNI, DOMINO BOYLE,
THOMÆ, DOMINO BOSTON,
FRANCISCO, D^{no} HERMITAGE,
PATRICIO, BARONI *de* KENNAIRD,
HENRICO, COMITI NASSAU.

JA M diu in usum *Scholæ*
Regiæ Westmonasteriensis
prodiit MARTIALIS, ab iis,
quæ liberalium aures offen-
dere, aut puerorum animos
inquinare poterant, repurga-
tus. Optimo fane consilio ;
cum nemo poetarum juven-

DEDICATIO.

tuti vel delectandæ vel erudiendæ magis sit idoneus.

Habet enim, sui gregis facile primus, miram in describendis moribus concinnitatem, & elegantiam, multo etiam sale conditam; habet, præ cæteris omnibus, locupletem rerum & consuetudinum Romanarum penum: illa juniorum ingenia ad legendum allicit; hæc legentes utilissimo ad humaniores literas apparatu instruit.

Quoniam vero in his, quæ antiquitatem spectant, tam multus sit; & ad ea tanquam omnibus nota sæpe obscurius alludat: mihi experientiâ compertum est, ex hac ipsâ
copiâ

DEDICATIO.

copiâ fieri, ut minus intelligatur ; &, cum nullus author majori cum fructu legi possit, in nullo tamen magis, quam in eo legendo, tyrones hæsitare.

Quapropter, studia Vestra, JUVENES HONORATISSIMI, aliquantulum me adjuturum speravi, si ista impedimenta ita amolirer, ut negotio minus difficili eum perlegere, & doctrinam, quâ refertissimus est, cum voluptate percipere possitis. Varias itaque editiones & doctorum annotationes excutiendo, veram exinde lectionem exhibendo, obscuriora notulis illustrando, subturpia denuo expungendo, elabora-

DEDICATIO.

vi Vobis coram ut statuerem
excultum, elucidatum, casti-
gatum, qualisque oculis Vestris
subjici debeat, MARTIALEM.

Me, hunc ut laborem sus-
ciperem, & ardor ille, quo
ad Vestros in literis conatus
promovendos semper flagravi,
& muneris in Regiâ nostrâ &
florentissimâ Scholâ mihi de-
mandati ratio incitavit. Æqui
ergo consulite operam nos-
tram, qualiscunque sit, in
Vestrum certe emolumentum
susceptam, eoque obsequio
Vobis dedicatam, quo Vos
semper coluit & amavit,

Nobilissimi Juvenes,

*VOBIS, Vestrisque studiis
devotissimus*

Idibus Aprilis
MDCCXXI.

Thomas Fitzgerald.

V I T A

M. VAL. MARTIALIS

EX PETRO CRINITO.

MARC. VALERIUS MARTIALIS genere Hispanus fuit, Bilbili natus haud ignobili oppido Celtiberiae, ut veteres auctores tradunt, & ipse Martialis cum pluribus locis demonstrat, tum maxime his versibus ad Licinianum municipem suum:

Vir Celtiberis non tacende gentibus,
Nostraeque laus Hispaniae;
Videbis altam, Liciniane, Bilbilim,
Equis & armis nobilem.

Sub primam aetatem profectus est ad urbem Romam, quo facilius in literarum studio versari posset, suumque ingenium erudire. Sed cum agendis causis minime se idoneum videret, omnem operam atque diligentiam retulit ad scribenda Epigrammata; in quibus magnopere excelluit iudicio veterum. Maxime autem valuit in promerendis sibi atque conciliandis hominum studiis; adeo urbanitate & salibus praestitit. Relata sunt a C. Plinio permulta de ingenio & eruditione VAL. MARTIALIS; quibus satis colligere possumus, quanti ille fecerit hunc ipsum poetam, quantumque illius versibus oblectari consuevit. Itaque minime mirandum est, si Aelius Verus Imperator (qui Caesari Hadriano gratissimus fuit) solitus est singulari affectu prosequi lepores atque jocos poetae MAR-

V I T A M. Val. Martialis.

MARTIALIS, suumque Virgilium vocare. Neque dubium est illum Romæ publicis honoribus ornatum atque honestatum fuisse. Nam equestri dignitate donatus est, & præturâ, & iure trium liberorum; ut ipse de se testatur. Lib. XII. epigrammatôn composuit miræ ingenio & singulari urbanitatē: quibus adiecit Xenia & Apophoreta libellis duobus absoluta. In his secutus est Marsum poetam, Pedonem, atque Getulicum: Valerium quoque Catullum, & Licinium Calvum plurimi fecit. In duodecimo libro Nervæ atque Trajano imperatoribus blanditus est, damnatis temporibus Domitiani Cæsaris. Ad eundem refertur Spectaculorum liber: Qui extra ordinem aliorum habetur a nostris grammaticis, ut vetusti codices probant. Inter amicos præcipue habuit Stellam Patavinum, Decianum, Silium italicum, V. Placum, Parthenium, aliosque complures: ad quos sæpenumero scribit. Stertinius vir clarissimus (quem MARTIALIS mutato nomine Avitum appellat) tantum concessit ipsius ingenio atque doctrinæ, ut viventi adhuc imaginem more veterum in suâ bibliothecâ posuerit. Postremo, cum MARTIALIS foret provector, lædia rerum urbanarum affectus in patriam rediit, atque in natali solo paulo post interiit, non sine lacrymis ac magno mœrore C. Plinii; ut ingenue testatus est, scriptâ epistolâ ad Cornelium Priscum.

C. Plinius

C. Plinius Cæcilius Secundus,

EPISTOLA Lib. III. ultima

CORNELIO PRISCO SUO S.

Udio VALERIUM MARTIALEM
decessisse; & moleste fero. E-
rat homo ingeniosus, acutus,
acer, & qui plurimum in scri-
bendo & falis haberet, & fellis; nec can-
doris minus. Prosecutus eram viatico se-
cedentem. Dederam hoc amicitiae; dede-
ram etiam versiculis, quos de me compo-
suit. Fuit moris antiqui, eos qui vel sin-
gulorum laudes, vel urbium scripserant,
aut honoribus, aut pecuniâ ornare: nostris
vero temporibus, ut alia speciosa & egregia,
ita hoc imprimis exolevit. Nam postquam
desivimus facere laudanda, laudari quoque
ineptum putamus. Quæris qui sint versi-
culi, quibus gratiam retulerim? Remitte-
rem te ad ipsum volumen, nisi quosdam
tenerem.

tenerem. Tu, si placuerint hi, cæteros in libro requires. (*Lib. X. Epigr. XIX*). Alloquitur Musam, mandat ut domum meam in Esquiliis quærat, adeat reverenter.

*Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria januam; videto.
Totos dat tetricæ dies Minervæ,
Dam centum studet auribus virorum
Hoc, quod secula posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas,
Hæc hora est tua, cum furit Lyæus,
Cum regnat rosa cum madent capilli:
Tunc me vel rigidi legant Catones.*

Meritone eum, qui hoc de me scripsit, & tunc dimisi amicissime & nunc, ut amicissimum, defunctum esse doleo? Dedit enim mihi quantum maxime potuit; daturus amplius, si potuisset. Tametsi quid homini potest dari majus, quam gloria, laus & æternitas? At non erunt æterna quæ scripsit! Non erunt fortasse: Ille tamen scripsit, tanquam futura. Vale.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM

LIBER PRIMUS.

Ad LECTOREM Epistola.

 PERO me secutum in libellis meis tale
temperamentum, ut de illis queri non possit,
quisquis de se bene senserit; cum saluā in-
fimarum quoque personarum reverentiā lu-
dant: Quæ adeo antiquis autoribus desuit,
ut nominibus non tantum veris abusi sint, sed & magnis.
At mihi fama vilius constet, & probetur in me novissimum
ingenium. Absit a jocosorum nostrorum simplicitate ma-
lignus interpretes, nec epigrammata mea scribat. Im-
probe facit, qui in alieno libro ingeniosus est. Videor
mibi meo jure facturus, si epistolam versibus clausero.

Ad eundem. I.

HIC est, quem legis, ille, quem requiris,
Toto notus in orbe MARTIALIS,
Argutis Epigrammaton libellis:

Cui, lector studiose, quod dedisti

Viventi decus atque sentienti,

Rari post cineres habent Poetæ.

1 Cineres] i. e. obitum, Metonymia.

Ad

2 M. VAL. MARTIALIS

Ad eundem. II.

QUI tecum cupis esse meos ubicunque libellos,
Et comites longe quæris habere viz;
Hos eme, quos arctat brevibus membrana tabellis:
Scriinia da magnis, me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi sim venalis, & erres
Urbe vagus totâ : me duce certus eris.
Libertum docti Lucensis quære Secundi,
2 Limina post Pacis, Palladiumque forum.

1 *Scriinia*] Sunt capsz, receptacula librorum.

2 *Limina post Pacis*] Ad Pacis templum.

Ad librum suum. III.

ARgiletanas mavis habitare tabernas,
Cum tibi, parve liber, scriinia nostra vacent.
Nescis, heu, nescis dominæ fastidia Romæ :
Crede mihi, nimium 2 Martia turba sapit.
Majores nusquam 3 ronchi : juvenesque senesque,
Et pueri nasum rhinocerotis habent.
Audiêris cum grande 4 sophos, dum basia jactas,
Ibis ab excusso missus in astra sago :
Sed tu, ne toties domini patiare lituras,
Neve notet lusus tristis 5 arundo tuos,
Ætherias, lascive, cupis volitare per auras.
I, fuge ; sed poteras tutior esse domi.

1 *Argiletanas*] Argiletum erat locus in quo erant bibliopolia.

2 *Martia turba*] Romani, Martæ oriundi.

3 *Ronchi*] Ronchus, sonus nasi qui fit stertendo ; hic ponitur pro signo irrisoria.

4 *Sophos*] Σοφῶς, sapienter. Acclamatio eorum qui recitantium scripta laudabant.

5 *Arundo*] Calamus scriptorius.

Ad Casarem. IV.

COntigeris nostros, Cæsar, si forte libellos,
2 Terrarum dominum pone 1 supercilium.

1 *Supercilium*] Supercilia animi signa sunt & indices fastus, majestatis, &c.

2 *Terrarum dominum*] Quod ab eo terrarum orbis gubernatur.

Consuevere

Consuevere³ jocos vestri quoque ferre triumphi,
Materiam dictis nec pudet esse ducem.

Quâ⁴ Thymelen spectas, derisoremque Latinum,
Illâ fronte, precor, carmina nostra legas.

³ Jocos] Diceria & scommata, quibus in triumphî pompâ imperatorem consecrari milites solebant.

⁴ Thymelen] Mimam saltatricem.

Ad seipsum sub personâ Cæsaris. V.

DO tibi Naumachiam, tu das epigrammata nobis:
Vis, puto, cum libro, Marce. ¹ fiatare tuo.

¹ Natave] i. e. abjici in aquam, quia interpellas Cæsarem dum Naumachiam parat.

De leone Cæsaris. VI.

Æ Thereas aquilâ¹ puerum portante per auras,
Illæsum timidis unguibus hæsit onus:

Nunc sua Cæsareos exorat præda leones,

Tutus & ingenti ludit in ore lepus.

² Quæ majora putas miracula? summus utrisque
Auctor adest: hæc sunt Cæsaris, illa Jovis.

¹ Puerum] Ganymedem, filium Trois, regis Trojanorum.

² Quæ] Aquilæ, an leonis?

Ad Catonem. VII.

CUR in theatrum, Cato severe, venisti?
An ideo tantum veneras, ut exires?

Ad Maximum de columbâ Stellæ. VIII.

¹ Stellæ delictum mei columba,

² Veronâ licet audiente dicam.

Vicit, Maxime, passerem Catulli:

Tanto Stella meus tuo Catullo,

Quanto passere major est columba.

¹ Stella columba] Stella, poeta Patavinus columbam amicæ suæ deflevit, ad imitationem passeris Catulli. Columba pro opere sumitur per *Metonymiam*.

² Veronâ] Verona, civitas Italia, Catulli Patria.

Ad

4 M. VAL. MARTIALIS

Ad *Davianum*. IX.

QUOD magni ¹Thraseæ, consummatique ²Catonis
³Dogmata sic sequeris, salvus ut esse velis;
 Pectore nec nudo strictos incurris in enses:
 Quod fecisse velim te, Deciane, facis.
 Nolo vitum, facili redimit qui sanguine famam:
 Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

¹ *Thrasea*] Thraseas Pater, nobilis Romanus Stoicorum doctrinam professus, a Nerone iussus mori, alacriter venas sibi incidi iussit.

² *Catonis*] Catō Uticensis, ne Cæsarem victorem videret, sese Uticæ interfecit.

³ *Dogmata*] Decreta Stoicæ.

In *Cottam*. X.

BELLUS homo, & magnus vis idem, Cotta, videri:
 Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

De *Gemello & Maronilla*. XI.

PETIT Gemellus nuptias Maronillæ,
 Et cupit, & instat, & precatur, & donat.
 Adeone pulchra est? immo scedius nil est.
 Quid ergo in illâ petitur, & placet? tussis.

In *Sextilianum*. XII.

CUM data sint equiti bis quina ¹numismata, quare
 Bis decies solus, Sextiliane, bibis?
 Jam defecisset portantes ²caldæ ministros,
 Si non potares, Sextiliane, merum.

¹ *Numismata*] Ad lucem levandam in spectaculo longius producto distributa sunt viritim per quatuordecim ordines decem numismata, et singuli haustus constabant numismate.

² *Caldæ*] Aqua calida, ad vinum temperandum.

De *Regulo*. XIII.

ITUR ad ¹Herculei gelidas quæ Tiburis arces,
²Canaque sulphureis Albula tumat aquis;
 Rura, nemusque sacrum, dilectaque jugera Musis
 Signat vicinâ quartus ab urbe ³lapis.

¹ *Herculei*] Colentis Herculem deum tutelarem.

² *Canaque*] Ad planticem Tiburi subjectam scaturiunt aquæ gelidæ, quæ a colore lacteo, quem a venis habent sulphureis, Albula dicuntur.

³ *Lapis*] Lapis iunctum index & signator notabat milliæ.

Hic

EPIGRAMMATUM LIB. I. 5

Hic rudis æstivas præstabat porticus umbras;
 Heu quam pene novum porticus ausa nefas!
 Nam subito collapsa ruit, cum mole sub illa
 Gestatus bijugis Regulus esset equis.
 Nimirum timuit nostras Fortuna querelas,
 Quæ⁴ par tam magnæ non erat invidia.
 Nunc & damna juvant: sunt ipsa pericula tanti:
 Stantia non poterant tecta probare Deos.

⁴ Quæ par, &c.] i. e. verita est omnium invidiam, Regulo oppresso.
⁵ Ipsa pericula, &c.] Ipsa pericula plura assumenda sunt, quod ex illis propulsis probetur divina Providentia.

De Arrio & Pæto. XIV.

CASTA suo gladium cum traderet Arria² Pæto,
 Quem de visceribus traxerat ipsa suis:
 Siqua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit;
 Sed quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.

¹ Sæo] Coniugi.
² Pæto] Scribonianus arma contra Claudium imperatorem moverat. Fuerat Pæto in ejus partibus.

De Leone Cæsaris. XV.

DELICIAS, Cæsar, lususque, jocosque leonum
 Vidimus: hoc etiam præstat arena tibi:
 Cum pressus blando toties a dente rediret,
 Et per aperta vagus curreret ora lepus.
 Unde potest avidus capte leo parcere prædæ?
 Sed tamen esse tuus dicitur, ergo potest.

Ad Fulium. XVI.

O Mihi post nullos Juli memorande sodales,
 Si quid longa fides, canaque jura valent;
¹ Bis jam pene tibi consul trigessimus instat,
 Et numerat² paucos vix tua vita dies.
 Non bene distuleris, videas quæ posse negari;
 Et solum hoc ducas, quod fuit, esse tuum.

¹ Bis jam, &c.] Annuo consulari annos numerabant Romani.
² Paucos dies] Reliquæ vix, tibi jam sexagenario.

Expectant

6 *IM. VAL. MARTIALIS*

Expectant curæque¹ catenatique labores!
Gaudia non remanent, sed fugitiva volant.
Hæc utrâque manu, complexuque asilere toto:
Sæpe fluunt imo sic quoque lapsa hinc.
Non est, crede mihi, sapientis dicere, vivam:
Sera nimis vita est crastina; vive hodie.

³ *Catenatique*] Invicem connexi.

⁴ *Vive*] i. e. voluptatibus fruire.

Ad Avitum de libro. XVII.

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
Quæ legis hic: aliter non fit, Avite, liber.

Ad Titum. XVIII.

Cogit me Titus agitare causas,
Et dicit mihi sæpe, magna res est.
Res magna est, Tite, quam facit colonus.

Ad Tuccam. XIX.

Quid te, Tueca, juvat vetulo miscere Falerno
In Vaticanis condita musta cadis?
Quod tantum fecere boni tibi pessima vina?
Aut quid fecerunt optima vina mali?
³ De nobis facile est: scelus est jugulare Falernum,
Et dare Campano toxica sæva mero.
Convivæ meruere tui fortasse perire:
Amphora non meruit tam pretiosa mori.

¹ *Falerno*] Falernus ager in Campaniâ est, unde nobilissimum vinum.

² *In Vaticanis, &c.*] Pessimæ naturæ vinum e colle Vaticano.

³ *De nobis, &c.*] Occidere nos convivæ res est levis momenti.

Ad Eliam. XX.

Si memini, fuerant tibi quatuor, Elia, dentes:
Expuit una duos tussis, & una duos.
Jam secuta potes totis tussire diebus:
Nil, istico, quod agat, tertia tussis habet.

Ad Cæcilianum. XXI.

DIC mihi, quis furor est? turbâ spectante vocatâ,
Solutos, Cæciliane, voras.
Quid dignum tanto ventrique gubæque precabor?
Boletum, qualem Claudius edidit, edas.

*1 Claudius] Agrippina Claudium Cæcilem maritum suum Boletum
venenato extinxit.*

De Mucio Sævola. XXII.

CUM peteret regem decepta satellite dextra,
Ingessit sacris se peritura focis.
Sed tam sæva pius miracula non tulit hostis,
Et raptum flammis iussit abire virum.
Urere quam potuit contempto Mucius igne,
Hanc spectare manum Porfena non potuit.
Major deceptæ fama est & gloria dextræ:
Si non errasset, fecerat illa minus.

1 Dextra] Mucii Sævola.

2 Focis] Accensis ad sacrificium.

3 Si non, &c.] Si Porfenam occidisset.

De leone Cæsaris. XXIII.

QUID nunc sæva fugis placidi, lepus, ora leonis?
Frangere tam parvas non didicere feras.
Servantur magnis isti cervicibus ungues,
Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
Præda canum lepus est; vastos non implet hiatus:
Non timeat Dacus Cæsaris arma puer.

Ad Faustinum. XXIV.

EDE tuos tandem populo, Faustine, libellos,
Et cultum docto pectore profer opus:
Quod nec Cecropiæ damnent Pandionis arces,
Nec fileant nostri prætereantque senes.
Ante fores stantem dubitas admittere famam?
Teque piget curæ præmia ferre tuas?
Post te victuræ per te quoque vivere chartæ
Incipiant: cinerum gloria sera venit.

*1 Cecropiæ, &c.] Cecropis Athenarum conditor erat: Pandion inslau-
rator.*

2 Nosti] Latini.

* *In Sextilianum. XXV.*

Sextiliane, bibis quantum subsellia quinque
 Solus, ¹ aqua toties ebrius esse potes;
 Nec confessorum vicina numismata tantum,
 Æra sed a ² cuneis ulteriora petis.
 Non hæc Pelignis agitur vindemia praelis,
 Uva nec in Tuscis nascitur ista jugis.
 Testa sed antiqui felix siccatur ³ Opimi;
 Egerit & nigros Massica cella rados.
 A caupone tibi ⁴ fax Laletana petatur,
 Si plus quam decies, Sextiliane, bibis.

* Vide Ep. 12. supra.

¹ *Aqua*] Sextilianus videri volebat aquam bibere.² *Cuneis*] Cunei erant subsellia in theatris.³ *Opimi*] L. Opimii consilatu ea erat cæli temperies, ut vini optimi summa proveniret copia, quod in annos ee duraret.⁴ *Fax Laletana*] Feculentum & turbidum vinum ex Laletania in Hispania.*Ad Procillum. XXVI.*

Hesternâ tibi nocte dixeramus,
 Quincunces, puto, post decem peractos,
 Coenares hodie, Procille, mecum.
 Tu factam tibi rem statim putasti;
 Et non sobria verba subnotasti;
 Exemplo nimium periculoso.

¹ *Μισῶ μνήσκειν συμποτήν* Procille.¹ *Μισῶ, &c.*] i. e. odi memorem compotorem.*De Acerrâ. XXVII.*

Hesterno foetere mero qui credit Acerram,
 Fallitur, in lucem semper Acerra bibit.

Ad Fidentinum plagiarium. XXVIII.

FAMA refert nostros te, Fidentine, libellos
 Non aliter populo quam recitare tuos.
 Si mea vis dici, gratis tibi carmina mittam:
 Si dici tua vis, hæc eme, ne mea sint.

In Diaulum. XXIX.

Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus:
 Coepit quo poterat ¹ clinicus esse modo.

¹ *Clinicus*] i. e. medicus imperatorius. Qui imperatores curabant *clinici* dicebantur, ἀπὸ τῆς κλίνης, quod cum significat *lectum*, significat etiam *feretrum*.

Ad Sabidium. XXX.

NON amo te, Sabidi; nec possum dicere, quare:
Hoc tantum possum dicere; non amo te.

De Gellia. XXXI.

A Missum non flet, cum sola est, Gellia patrem;
Si quis adest, iussæ profiliunt lacrymæ.
Non luget, quilibet laudari, Gellia, querit:
Ille dolet vere, qui sine teste dolet.

Ad Lucanum & Tullum fratres. XXXII.

SI Lucane, tibi, vel si tibi, Tulle, darentur
Qualia Lædæi fata Lacones habent:
Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus,
Quod pro fratre mori vellet uterque prior.
Diceret, infernas & qui prior isset ad umbras;
Vive tuo, frater, tempore, vive meo.

¹ *Lædæi Lacones*] Castor & Pollux filii Jovis & Lædæ, quæ Læ-
cena fuit.

Ad Fidentinum. XXXIII.

QUEM recitas, meus est, o Fidentine, libellus;
Sed male cum recitas, incipit esse tuus.

Ad Decianum. XXXIV.

SI quis erit raros inter munerandus amicos;
Quales prisca fides, famaque novit anus,
Si quis, & Cecropiæ madidus Latineque Minervæ;
Artibus, & verâ simplicitate bonus:
Si quis erit recti custos, imitator honesti;
Et nihil arcano qui roget ore deos;
Si quis erat magnæ subnixus robore mentis:
Dispeream, si non hic Decianus erit.

¹ *Fama anus*] i. e. fama vetustissima.
² *Cecropiæ, &c.*] i. e. Græcis & Latinis literis eruditus.

Ad Lividum. XXXV.

QUI ductis vultus, & non legis ista libenter,
Omnibus invidas, Livide; nemo tibi.

¹ *Disce*] Contrahis.

De Porcia. XXXVI.

Conjugis audisset fatum cum Porcia Bruti
Et subtricta sibi quaereret arma dolor:

Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?

Credideram satis hoc vos docuisse patrem.

Dixit, & ardentem avido bibit ore favillas:

¹ I nunc, & ferrum, turba molesta, nega.

¹ Porcia] Filia Catonis Uticensis, uxor Bruti, qui videtur ab Augusto
Caesare sese interfecisse.

² I nunc, &c.] Insultantis Porciae vox.

In Mancinum. XXXVII.

Bis tibi tricenarius sumus, Mancine, vocati;

Et positum est nobis nil here praeter aprum.

Non quae de tardis servantur vitibus uvae,

Dulcibus aut certant quae melimela favis;

Non pyra quae lentae pendunt religata genistae,

Aut imitata breves Punica mala rosas;

Rustica lactentes nec misit fiscina metas;

Nec de Picenis venit oliva cadis.

Nudis aper, sed & hic minimus, qualisque necari

A non armato pumilione potest.

Et nihil inde datum est, tantum spectavimus omnes.

Ponere aprum nobis sic & arena solet.

Ponatur tibi nullus aper post talia facta:

Sed tu ponaris, cupit Charidemus, apro.

¹ Charidemus] Menippus est, cuius in formam mureta coactum.

² Charidemus] Qui a Domitiano obiciebatur apro discerpendus.

Ad Stellam. XXXVIII.

Lascivos leporum cursus, iususque leonum,

Quod major nobis charta minorque gerit,

Et bis idem facimus, nimium si, Stella, videtur.

Hoc tibi; bis leporem tu quoque pone mihi.

¹ Mihi] Ad cenam vocato.

De libro suo. XXXIX.

Edis ne brevibus pereat mihi charta libellis,

¹ Dicatur potius vai d' *αἰνέσις* *ἐπὶ τῷ*

¹ Dicatur potius, &c.] Homerus idem saepius repetit, maxime
vero τὸν δ' *αἰνέσις* *ἐπὶ τῷ*.

De Diapulo. XL.

Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diapulus.
Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

De leonum & leporum spectantulo. XLI.

Rictibus his tauros non eripuerunt magistri,
Per quos præda fugax itaque reditque lepus.
Quodque magis mirum, velocior erat ab hoste quidam.
Nec nihil a tantâ nobilitate refert.

Tutior in solâ non est cum curru arena,
Nec caveat tantâ conditur ille fida.
Si vitare canem morfus, lepus improbe, quævis
Ad quæ confugas ora leonis habes.

1 Nec nihil] i. e. aliquid; vnde feli & canis non eripuerunt.

Ad Licinianum. XLII.

VIR Celtiberis non vacante gentibus,
Nostræque laus Hispaniæ,

Videbis altam, Liciniane, Bilibilim,
Equis & armis nobilem;

Sterilemque Canum nivibus, & fractis factum
Vadaveronem montibus,

Et delicati dulce Botrodi nemus,
Pomona quod felix amat.

Tepidi natabis lene Congedi vadum,
Mollesque nympharum lacus;

Quibus¹ remissum corpus² adstringas brevi
Salone, qui ferrum gelat.

Præstabit illic ipsa figenda prope
Voberta praudenti feras.

Æstus serenos aureo franges Tago,
Obscurus umbris arborum.

Avidam rigens Dircenna placebit sitim,
Et Nemæa, quæ vincit nives.

At cum decembris canus, & bruma impotens
Aquilone rauco mugiet;

Aprica repetes Tarraconis littora,
Tuamque Laletaniam.

1 Remissum] Aëtu solutum.

2 Adstringas, &c.] Meatus corporis claudit frigida aqua.

Ibi illigatas mollibus damas plagis
 Mactabis, & vernas apros;
 Leporemque forti callidam rumpes equo;
 Cervos relinques villico.
 Vicina in ipsum sylva descendet focum
 Infante cinctum fordido.
 Vocabitur venator, & veniet tibi
 Conviya clamatus prope
 4 Lunata nusquam pellis, & nusquam toga,
 Olidaeque vestes murice;
 Procul horridus Liburnus, & quærus cliens;
 Imperia viduarum procul.
 Non rumpet altum pallidus somnum reus
 Sed mane totum dormies.
 Mercetur alius grande & insanum sophæ;
 Miserere tu feliciū;
 Veroque fruire non superbus gaudio
 Dum Sura laudatur tuus:
 Non impudenter vita, quod reliquum est, petit,
 Cum fama, quod satis est, habet.

3 Vernas apros] i. e. indigenas, & in vivariis natos.

4 Lunata, &c.] Nobiles Romani eos in somnum iunctos stabant.

5 Liburnus] Præco publicus Liburni oriundus.

In *Emilianum*. XLIII.

SI tibi Mistyllus coquus, *Emiliane*, vocatur;
 Dicetur quare non *Taratalla* mihi?

1 Mistyllus] *Emilianus* coquum suum *Mistyllum* vocabat ex *Hæmero*. *Μισύλλος τ' ἀρα τ' ἀλλὰ*, &c.

Ad leporem. XLIV.

NON facit ad sævos cervix nisi prima leones;
 Quid fugis hos dentes, ambitiose lepus?
 Scilicet a magnis ad te descendere tauris
 Et quæ non cernunt, frangere colla velint;
 Desperanda tibi est ingentis gloria fati;
 Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

1 Prima] i. e. vasta, scil. tauri, &c.

Ad Quinctianum. XLV.

Commendo tibi, Quinctiane, nostros,
 (Nostros dicere si tamen libellos
 Possim, quos recitat tuus poeta :)
 Si de servitio gravi queruntur,
¹ Assertor venias, ² satisque præstes;
 Et, cum se dominum vocabit ille,
 Dicas esse meos, ³ manumque missos.
 Hic si terque quaterque clamitâris.
 Impones plagiariorum pudorem.

¹ Assertor venias] Libertatis vindex, injectâ manu assertor eos in libertatem.

² Satisque præstes] Satisfices, prædem te des.

³ Manumque missos] Allegoriam persequitur. Versus meos manu-
 missi, i. e. edidi in lucem, nec plagarius debet eos derubere tanquam
 suos.

In Fidentinum plagiarium. XLVI.

UNA est in nostris tua, Fidentine, libellis
 Pagina, sed certâ domini signata figura;
 Quæ tua traducit manifesto carmina furto.
 Sic interpositus vili contaminat ¹ unco
² Urbica ³ Lingonicus ⁴ Tyrianthina ⁵ bardocucullus;
 Sic ⁶ Aretinæ violant crystallina testæ
 Sic niger, in ripis errat cum forte Caystri,
 Inter ⁷ Ledæos ridetur corvus olores;
 Sic, ubi multifonâ fervet sacer ⁸ Arthide lucus,
 Improba Cecropias offendit pica querelas.
 Indice non opus est nostris, nec vindice, libris:
 Stat contra, dicique tibi tua pagina, fur es.

¹ Unco] Bardocucullus erat acutus & fastigiatus in metam, & in-
 curvatus unci speciem præbebat.

² Urbica] Urbana, Romana.

³ Lingonicus] Gallicus. Nam sunt Lingones Galliarum populi.

⁴ Tyrianthina] Vestes violaceæ, quarum color e purpurâ & violâ
 factus.

⁵ Bardocucullus] Vestis Gallica, crassioris filii, quam plebei & vi-
 liores homines induebantur.

⁶ Aretina] Aretium Italiae urbs, ubi terra tellis apta.

⁷ Caystri] Cayster Asiae fluvius cygni frequens.

⁸ Ledæus] Jupiter sub formâ cygni Ledam ambivit.

⁹ Arthide] Philomela, Pandionis regis Athenarum filia.

Ad Fusum. XLVII.

SI quid, Fusce, vices adhuc amari,
 (Nam sunt hinc tibi, sunt & hinc amici)
 Unum, si superest, locum rogamus.
 Nec me, quod tibi sim novus, recuses.
 Omnes hoc veteres tui fuerunt.
 Tu tantum inspicere, qui novus paraturus
 An possit fieri vetus sodalis.

¹ Hoc] Scil. novi.

Votum Martialis ad Frontonem. XLVIII.

VOTA tui breviter si vis cognoscere Marci,
 Clarum militiæ, Fronto, togæque decus;
 Hoc petit: esse sui, nec magni ruris arator,
 Sordidaque in parvis otia rebus amat.
 Quisquam picta colit Spartani frigora saxi,
 Et maturum portat ineptus ovo;
 Cui licet æquills nemoris rurisque beato
 Ante focum plenas explicuisse plagas?
 Et piscem tremula salientem ducere seta,
 Flavaque de rubro promere mella cado?
 Pinguis inæquales onerat cui villica mensas,
 Et sua non emptus preparat ova cinis?
 Non amet hanc vitam, quisquis me non amat, opto;
 Vivat & urbanis & albus in officiis.

¹ Spartani, &c.] Attus divitum ad frigiditatem incrustata marmore
 Laconico. Picta frigora] Per Metalepsin pro frigora saxi picti.

² Ante focum, &c.] Evacuare ante focum retia prædis onusta.

³ Albus in officiis] Candidam togam induit, officium faciens.

Ad Cauponem. XLIX.

CONTINUIS vexata madet vindemia pimbis:
 Non potes, ut cupias, vendere, caupo, merum.

¹ Ut cupias] Quamvis cupias.

Ad Flaccum. L.

DAT Bajana mihi quadrantes sportula centum:
 Inter delicias quid facit ista fames?
 Redde Lupi nobis tenebrosæque balnea Grylli.
 Tam male cum coenem, cur bene, Flacce, labor?

¹ Dat Bajana, &c.] Potentiores clientibus suis dabant sportulam,
 quæ erat castinus, quo primum opsonis, postea vero pecuniæ data est.

De leone Caesaris. LI.

INtres ampla licet torvi, lepus, ora leonis,
Esse tamen vacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergum, vel quae procumbet in armos?
Alta juvencorum vulnere figet ubi?
Quid frustra nemorum dominum regemque fatigas?
Non nisi delecta pascitur ille fera.

Ad Licinianum. LII.

Verona docti¹ syllabas amat² vatis,
Marone felix Mantua est.
Censetur³ Apona Livio suo tellus,
Stellaeque nec⁴ Flacco minus:
Apollodoro plaudit⁵ imbrifer Nilus,
Nasone Peligni sonant:
Duosque Senecas, unicumque Lucanum,
Facunda loquitur⁶ Corduba:
Gaudent⁷ jocose Canio suo Gades,
Emerita Deciano meo.
Te, Liciniane, gloriabitur nostra,
Nec me tacebit, Bilbilis.

- ¹ Vatis] Catulli Veronensis.
² Syllabas] Numeros & versus.
³ Apona tellus] Patavinus ager, ab Apono fonte.
⁴ Flacco] Valerio Flacco.
⁵ Imbrifer Nilus] Qui inundatione sua, vice imbricis fungitur in terrâ irrigandâ.
⁶ Corduba] Hispaniae Betice oppidum.
⁷ Jocosa Gades] Hispaniae populi ad fretum Gaditanum saltationibus mire dediti.
⁸ Emerita] Urbs Lusitanie.

De Lavinâ. LIII.

Casta, nec antiquis cedens Lavinia Sabinis,
Et quamvis tetrico tristior ipsa viro,
Dum modo¹ Lucrino, modo se permittit Averno,
Et dum Bajanis sæpe fovetur aquis,
Incidit in flammâ, juvenemque secuta, relicto
Coniuge, Penelope venit, abit Helene.

- ¹ Lucrino, &c.] Balneis publicis in lacu Lucrino Avernoque & Balis.

Ad Celerem. LIV.

UT recitem tibi nostra rogas epigrammata: nolo.
Non audire, Celer, sed recitare cupis.

Ad Fabullam. LV.

BELLA es; novimus: & puella; verum est:

Et dives; quis enim potest negare?

Sed dum te nimium, Fabulla, laudas,

Nec dives, neque bella, nec puella es.

Ad Cæcilianum. LVI.

CUM dixi ficus, rides quasi barbara verba,

Et dici ficos, Cæciliane, jubes.

Dicemus ficus, quas scimus in arbore nasci,

Dicemus ficos, Cæciliane, tuos.

Ad plagiarium. LVII.

ERras meorum fur avare librorum,

Fieri poetam posse qui putas tanti,

¹ Scriptura quanti constet, & ² tomus vilis:

Non sex paratur aut decem soppbôs nummis;

³ Secreta quære carmina, & rudes curas,

Quas novit unus, scrinioque signatas

Custodit ipse ⁴ virginis pater chartæ;

Quæ trita duro non inhorruit ⁵ mento.

Mutare dominum non potest liber notus:

Sed ⁶ pumicatâ fronte si quis est nondum,

Nec ⁷ umbilicis cultus atque membranâ,

Mercare: tales habeo, nec sciet quisquam.

Aliena quisquis recitat, & petit famam,

Non emere librum, sed silentium debet.

¹ Scriptura] Librarij scribentis opera.

² Tomus] Pars. Quæ quidem pars, si involveretur in spiram, volumen dici poterat.

³ Secreta] Nondum vulgata.

⁴ Virginis, &c.] Virginem chartam vocat, quæ nondum viri aliqujus manu attrita fuerat. Pater chartæ] i. e. carminum auctor.

⁵ Mento] Auditorum blasphemum.

⁶ Pumicatâ fronte] Frontes libri sunt extremitates membranæ in spiram complicate, quæ pumice poliebantur, cum in lucem libri ederentur.

⁷ Umbilicis] i. e. bacillis cedrinis, buxeis, &c. super quos membranæ involverentur: quibus in volumen complicatis, utrinque appareretur lignum. Umbilicis vero affigi solebant capitula cornæ, eburnæ &c. quæ vocabantur cornu.

Ad Chærilum. LVIII.

Liber homo es nimium, dicis mihi, Chærule, semper;
In te qui dicit, Chærule, ¹ liber homo est.

¹ *Liber homo es*] Libertatem in jocis usurpans.

² *Liber homo est*] Negotiis liber.

De Rufo. LIX.

Quicquid agit Rufus, nihil est nisi Nævia Rufo:
Si gaudet, si flet, si tacet, hæc loquitur.

Cœnat, propinat; poscit, negat, innuit, una est

Nævia: si non sit Nævia, mutus erit.

Scriberet hesternâ patri cum luce salutem,

Nævia lux, inquit, Nævia lumen, ave.

Hæc legit, & ridet demisso Nævia vultu;

Nævia non una est; quid, vir inepte, furis?

Ad Maximum de Canis Rufo. LX.

Cœpit, Maxime, Pana quæ solebat,
Nunc ostendere Canium ¹ Terentios.

¹ *Terentios*] Locus in campo Martio ubi erat insignis simulacrum Panis ridens.

Ad librum. XLI.

VADE salutarum; pro me, liber, ire juberis
Ad Proculi nitidos, officiose, ¹ lares.

Quæris iter? dicam: vicinum ² Castora ³ canæ
Transibis Vestæ, virginemque domum.

Inde sacro veneranda petes pallatia ⁴ clivo,

Plurima qua ⁵ summi fulget imago ducis.

Nec te detineat miri radiata Colossi

Quæ ⁶ Rhodium moles vincere gaudet opus.

Flecte vias hac, qua madidi sunt tecta Lyæi,

Et Cybeles picto stat Corybante ⁷ tholus.

¹ *Lares*] Dii domestici, sumpti pro ipsâ domo per *Metonymiam*.

² *Castora*] Castoris templum.

³ *Canæ, &c.*] Antiquæ deæ matris virginumque Vestalium templum.

⁴ *Clivo*] Colle Palatino.

⁵ *Summi ducis*] Domitiani Cæsaris.

⁶ *Rhodium opus*] Colossus Rhodium, qui inter septem orbis miracula censebatur.

⁷ *Tholus*] Umbilicus testudinis in templis.

Protinus

Protinus a lævâ clari sub fronte penatæ,

Atque excelsæ sunt adenda domus.

Hanc pete, nec mentis fastus, nilenque superbum:

Nulla magis toto janua poste patet;

Nec propior quam Phœbus amet, doctæque sorores.

Si dicet, quare non tamen ipse venit?

Sic licet excuses: quia qualiacunque leguntur

Ista, salutator scribere non potuit.

8 Saluator Si salutandi officio teneretur.

In Fidentinum plagiarium. LXII.

Nostris versibus esse te poetam,

Fidentine, putas, cupisque credi?

Sic dentata sibi videtur Ægle,

Emptis ossibus, Indicoque cornu?

Sic, quæ nigrior est cadente moro,

Cerussata sibi placet Lycoris.

Hæc & tu ratione, quæ poeta es,

Calvus cum fueris, eris comatus.

1 Indicoque cornu i. e. ebore, elephantis Indicæ bellæ dente.

De Lino. LXIII.

Dimidium donare Lino, quam credere totum,

Qui mavult; mavult perdere dimidium.

Ad Flaccum. LXIV.

O Mihi curarum pretium non vile mearum,

Flacce, Antenorei spes & alumne laris:

Pierios differ cantusque chorosque sororum;

Æs dabit ex istis nulla puella tibi.

Quid peris a Phœbo? nummos habet arca Minervæ;

Hæc sapit, hæc omnes foenerat una deos.

Quid possent hederæ Bacchi dare? Palladis arbor

Inclinat varias pondere nigra comas.

Præter aquas Helicon & fersa, lyrasque dearum

Nil habet, & magnum, sed perinape, sophos.

1 Curarum, &c. Dignus, in cujus utilitatem impendam curas.

2 Antenorei laris Urbis Paravii, quam condidit Antenor. Lar,

ut sapius pro domo, hic pro urbe sumitur.

3 Minervæ Legum & jurisconsultorum factricis.

4 Palladis arbor i. e. oliva, Palladi sacra.

5 Dearum Musarum.

Protinus

Quid

Quid tibi cum ⁶ Cirrha? quid cum ⁷ Permessidos undâ?

Romanum proplus, divitiisque forum est.

Illic æra sonant: at circum ⁸ pulpita nostrâ,

Et steriles cathedras basia sola crepant.

⁶ Cirrha] Cirrha oppidum Phocidis, juxta Parnallum montem.

⁷ Permessidos] Fluvii Boeotie, ex Helicone monte descendens, Naxos sacrati.

⁸ Pulpita] E quibus recitabantur poemata: Cathedras] Grammaticorum, e quibus explicabantur.

De Fylo. LXV.

I N dignas premeret pestis cum tabida fauces,

Inque suos vultus serperet atra lues;

Siccis ipse genis flentes hortatus amicos

Decrevit Strygios Festus adire lacus.

Nec tamen obituro pia polluit ora veneno,

Aut torfit lentâ tristitia fata fame.

Sanctam Romanâ vitam sed morte peregit,

Dimisique animam nobiliore viâ

Hanc mortem facis magni præferre ¹ Canonis

Fama potest; hujus Cæsar amicus erat.

¹ Canonis] Ciceronis. cui sup. ins. dicitur.

Ad Attalum. LXVI.

S Emper agis causas, & res agis, Attale, semper;

Est, non est, quod agas, Attale, semper agis.

Si res, & causæ defunt, agis, Attale, mulas.

Attale, ne quod agas desit, ¹ agas animam.

¹ Agas animam] Moriaris. Lusus epigrammaticus est in variâ significatione verbi ago.

Ad Canum. LXVII.

S Portula, Cane, tibi supremâ nocte petita est;

Occidit, puto te, Cane, quod una fuit.

Ad Sosibianum. LXVIII.

E Servo scis te genitum, blandeque pateris;

Cum dicis ¹ dominum, Sosibiane, patrem.

¹ Dominum] Est enim dominus rursus revera, non pater: neque enim ex illo, sed ex servo ejus genitus es.

De Regulo. LXIX.

HÆC quæ pulvere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas,
En quanto jacet absoluta casu!
Tectis nam modo Regulus sub illis
Gestatus fuerat, recesseratque;
Victa est pondere cum suo repente;
Et postquam domino nihil timebat,
Securo ruit incruenta damno.
Tantæ, Regule, post metum querelæ,
Quis curam neget esse te deorum,
Propter quem fuit innocens ruina?

1 Absoluta.] Moris Reguli crimine liberata.

De Mario. LXX.

Venderet exultos collēs cum præco¹ facetus,
Atque suburbani jugera pulchra soli
Errat, ait, si quis Mario putet esse necesse
Vendere: nil debet; foenerat immo magis.
Quæ ratio effigitur? servos ubi perdidit omnes,
Et pecus, et fructus, non amat inde locumens
Quis faceret pretium, nisi qui sua perdere vellet
Omnia? sic Mario noxius hæret ager.

1 Facetus.] Stupidus. Ironice.

De Novio. LXXI.

Vicinus meus est, manuque tangi
De nostris Novius potest fenestris.
Quis non invidet mihi, putetque
Horis omnibus esse me beatum,
Juncto cui liceat frui sodale?
Tam longe est mihi, quam Terentianus,
Qui nunc Niliacam regit Syenei
Non convivere, nec videri saltem,
Non audire licet, nec urbe totâ
Quisquam est tam prope, tam proculque nobis:
Migrandum est mihi longius, vel illi.
Vicinus Novio, vel inquilinus
Sit, si quis Novium videre non vult.

1 Terentianus. Sec.] Præfectus Egypti, cujus Syene erat urbs.

IVXX Ad Fesceniam. LXXII.

NE gravis hesterno fragres, Fescenia, vino,
Pastillos Cosmi luxuriosa voras.
Ista linunt dentes jentacula: sed nihil obstat,
Extremo ructus cum venit a barathro.
Quid? quod olet gravius mistum diapasmate virus?
Atque duplex animæ longius exit odor.
Notas ergo nimis fraudes, deprensæque furta
Jam tollas, & sis ebria simpliciter.

1 Pastillos, &c.] Ex aromaticis a Cosmo myropolâ confector.

2 Anima] Halitus.

3 Ebria simpliciter] Vinum solum oleas.

De Alcimo. LXXIII.

ALcime, quem raptum domino crescentibus annis
Labicana levi cespite velat humus;
Accipe non Pario nutantia pondere saxo,
Quæ cineri vanus dat ruitura labor:
Sed fragiles buxos, & opacas palmitis umbras,
Quæque virent lacrymis roscida prata meis.
Accipe, care puer, nostri monumenta doloris:
Hic tibi perpetuo tempore vivat honor.
Cum mihi supremos Lachesis perneverit annos,
Non aliter cineres mando jacere meos.

1 Labicana] In viâ Labicanâ, quæ ducit ad Labicum, Italis pagam.

2 Lachesis] Una e Parcis, quæ humane vitæ framen net.

In Cinna. LXXIV.

GARRis in aurem semper omnibus, Cinna:
Garris & illud, teste quod licet turbâ.
Rides in aurem, quereris, arguis, ploras:
Cantas in aurem, judicas, taces, clamas.
Adeone penitus sedit hic tibi morbus,
Ut sæpe in aurem, Cinna, Cæsarem laudes?

1 Teste quod, &c.] Quod audiente vulgo profari licet.

2 Morbus] Garriendi in aurem vicium.

3 Cæsarem laudes] Cujus laus scilicet palam proferri debet.

Ad Lælium. LXXV.

CUM tua non edas, carpis mea carmina, Læli:
Carpere vel noli nostra, vel ede tua.

De Aquino & Fabricio. LXXVI.

Fabricio junctus fide requiescet Aquinus,
Qui prior Elyfias gaudet abesse domos.

¹ Ara duplex primi testatur munera pili:
Inscriptum est, titulo quod breviora legis;

² Functus uterque sacra laudatæ fœderis vita,
Famaque quod rare novis, amicus erat;

¹ Ara duplex, &c.] Ara gemina ad sepulcrum exstructa inscriptum erat, utrumque fuisse *principilum*, i. e. centurionem primæ cohortis.

² Functus, &c.] Ultimū hoc distichum tumulo inscriptum erat.

Ad Ælium. LXXVII.

Quod clamas semper, quod agentibus obstrepis, Æli,
Non facis hoc gratis: ¹ accipis, ut taceas.

¹ Accipis] Scilicet pecuniam, ut silentium emanet.

Ad Nævolum. LXXVIII.

Cum clamant omnes, loqueris tu, Nævole, tantum,
Et te patronum, caudicumque putas.

Hæc ratione potest nemo non esse disertus;

Eccē, tacent omnes, Nævole; dic aliquid.

In Diadorum, ad Flaccum. LXXIX.

Litigat, & ¹ podagrâ Diodorus, Flacce, laborat:
Sed nil patrono porrigit: hæc chiragra est.

¹ Podagrâ] Podagra pedum morbus est, chiragra vero manuum.

Ad Calenum Avarum. LXXX.

Non ¹ plenum modo vices habebas:
Sed tam prodigus, atque liberalis,

Et tam lautus eras, Calene, ut omnes

Optarent tibi centies amici.

Audit vota Deus, precesque nostras;

Atque intra, puto, ² septimas calendas,

³ Mortes hoc tibi quatuor dederunt.

At tu sic, quasi non foret relictum,

Sed raptum tibi centies, abisti

In tantam miser elationem,

¹ Plenum vices] i. e. vices centena millia sestertiorum. Post ad-
verbia decies, vices, &c. subintellige centena millia.

² Intra septimas calendas] i. e. intra septem menses, cum calendas
sunt primus cuiusque mensis dies.

³ Mortes] i. e. mortuorum hereditates.

Ut convivia sumptuosiora,
Toto quæ semel apparas in anno,
Nigræ sordidus explices monete
Et septem veteres tui sodales
Constemus tibi + plumbeâ selibrâ
Quid dignum meritis precemur istis?
Optemus tibi millies, Calene.
Hoc si contigerit, fame peribis.

4 *Plumbeâ*] Moneram plumbeam in usu fuisse apud Romanos negant interpretes: sed hanc pro vilissimâ usurpat poeta. *Selibrâ*] i. e. duodecim assibus.

De Afrâ vetulâ. LXXXI.

MAmmas atque tatas habet Afra, sed ipsa ratarum
Dici & mammarum maxima mamma potest.

De Demetrio. LXXXII.

ILLA manus quondam studiorum fida meorum;
Et felix domino, notaque Cæsaribus,
Destituit primos viridis Demetrius annos.
Quarta tribus lustris addita messis erat.
Ne tamen ad Stygias famulus descenderet umbras,
Ureret implicitum cum scelerata lues,
Cavimus; & domini jus omne remisimus ægro.
Munere dignus erat convaluisse meo.
Sensit deficiens sua præmia, meque + patronum
Dixit, ad infernas liber iturus aquas.

1 *Manus*] Sumit manum pro seruo amanuensi per *metonymiam*.

2 *Cæsaribus*] Tito, & Domitiano.

3 *Lustris*] Lustrum quinquennium est.

4 *Patronum*] S. e. liberti eum, a quo manumissi sunt, appellare soliti.

Ad Lycorim. LXXXIII.

QUI pinxit Venerem tuam, Lycori,
Blanditus, puto, pictor est Minervæ.

1 *Blanditus est Minervæ*] Venerem scilicet deformiter pictâ, quæcum olim de formâ contendebat Minerva.

In Scævola. LXXXIV.

SI dederint superi decies mihi millia centum,
Dicebas nondum, Scævola, justus eques:
Qualiter, o vivam, quam large, quamque beate!
Riserunt faciles, & tribuere dei.

C

Sordidior

Sordidior multo post hoc toga; penula pejor;
 Calceus est sartâ terque quaterque cute.
 Deque decem plures semper servantur olivæ;
 Explicat & coenas unica ¹ mensa duas.
 Et ² Veientani bibitur sœx crassa rubelli;
 Assè cicer tepidum constat, & assè caro.
 In jus, o fallax atque inficiator, eamûs;
 Aut vive, aut decies, Scævola, redde deis.

¹ Mensa] i. e. solum.

² Veientani &c.] Faculentum & turbidum vinum a Veientibus in Italiâ.

De leonibus Cæsaris. LXXXV.

PICTO quod juga delicata collo
 Pardus sustinet; improbæque tigres
¹ Indulgent patientiam flagello;
 Mordent aurea quod lupata cervi;
 Quod fræno Libyci domantur ursi;
 Et quantum ² Calydon tulisse fertur,
 Paret purpureis aper capistris;
 Turpes effeda quod trahunt bisontes;
 Et molles dare iussa quod choreas
 Nigro ³ bellua nil negat magistro;
 Quis spectacula non patet deorum?
 Hæc transit tamen, ut minora, quisquis
 Venatus humiles videt leonum,
 Quos velox leporum timor fatigat.
 Dimittunt, repetunt, amanque captos,
 Et securior est in ore præda,
 Laxos cui dare perviosque rictus
 Gaudent, & timidos tenere dentes;
 Mollem frangere dum pudet rapinam,
 Stratis cum modo venerint juvenis.
 Hæc clementia non paratur arte,
 Sed nôrunt, ⁴ cui serviant, leones.

¹ Picto] Variis maculis distincto.

² Indulgent &c.] i. e. libenter patiuntur flagellum.

³ Calydon] Oppidum Ætoliz, ubi Meleager interemit aprum ingentis magnitudinis.

⁴ Bellua] Elephas, quem nigri Æthiopes regunt.

⁵ Cui] Cæsari scil. Domitiano.

Ad Ovidium. LXXXVI.

IN Nomentanis, Ovidi, quod nascitur agris,
 Accepit quoties tempora longa merum,
 Exiit annosa mores nomenque senecta,
 Et, quicquid voluit, testa vocatur anus.

Ad Lucium Julium. LXXXVII.

SAEPÉ mihi dicis, Luci charissime Juli,
 Scribe aliquid magnum: defidiosus homo es.
 Otia da nobis; sed ¹ qualia fecerat olim
 Mecænas Flacco, Virgilioque suo:
 Condere victuras tentem per secula chartas,
 Et ² nomen flammis eripuisse meum.

In steriles campos nolunt juga ferre juvenci:
 Pingue solum lassat; sed juvat ipse labor.

¹ *Qualia fecerat &c.*] Mecænas locupletavit Horatium, Virgilium, &c.

² *Nomen flammis &c.*] Ut ultra rogos & cineres superlit.

Ad Gallum. LXXXVIII.

EST tibi, sitque precor, multos crescatque per annos,
 Pulchra quidem, verum Transiberina domus.
 At mea ¹ Vipsianas spectant ² coenacula laurus:
 Factus in hac ego sum jam regione senex.
 Migrandum est, ut mane domi te, Galle, salutem,
 Es tanti, vel si longius illa foret:
 Sed tibi non multum est, unum si præsto rogatum;
 Multum est, hunc unum si mihi, Galle, nego.
 Ipse salutabo decimâ vel serius hora:
 Mane tibi pro me dicat avere liber.

¹ *Vipsianas laurus*] Porticus M. Vipsani Agrippæ lauris ornata erat.

² *Coenacula*] Superiores domus partes, in quibus pauperes habitabant.

Ad Velocem. LXXXIX.

Scribere me quereris, Velox, epigrammata longa.
 Ipse nihil scribis: tu breviora facis.

Ad Regulum. XC.

CUM tibi sit sophiæ par fama, & cura deorum,
 Ingenio pietas nec minor ipsa tuo:
 Ignorat meritis dare munera, qui tibi librum,
 Et qui miratur, Regule, thura dari.

In Priscum. XCI.

CUM te non nōsem, dominum, regemque vocabam :
Cum bene te novi, jam mihi ¹ Priscus eris.

¹ *Priscus*] Innuens scil. honorabilius nomen eum amisisse postquam cognitus esset.

Ad lectorem. XCII.

QUæcunque lusi juvenis & puer quondam,
Apinæque nostras, quas nec ipse jam novi ;
Male collocare, si bonas voles horas,
Et invidebis otio tuo, lector ;
A Valeriano Pollio petes Quinto,
Per quem perire nō licet meis nugis.

¹ *Apinæ*] Nugæ. Apinæ oppidulum vile Apuliæ fuit, a Diomede per tantam ignominiam eversa, ut in proverbii ludibrium abierit.

De Antullâ, ad Faustinum. XCIII.

HOS tibi vicinos, Faustine, Telesphorus hortos
Fænius, & breve rus, udaq̃ue prata tenet.
Condidit hic natæ cineres, ¹ nomenque sacravit
Quod legis Antullæ, dignior ipse legi ;
Et Stygias æquum fuerat pater isset ad umbras :
Quod quia non licuit ; vivit, ut ossa colat.

¹ *Nomenque sacravit*] Vetores sepulcro inscribebant D.M.S. Dñs Manibus Sacrum, addito mortui nomine.

De eadem. XCIV.

HOC nemus æterno cinerum sacravit honori
Fænius, & culti jugera pauca soli.
Hoc tegitur cito rapta suis Antulla sepulchro ;
Hoc erit Antullæ mistus uterque parens.
Si cupit hunc aliquis, moneo, ne speret agellum :
Perpetuo dominis serviet iste suis.

Ad Luperum. XCV.

OCCURRIS quoties, Luperce, nobis,
Vis mittam puerum, subinde dicis,
Cui tradas epigrammatōn libellum,
Lectum quem tibi protinus remittam ?
Non est, quod puerum, Luperce, vexes :
Longum est si velit ad ¹ Pyrum venire,

¹ *Pyrum*] Nomen regionis, in quâ Martialis vixit.

Et scalis habito tribus, sed altis.
 Quod quæris, propius petas licebit;
² Argi nempe soles subire letum:
 Contra Cæsaris est forum taberna
 Scriptis postibus hinc & inde totis,
 Omnes ut cito perlegas poetas:
 Illino me pete; nec roges Atrectum
 (Hoc nomen dominus gerit tabernæ:)
 De primo dabit alterove nido
 Rasum pumice, purpuræque cultum
 Denariis tibi quinque Martialem.
 Tanti non es, ais? sapis Luperce.

² *Argiletum*] Tmesis. Vide supra, Epig. 3.

Ad Cæcilianum. XCVI.

CUI legisse satis non est epigrammata centum,
 Nil illi satis est, Cæciliane, mali.

28

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER SECUNDUS.

MARTIALIS Deciano suo S.

UID nobis, inquis, cum epistolâ? Parumne tibi præstamus, si legimus epigrammata? Quid hic porro dicturus es quod non possis versibus dicere? Video, quare tragædi epistolam accipiant, quibus pro se loqui non licet. Epigrammata curatione non egent, & contenta sunt sua, id est mala lingua. In quâcunque paginâ visum est, epistolam faciunt. Nali ergo, si tibi videtur, rem facere ridiculam, & in togâ saltanti inducere personam. Denique videtur, an te delectet contra retiarium ferula. Ego inter illos sedeo qui protinus reclamant. Puto, mehercule, Decianus, verum dicis. Quid si scias, cum quâ & quam longâ epistolâ negotium fueris habiturus? itaque, quod exigis, fiat. Dehebunt tibi, si qui in hunc librum inciderint, quod ad primam paginam non lassè pervenient.

Ad librum futurum. I.

TER centena quidem poteras epigrammata ferre;
Sed quis te ferret perlegeretve, liber?

At nunc succincti quæ sint bona disce libelli.

Hoc primum est, brevior quod mihi charta perit.

Deinde, quod hæc unâ peragit librarius horâ,

Nec tantum nugis serviet iste meis.

Tertia res hæc est, quod si cui forte legens,

Sis licet usque malus, non odiosus eris.

Te conviva leget¹ misto quincunce; sed ante

Incipiat positus quam tepuisse calix.

Esse tibi tantâ cautus brevitate videris?

Hei mihi, quam multis sic quoque longus eris!

¹ *Misto &c.*] Vinum antiqui aquâ calidâ diluebant. *Quincunces* quinque cyathos continet; hic sumitur pro quovis poculo.

Ad Domitianum. II.

¹ **C**reta dedit magnum, majus dedit Africa nomen,

Scipio quod victor, quodque Metellus habet.

Nobilius domito tribuit Germania Rheno,

Et puer hoc dignus nomine, Cæsar, eras.

² **F**rater³ Idumæos meruit cum patre triumphos:

Quæ datur ex Cattis laurea, tota tua est.

¹ *Creta*] L. Metellus a devictâ Cretâ, Creticus cognominatus est: sicut P. Scipio, ab Africâ dominâ, Africanus.

² *Frater*] Titus, qui cum patre suo Vespasiano Judæos domuit.

³ *Idumæos*] Idumæa, Regio Palæstinae, a qua Judæi dicti sunt Idumæi.

Ad Sextum. III.

Sexte, nihil debes; nil debes, Sexte, fatemur:

Debet enim, si quis solvere, Sexte, potest.

Ad Decianum. IV.

Ne valeam, si non totis, Deciane, diebus,

Et tecum totis noctibus esse velim.

Sed duo sunt, quæ nos distinguunt, millia passum:

Quatuor hæc sunt, cum rediturus eam.

Sæpe domi non es: cum sis quoque, sæpe negaris:

Vel tantum causis, vel tibi sæpe vacas.

Te tamen ut videam, duo millia non piget ire;

Ut te non videam, quatuor ire piget.

Ad Severum. V.

Inunc, edere me jube libellos.

Lectis vix tibi paginis duabus,

C 4 Spectas

Spectas ¹ *εσχάτου λειον*, Severe,
 Et longas trahis oscitationes.
 Hæc sunt, quæ relegente me solebas
 Rapta exscribere, sed ² Vitellianis.
 Hæc sunt singula, quæ sinu ferebas
 Per convivia cuncta, per theatra:
 Hæc sunt, aut meliora, si quæ nescis.
 Quid prodest mihi tam macer libellus,
 Nullo crassior ut sit umbilico,
 Si totus triduo tibi legatur?
 Nusquam delicie ³ supiniore,
 Lassus tam cito deficis viator?
 Et cum currere debeas Bovillas,
⁴ Interjungere quaris ad ⁵ Camœnas?
 I nunc, edere me jube libellos.

¹ *Εσχάτου λειον*] Ultimam schedam, ultimo nempe loco glutinaram.

² *Vitellianis*] Pugillaribus.

³ *Supiniore*] i. e. magis oscitanter perceptæ.

⁴ *Interjungere*] significat jumentaolvere.

⁵ *Camœnas*] Templum Camœnarum erat inter Bovillas, urbem
 Italie, & Romam.

In Attalum. VI.

DEclamas belle, causas agis, Attale, belle:
 Historias bellas, carmina bella facis.
 Componis belle ¹ mimos, epigrammata belle:
 Bellus grammaticus, bellus es astrologus.
 Et belle cantas, & saltas, Attale, belle:
 Bellus es arte lyrae, bellus es arte pilæ.
 Nil bene cum facias, facis atramentum omnia belle:
 Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

¹ *Mimos*] Mimi ridiculorum præmatum genus.

Ad lectorem. VII.

SI qua videbuntur chartis tibi, lector, in istis,
 Sive obscura nimis, sive Latina parum,
 Non meus est error: nocuit librarius illis,
 Dum properat versus annumerare tibi.
 Quod si non illum, sed me peccasse putabis:
 Tunc ego te credam cordis habere nihil.

Ista tamen mala sunt; quasi nos manifesta negamus:
Hæc mala sunt; sed tu non meliora facis.

[Ista tamen mala sunt] Instat lector, quasi, &c. respondet poeta.

In Posthumum. VIII.

BAsia dimidio quod das mihi, Posthume, labro.
Laudo: licet demas hinc quoque dimidium.
Vis dare majus adhuc, & inenarrabile munus?
Hoc tibi habe totum, Posthume, dimidium.

Ad Rufum, de Selo. IX.

QUOD fronte Selium nubilâ vides, Rufe,
Quod ambulator porticum terit serus,
Lugubre quiddam quod tacet piger vultus,
Quod pene terram tangit indecens natus,
Et dextra pectus pullat, & comam vellit;
Non ille amici fata luget, aur fratris:
Uterque natus vivit, & precor vivat.
Salva est & uxor, sarcinaeque, servique:
Nihil colonus, villicusque decoxit,
Mœroris igitur causa quæ? domi coenat.

In Posthumum. X.

ESSE quid hoc dicam, quod olent tua bafia myr-
rham,
Quodque tibi est nunquam non alienus odor?
Hoc mihi suspectum est, quod oles bene, Posthume,
semper;
Posthume, non bene olet, qui bene semper olet.

Ad Sextum. XI.

ET judex petit, & petit patronus:
Solvas censeo, Sexte, creditori.

De Selo, ad Paulinum. XII.

NIL intentatum Selius, nil linquit inausum,
Coenandum quoties jam videt esse domi.
Currit ad ¹Europen, & te, Pauline, tuosque
Laudat ²Achilleos, sed sine fine, pedes.

¹ *Europen*] Prope campum Martium porticus fuit insignis picturâ
Europæ a Jove sub forma tauri trans mare vectæ.

² *Achilleis*] Achilles apud Homerum pedum velocitate celeberrimus.

Si nihil Europe fecit, tum ³ Septa petuntur.

Si quid ⁴ Phyllirides præstet, & Æsonides.

Hic quoque deceptus ⁵ Memphitica templa frequentat,

Affidet & cathedris, moesta juvenca, tuis.

Inde petit centum pendentia tecta columnis;

Illinc ⁶ Pompeii dona, nemusque duplex.

Nec Fortunati spernit, nec balnea Fausti;

Nec ⁷ Grylli tenebras, Æoliamque Lupi:

Nam thermis iterum cunctis iterumque lavatur.

Omnia cum fecit, sed renuente deo,

Lotus ad Europes tepidæ buxeta recurrit;

Si quis ibi serum carpat amicus iter.

Per te, perque tuam, vector lascive, puellam,

⁸ Ad coenam Seliuta tu, rogo, taure, voca.

³ *Septa*] Loca tabulis vallata, in quibus Romani cives, cum suffragia ferrent, claudebantur.

⁴ *Phyllirides &c.*] Juxta septa erat porticus, in qua depicta erat fabula Argonautarum, inter quos fuit Chiron Nepuni & Phylliræ filius, & Jason filius Æsonis.

⁵ *Memphitica*] i. e. Isis: cujus sacra ab Ægypto Romam translata sunt, et quæ juvenæ formâ colebatur.

⁶ *Pompeii dona*] Porticum a Pompeio Magno ædificatum.

⁷ *Grylli tenebras*] i. e. tenebrosa balnea. *Æoliamque*] i. e. balnea, ventis exposita. *Æolis* regis est Æoli, regis ventorum.

⁸ *Ad coenam &c.*] i. e. interfice. Nam ut cenare possit cum Jove, e vitâ illi discedendum est.

In Hermam. XIII.

QUOD nulli calicem tuum propinas,
Humane facis, Herme, non superbe.

In Zoilum. XIV.

ZOilus ægrotat; faciunt hanc stragula febrem:

Si fuerit sanus, coccina quid facient?

Quid ¹ torus a Nilo, quid sindone cinctus ² olenti?

Ostendit stultas quid nisi morbus opes?

Quid tibi cum medicis? dimitte ³ Machaonas omnes:

Vis fieri sanus? stragula sume mea.

¹ *Torus a Nilo*] Torus, e linò Ægyptiaco, & Alexandrinâ plumâ factus.

² *Olenti*] Tincta murice olenti.

³ *Machaonas*] Medici Machaones dicti à Machaone Æsculapii filio.

In Maximum. XV.

Capto tuam, pudet heu! sed capto, Maxime, cenam!

Tu captas aliam, jam sumus ergo pares.

Mane salutatum venio: tu diceris esse

Ante salutatum, jam sumus ergo pares.

¹ Sum comes ipse tuus, tumidique antecubulo regis:

Tu comes alterius, jam sumus ergo pares.

Esse sat est servum: jam nolo ² vicarius esse.

Qui rex est, regem, Maxime, non habeat.

¹ *Sum comes*] Clientes regem suum seu patronum honoris gratia comitabantur.

² *Vicarius*] i. e. servus servi.

Ad Zoilum. XVI.

Felicem fieri credis me, Zoile, cenā:

Felicem cenā Zoile? deinde tua?

Debet ¹ Arieno conviva recumbere olivo,

Quem tua felicit, Zoile, cenā facit.

¹ *Arieno &c.*] - Arieni erant in viā Appiā, ubi multi erant meretrices.

De Paullus. XVII.

Carina Paullus emit, recitat sua carmina Paullus:

Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

In Posthumum. XVIII.

Basia das aliis; aliis das, Posthume, dextram:

Dicis, utrum mavis? elige: malo manum.

De eodem. XIX.

QUID mihi vobiscum est, o Phoebe, novemque
sorores?

Ecce nocet vati Musa jocosā suo.

Dimidio nobis dare Posthumus ante solebat

Basia; nunc labro cepit utroque dare.

In eundem. XX.

NON dicam, licet usque me rogetis,

Quis sit Posthumus in meo libello:

Non dicam: quid enim mihi necesse est

Has offendere bassationes;

Quae se tam bene vindicare possunt.

In

In Candidum. XXI.

SI det iniqua tibi tristem fortuna reatum;
 Squallidus hærebo, pallidiorque reo.
 Si jubeat patriâ damnatum excedere terrâ;
 Per freta, per scopulos exulis ibo comes.
 Dat tibi divitias, ecquid sunt ista duorum?
 Das¹ partem? multum est; Candide, das aliquid?
 Mecum eris ergo miser: quod si Deus ore sereno
 Annuerit, felix, Candide, solus eris.

¹ *Partem*] i. e. dimidium.

Ad Gallam. XXII.

DAS nunquam, semper promittis, Galla, roganti:
 Si semper fallis, jam rogo; Galla, nega.

De Næviâ, ad Bithynicum. XXIII.

QUOD querulum spirat, quod acerbum Nævia tuffit,
 Inque suos mittit sputa subinde sinus;
 Jam te rem factam, Bithynice, credis habere?
 Erras: blanditur Nævia, non moritur.

De Sello. XXIII.

LAUDANTEM Sellum cœnæ cum retia tendit,
 Accipe, sive legas, sive patronus agas.
 Effecte! graviter! cito! nequiter! euge! beate!
¹ Hoc volui: facta est jam tibi cœna, tace.

¹ *Hoc volui &c.*] Verba sunt recitatoris, respondentis acclamationibus Selli.

Ad Rufum. XXV.

RUFE, vides illum¹ subsellia prima terentem,
 Cujus & hinc lucet² sardonychata manus:
 Quæque³ Tyron toties epotavere lacernæ,
 Et toga non tactas vincere iussa nives:
 Cujus olet toto pinguis coma⁴ Marceliano,
 Et splendent vulso brachia trita pilo.

¹ *Subsellia prima*] Scil. in theatro.

² *Sardonychata*] Annulos indurâ quibus includuntur sardoniches.

³ *Tyron epotavere*] i. e. Tyrio murice tincto sunt.

⁴ *Marceliano*] Unguento a myropolâ Marcelio confecto.

Non

Non hesternæ sedet lunatâ⁶ lingula⁷ plantâ;
Coccina non læsum pingit aluta pedem;
Et numerosa linunt stellantem splenia frontem.
Ignoras quis sit? splenia tolle,⁸ leges.

⁵ Non hesternæ] i. e. recens nova indies.

⁶ Lingula] Fibula aurea vel argentea calcei.

⁷ Lunata planta] Calceo lunato, qualem gestabant Romani nobiliores.

⁸ Leges] Scil. literas fronti ejus inustas.

In Cajum. XXVI.

Mutua viginti sestertia forte rogabam;
Quæ vel donanti non grave munus erat:
Quippe rogabatur fidusque, vetusque sodalis,
Et¹ cujus laxas arca flagellat opes.
Is mihi, dives eris, si causas egeris, inquit.
Quod peto, da Cai; non peto consilium.

¹ Cujus laxas &c.] Cujus arca mora resonat laxis nummis tanquam flagelli verberare.

In Ponticum. XXVII.

LIS mihi cum Balbo est; tu Balbum offendere
non vis,
Pontice: cum Licino est; hic quoque magnus
homo est.
Vexat sæpe meum Patrobas confinis agellum:
Contra libertum Cæsaris ire times.
Abnegat, & retinet nostrum Laronia seryum;
Respondes; orba est, dives, anus, vidua.
Non bene, crede mihi, servo servitur amico:
Sit liber, dominus qui volet esse meus.

Ad Phæbum. XXVIII.

CUM sint crura tibi, simulent quæ cornua lunc,
In¹ rhytio poteras, Phœbe, lavare pedes.

¹ Rhytio] Rhytium vas est ab angusto fundo in latum surgens instar cornu.

Ad Pannicum. XXIX.

Flectere te nolim, sed nec turbare capillos:
Splendida sit nolo, sordida nolo cutis.

Nec tibi ¹ mitrarum, nec sit tibi barba regum:
 Nolo virum nimium, Pannice; nolo parum.
 Sunt tibi crura pilis, & sunt tibi pectora setis
 Horrida; sed mens est, Pannice, ² valsa tibi.

¹ *Mitrarum*] Mitre sunt ornamenta mulierum.

² *Valsa*] i. e. effeminata, mollis. *Metaphorice.*

In Cæcilianum. XXX.

Quicquid ponitur hinc & inde, verris;
 Mammæ suminis, ¹ imbricemque porci,
 Communemque duobus attagenam,
 Mullum dimidium, lupumque totum,
 Murenæque latus, femurque pulli,
 Stillantemque alia sua palumbum.
² Hæc cum condita sunt madente mappa,
 Traduntur puero domum ferenda;
 Nos accumbimus otiosa turba.
 Ullus si pudor est, repone coenam:
 Cras te, Cæciliæ, non vocavi.

¹ *Imbricem*] Vertebram, demptis costis, Angl. *the Chine.*

² *Hæc cum &c.*] Solebant Romani ad convivia mappas ferre; ut togata convivoris venia, aliquid appositurum domum ferrent.

In Linum. XXXI.

Quid mihi reddat ager, quæris, Line, Nomentanus?
 Hoc mihi reddit ager: te, Line, non video.

De mæthæ veste. XXXII.

Coccina famosæ donas & ianthina meretræ.
 Vis dare, quæ meruit, munera? mitte ¹ togam.

¹ *Togam*] Matronarum propria vestis sola erat, meretricum toga.

In Tongilium. XXXIII.

Uri Tongilius male dicitur ¹ hemitritæo,
 Novi hominis fraudes: esurit atque sitit,
 Subdola tenduntur crassis modo retia turdis:
 Hamus & in mullum mittitur, atque lupum.
 Cæcuba ² saccetur, quæque annus coxit Opimi;
 Condantur parco fusca Falerna vitro.

¹ *Hemitritæo*] Semitertianâ febre.

² *Saccetur*] i. e. colo transmittantur.

Omnes

Omnes Tongilium medici jussere lavari.
O stulti, febrem creditis esse? gula est.

Ad Maximinam. XXXIV.

RIDE, si sapis, o Puella, ride,
Pelignus, puto, dixerat poeta;
Sed non dixerat omnibus puellis.
Verum ut dixerit omnibus puellis,
Non dixit tibi, tu puella non es:
Nam tres sunt tibi, Maxima, dentes,
Sed plane¹ piceique, buxeique.
Quære si speculo, mihi que credis,
Debes non aliter timere risum,
Quam ventum Spanius,² manumve Crispus;
Quam cretata timet Fabulla nimbum,
Cerussata timet Sabella solem:
Vultus indue tu magis severos,
Quam conjux Priami, nurusque major:
Mimos ridiculi Philistionis,
Et convivia nequiora vita;
Et quicquid lepidâ procacitate,
Laxat perspicuo labella risu.
Te moestæ decet assidere matri,
Lugentique virum, piumque fratrem;
Et tantum tragicis vacare Musis.
At tu, judicium secuta nostrum,
Plora, si sapis, o puella, plora.

¹ Pelignus poeta] Ovidius.

² Pice] Nigri. Buxel] Coloris buxel.

³ Manumve Crispus] Ne contactus vestis plicas conturbet.

In Sextum sceneratorem. XXXV.

EMI seu puerum, togamve petam,
Seu tres, ut puto, quatuorve libras:
Sextus protinus ille scenerator,
Quem nôstis veterem meum sodalem,
Ne quid forte petam, timet, cavetque;
Et secum, sed aut audiam, susurrat:
Septem millia debeo Secundo;
Phoebo quatuor; undecim Phileto;

Et

Et quadrans mihi nullus est in arca.
O grande ingehium mei sodalis!
Durum est, Sexte, negare, cum rogaris.
Quanto durius, antequam rogeris?

In Nævulum. XXXVI.

Florida per varios ut pingitur Hybla colores,
Cum breve Sicania ver populantur apes:
Sic tua suppositis pellucent praela lacernis;
Sic micat innumeris arcula² synthelibus.
Atque unam vestire tribum tua vellera possunt,
Appula non uno quæ grege terra tulit.
Tu spectas hyemem³ succincti lentus amici,
Pro icelus! & lateris frigora trita mei.
Quantum erat, infelix, pannis fraudare duobus
(Quid renuis?) non te, Nævole, sed tineas.

¹ Hybla] Mons Siciliae, floribus omnis generis abundans.

² Synthelibus] Synthetis, vestis conatoria, hic sumitur per synecdochen pro quavis veste.

³ Succincti] Cui vestes sunt curae.

Ad Maximum. XXXVII.

VIS fieri liber? mentiris, Maxime, non vis!
Sed fieri si vis, hac ratione potes.
Liber eris, coenare toris si, Maxime, nolis:
Veientana tuam si domat uva sitim:
Si ridere potes miseri chrysendeta Cinnæ:
Contentus nostrâ si potes esse togâ.
Hæc tibi si vis est, si mentis tanta potestas.
Liberior Partho vivere rege potes.

¹ Chrysendeta] Vasa geminis ornata.

Ad Sextum. XXXVIII.

VIS te, Sexte, colim volebam amare.
Parendum est tibi; quod jubes, coleris.
Sed si te colo, Sexte, non amabo.

¹ Vis colim] Observantiam exigit.

In fictum divitem. XXXIX.

HIC, quem videtis gressibus vagis lentum;
 Amethystinatus media qui¹ secat septa;
 Quem non lacernis Publius meus vincit;
 Non ipse Codrus² alpha penulatorum;
 Quem grex togatus sequitur, & capillatus,
 Recensque sella linteisque lorisque;
 Oppignoravit³ Claudii modo ad mensam
 Vix octo nummis anulum, unde coenaret.

¹ *Amethystinatus*] Vestibus ornatus amethysti colorem violaceum referentibus.

² *Secat*] i. e. obambulat.

³ *Alpha*] Primus, seu princeps, a more numerandi per alphabetum.

⁴ *Claudii*] Scil. mensarii, sœneratoris.

In Zoilum. XL.

PExatus pulchre rides mea, Zoile, trita:
 Sunt hæc trita quidem, Zoile; sed mea sunt.

De cœnatione Cæsaris, quæ appellatur mica. XLI.

MICA vocor: quid sim, cernis; cœnatio parva.
 Ex me Cæsareum prospicis, ecce, tholum.
² Frange toros; pete vina; rosas cape; tingere nardo.
 Ipse jubet mortis te meminisse deus.

¹ *Tholum*] Mausoleum; fortasse Augusti Cæsaris.

² *Frangere toros*] i. e. ira assiduus accumbe, ut continue usu frangan-
 tur.

Ad Taurum. XLII.

DUM modo caudicum, dum te modo rhetora fingis;
 Et non decernis, Taure, quid esse velis.

¹ Pelcos & Priami transit, vel Nestoris ætas;

Et fuerat serum jam tibi desinere.

Incipe, tres uno periêrunt rhetores anno,

Si quid habes animi, si quid in arte valet.

Si schola damnatur; fora litibus omnia fervent;

Ipse potest fieri² Marsya caudicis.

Eia age, rumpe moras; quo te spectabimus usque?

Dum, quid sis dubitas, jam potes esse nihil.

¹ *Pelcos*] Paris Achilles, qui (sicut Priamus & Nestor) admodum longævus fuit. — Græcus genitivus.

² *Marsya*] Saxea Marsya statua.

In Salejanum. XLIII.

CUR tristiore cernimus Salejanum?
 An causa levis est? extuli, inquis, uxorem.
 O grande fati crimen! o gravem casum!
 Illa, illa dives mortua est Secundilla,
 Centena decies quæ tibi dedit dotis?
 Nollem accidisset hoc tibi, Salejane.

In Lalagen. XLIV.

UNUS de toto¹ peccaverat orbe comarum
² Annulus, incertâ non bene fixus acu.
 Hoc facinus Lalage speculo, quo viderat, ulta est;
 Et³ cecidit sectis icta⁴ Pleeusa comis.
 Desine jam, Lalage, tristes ornare capillos,
 Tangat & infanum nulla puella caput.
 Hoc⁵ salamandra notet, vel sæva novacula nudet,
 Ut digna speculo fiat imago tuo.

¹ *Peccaverat*] Non erat in ordine.

² *Annulus*] Cincinatus.

³ *Cecidit*] Prociubat graviter laesa ictu speculi.

⁴ *Pleeusa*] Ornatrix ancilla. a. *πλεωσα*.

⁵ *Salamandra*] Salamandra sanie tacta loca depilantur.

In Posthumum. XLV.

OCcurris quocunque loco mihi, Posthume, clamas
 Procinus, & prima est hæc tua vox, quid agis?
 Hoc, si me decies unâ conveneris horâ,
 Dicis: habes, puto, tu, Posthume, nil quod agas.

Ad Olym. XLVI.

QUOD te nomine jam tuo saluto,
 Quem regem & dominum prius vocabam,
 Ne me dixeris esse contumacem.

¹ Totis pilea sarcinis redemi.

Reges & dominos habere debet.

² Qui se non habet, atque concupiscit

Quod reges dominique concupiscunt.

Servum si potes, Ole, non habere,

Et regem potes, Ole, non habere.

Totis pileis &c.] i. e. omnia vendidi, ut liber essem. — Servi Romani cum manumitterentur, naso capite, pileum accipiebant.

² *Qui se &c.*] Qui cupiditates suas non coercet.

In Clasicum. XLVII.

INVITUM coenare foris te, Clasicè, dicis.
 Si non mentiris, Clasicè, dispeream.
 Ipse quoque ad coenam gaudebat Apicius ire;
 Cum coenaret, erat tristior ille, domi.
 Si tamen invitus vadis, cur, Clasicè, vadis?
 Cogor, ais; verum est: cogitur & Senus.
 En rogat ad coenam Melior te, Clasicè, rectam.
 Grandia verba ubi sunt? si vir es, ecce, nega.

Ad Cæcilianum. XLVIII.

CANDIDIUS nihil est te, Cæciliane, notavi.
 Si quando ex nostris disticha pauca legis.
 Protinus aut Marci recitas, aut scripta Catulli:
 Hæc mihi das, tanquam deteriora legas.
 Ut collara magis placeant mea? credimus illud.
 Malo tamen recires, Cæciliane, tua.

De Saufello, ad Maternum. XLIX.

INCTUM¹ togatis post & ante Saufellum,
 Quanta reduci Regulus solet turba,
 Ad alta² tonsum templa cum reum misit,
 Maternè, cernis? invidere nollito;
 Comitatus iste sit, precor, tuus nunquam.
³ Hos illi amicos & greges rogatorum
 Fusciculus præstat, & Faventinus.

¹ Togatis] Clientibus.

² Tonsum] Rei nec barbam nec capillos refecabant, absoluti vero tondebantur, & Jovi gratias acturi ad Capitolium ascendebant.

³ Hos illi &c.] Pecuniam sumptus a Fusciculus & Faventino feneratoribus, qui comitatum hunc conducebant.

De leone. L.

VERBERA secuti solitus leo ferre magistri,
 Infertamque pati blandus in ora manum,
 Dediticit pacem subito, feritate reversa.
 Quanta nec in Libycis debuit esse jugis.
 Nam¹ duo de tenerâ puerilia corpora turba,
 Sanguineam raris quæ renovabat humum,

¹ Duo &c.] Duos minutros pueros, qui amphitheatri arenam sanguine solummodo renovabant.

44 M. VAL. MARTIALIS

Sævus & infelix furiali dente peremit.

Martia non vidit majus arena nefas.

Exclamare libet: crudelis, perfide, prædo,

A nostrâ pueris parcere disce ¹ lupâ.

¹ *Lupâ*] Quæ Romulo & Remo infantibus ubera præbebat.

De Mario. LI.

ARgenti libras Marius tibi quinque reliquit.

Cui nihil ipse dabas, is tibi verba dedit.

Ad Cosconium. LII.

Cosconi, qui longa putas epigrammata nostra,

Utilis ¹ ungendis axibus esse potes.

Hac tu credideris longum ratione ² colossum,

Et puerum Bruti dixeris esse brevem.

Disce, quod ignoras: Marfi, doctique Pedonis

Sæpe duplex unum pagina tractat opus.

Non sunt longa, quibus nihil est quod demere possis:

Sed tu, Cosconi, disticha longa facis.

¹ *Ungendis axibus*] Cum celeritatis adeo sis studiosus, aptus esse qui axes currum in circo ad celeritatem ungeres.

² *Colossum*] Cum justam tamen membrorum proportionem habeat.

Ad Cæcilianum. LIII.

Æstivo serves ubi piscem tempore, quæris?

In thermis serua, Cæciliane, tuis.

Ad Nasicam. LIV.

Invitas tunc me, cum scis, Nascica, vocasse:

Excusatum habeas me, rogo: coeno domi.

De Fannio. LV.

Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit:

Hic (rogo) non furor est, ne moriari, mori?

Ad Zoilum. LVI.

¹ **L**axior hexaphoris tua sit lectica licebit;

Dum tamen hæc tua sit, Zoile, sandapila est.

¹ *Laxior &c.*] Nobiliores Romani circumferebantur in lecticis, plebei efferebantur mortui in sandapilis. — Hexaphorum est quod a sex servis portatur.

Ad Ponticum. LVII.

Abscissa servum quid fingis, Pontice, linguâ?

Nescis tu populum, quod tacet ille, loqui?

Ad amicum. LVIII.

Vimine clausa levi ¹ niveæ custodia coctæ,
 Hæc tibi ² Saturni tempore munus erit.
 Dona quod æstatis mihi tibi mense decembri,
 Si quereris; ³ rasam tu mihi mitte togam.

¹ Niveæ custodia coctæ] Ampulla quæ conservetur aqua decocta, & nivibus refrigerata.

² Saturni tempore] In Saturnalibus.

³ Rasam] Æstivam, lævem.

Ad Classicum. LIX.

QUOD nec carmine gloriôr supino,
 Nec retro lego Sotaden cinædum;
 Nusquam Græcula quod recantat Echo;
 Nec dictat mihi luculentus Attis
 Mollem debilitare Galliambon;
 Non sum, Classicæ, tam malus poeta:
 Quid si per graciles vias Patauri
 Invitum jubeas subire Ladam?
 Turpe est difficiles habere nugas,
 Et stultus labor est ineptiarum.
 Scribat carmina circulis Palæmon;
 Me raris juvat auribus placere.

In Mamercum. LX.

NIL recitas, & vis, Mamerce, poeta videri:
 Quicquid vis, esto, dummodo nil recites.

In Gaurum. LXI.

QUOD nimio gaudes noctem producere vino,
 Ignosco; vitium, Gaure, Catonis habes.
 Carmina quod scribis Musis & Apolline nullo,
 Laudari debes; hoc Ciceronis habes.
 Quod vomis, Antoni; quod luxuriaris, Apici:
 Quod foetes; vitium, dic mihi, cujus habes?

Ad Quintilianum. LXII.

Quintiliane, vagæ moderator summe juventæ;
 Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ;
 Vivere quod propero pauper, nec inutilis annis,
 Da veniam: properat vivere nemo satis.

Differat hoc, patrios optat qui vincere census,

Atrique immodicis arctat¹ imaginibus.

Me focus, & nigros non indignantia fumos

Tecta juvant, & fons vivus, & herba rudis.

Sit mihi verna sator, sit non doctissima conjux;

Sit nox cum somno, sit sine lite dies.

¹ Imaginibus] In atris nobilium, ostendebantur majorum imagines.

Petit poeta a Cesare jus trium liberorum. LXIII.

¹ Rerum certa salus, terrarum gloria, Caesar,

Sospite quo magnos credimus esse deos;

Si festinatis toties tibi lecta libellis

Detinuere oculos carmina nostra tuos;

Quod fortuna vetat fieri, permitte videri;

Natorum genitor credar ut esse Trium.

Hæc, si displicui, fuerint solatia nobis;

Hæc fuerint nobis præmia, si placuli.

¹ Rerum certa salus] Salvo enim Cesare, salva omnia.

² Trium] Qui tres ex matrimonio legitimo liberos suscepissent, multis privilegiis gaudebant.

De eodem, ad uxorem. LXIV.

Natorum mihi jus trium roganti,

Musaram pretium dedit mearum,

Solus qui poterat: valebis uxor.

Non debet domini perire manus.

Ad Regulum. LXV.

¹ Primus ubi est, inquis, cum sit liber iste secundus?

Quid faciam, si plus ille pudoris habet?

Tu tamen hunc fieri si mavis, Regule, primum;

² Unum de titulo tollere iota potes.

¹ Primus] Secundum hunc sine primo musam Regulo.

² Unum iota] A e. tituli numero II dele I, & erit liber primus.

LXVI.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER TERTIUS.

Ad lectorem. I.

O C tibi, quicquid id est, longinquis mit-
tit¹ ab oris
Gallia Romanæ nomine dicta togæ.
Hunc legis, & laudas librum fortasse prio-
rem,

² Illa, vel hæc mea sunt; quæ meliora putas?
Plus sane placeat, dominâ qui natus in urbe est:
Debet enim Gallum vincere³ verna liber.

¹ *Ab oris*] Ab urbe Galliarum Cisalpinæ, quæ Togara dicebatur.

² *Illâ*] Epigrammata primi & secundi libri.

³ *Verna*] Romanus natus.

Ad librum suum. II.

CUJUS vis fieri, libelle, munus?

Festina tibi vindicem parare,
Ne nigram cito raptus in culinam

¹ Cordyllas madidâ tegas papyro,

Vel thuris piperisque sis cucullus.

Faustini fugis in sinum? sapiisti.

Cedro, nunc licet, ambules perunctus,

¹ *Cordyllas*] Pisciculos.

Et frontis gemino decens honore
 Pictis¹ luxurietis umbilicis;
 Et te purpura delicata velet,
 Et cocco rubeat superbus index.
 Illo vindice nec Probum timeto.

¹ *Luxurietis*] Splendide orneris.

Ad eundem. III.

Romam vade liber: si veneris unde, requirer:
¹ *Æmilie* dices de regione via.
 Si quibus in terris, qua sumus in urbe, rogabit:
 Corneli referas me, licet, esse foro.
 Cur absim, quæret: breviter tu multa fatere;
 Non poterat vanæ rædia ferre togæ.
 Si, quando veniet, dicet: responde, poeta
 Exierat, veniet cum² citharædus erit.

¹ *Æmilie via*] Quam stravit Æmilius Lepidus, qua iter erat ad forum Corneli.

² *Citharædus*] Pluris enim fiebant citharædi Romæ, quam poeta.

Ad eundem. IV.

VIS commendari sine me cursurus in urbem
 Parve liber, multis? an satis unus erit?
 Unus erit, mihi crede, satis, cui non eris hospes,
 Julius assiduum nomen in ore meo:
 Protinus hunc primi quæres in limine tecti,
 Quos tenuit Daphnis, nunc tenet ille lares.
 Est illi conjux, quæ te manibusque, sinuque
 Excipiet, vel si pulverulentus eas.
 Hos tu seu pariter, sive hanc, illumve priorem
 Videris, hoc dicis; Marcus avere jubet.
 Hoc satis est, alios commendet epistola; peccat,
 Qui commendandum se putat esse suis.

In mulierem deformem. V.

Formosam faciem nigro velamine celas:
 Sed non formoso corpore lædis aquas.
 Ipsam crede¹ deam verbis tibi dicere nostris;
 Aut aperi faciem, vel tunicata lava.

¹ *Deam*] Aquæ nymphæ.

Ad

Ad Marcellinum. VI.

LUX tibi post idus numeratur tertia maias,
Marcelline, tuis bis celebranda sacris.

¹ Imputat æthereos ortus hæc prima parenti:

² Libat florentes hæc tibi prima genas.

Magna licet dederit jucundæ munera vitæ,

Plus nunquam patri præstitit illa dies.

¹ *Imputat &c.*] Patris tui natalis est.

² *Libat &c.*] Primam barbam deposuisti, hæc prima lanugo deponebatur magnâ conviviorum celebritate: barbâ enim resectâ viri appellabantur.

De sportulâ. VII.

CEntum miselli jam valete quadrantes,

¹ Anteambulonis congiarium lassi,

Quos dividebat balneator ² elixus:

Quid cogitatis, o fames amicorum?

Regis superbi sportulæ recesserunt.

Nihil ³ stropharum est: jam ⁴ salarium dandum est

¹ *Anteambulonis &c.*] Clientis officiosi merces.

² *Elixus*] Aquarum & vaporum calore coctus.

³ *Stropharum*] Stropha est fallacia; a *στροφή* verro.

⁴ *Salarium*] Stipendium diurnum, ex pacto debitum; ut sportula ex placito.

In Quintum. VIII.

THaïda Quintus amat; quam Thaïda? Thaïda lucam:

Unum oculum Thaïs non habet, ille ¹ duos.

¹ *Duos*] Utroque caret oculo.

In Cinnam. IX.

Versiculos in me narratur scribere Cinna:

Non scribit, cujus carmina nemo legit,

In Philomusum. X.

Constituit, Philomuse, pater tibi millia bina

¹ Menstrua, ² perque omnes præstitit illa dies,

Luxuriam premeret cum crastina semper egestas,

Et vitii essent danda diurna tuis.

¹ *Menstrua*] In dimensum menstruum.

² *Perque omnes &c.*] Singulas partes singulis divisi diebus.

Idem

Idem te moriens heredem : ex asse reliquit . .

Exheredavit te, Philomuse, pater.

³ Ex asse] Ex totâ hereditate in duodecim uncias ut plurimum divisâ, quæ assem conficiunt.

Ad Quinctum. XI.

SI tua nec Thais, nec lusca est, Quincte, puella;

Cur in te factum distichon esse putas?

Sed simile est aliquid: pro Laïde Thaida dixi.

Dic mihi, quid simile est Thais & Hermione?

Tu tamen es Quinctus; mutemus nomen amantis.

Si non vult Quinctus, Thaida Sextus amet.

In Fabullum. XII.

UNguentum (fateor) bonum dedisti

Convivis, here; sed nihil scidisti:

Res¹ falsa est bene olere, & esurire.

Qui non coenat & ungitur, Fabulle,

Hic vere mihi mortuus videtur.

¹ Sa'sa] i. e. insula, inepta, ironica.

In Næviam. XIII.

DUM non vis leporem, dum non vis carpere mul-

lum,

Et plus quam patri, Nævia, parcis apro;

Accusas, rumpisque coquum, tanquam omnia cruda

Attulerit: nunquam sic ego¹ crudus erous

¹ Crudus] Ex nimis saturata oritur cruditas stomachi

In Tuccium. XIV.

ROmam petebat esuritor Tuccius,

Profectus ex Hispania.

Occurrit illi sportularum fabula:

A ponte rediit Mulvio.

De Codro. XV.

PLUS¹ credit nemo, quam totâ Codrus in urbe,

Cum sit tam pauper: quomodo? cæcus amat.

¹ Credit] Significat munus dare pecuniam; & fidem habere.

In cerdonem munerarium. XVI.

DAS gladiatores, furorum regule, cerdo:
 Quodque tibi tribuit ¹ Tubula, sic rapit.
 Ebrius es: nec enim faceres id sobrius unquam,
 Ut velles corio ludere, cerdo, tuo.
 Lulisti, satis est; sed te, mihi crede, memento
 Nunc in pelliculâ, cerdo, tenere, tuâ.

¹ *Tubula*] Ludit poeta in terminis furoris. *Tubula, artem, pellicula.*

In Sabidum. XVII.

Circumlata diu mensis scriblira secundis,
 Urebat nimio sæva calore manus:
 Sed magis ardebat Sabidi gula: protinus ergo
 Sufflavit buccis terque quaterque suis.
 Illa quidem tepuit, digitosque admittere visa est;
 Sed nemo potuit tangere: ¹ merda fuit.

¹ *Merda*] Quia ex impuro Sabidi halitu corrupta fuit.

In Maximum. XVIII.

¹ **P**erfrixisse tuas quæstæ est præfatio fauces.
 Cum te excusâris, Maxime, quid recitas?

¹ *Perfrixisse*] Nimio frigore te factum esse raucum.

De viperâ in ore ursæ. XIX.

Proxima centenis ostenditur ursâ columnis,
 Exornant fide qua ¹ platanonæ feræ.
 Hujus dum patulos alludens tentat hiatus
 Pulcher Hylas, teneram merfit in ora manum.
 Vipera sed cæcò scelerata latebat in ære,
 Vivebatque animâ deteriore fera.
 Non sentit puer esse dolos, nisi dente recepto
 Dum perit. O facinus, falsa quod ursâ fuit!

¹ *Platanonæ*] Locum platanis consutum.

De Canio. XX.

DIC, Musa, quid agat Canius meus Rufus?
 Utrumne chartis tradit ille victuris
 Legenda temporum actâ Claudianorum?
¹ An quæ Neroni falsus adstruit scriptor?

¹ *An quæ Neroni &c.*] An emendat historiam Neronis, quam adulantes ipsi auctores falso scripserant?

An

An æmulatur improbi jocos Phædri?
 Lascivus elegis, an severus heroïs?
 An in cothurnis horridus Sophocleïs?
 An otiosus in scholâ poetarum
 Lepore tinctus Attico sales narrat?
 Hinc si recessit, porticum² terit³ templi?
 An⁴ spatia carpit lentus Argonautarum?
 An delicatæ sole rursus⁵ Europæ
 Inter repentes post meridiem buxos
 Sedet, ambulatve liber acribus curis?
 Tirine thermis, an lavatur Agrippæ?
 An impudici balneo⁶ Tigillini?
 An rure Tulli fruitur, atque Lucani?
 An Pollionis dulce currit ad⁷ Quartum?
 An æstuentes jam profectus ad Baias
 Piger Lucrino nauculatur in stagno?
 Vis scire, quid agat Canius tuus? ridet.

² Terit] Obambulat.

³ Templi] Ididis sacri. Ep. 12. lib. 2. v. 7.

⁴ Spatia &c.] Porticum Neptuni quam edificavit Agrippa, & Argonautarum picturâ exornavit. Ep. 12. lib. 2. v. 5.

⁵ Europa] Ep. 12. lib. 2. v. 15.

⁶ Tigillini] Qui fœdissimus fuit temporibus Neronis.

⁷ Quartum] Prædium scilicet ad quartum ab urbe lapidem.

In crudelem dominum. XXI.

PROscriptum famulus servavit fronte¹ notatus:
 Non fuit hæc domini vita, sed² invidia.

¹ Notatus] Literis inustus.

² Invidia] Summâ enim humanitate usus erga dominum crudelem servus omnibus cum fecit odiosum.

De Apicio. XXII.

DEderas, Apici, bis trecenties ventri,
 Sed adhuc supererat centies tibi¹ laxum:
 Hoc tu gravatus, ut famem & sitim ferre,
² Summâ venenum potione duxisti.
 Nil est, Apici, tibi gulosius factum.

¹ Laxum] i. e. amplius.

² Summâ potione] Extremo haustu.

In invitatores. XXIII.

OMnia cum retro pueris opsonia tradas:
Cur non mensa tibi ponitur a pedibus?

¹ Omnia &c.] Opsonia statim ac ponuntur, tradis pueris pone ad pedes discumbentium ministrantibus asserenda.

Ad Faustinum. XXIV.

SI temperari balneum cupis fervens,
Faustine, quod vix Julianus intraret:
Roga, lavetur, rhetorem Sabineum.
Neronianas is refrigerat thermas.

¹ Roga, lavetur, &c.] Jocus metaphoricus a frigore aeris ad frigus rationis.

In Candidum. XXV.

PRædia solus habes, & solus, Candide, nummos:
¹ Aurea solus habes, myrrhina solus habes.
Massica solus habes, & Opimi Cæcuba solus:
Et cor solus habes, solus & ingenium:
Omnia solus habes: hoc me puta velle negare:
Uxorem sed habes, Candide, cum populo.

¹ Aurea, myrrhina] Vasa.

In Gallum. XXVI.

NUnquam me revocas, venias cum sæpe vocatus:
Ignosco, nullum si modo, Galle, vocas.
Invitas alios: vitium est utriusque: quod? inquis.
Et mihi cor non est, nec tibi, Galle, pudor.

In Nestorem. XXVII.

AUriculam Mario graviter miraris olere?
Tu facis hoc; garris, Nestor, in auriculam!

In Zoilum. XXVIII.

HAS, cum geminâ compede, ¹ dedicat catenas,
Saturne, tibi Zoilus, ² annulos priores.

¹ Dedicat] Servi libertate donati compedes & catenas sacrarunt Saturno.

² Annulos] Notat Zoilum e servo factum esse equitem.

Ad Gargilianum. XXIX.

SPortula nulla datur; gratis conviva recumbis:
Dic mihi quid Romæ, Gargiliane, facis?

Unde

Unde tibi togula est, & fuscæ¹ pensio cellæ?

Unde datur² quadrans? unde vir es Chiones?

Cum ratione licet dicas te vivere summa:

Quod vivis, nullâ cum ratione facis.

¹ Pensio] Pretium habitationis.

² Quadrans] Quo præstio tenuioris conditionis homines lavabantur.

Ad Rufinum. XXX.

SUNT tibi, confiteor, diffusi jugera campi,

Urbanique tenent prædia multa lates,

Et servit dominæ numerosus debitor arca,

Sustentatque tuas aurea mensa dapes.

Fastidire tamen noli, Rufine, minores:

Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

De piscibus sculptis. XXXI.

ARTIS Phidiaeæ toreuma clarum

Pisces aspicias: addo aquam, natantur.

In Fabianum. XXXII.

QUOD novus & nuper factus tibi præstat amicus

Hoc præstare jubes me, Fabiane, tibi:

Horridus ut primo semper te mane salutem,

Per mediumque trahat me tua sella horum:

Lassus ut in thermas decima, vel serius, hora

Te sequar Agrippæ, cum laver ipse Titi.

Hoc per triginta merui, Fabiane, decembres,

Ut sim tiro tuæ semper amicitia?

Hoc merui, Fabiane, rogâ, tritaque, meaque

Ut nondum credas me meruisse. rudem?

¹ Rudem] Liberationem ab officiis. Gladiatores emeriti, ingravescente ætate, accipiebant rudem: quâ acceptâ non cogeantur pugnare, & publico sumptu alebantur.

In irascentes amicos. XXXIII.

IASCI tantum felices nostis amici.

Non bello facitis, sed juvat hoc facere.

¹ Juvat] Ut non minus femini pauperum officium.

Ad Sextum. XXXIV.

QUÆ te causa trahit, vel quæ fideiis Roman,

Sexte? quid aut speras, aut petis inde? refer,

Causas,

Causas, inquis, agam Cicerone disertius ipso;
 Atque erit in triplici par mihi nemo foro.
 Egit Atestinus causas, & Caius: utrumque
 Nôras: sed neutri pensio tota fuit.
 Si nihil hinc veniet; pangentur carmina nobis:
 Audieris, dices esse Maronis opus.
 Infans: omnes, gelidis quicunque lacernis
 Sunt ibi, Nasones, Virgilioque vides.
 Atria magna colam; vix tres, aut quatuor ista
 Res aluit: pallet cætera turba fame.
 Quid faciam? suade: nam certum est vivere Romæ.
 Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

Ad Chionem. XXXV.

Digna tuo cur sis indignaque nomine, dicam.
 Frigida es, & nigra es: non es, & es¹ Chione:

¹ Chione] *χίων* significat nix.

In Thelesinum. XXXVI.

Mutua quod nobis ter quinquagena dedisti
 Ex opibus tantis, quas gravis arca premit;
 Esse tibi magnus, Thelesine, videris amicus:
 Tu magnus, quod das? immo ego, quod recipis.

¹ Ego quod recipis] Ego magnus, quod pauper solvo.

De lacerta cælarâ. XXXVII.

Inserta phialæ Mentoris manu ducta
 Lacerta vivit, & timetur argentum.

In Lentinum. XXXVIII.

Mentiris juvenem tinctis, Lentine, capillis;
 Tam subite corvus, qui modo cygnus eras.
 Non omnes fallis, scit te Proserpina canum:
 Personam capiti detrahet illa tuo.

Ad Lagurinum. XXXIX.

Occurrit tibi nemo quod libenter;
 Quod, quacunque venis, fuga est, & ingens
 Circa te, Ligurine, solitudo;
 Quid sit, scire cupis? nimis poeta es.
 Hoc valde vitium periculosum est.
 Non tigris catulis citata raptis,

Non

Non dipsas ¹ medio perusta sole,
 Nec sic scorpius improbus timetur.
 Nam tantos, rogo, quis ferat labores?
 Et stanti legis, & legis sedenti:
 Currenti legis, & legis studentem.
 In thermas fugio; sonas ad aurem:
 Piscinam peto; non licet natare.
 Ad coenam propero; tenes euntem.
 Ad coenam venio; fugas sedentem.
 Lassus dormio; suscitatus jacentem.
 Vis, quantum facias mali, videre?
 Vir justus, probus, innocens timeris.

¹ Medio &c.] Apricans ad meridianum solem.

De eodem. XL.

FUGERIT an mensas Phœbus coenamque Thyestæ,
 Ignoro: fugimus nos, Ligurine, tuam.
 Illa quidem lauta est, dapibusque instructa superbis;
 Sed nihil omnino, te recitante, placet.
 Nolo mihi ponas rhombum, nullumve bilibrem:
 Nec volo boletos, ostrea nolo: tace.

Ad Candidum. XLI.

EXIGIS a nobis operam sine fine ¹ togatam.
 Non eo, libertum sed tibi mitto meum.
 Non est, inquis, idem: multo plus esse probabo:
 Vix ego lepticam subsequor; ille feret.
 In turbam incideris; cunctos ² umbone repellet;
 Invalidum est nobis, ³ ingenuumque latus.
 Quidlibet in causis narraveris; ipse tacebo:
 At tibi tergeminum mugiet ille sophos.
 Lis erit; ingenti faciet convicia voce:
 Esse pudor vetuit fortia verba mihi.
 Ergo nihil nobis, inquis, præstabis amicus?
 Quicquid libertus, Candide, non poterit,

¹ Togatam] Clientis togati.

² Umbone] Cubito.

³ Ingenuumque latus] Rarus robur ingenuum patitur humis sub-

De Basso. XLII.

CApena grandi porta qua¹ pluit gutta,
² Phrygiaeque matris³ Almo qua lavat ferrum,
⁴ Horationum qua viret sacer campus,
 Et qua⁵ pusilli⁶ fervet Herculis fanum,
 Faustine, plenâ Bassus ibat in rheda,
 Omnes beati copias trahens ruris.
 Illic videres frutice nobili caules,
 Et utrumque porrum, sessileisque lactucas,
 Pigroque ventri non inutiles betas:
 Illic⁷ coronam pinguibus gravem turdis,
 Leporemque læsum Gallici canis dente,
 Nondumque victâ lacteum fabâ porcum:
 Nec feriatus ibat ante carrucam,
 Sed tuta fœno cursor ova portabat.
 Urbem petebat Bassus? imo rus ibat.

¹ Pluit] Aqueductu super eam portam aqua in urbem fluebat.

² Phrygia matris] Cybelis. Quae ex Phrygiâ Romam advecta fuit.

³ Almo] Fluvius Tusciae. In eo sacerdotes Cybeles lavabant cultros, quibus hostias immolabant.

⁴ Horationum] Ubi pugnauerunt, & sepulti sunt tres Horatii: de quibus Liv. l. i.

⁵ Pusilli Herculis] Adulatorie. Domitianus enim se majorem Herculem dici voluit.

⁶ Fervet] Cultorum frequentia celebratur.

⁷ Coronam] Viminem, cui appendebantur tardi in orbem.

De Ollis. XLIII.

PAuperis exstruxit cellam; sed vendidit Ollus
 Prædia: nunc cellam pauperis Ollus habet.

In invitatore. XLIV.

VEientana mihi misces, tu Massica potas:
 Olfacere hæc malo pocula, quam bibere.

In Ligurinum. XLV.

HÆC tibi, non alia est ad cœnam causa vocandi,
 Versiculos recites ut, Ligurine, tuos.

¹ Deposui soleas; affertur protinus ingens
 Inter lactucas oxygarumque liber.

Alter perlegitur, dum fercula prima morantur:
 Tertius est, nec adhuc mensa secunda venit.

¹ Deposui soleas] Hoc faciebant discubaturi, ne stragula fœderent.

Et quartum recitas, & quintum denique librum;
 Putidus est, toties si mihi ponis aprum.
 Quod si non scombris¹ scelerata poemata donas;
 Coenabis solus jam, Ligurine, domi.

² *Scelerata*] Quæ convivæ enecant.

Ad Tongilianum. XLVI.

EMpta domus fuerat tibi, Tongiliane, dūcenis;
 Abstulit hanc nimium casus in urbe frequens.
 Collatum est decies; rogo, non potes ipse videri
 Incendisse tuam, Tongiliane, domum?

In Gelliam. XLVII.

QUOD quacunque venis, Cosmum migrare puta-
 mus,

Et fluere excusso cinnama fusa vitro,
 Nolo peregrinis placeas tibi, Gellia, nugis:
 Scis, puto, posse meum sic bene olere eanem.

¹ *Cosmum*] Myropolam.

De cisternâ Ravennate. XLVIII.

SIT cisterna mihi, quam vinea, malo Ravennæ:
 Cum possim multo vendere pluri aquam.

De caupone. XLIX.

CALLIDUS imposuit nuper mihi caupo Ravennæ;
 Cum peterem mixtum, vendidit ille merum.

De villâ Faustini, ad Bassum. L.

BAjana nostri villa, Bassic, Faustini,
 Non otiosis ordinata myrtetis,

¹ Viduâque platano, ² tonsilique buxeto

Ingrata lati spatia detinet campi:

Sed rure vero, barbaroque letatur.

Hic farta premitur angulo ³ Ceres omni,

Et multa fragrat testa senibus autumnis.

Hic post novembres, imminente jam brumâ,

Seras putator horridus refert uvas,

Truces in altâ valle mugiant tauri,

Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam.

¹ *Viduâ*] i. e. sterili.

² *Tonsili*] Quod in varias formas condetur.

³ *Ceres*] i. e. frumentum, *Metonym.*

Vagatur omnis turba sordida cortis,
 Argutus anser, gemmeique pavones,
 4 Nomenque debet quæ rubentibus pennis,
 Et picta perdix, 5 Numidicaque guttata,
 Et impiorum 6 phasiana Colchorum;
 Rhodias superbi foeminas tremunt galli;
 Sonantque turres plaufibus columbarum;
 Gemit hinc palumbus, inde cereus turtur.
 Avidi sequuntur villicæ sinum porci,
 Matremque plenam mollis agnus expectat.
 Cingunt ferenum lactei focum vernæ,
 Et larga festos lucet ad lares sylvæ.
 Non segnis albo pallet otio caupo;
 Nec perdit oleum lubricus palastrita;
 Sed tendit avidis rete subdolum turdis,
 Tremulæve captum lineâ trahit piscem,
 Aut impeditam cassibus refert damam.
 Exercet hilares facilis hortus urbanos,
 Et pædagogus non jubente lascivi
 Parere gaudet villico 7 capillati;
 Et delicatus opere fruitur eunuchus.
 Nec venit inanis rusticus salutator;
 Fert ille ceris cana cum suis mella,
 Metamque lactis 8 Saffinate de sylvâ:
 Somniculosos ille porrigit glîres:
 Hic vagientem matris hispidae foetum:
 Alius coactos non amare capones.
 Et dona matrum vimineo ferunt texto
 Grandes proborum virgines colonorum.
 Facto vocatur lætus opere vicinus;
 Nec avara servat crastinas dapes mensa:
 Vescuntur omnes, ebrioque non novis
 Satur minister invidere convivæ.
 At tu sub urbe possides famem mundam,

4 Nomenque &c.] Phœnicopteris, cui pennis alga.

5 Numidicaque guttata] Gallinae Africanae.

6 Phasiana] A Phas Colchidis styto.

7 Capillati] Delicati, comas alentes.

8 Saffinate] Saffina urbs Umbriae.

Et turre ab altâ prospicis meras laurus;
 Furem Priapo non timente, securus;
 Et vinitorem farre pascis urbano,
 Pictamque portas otiosus ad villam
 Olus, ova, pullos, poma, caseum mustum.
 Rus hoc vocari debet, an domus longe?

De muneribus gladiatorii. LI.

Sutor cerdo dedit tibi, culta Bononia, munus,
 Fullo dedit Mutinæ: nunc ubi caupo dabit?

In Ponticum. LII.

CUM vocor ad coenam, non jam¹ venalis, ut ante,
 Cur mihi non eadem, quæ tibi, coena datur?
 Ostrea tu sumis stagno saturata² Lucrino;
 Sugitur³ inciso mytilus ore mihi.
 Sunt tibi boleti; fungos ego sumo suillos.
 Res tibi cum rhombo est; at mihi cum sparulo.
 Cereus immodicis turtur te clunibus implet;
 Ponitur in cavea mortua pica mihi.
 Cur sine te coeno, cum tecum, Pontice, coenem?
 Sportula quod non est, profit: edamus idem.

¹ *Venalis*] Sportulâ conductus.² *Lucrino*] Lacu celeberrimo in Campania.³ *Inciso*] Mytili conchâ.*In Cinnam. LIII.*

ESSE nihil dicis, quicquid petis, improbe Cinna:
 Si nil, Cinna petis; nil tibi, Cinna, nego.

In Quinctum. LIV.

Centenis quod emis pueros, & sæpe ducenis:
 Quod¹ sub rege Numâ condita vina bibis:
 Quod constat decies tibi² non spatiosa supellex:
 Libra quod argenti millia quinque rapit:
 Aurea quod fundi pretio carruca paratur:
 Quod pluris mula est, quam domus emptâ tibi:
 Hæc animo credis magno te, Quincte, parare?
 Falleris: hæc animus, Quincte, pusillus emit.

¹ *Sub rege &c.*] i. e. vina vetustissima. *Hyperbolice.*² *Non spatiosa*] Quæ non occupat multum spatii.

*In Cotilum. LV.***C**Otile, bellus homo es: dicunt hoc, Cotile, multi

Audio: sed quid sit, dic mihi, bellus homo?

Bellus homo est, flexos qui digerit ordine crines:

Balsamâ qui semper, cinnama semper olet:

Cantica qui ¹ Nili, qui Gaditana susurrat:

Qui movet in varios brachia vulsa modos:

Inter-femineas totâ qui luce cathedras

Desidet, atque aliquâ semper in aure sonat:

Qui legit hinc illinc missas, scribitque tabellas:

Pallia vicini qui refugit cubiti:

Qui scit, quam quis amet: qui per convivia currit:

² Hirpini veteres qui bene novit avos:

Quid narras? hoc est, hoc est homo, Cotile, bellus?

Res ³ prætricosa est, Cotile, bellus homo.¹ Nili] i.e. Aegyptj. Cantilenæ Aegyptiæ & Gaditanæ petulantia & procacitate celebres.² Hirpini] Hirpinus equus nobilis, qui multas in circo palmas retulerat.³ Prætricosa] Nugæ valde impedita.*Ad Cassianum. LVI.*¹ Sirenas, hilarem navigantium poenam,

Blandasque mortes, gaudiumque crudele,

Quas nemo quondam deserebat auditas,

Fallax ² Ulysses dicitur reliquisse.

Non miror: illud, Cassiane, mirarer,

Si fabulantem Canium reliquisset.

¹ Sirenas] Quæ præternavigantes suavitare cantûs in naufragium pellicebant.² Ulysses &c.] Obturatis sociorum auribus, sese alligato navis malo,*Ad Diadumenum. LVII.***Q**UOD spirat tenerâ malum mordente puellâ:

Quod de Coricio quæ venit aura croco:

Vinea quod primis floret cum cana racemis:

Gramina quod redolent, quæ modo carpsit ovis:

Quod myrtus, quod messor Arabs, quod succina trita,

Pallidus Eoo thure quod ignis olet:

Gleba quod æstivo leviter cum spargitur imbri:

Quod madidas nardo sparsa corona comas:

Hoc tua, sæve puer Diadamene, basia fragrant.

Quid si tota dares illa sine invidiâ?

In M. Antonium. LVIII.

PAR scelus admisit Phariis Antonius armis:

Abscidit vultus ensis uterque sacros.

¹ Illud, laurigeros ageres cum læta triumphos;

² Hoc tibi, Roma, caput, cum loquereris, erat.

Antonii tamen est peior, quam causa Pothini:

Hic facinus ³ domino præstitit; ille sibi.

¹ Illud] Pompeii.

² Hoc] Ciceronis.

³ Domino] In domini sui gratiam.

De pigris nautis. LIX.

CEffatis pueri, nihilque môstis,

Vatreno, Rafinâque pigriores:

Quorum per vada tarda navigantes,

Lentos figitis ad ¹ celeusma remos,

Jam ² prono Phaëthonte sudat ³ Æthon.

Exarsitque dies, & horâ lassus

⁴ Interjungit equos meridianâ.

At vos tam placidas vagi per undas

Tutæ luditis otium carinæ.

Non nautas puto vos, sed Argonautas.

¹ Celeusma] Clamorem nauticum.

² Prono Phaëthonte] Sole a meridie declinante.

³ Æthon] Equus solis.

⁴ Interjungit] vid. ep. 5. lib. 2.

⁵ Argonautas] Ludit in voce: isti heroës dicti Argonautæ, qui in navi Argo ad aureum vellus petendum vēti sunt; quæ etiam significat pigros [ἀργυρ] nautas.

In Basticum. LX.

NEC nullus, nec te delectat, Bærice, turdus:

Nec lepus est unquam, nec tibi gratus aper.

Nec tæ liba juvant, nec sectæ quadra placentæ;

Nec Libye micat, nec tibi Phasis aves,

Capparin, & putri cepas ¹ alece natantes,

Et pulpam dubio de potafone voras.

¹ Alece] Salsæ liquoris.

Teque

Teque juvant² gerres, & pelle melandrya canâ:
¹ Refinata bibis vina, Falerna fugis.
 Nescio, quod stomachi vitium secretius esse
 Suspicer; ut quid enim, Bæticæ, & saprophagis?

² Gerres] Minuta salsamenta.

³ Refinata] Corrupta, & olentis picem vasus.

⁴ Saprophagis] Σαπροφαγίτις i. e. putrida edis?

Ad Paullinum. LXI.

MInxisti currente semel, Paulline, carinâ:
 Meiere vis iterum? jam¹ Palinurus eris.

¹ Palinurus] Aeneæ navis gubernator, qui in mare lapsus perijt. Significat vero *vadit rursus*, & *ipsiû mingere*, ita Paullinus rursus meiens evasurus erat *Palinurus*.

Ad Phæbum. LXII.

UTere¹ lactucis, & mollibus utere¹ malvis.
 Nam faciem durum, Phœbe, cacantis habes.

¹ Lactucis, malvis] Utiles utraque ad solvendum ventrem.

In Rufum. LXIII.

ESSE negas coctum leporem, poscisque flagella.
 Mavis, Rufe, coquum scindere, quam leporem.

Ad cerdonem. LXIV.

IRasci nostro non debes, cerdo, libello:
 Ars tua, non vita est carmine læsa meo.
 Innocuos permitte sales: cur ludere nobis
 Non liceat, licuit si¹ jugulare tibi?

¹ Jugulare] Cum gladiatorium munus exhibuisti. vid. ep. 26.

Ad Rufum. LXV.

Curforem sextâ tibi, Rufe, remisimus horâ,
 Carmina quem madidum nostra tulisse reor:
 Imbribus immodicis coelum nam forte ruebat.

¹ Non aliter mitti debuit iste liber.

¹ Non aliter, &c.] Extenuat sua carmina, quasi digna quæ aquâ deleantur.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM

LIBER QUARTUS.

De natali Domitiani. I.

Aëtaris alma dies, & luce sacratioꝝ illâ,
Conscia ¹ Dictæum qua tulit Ida Jovem,
Longa, precor, ² Pylioque veni numerosior
ævo.

Semper & ³ hoc vultu, vel meliore nite.

⁴ Hic colat Albano Tritonida multus in auro,

⁵ Perque manus tantas plurima quercus eat.

⁶ Hic colat ingenti redeuntia sæcula lustris,

⁷ Et quæ Romuleus sacra Terentus habet.

Magna quidem, superi, petimus, sed debita terris.

Pro tanto quæ sunt improba vota deo?

¹ *Dictæum*] i. e. Cretensem, (a *Dictæ* monte Crete) qui natus dicitur in *Idæ* monte Crete.

² *Pylioque*] Nestor, a *Pylo* urbe Arcadie *Pylius* dictus, vixit, secundum Ovidium, aliosque Latinos poetas, trecentos annos; secundum poetas Græcos, nonaginta.

³ *Hoc vultu*] Feliciter, ut nunc.

⁴ *Hic colat, &c.*] i. e. sepe honorem habeat *Palladi*; distributis aureis coronis in victores agonis Albani.

⁵ *Perque manus &c.*] Oratorum & poetarum certamina exhibebat *Domitianus*, quos pro meritis donabat coronis quæris.

⁶ *Hic colat &c.*] Celebrer ludos seculares, qui centesimo quoque anno celebrandi erant. Et quia *lustrum* (quod quinto quoque anno fiebat) & *secularis annus* concurrebant, poeta vocat *ingens lustrum*.

⁷ *Quæ Romuleus, &c.*] Quæ sunt in campo Martio.

De

De Horatio. II.

Spectabat modo solus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis,
Cum plebs, & minor ordo, maximusque
Sancto cum duce candidus federet.
Toto nix cecidit repente coelo:
Albis spectat Horatius lacernis.

¹ *Minor Ordo*] i. e. equestr. s. *Maximus*] i. e. senatorius.

De nivibus. III.

A Spice, quam densum tacitarum vellus aquarum
Defluat in vultus Cæsaris, inque sinus.
Indulget tamen ille Jovi, nec vertice moto
Concretas pigro frigore ridet aquas,
¹ Sidus Hyperborei solitus lassare Bootæ,
Et madidis ² Helicen dissimulare comis.
Qui ficcis lascivit aquis, & ab æthere ludt,
Suspisor has ³ pueri Cæsaris esse nives.

¹ *Sidus, &c.*] Domitianus adhuc juvenis contra Catos, & postea Sarmatas ac Dacos depugnaverat. *Hyperborei*] i. e. septentrionalis. *Boota*] Sideris, quod ursam majorem insequi videtur.

² *Helicen*] Frigus boreale, qua sita est Helice, sive ura major.

³ *Pueri Cæsaris*] Quem insanientem amisit, & in deorum numerum referri iussit.

In Bassam. IV.

QUOD ficcæ redolet palus lacunæ,
¹ Crudarum nebulæ quod Albularum,
Piscinæ vetus aura quod marinæ,
Lassi ² bardiaci os quod evocati,
Quod bis murice vellus inquinatum,
Quod jejunia ³ sabbatariorum,
Mcestorum quod anhelitus reorum,
Quod spurcæ moriens lucerna tedæ,
Quod ceromata face de Sabina,
Quod vulpis fuga, viperæ cubile,
Mallem, quam quod oles, olere Bassa.

¹ *Crudarum nebula &c.*] De Albula vid. ep. 13. l. 1. ubi vapores ob sulphur male olent. *Crudarum*] Cum solis radiis nondum concessi sunt vapores.

² *Bardiaci*] Militis barbari. *Evocati*] Emeriti.

³ *Sabbatariorum*] Judæorum.

Ad Fabianum. V.

VIR bonus & pauper, linguâque & pectore verus,
 Quid tibi vis, urbem qui, Fabiane, petis?
 Qui nec leno potes, nec commessator haberi,
 Nec pavidos tristi voce citare reos;
¹ Vendere nec vanos circa palatia fumos;
 Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.
 Unde miser vives? homo fidus, certus amicus:
 Hoc nihil est; nunquam sic Philomelus eris.

¹ *Vendere nec &c.*] Commendationis officia mentius principis gratiam accepto pretio vendere.

In Malisianum. VI.

CRedi virgine castior pudicâ,
 Et frontis teneræ cupis videri;
 Cum sis improbior, Malisiane,
 Quam qui compositos metro Tibulli
 In Stellæ recitat domo libellos.

Ad Euphemum. VII.

Prima salutantes, atque altera continet hora;
 Exercet raucos tertia caufidicos.
 In quintam varios extendit Roma labores;
 Sexta quies lassis, septima finis erit.
 Sufficit in nonam nitidis octava palæstris;
 Imperat exstructos frangere nona toros.
² Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum,
 Temperat ambrosias cum tua cura dapes,
 Et bonus æthereo laxatur nectare Cæsar,
 Ingentique tenet pocula parca manu.
 Tunc admitte jocos; gressu timet ire licenti
 Ad matutinum nostra Thalia Jovem.

¹ *Frangere*] Disturbare in insidendo. i. e. cenare.
² *Hora libellorum &c.*] Saturis inter pocula leſtitare moris erat.

In Fabullam. VIII.

SOtæ filia clinici Fabulla,
 Deserto sequeris Clitum marito,
 Et donas, & amas; ¹ *ἔχεις ἀνδρός.*

¹ *ἔχεις ἀνδρός*] i. e. geris te ut prodiga & luxuriosa, vel non ut filia Sotæ.

Ad Faustinum. IX.

DUM novus est, neque adhuc rasâ mihi fronte libellus,

Pagina dum tangi non bene feca timet;
 I, puer, & charo perfer leve munus amico,
 Qui meruit nugas primus habere meas.
 Curre, sed instructus; comitetur Punica librum
 Spongia; muneribus convenit illa meis.
 Non possunt nostros multæ, Faustine, lituræ
 Emendare jocos: una litura potest.

In Antonium Saturninum. X.

DUM nimium vano tumefactus nomine gaudes,
 Et Saturninum te, miler, esse pudet:
 Impia² Parrhasiâ movisti bella sub ursâ,
 Qualia³ qui⁴ Pharizæ conjugis arma tulit.
 Excideratne adeo fatum tibi nominis hujus,
⁵ Obruit Actiaci quod gravis ira freti?
 An tibi promisit Rhenus, quod non dedit illi
 Nilus, & Arcto⁸ plus licuisset aquis?
 Ille etiam nostris Antonius occidit armis:
 Qui tibi collatus, perfide, Cæsar erat.

¹ Dum nimium &c.] L. Antonius Saturninus bellum civile in superiori Germaniâ, cui præfecerat, movit.

² Parrhasiâ &c.] In Germaniâ, quæ septentrionem spectat, ubi Calisto Lycaonis filia a Parrhasiâ urbe Arcadiæ in ursæ majoris fidus versa fulget.

³ Qui &c.] M. Antonius Triumvit.

⁴ Pharizæ conjugis] Cleopatraz, reginz Egypti, cujus Pharos insula.

⁵ Obruit Actiaci &c.] M. Antonius ad Actium Epiri promontorium ab Aug. Cæsare navali prælio victus.

*Ad Rufum, de nuptiis Pudentis & Claudiz**Peregrina. XI.*

CLAUDIA, Rufe, meo nubit Peregrina Pudenti:
 Macæ esto tædis, o¹ Hymenææ, tuis.
 Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo,
 Massica² Thesæis tam bene vina favis.
 Nec melius teneris junguntur vitibus ulmi,
 Nec plus lotos aquas, littora myrtus amat.

¹ Hymenææ] Hymenæus nuptiarum deus.

² Thesæis] Atticis. Theseus Athenarum rex.

Can:

Candida perpetuo reside Concordia lecto:
 Tamque pari semper sit Venus aequa iugo.
 Diligat illa senem quondam: sed & ipsa marito,
 Tunc quoque cum fuerit, non videatur anus.

Ad Sillum. XII.

SILLI, Castaldum decus fororum,
 Qui perjuria barbari furoris
 Ingenti premis ore, perfidosque
 Astus Hannibalis, Ivesque Poenos
 Magnis: cedere cogis Africanis;
 Paulum seposita severitate,
 Dum blanda vagus alea decembris
 Incertis sonat hinc & hinc fritillis,
 Et ludit rota nequiore ralo,
 Nostriis otia commoda Camoenis
 Nec torva lege fronta, sed remissa
 Sic forsan tener ausus est Catullus
 Magno mittere passerem Maroni.

1 *Castaldum fororum*] i. e. Musarum, a fonte ad radicem montis Parpasi, in quem Castalia virgo, fugiens Apollinem, mutata est.

2 *Qui perjuria &c.*] Poema de bello Punico secundò scripsit Silius, quod adhuc extrat.

3 *Cedere cogis*] Depingis eos coactos cedere.

4 *Africanis*] Utrique Scipionum. Quorum alteri debellat, alteri deleta Carthagine cognomen inditum Africani.

Ad Cæcilianum. XIII.

MILLE tibi nummos hesternâ nocte roganti,
 In sex aut septem, Cæciliane, dies;
 Non habeo, dixi: sed tu causatus amici
 Adventum, lancem paucaque vasa rogas.
 Stultus es? an stultum me credis, amice? negavi
 Mille tibi nummos: millia quinque dabo?

De puero stiria jugulato. XIV.

QUA vicina pluit Vipianis porta columnis,
 Et madet affiduo lubricus imbre lapis,
 In jugulum pueri, qui roscida tecta subibat,
 Decidit hyberno prae-gravis unda gelu.

1 *Vipianis columnis*] Intellige porticum a Vipiano Agrippa conditam.

2 *Lapis*] Pavimentum.

Cumque

Cumque peregisset miseri crudelis fata,
Tabuit in calido vulnere mucro tener.
Quid non sæva sibi voluit fortuna licere?
Aut ubi mors non est, si jugularis aqua?

De endromide. XV.

HANC tibi Sequanica pinguem testricis alumnam,
Quæ Lacedæmonium barbara nomen habet,
Sordida, sed gelido non aspernanda decemori
Dona, peregrinam mittimus endromidem.
Seu lentum ceroma teris, tepidumve trigona;
Sive harpasta manu pulverulenta rapis;
Plumea seu laxi partitis pondera follis;
Sive levem cursu vincere quæris Atham;
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus,
Neve gravis subitâ te premat Iris aqua.
Ridebis ventos hoc munere tectus, & imbres.
Non sic in Tyriâ sindone tutus eris.

1 *Hanc tibi*] Vestem hanc crassam & villorâ textam a formâ Sequanicâ, Burgundicâ.

2 *Lacedæmonium*] Eam enim invenerunt Lacedæmones, inque ei usi sunt, in rō spūa, i. e. in cursu.

3 *Ceroma*] Unguentum ex oleo, cerâ & pulvere, Teris] Luctando astrictum corpori.

4 *Trigona, Harpasta* &c.] Pilæ apud antiquos quatuor generâ. 1. *Trigonalis*, parva quam tres lufores figurâ trigonum experimenta distincti sibi invicem reddebant. 2. *Harpasta*, parva item pila e corio facta, quam percussam raptam revocabant, unde nomen ab *harpasta*. 3. *Follis*, magna pila ex aluâ confecta. 4. *Paganica*, quâ in pugna ludabatur.

5 *Atham*] Puerum cursu velocem.

6 *Iris*] Pluvia, cujus nuncia est Iris.

De Cærelid & Gellid. XVI.

Dicit se vetulam, cum sit Cærelia puppat,
Puppam se dicit Gellia, cum sit anus.
Ferre nec hanc possis, possis, Coline, nec illam:
Altera ridicula est, altera putidula.

De Seliis. XVII.

NULLOS esse Deos, inane coelum
Affirmat Seliis, probatque; quod se
Factum, dum negat hoc, videt beatum.

Ad Thaliam de Brutiano. XVIII.

DUM tu lenta nimis, diuque queris,

Quis primus tibi, quisve sit secundus;

Graium quisve epigramma comparabit:

Palnam ¹ Callimachus, Thalia, de se

Facundo dedit ipse Brutiano.

Qui ² si Cecropio satur lepore,

Romanæ sale luserit Minervæ;

Illi me facias, precor, secundum.

¹ *Callimachus*] Nobilis Græcus poeta, qui epigrammata, hymnos, &c. egias scripsit.

² *Si Cecropio &c.*] Si se a Græcis ad Latinas epigrammata contulerit.

Ad Fabianum. XIX.

OMnes quas habuit, Fabiane, Lycoris amicas

¹ Extulit: uxori fiat amica mea.

¹ *Extulit*] Desuæctas ad rogam.

De littoribus Altini. XX.

ÆMula Bajanis ¹ Altini littora villis,

Et ² Phaëthontei conscia sylva rogi;

³ Quæque Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno

⁴ Nupsit ad Euganeos sola puella lacus;

Et tu ⁵ Ledaæ felix Aqueleia ⁶ Timavo,

Hic ubi septenas Cyllarus hausit aquas;

Vos eritis nostræ portus, requiesque senectæ,

Si juris fuerint otia nostra sui.

¹ *Altini*] Oppidi ad litus maris Adriatici.

² *Phaëthontei &c.*] Populos intelligit, in quas Phaëthontis sorores miserum ejus casum descentes ad Padis ripas commutata fuerunt. vid. Ovid. l. 2. Met.

³ *Quæque Antenorei &c.*] Antenor, captus Trojâ, ad Venetorum litus appulit, ubi urbem condidit Patavium.

⁴ *Nupsit &c.*] Poeta fingit Dryadem, i. e. nemoris nympham nupsisse Fauno, qui parat agro Patavino.

⁵ *Timavo*] Fons, ex quo aqua septem ostiis in mare influit. *Ledaæ*] Castor, Ledaæ filius, una cum Argonautis ad Timavum venit, in cuius septem ostiis Cyllarus equus ejus bibisse fingitur.

Ad Posthumum. XXI.

QUOD te mane domi toto non vidimus anno,

Vis dicam, quantum, Posthume, perdiderim?

Tricenos, puto, bis; videnos ter, puto, menses.

Ignosces; togulam, Posthume, pluris emo.

Ad

Ad Domitianum. XXII.

SÆPE meos laudare soles, Auguste, libellos.
 Invidus ecce negat: num minus ergo soles?
 Quid, quod honorato non solâ voce dedisti,
 Non alius poterat quæ dare dona mihi?
 Ecce iterum nigros corrodit lividus unguis.
 Da, Cæsar, tanto tu magis, ut doleat.

Ad Chloë. XXIII.

DOnâsti tenero, Chloë, Luperco
 Hispanas, Tyriasque, coccinasque,
 Et lotam tepido togam Galeo,
 Indos sardonychas, Scythas smaragdos,
 Et centum¹ dominos novæ monetæ;
 Et quicquid petit usque & usque, donas:
 Væ glabraria, væ tibi misella!
² Nudam te statuet tuus Luperus.

¹ *Dominos*] Nummos Domitiani effigie signatos.

² *Nudam*] In Luperi nomine ludit poeta. Luperi erant sacerdotes, qui Lupercalia celebrantes nudi discurrebant, feminasque sibi obvias percutiebant: quo istu fecunda fieri credebantur.

Ad Pudentem. XXIV.

Obstat, care Pudens, nostris sua turba libellis,
 Lectoremque frequens lassat, & implet opus.
 Rara juvant: primis sic major gratia pomis:
 Hibernæ pretium sic meruere rosæ.
 Sic spoliatricem commendat fastus amicam:
 Janua nec juvenem semper aperta tenet.
 Sæpius in libro memoratur Persius uno,
 Quam levis in totâ Marsus¹ Amazonide.
 Tu quoque de nostris releges quemcunque libellis,
 Esse puta solum: sic tibi pluris erit.

¹ *Amazonide*] Poemate de gestis Amazonum.

De piscibus Baianis. XXV.

BAiano procul a lacu, monemus,
 Piscator, fuge, ne¹ nocens recedas.
² Sacris piscibus hæc natantur undæ,
 Qui nôrunt dominum, manumque lambunt

¹ *Nocens*] Sacrilegus.

² *Sacris*] Domitiano.

Illam, quâ nihil est in orbe majus.

Quid, quod nomen habent, & ad magistri

Vocem quisque sui venit citatus?

3 Hoc quondam Lybis improbus profundo,

Dum prædam calamo tremente ducit,

Raptis luminibus repente cæcus

Captum non potuit videre piscem:

Et nunc sacrilegos perosus hamos,

Baianos sedet ad lacus + rogator:

Ac tu, dum potes, innocens recede,

Jactis 5 simplicibus cibus in undas,

Et pisces venerare dedicatos.

3 Hoc quondam &c.] Miraculum hoc poeticum videtur.

4 Rogator] Mendicus.

5 Simplicibus] Non hamatis.

Ad Hippodamum. XXVI.

QUOD cupis in nostris dicique, legique libellis,

Et nonnullus honor creditur esse tibi:

Ne valeam, si non res est gratissima nobis,

Et volo te chartis inseruisse meis.

Sed tu nomen habes aversâ fronte fororum

Impositum, mater quod tibi dura dedit:

Quod nec Melpomene, quod nec Polyhymnia possit,

Nec pia cum Phœbo dicere Calliope.

Ergo aliquod gratum Musis tibi nomen adopta:

Non semper belle dicitur Hippodamus.

De Ape electro inclusa. XXVII.

ET later, & lucet Phaëthontide condita gutta,

Ut videatur apes nectare clausa suo.

Dignum tantorum pretium tulit illa laborum.

Credibile est ipsam sic voluisse mori.

1 Phaëthontide gutta] Electro, quod nascitur ex lachrymis fororum Phaëthontis. Ovid. l. 2. Met.

Ad Sossibianum. XXVIII.

PLena laboratis habeas cum scrinia libris,

Emittis quare, Sossibiane, nihil?

Edent hæredes, inquis, mea carmina: quando?

Tempus erat jam te, Sossibiane, legi.

Ad Attalum. XXIX.

Sordida cum tibi sit, verum tamen, Attale, dicit,
Quisquis te ¹ niveam dicio habere togam.

¹ Niveam] i. e. frigidam.

De pugna damarum. XXX.

Frontibus adversis molles concurrere damas

Vidimus, & fati sorte jacere pari.

Spectavere canes prædam: stupuitque superbus

Venator, cultro nil superesse suo.

Unde leves animi tanto caluere furore?

Sic pugnant tauri: sic cecidere viri.

Ad Olum. XXXI.

Cana est barba tibi, nigra est coma: tingere barbam

Non potes, hæc causa est: sed potes, Ole, co-

nam.

Ad Afrum. XXXII.

Centum Coranus, & ducenta Mancinus,

Trecenta debet Titius, hoc bis Albinus,

Decies Sabinus, alterumque Serranus,

Ex ¹ insulis, fundisque tricies soldum,

Ex pecore redeunt ter ducena Parmensi:

Totis diebus, Afer, hoc mihi narras;

Et teneo melius ista quam meum nomen.

Numeres oportet aliquid, ut pati possim;

Quotidianum refice nauseam nummis.

Audire gratis, Afer, ista non possum.

¹ Insulis] Domos in urbe, quæ solæ stant non aliis contiguæ, insulas appellabant.

Ad Charinum. XXXIII.

Argenti genus omne comparasti,

Et solus veteres Myronis ¹ artes,

Solus Praxitelis manus, Scopæque,

Solus Phidiaci toreuma cœli,

Solus Mentoreos habes labores.

Nec defunt tibi vera Grantiana,

¹ Artes &c.] Vasa ætata ab egregiis his artificibus Myronē, Praxitelem, &c.

Nec ² quæ Callaico linuntur auro,
 Nec mensis ³ anaglypta de paternis.
 Argentum tamen inter omnes, miror,
 Quare non habeas, Charine, purum.

² Callaico] i. e. Hispanico. Hispania fuit olim ferax aurifodinis.
 Callaici Hispaniæ populi, qui hodie Galiciam regionem incolunt.

³ Anaglypta] In asperitatem excisa.

Ad Posthumum. XXXIV.

Atria Pisonum stabant cum stemmate toto,
 Et docti Senecæ ¹ ter numeranda domus.
 Prætulimus tantis solum te, Posthume, regnis;
 Pauper eras, & eques, sed mihi consul eras.
 Tecum ter denas numeravi, Posthume, brumas:
 Communis nobis lectus & unus erat.
 Jam donare potes, jam perdere, plenus honorum,
 Largus opum: exspecto, Posthume, quid facias.
 Nil facis: & serum est alium mihi querere regem.
 Hoc, Fortuna, placet? Posthumus imposuit.

¹ Ter numeranda] Propter Senecam patrem rhetorem, filium ejus philosophum, & Lucanum nepotem. *Vel* propter tres filios rhetoris Annæum, Gallionem seu Novatum, & Melam.

In male recitantem. XXXV.

QUID recitaturus circum das vellera collo?
 Conveniunt nostris auribus ille magis.

De Vesuvio monte. XXXVI.

HIC est pampineis viridis modo ¹ Vesuvius umbris:
 Presserat hic madidos nobilis uva ² lacus.
 Hæc juga quam ³ Nyssæ colles plus Bacchus amavit:
 Hoc nuper Satyri monte dedere choros.
 Hæc Veneris sedes, Lacedæmone gratior illi:
 Hic locus Herculeo nomine clarus erat.
 Cuncta jacent flammis, & tristi merfa favilla:
 + Nec superi vellent hoc licuisse sibi.

¹ Vesuvius] Vel Vesuvius, mons in Campania felici, qui flammam in-
 tardum evomit.

² Lacus] Vasa que excipiunt vinum pressum.

³ Nyssa] Indis montis, Bacchi natalibus & itineribus clari.

⁴ Nec superi &c.] Et ipsos deos poenituit hujus incendii.

Votum Parthenii, ad Phœbum. XXXVII.

HÆC tibi pro nato plena dat lætas, acerrâ
 Phœbe, ² Palatinus munera Parthenius.
¹ Ut qui prima novo signat quinquennia lustris,
 Impleat innumeras Burrus Olympiadas.
 Fac rata vota patris: sic te tua diligit arbor,
 Gaudeat & certâ virginitate soror.
 Perpetuo sic flore micus: sic denique non fuit
 Tam longa Bromio, quam tibi Phœbe, ³ *nomæ*.

- ¹ *Acerrâ*] Acerrâ vas thurarium.
² *Palatinus*] Qui in palatio serviebat imperatori.
³ *Ut qui &c.*] Ut filius suus, qui quinquennis erat, & novum auspici-
 carus lustrum &c. *Olympiadas*] Olympias est, & annorum spatium.

De Sabello. XXXVIII.

¹ **S**aturnalia divitem Sabellum
 Fecerunt: merito tumet Sabellus:
 Nec quemquam putat esse, prædicatque
 Inter caudicicos beatiorem.
 Hos fastus, animosque dat Sabello
 Farris semodius, fabæque ² fressæ,
 Et thuris, piperisque tres selibræ,
 Et ³ Lucanica ventre cum Falisco.
 Et nigri ⁴ Syra defruti lagena,
 Et ficus Libycâ gelata testâ:
 Cum bulbis, cochleisque caseoque:
 Piceno quoque venit a cliente
 Parcæ cistula non capax olive.
 Et crasso figuli polita coelo
⁵ Septenaria synthesis Sagunti,
 Hispanæ luteum rotæ toreuma,
 Et lato variata mappa clavo.
 Saturnalia fructuosiora
 Annis non habuit decem Sabellus.

- ¹ *Saturnalia*] Quorum tempore patronis suis munera mittebant
 clientes.
² *Fressæ*] i. e. fractæ, a *frangere*, quod est frango.
³ *Lucanica*] Farciuntis genus, quod milites a Lucanis didicerunt;
 ut a Faliscis ventrem porcinum condire.
⁴ *Syra*] Vitrea. Nam vitrum in Syriâ invenitur.
⁵ *Synthesis septenaria*] Significat septem vasa paria æmula.

De Phaethonte encaustico. XXXIX.

ENcaustus Phaethon tabulâ depictus in hac est.
Quid tibi vis, ² dipyron qui Phaethonta facis?

¹ *Encaustus*] Encaustice ars est sculpendi in ebore &c. stylo ignito; ab *ἐνκαλιν* interno.

² *Dipyron*] Bis usum, *διπυρον*.

Ad Flaccum. XL.

Nescis, crede mihi, quid sint epigrammata, Flacce,
Qui tantum lusus illa, jocosque putas.
Ille magis ludit, ¹ qui scribit prandia sævi.

Tereos: aut coenam, crude Thyesta, tuam.

Aut puero liquidas aptantem Dædalon alas,

Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.

A nostris procul est omnis ² vesica libellis.

Musa nec infano ³ syrmate nostra tumet.

Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant,

Confiteor: laudant illa, sed ista legunt.

¹ *Qui scribis &c.*] Qui tragica scribit de Tereo, & Thyeste liberos suos comedentibus, de Dædali fugâ, atque Polyphemi immanitate. Ovid. lib. 6. & 8. Met.

² *Vesica*] Verba turgida & ventosa.

³ *Syrmate*] Syrma erat vestis, quam in tragicæ induci reges & heroes per theatra trahebant.

Ad Cæcilianum. XLI.

CUM tibi non essent sex millia, Cæciliane,

Ingenti late vectus es ¹ hexaphoro.

Postquam bis decies tribuit dea cæca, sinumque

Ruperunt nummi, factus es, ecce, pedes.

Quid tibi pro meritis & tantis laudibus optem?

Dî reddant sellam, Cæciliane, tibi.

¹ *Hexaphoro*] Leticâ, quæ a sex servis portabatur.

In Hedylum. XLII.

Gestari junctis nisi definis, Hedyle, ¹ capris:

Qui modo ² ficus eras, jam caprificus eris.

¹ *Capris*] Ad esledum junctis.

² *Ficus*] Ficosus.

Ad Cosmum. XLIII.

HUNC, quem sæpe vides inter penetralia nostræ
Pallados, & templi limina, Cosme, novi,

Cum

Cum baculo, perâque senem: cui cana, putrisque
 Stat coma, & in pectus sordida barba cadit:
 Cerea quem nudi tegit uxor: abolla grabati:
 Cui dat latratos obvia turba cibos:
 Esse putas Cynicum, deceptus imagine falsâ.
 Non est hinc Cynicus, Cosme: quid ergo? canis.

¹ *Abolla grabati*] Pallium, quod illi uxoris loco est: quocum cubabat.

Ad Colinum. XLIV.

¹ O Cui Tarpeias licuit contingere quercus,
 Et meritas primâ cingere fronde comas;
 Si sapis, utaris totis, Coline, diebus,
 Extremumque tibi semper adesse putes.
² Lanificas nulli tres exorare puellas
 Contigit: observant quem statuere diem.
 Divitior Crispo, Thræsa constantior ipso,
 Lautior & nitido sis Meliore licet,
 Nil adicit penso Lachesis, fufosque sororum
 Explicat, & semper de tribus una secat.

¹ *O cui &c.*] Qui in certamine quinquennali adeptus es coronam quernam.

² *Lanificas puellas*] i. e. tres Parcas, quibus filiæ vicæ humanæ du-
 cendi & absolvendi modus & cura.

Ad Lucium. XLV.

LUCI, gloria temporum tuorum,
 Qui Graium veterem, Tagumque nostrum
² Arpis cedere non finis disertis,
 Argivas generatus inter urbes
 Thebas carmine cantet, aut Mycenæ,
 Aut claram Rhodon, aut libidinose
 Lædæas Lacedæmonis palæstras,
 Nos Celtis genitos & ex Iberis
 Nostræ nomina duriora terræ
 Grato non pudeat referre versu:
³ Sævo Bilbilin optimam metallo,

¹ *Graium*] Fluvium Hispaniæ.

² *Arpis*] Arpi, urbs Apuliæ, in sinibus cujus natus est Horatius.

³ *Sævi metallo*] Ferro.

Quæ vincit ⁴ Chalybaeque, Noricoque:
 Et ferro Plateam suo sonantem,
 Quam fluctu tenui, sed inquieto,
 Armorum Salo temperator ambit:
 Tutelamque, chorosque Rixamarum,
 Et convivium festa Carduarum,
 Et textis Pæteron rosis rubentem,
 Atque antiqua patrum theatra Rigas,
 Et certos jactulo levi Silas:
 Turgentisque lacus, Petasqueque,
 Et parvæ vada pura Vetoniæ:
 Et sanctum Baradonis ilicetum,
 Per quod vel piger ambulat victor:
 Et quæ fortibus excolit juvenis
 Curvæ Manlius arva Maniæ.
 Hæc tam rustica, delicate lectos,
 Rides nomina? rides licet illi
 Hæc tam rustica malo, quam Biluntis.

⁴ Chalybas] Populus adpositum. Eundem Noricum. Regulari Ger-

In Gargilianum. XLVI.

MUnera quod senibus, viduisque ingentia mittis,
 Vis te munifera, Gargillane, vocem?
 Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
 Qui ¹ porta infidias dona vocare tuas.
 Sic avidis fallax indulget piscibus hamus:
 Callida sic stultas decipit esca feras.
 Quid sit largiri, quid sit donare, docebo.
 Si nescis: dona, Gargillane, mihi.

Ad Faustinum. XLVII.

DUM nos blanda tenent lascivi stagna Luccini,
 Et quæ ¹ pumiceis fontibus intra ciliat:
 Tu colis ² Argivi regnum, Faustine, coloni,
 Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.

¹ Pumiceis] E pumice scaturientibus.

² Argivi regnum] Tibur, a Catillo Argivo conditum.

Horrida sed fervent ¹ Nemezi pectora monstri:
 Nec fatis est, Baias igne calere suo.
 Ergo sacri fontes, & littora grata valete,
 Nympharum pariter, Nereidumque domus.
 Herculeos colles gelida vos vincite brumâ;
 Nunc Tiburtinis cedite frigoribus.

¹ *Nemezi monstri*] Leonis in sylva Nemezi ab Hercule interfecti,
 & inter astra relati. Ubi vero sol leonis signum intar, mensis febr-

In Gallam. XLVIII.

I N tenebris luges amissum, Galla, maritum:
 Num plorare pudet te, puto, Galla, virum?

De vipera electro inclusa. XLIX.

¹ F Lentibus ² Heliadum ramis dum vipera repit,
 Fluxit in obstantem fuccina gutta foram:
 Quae dum miratur pingui se rore teneri,
 Concreto riguit vincta repente gelu.
 Ne tibi regali placeas, ³ Cleopatra, sepulchro,
 Vipera si tumulto nobiliore jacet.

¹ *Lentibus*] Electriferis.
² *Heliadum*] Sororum Phaethontis.
³ *Cleopatra*] E praelio Aethaco fugiens Cleopatra in Aegyptum Te
 inclusit sepulchro quod splendidum extruxerat, ubi aspidis morsu
 perisit.

De obitu Curiatii. L.

A Rdea ¹ solstitio, Castranaque rura petantur,
 Quique ² Cleoneo fidere fervet ager:
 Cum Tiburtinas ³ damnet Curiatius auras,
 Inter laudatas ad Styga missus aquas.
 Nullo fata loco possis excludere: cum mora
 Venerit, in medio Tibure ⁴ Sardinia est.

¹ *Solstitio*] Aestivo.
² *Cleoneo fidere*] Leone: Cleone urbs Peloponnesi, juxta Nemezam
 sylvam.
³ *Damnet*] Sua morte infames ceddat.
⁴ *Sardinia*] Insula in mari Mediterraneo, celsi intemperie pestilen-
 tissima.

In Mancinum. LI.

D Onasse amicum tibi ducenta, Mancine,
 Nuper superbo letus ore jactasti.

Quartus dies est, in ¹ scholâ poetarum
 Dum fabulamur, millibus decem dixi.
 Emptas lacernas munus esse Pompillæ:
 Sardonycha verum, ² lineisque ter cinctum,
 Duasque similes fluctibus maris gemmas
 Dedisse Bassam, Cæliamque jurasti.
 Hæc de theatro: Pollione cantante,
 Cum subito abires, dum fugis, loquebaris,
 Hæreditatis tibi trecenta venisse,
 Et mane centum, & post meridiem centum.
 Quid tibi sodales fecimus mali tantum?
 Miserere jam crudelis, & file tandem!
 Aut, si tacere lingua non potest ista,
 Aliquando narra, quod velimus audire.

¹ *Scholâ poetarum*] In quam ad recitandum conveniebant poetae.

² *Lineisque &c.*] Sardonyx enim tribus lineis, nigra scilicet, candida, & miniata cingitur.

³ *Pollione*] Citharædō nobili.

De Lycori. LII.

Tibur in Herculeum migravit nigra Lycoris,
 Omnia dum fieri candida credit ibi.

De Cærellia. LIII.

DUM petit a Baulis mater Cærellia Baias,
 Occidit insani crimine mersa freti.

Gloria quanta perit vobis! hæc ¹ monstra ² Neroni
 Nec quondam iussæ præstiteratis aquæ.

¹ *Monstra*] Calum, infortunium.

² *Neroni*] Olim enim ad Baulos Nero matrem Agrippinam, solido repente machinoso navigio, iusserat mergi, quæ tamen enavit.

De hortis Julii Martialis. LIV.

JULI jugera pauca Martialis,
 Hortis ¹ Hesperidum beatiora,
 Longo ² Janiculi jugo recumbunt.
 Lati collibus imminent recessus;
 Et planus modico tumore vertex
 Cælo perfruitur serenior;

¹ *Hesperidum*] Hesperides Atlantidis filie, quibus horros tribuunt pomis aureis pomis pretiosos.

² *Janiculi*] Montis non procul ab urbe trans Tiberim sit.

Et,

Et, curvas nebulâ tegente valles,
Soluta luce nitet peculiari:
Purâ leniter admoventur astris
Celsæ culmina delicata villæ.
Hinc 3 septem dominos videre montes,
Et totam licet 4 æstimare Romam:
Albanos quoque Tuscûlosque colles,
Et quodcunque jacet sub urbe frigus;
Fidenas 5 veteres, brevesque Rubras;
Et, quod virgineo cruore gaudet,
6 Annæ pomiferum nemus Perennæ.
Illic 7 Flaminie, Salarieque
Gestator patet, effuso tacente,
Ne blando rota sit molesta somno;
Quem nec rumpere nauticum celeusma,
Nec clamor valet 8 helciariorum:
Cum sit tam prope Mulvius, sacrumque
Lapsæ per Tiberim volent carinæ.
Hoc rus (seu potius domus vocanda est)
Commendat dominus: tuam putabis
Tam non invida, tamque liberalis,
Tam comi patet hospitalitate.
Credas 9 Alcinoi pios penates,
Aut facti modo divitis 10 Molochi.

3 Septem montes] Quibus imposita est Roma orbis domina.

4 Æstimare] Prospicere & considerare.

5 Veteres] Quia Româ antiquiores.

6 Anna Perenna] Anna Perenna Didonis soror in Italiâ cum Aeneâ exulavit, atque in amnem Numicum, v. Lavinie insidias declinaret, se præcipitem dedit, & tandem pro deâ culta est. Ovid. 3. Fast.

7 Flaminia, &c.] Prospiciuntur currus & effusa in viâ Flaminia & Salaria; nec tamen audiuntur. Via Salaria ducebat ad Sabinos, atque a sale nomen sortita est, quia per eam sal a mari Romam deferrebat.

8 Helciariorum] Qui navem adverso flumine, vel qui anchoram, seu grave aliud pondus uno connixu & mutuo horum moliantur. ab *hæra* *trabo*.

9 Alcinoi] Regis Phæacum, qui Ulyssem naufragum benigno hospitio excepit. Hom. Odyss. lib. 7.

10 Molochi] Molochus pastor Herculem ad Nemezum leonem occidendum venientem humanissime excepit. Factus vero dives dicitur, quia Domitianus sanum Herculi extruxerat, & juxta id sacellum Molochi, quod & multis donis ditavit.

Vos

Vos nunc omnia parva qui putatis,
Centeno gelidum ligone Tibur,
Vel Praeneste domate, pendulamque
Uni dedite Setiam colono
Dum me iudice, praeferrantur istis
Iuli jugera pauca Martialis.

De Philenis. LV.

Oculo Philenis semper altero plorari
Quo fiat istud quavis modo? luscus est.

Ad Linum. LVI.

Egisti vitam semper, Line, municipalem;
Qua nihil omnino vilius esse potest.
Idibus, & raris togula est excussa calendis.

Duxit & aestates synthesis una decem.
Saltus aprum, campus leporem tibi misit inemptam:

Sylva graves turdos exagitata dedit.

Raptus flumineo venit de gurgite piscis:

Vina rubens fudit non peregrina cadus.

Nec tener Argolica missus de gente minister,

Sed stetit inculti rustica turba foeti.

Nec nocuit tectis ignis, nec Sirius agris:

Nec merfa est pelago, nec fuit ulla ratia.

Supposita est blando nunquam tibi tessera talo:

Alea sed parcae sola fuere nudes.

Dic, ubi sit decies, mater quod avara reliquit?

Nusquam est: fecisti rem, Line, difficilem.

[Difficilem] Cujus ratio non apparet.

In Praetorem. LVII.

Praetorem pauper centum sestertia Gaurus

Orabat cana notus amicitia:

Dicebatque suis haec tantum deesse trecentis,

Ut posset domino plaudere iustus eques.

Praetor ait; scis me? Scorpe, Thalloque daturum:

Atque utinam centum millia sola darem!

Ah! pudet ingratae, pudet, ah! male divitis arcæ.

Quod non vis equiti, vis dare, Praetor, equo?

[Ut posses &c.] Ut inter equites sciens adveniens in theatrum

Domitiano plausus dare posset.

[Scorpe, Thalloque] Qui nobiles erant equorum agitatores.

Ad Sextum. LVIII.

INVITAS centum quadrantibus, & bene coenas,
Ut coenem invitos, Sexte, an ut invideam?

Ad Papillum. LIX.

TU Setina quidem semper, vel Massica ponis,
Papile: sed rumor tam bona vina negat.

Diceris hac factus coelebs quater esse lagenâ:
Nec puto, nec credo, Papile; nec finio.

[Sed rumor &c.] Immo veneno esse mixta, fama est.

De Ammiano ad Maronillum. LX.

Nihil Ammiano præter aridam restem
Moriens reliquit ultimis pater ceris.

Fieri putaret posse quis, Maronille,
Ut Ammianus mortuum patrem nollet?

Ad Quintum. LXI.

EXIGIS, ut donem nostros tibi, Quinte, libellos:
Non habeo, sed habet bibliopola Trypho.

Æs dabo pro nugis, & etiam tua carmina famus?
Non, inquis, faciam tam fatue; nec ego.

De Vestino. LXII.

CUM gravis extremas Vestinus duceret horas,
Et jam per Scyrias esset iturus aquas,

Ultima volventes orabat pensa sorores,
Ut traherent parvâ flamma pulla mora;

Jam sibi defunctus, caris dum vivit amicis,
Moverunt tetricas tam pia vota deas.

Tum largas partitus opes a luce recessit:
Seque mori posthac credidit ille senem.

[Senem] Morti maturum.

De damis. LXIII.

ASPICIS, imbelles tentent quam fortia damæ
Prælia? tam timidis quanta sit ira feris?

In mortem parvis concurrere frontibus audent;
Vis, Cæsar, damis parcere? mitte canes.

De Nigrinâ. LXIV.

O Felix animo, felix, Nigrina, marito,
Atque inter Latias gloria prima nigrus!

Te patrios miscere juvat cum conjuge census,
 Gaudentem socio, participique viro.
 Arserit ² Evadne flammis injecta mariti,
 Nec minor ³ Alcestem fama sub astra ferat.
 Tu melius certo meruisti pignore vitæ,
 Ut tibi non esset morte probandus amor.

¹ Te patrios. &c.] Hereditatem paternam adepta communicat cum marito.

² Evadne] Quæ se in rogam Capidei conjugis injecit.

³ Alcestem] Quæ conjugis Admeti mortem suâ redemit.

In avarum amicum. LXV.

Millia misisti mihi sex, bis sena petenti.
 Ut bis sena feram, bis duodena petam.

In Zoilum. LXVI.

Unquam divitiis deos rogavi,
 Contentus modicis, meoque letus:
 Paupertas, veniat dabis, recede.
 Causa est quæ subiti, novique voti?
 Pendentem volo Zoilum videre.

¹ Pendentem] Nam cum Zoilus discere me videret, præ livore se suspendet.

In Varum. LXVII.

Ad coenam nuper Varus me forte vocavit:
 Ornatus dives, parvula coena fuit.
 Auro, non dapibus operatur mensa: ministri
 Apponunt oculis plurima: pauca gula.
 Tunc ego: Non oculos, sed ventrem pascere veni.
 Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

In Afrum. LXVIII.

Condita cum tibi sit jam sexagesima messis,
 Et facies multo splendeat alba pilo,
 Diccurre totâ vagus urbe: nec ulla cathedra est,
 Cui non mane feras irrequietus ave.
 Et sine te nulli fas est prodire tribuno,
 Nec caret officio consul uterque tuo.
 Et sacro decies repetis palatia clivo,
 Sigeriosque meros, Partheniosque fonas.

¹ Sigeriosque] Sigerius & Parthenius duo erant Domitiani cubicularii.

Hæc

Hæc faciant sane juvenes: deformius, Afer,
Omnino nihil est ardelione fene.

² *Ardelione*] Ardelio est qui totus occupatur in agendo nihil.

Ad Mathonem. LXXIX.

Hospes eras nostri semper, Mathio, Tiburtini
Hoc emis, imposui: rus tibi vendo tuum.

Ad Mathonem. LXX.

Declamas in febre, Mathon: hanc esse phrenesin
Si nescis, non es sanus, amice Mathon.

Declamas æger, declamas hemitritæus.

Si sudare aliter non potes, est ratio.

Magna tamen res est: erras; cum viscera febris

Exurit, res est magna tacere, Mathon.

Ad Rufum. LXXI.

HOS quoque commenda Venuleio, Rufe, libellos;
Imputet & nobis otia parva; roga;

Immemor & paulum curarum, operumque suorum,

Non tetricâ nugas exigit aure meas.

Sed nec post primum legat hæc, summumve trientem:

Sed sua cum mediis prælia Bacchus amat.

Si nimis est legisse duos; tibi charta plicetur

Altera: divisum sic breve fiet opus.

¹ *Imputet*] i. e. concedat.

In Nævolum. LXXII.

Securo nihil est te, Nævole, pejus: eodem

Sollicito nihil est, Nævole, te melius.

Securus, nullum resalutas, despicias omnes;

Nec quisquam liber, nec tibi gratus homo est.

Sollicitus, donas; dominum, regemque salutas;

Invitas; esto, Nævole, sollicitus.

In Ponticum. LXXIII.

NOS bibimus vitro, tu myrrhâ Pontice; quare?

Prodat perspicuus ne duo vina calix.

¹ *Nos*] Convivæ tui.

Ad librum de Apollinari. LXXIV.

SI vis auribus Atticis probari,

Exhortor, moneoque te, libelle,

Ut docto placeas Apollinari:
 Nil exactius, eruditiusque est;
 Sed nec candidius, benigniusque,
 Si te pectore, si tenebit ore,
 Nec ronchos metues maligniorum,
 Nec scombris¹ tunicas dabis molestas.
 Si damnaverit, ad salariorum
 Curras serinia protinus licebit.
 Inversâ pueris arande chartâ.

¹ *Tunicas molestas*] *Tunicam molestam* pice & bitumine illitam induriebant damnati. *Tunicam* igitur *molestam* poeta vocat, in qua non tam involuti quam fixi fuerunt illi pisciculi.

De Bassâ. LXXV.

Infantem secum semper tua Bassa, Fabulle,
 Collocat, & lusus, deliciasque vocat.
 Et quod mireris magis; ¹ infantaria non est.
 Ergo quid in causâ est? pedere Bassa solet.

¹ *Infantaria*] *Amatrix* infantium.

In dissimulatorem. LXXVI.

Nulla remisisti parvo pro munere dona;
 Et jam Saturni quinque fuere dies.
 Ergo nec argenti sex¹ scriptula² Septitiani,
 Missa nec a querulo mappa cliente fuit:
³ Antipolitani nec quæ de sanguine thynni
 Testa rubet, nec quæ coctana parva gerit:
 Nec rugosarum vimen breve Picenarum:
 Dicere te posses ut meminisse mei.
 Decipies alios verbis, vultuque benigno;
 Nam mihi jam notus dissimulator eris.

¹ *Scriptula*] Sex scriptula sunt duæ drachmæ, duæ drachmæ quarta pars uncie.

² *Septitiani*] Argenti, ut volunt, inferioris notæ.

³ *Antipolitani &c.*] Nec muria, quæ e sanguine thynni confecta mittebatur Romam ab Antipoli Asia, aliis Gallia Narbonensis urbe.

⁴ *Coctana*] Ficus parvas a Syria.

De rusticatione. LXXVII.

Rure morans, quid agam? respondeo, pauca, rogatus:
 Luce deos oro; famulos, post arva reviso,

Par-

Partibus atque meis iustos indico labores:
Inde lego, Phoebumque cio, Musamque laceſſo:
Hinc oleo corpusque frico, mollique palæſtra
Stringo libens, animo gaudens, ac ſcenore liber:
Prandeo, poto, cano, ludo, lavo, corno, quieſco.
Dum parvus lychinus modicum conſumat olivi:
Hæc dat nocturnis nox lucubræ Campaniæ.

[Partibus atque &c.] i. e. indico laboribus meis juſtus partes. Hy-
pallage.

Ad Librum. LXXVIII.

OHE, jam fatiſ eſt, ohe, libelle;
Jam pervenimus uſque ad umbilicos:
Tu procedere adhuc, & ire quæriſ;
Nec ſummâ poteſ in ſchedâ teneri:
Sic tanquam tibi reſ peracta non ſit,
Quæ primâ quoque paginâ peracta eſt.
Jam lector queriturque, deficitque;
Jam librariuſ hoc & ipſe dicit,
Ohe, jam fatiſ eſt, ohe libelle.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER QUINTUS.

Ad Cæsarem. I.

OC tibi, (¹Palladiæ seu collibus uteris Albar,
Cæsar, & hinc ² Triviam prospicis, inde
Thetin:
³ Seu tua veridicæ discunt responsa sorores,
Plana ⁴ suburbani qua cubar unda freti:
Seu placet ⁵ Æneæ nutrix, seu ⁶ filia Solis,
Sive salutiferis candidus Anxur aquis;)
Mittimus, o rerum felix tutela, salusque,
Sospite quo, gratum credimus esse Jovem.
Tu tantum accipias; ego te legisse putabo:
Et tumidus Gallâ credulitate fruar.

¹ *Palladia Alba*] In honorem Minervæ quinquartia quotannis celebrabat Domitianus in monte Albano. vid. Ep. I. l. 4.

² *Triviam*] Dianæ templum ad Aricam oppidum.

³ *Seu tua veridica &c.*] Sive deis Antii, ubi sub imagine duarum sororum Fortuna celebratur. Majus numen poeta Domitiano attribuit distanti scilicet his tanquam minoribus diis responsa.

⁴ *Suburbani freti*] Quod suburbia alluit.

⁵ *Æneæ nutrix*] Cajeta urbs Campaniæ, ab Æneæ nutrice nominata. Virg. Æn. 7.

⁶ *Filia solis*] Circeæ, oppidum Latii maritimum a Circe nominatum.

Ad lectores. II.

M Atronz, puerique, virginisque,
 Vobis pagina nostra dedicatur.
 Tu, quem nequitiz procaciores
 Delectant nimium, salesque nudis,
 Marfi turpiculos legas libellos:
 Noster cum domino liber jocetur,
 Quem ¹ Germanicus ore non rubenti
 Coram ² Cecropiâ legat puellâ.

¹ *Germanicus*] Domitiani & Germani devictis cognomen.

² *Cecropiâ puellâ*] Minervâ, quæ Athenis colebatur, & quam pectus
 liari studio Domitianus colebat.

Ad Domitianum. III.

A Ccola jam nostræ ¹ Degis, Germanice, ripæ,
 A famulis Istri qui tibi venit aquis,
 Lætus & attonitus, viso modo præside mundi,
 Affatus comites dicitur esse suos,
 Sors mea quam fratris melior! cui tam prope sis est
 Cernere, tam longe quem colit ille, deum.

¹ *Degis*] Legatus Decabalo Dacorum regis.

Ad Paullum, de Myrtale. IV.

F Oetere multo Myrtale solet vino:
 Sed fallat ut nos, ¹ folia devorat lauri,
 Merumque cauta fronde non aquâ miscet.
 Hanc tu rubentem prominentibus venis
 Quoties venire, Paulle, videris contra,
 Dicas licebit; Myrtale bibit laurum.

¹ *Folia &c.*] Ut obruat vini graveolentiam.

Ad Sextum. V.

S Exte, Palatinæ cultor sacunde Minervæ,
 Ingenio fruëris qui proprio deî;
 Nam tibi nascentes domini cognoscere curas
 Et secreta ducis pectora nôsse licet;
 Sit locus & nostris aliquâ tibi parte libellis,
 Qua Pedit, qua Marfius, quaque Catullus erit.

¹ *Sexte*] Qui Domitiano erat a sacris religionis cultu, & a studiis ingenii, & a consiliis secretioribus.

Ad * Capitolini coelestia carmina belli

Grande * cothurnati pone Maronis opus:

2. *Capitolini belli*] Puer adhuc Domitianus Capitolium a Vitellianis defendit.

3. *Cothurnati*] Cothurnus: erat genus calceamenti tragicorum proprium.

Ad Parthenium. VI.

SI non est grave, nec nimis molestum,

Musæ, Parthenium rogate vestrum:

Sic te serior, & beata quondam

Salvo Cesare finiat senectus,

Et sis invidiâ favente felix:

Sic * Burrus cito sentiat parentem:

Admittas timidam, brevemque chartam

Intra limina sanctioris aulae.

Nosti tempora tu, Jovis sereni,

Cum fulget placidus, suoque vultu,

Quo nil supplicibus solet negare.

Non est, quod metuas preces iniquas:

Nunquam grandia, nec molesta poscit,

Quæ cedro decorata, purpurâque

Nigris pagina crevit umbilicis.

Nec porrexeris ista, sed teneto

Sic, tanquam nihil offeris, agasque.

Si novi dominum novam sororum,

Ultro purpureum petat libellum.

1. *Burrus*] Parthenii filius.

Ad Vulcanum. VII.

Qualiter * Assyrios renovant incendia nidos,

Una decem quoties secula vixit avis:

Taliter exuta est veterem nova Roma senectam,

Et sumpsit vultus praesidia ipsa sui.

Jam precor oblitus nostræ, Vulcane, querelæ

Parce: sumus Martis turba, sed & Veneris.

Parce pater: sic Lemniacis lasciva catenis

Ignoscat conjux, & patienter amet.

1. *Assyrios nidos*] Phœnicia, avis Assyriæ, quæ ubi annos mille vixerit, constructo rogo sese cremans renovari dicitur.

De Phaside. VIII.

EDICTUM domini deique nostri,
 Quo * sublellia certiora sunt;
 Et * pueros eques ordines recepit;
 Dum laudat modo Phasis in theatro,
 Phasis purpureis rubens lacernis,
 Et jactat tumido superbus ore;
 Tandem commodius licet sedere,
 Nunc est reddita dignitas equestris;
 Turbâ non premimur, nec inquinamur.
 Hæc, & talia dum refert supinus,
 Illas purpureas & arrogantes
 Jussit surgere: Lectus lacernas.

1 *Sublellia*] Quæ triplicis fuisse generis, in primis sedebant senatores, in secundis equites, plebs vero occupabat tertia.

2 *Pueri*] Plebi non admissos.

3 *Lectus*] Designator in theatro.

In Symmachum. IX.

Languetam: sed tu comitatus protinus ad me
 Venisti centum, Symmache, discipulis.
 Centum me tetigere manus aquilone gelatæ.
 Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

Ad Regulam, de fama postarum. X.

ESSE quid hoc dicam, vivis quod fama negatur?
 Et sua quod rarus tempora lector amat?
 Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores,
 Præferat antiquos semper ut illa novis.
 Sic veterem ingrati * Pompeii querimus umbram;
 Et laudant * Caruli villa templa senes.

Ennius est lectus salvo tibi, Roma, Marone;
 Et sua riserunt secula Mæonidem.

Rara coronato plausere theatra Menandro:

Norat Nasonem sola Corinna suum.

Vos tamen, o nostri, ne festinate, libelli:

Si post fata venit gloria, non propero.

1 *Pompeii umbram*] i. e. porticum, magnificis dominant porticibus spectis.

2 *Caruli &c.*] Lucius Camillus Sylla temporibus incensum Capitolium, & a Sylla restauratum dedicavit, quod bello Vitelliano iterum incensum Domitianus magnificentissime restauravit.

Ad Severum, de Stellâ. XI.

Sardonychâs, smaragdos, adamantas, iaspidas uno
 Versat in articulo Stella, Severe, meus.
 Multas in digitis, plures in carmine gemmas
 Invenies: inde est hæc, puto, culta manus.

De eodem. XII.

Quod nutantia¹ fronte perticatâ

Gestât pondera Mæschlion superbus;
 Aut grandis Linus omnibus lacertis
 Septem quod pueros levat, vel octo;
 Res non difficilis mihi videtur:
 Uno cum digito, vel hoc, vel illo,
 Portet Stella meus decem² puellas.

¹ *Fronte perticatâ*] Interpretes arbitrantur hunc Mæschlionem fuisse ex eo præstigatorum genere, qui, capite resupinato, in arâ frontis conium seu perticam stupendæ molis erectam sustinebant.

² *Puellas*] Effigies puellarum insculptas.

In Callistratum. XIII.

SUM, fateor, semperque fui, Callistrate, pauper,

Sed non obscurus, nec male notus eques:
 Sed toto legor orbe frequens, & dicitur, hic est:
 Quodque cinis paucis, hoc mihi vita dedit.

At tua centenis incumbunt tecta columnis,

Et¹ libertinas arca flagellat opes:

Magnaque Niliacæ servit tibi gleba Syenes;

Tondet & innumeros Gallica Parma greges.

Hoc ego, tuque sumus; sed quod sum, non potes esse:

Tu quod es, e populo quilibet esse potest.

¹ *Libertinas*] Immentas, quales liberi possederant Narcissus, Pallas, &c.

De Manneio. XIV.

Sedere primo solitus in gradu semper,

Tunc cum liceret occupare, Manneius,

Bis excitatus terque¹ transfudit castra,

Et inter ipsas pene tertius sellas

Post Caiumque Luciumque confedit.

Illinc cucullo prospicit caput tectus,

¹ *Transfudit castra*] i. e. sellam suam, coactus a designatore: sellas suas in theatrum inferre solebant equites Romani.

Oculoque

Oenologue ludos spectat indecens uno.

Et hinc miser defectus in ² viam transit;

Subsellioque semifultus extremo,

Et male receptus altero genu jactat,

Equiti sedere; Lectioque, se stare.

² Viam] Interstitia inter ordines in theatro vias vocabant.

Ad Domitianum. XV.

Quintus nostrorum liber est, Auguste, jocorum,

Et queritur læsus carmine nemo meo.

Gaudet honorato sed multus nomine lector,

Cui victura meo munere fama datur.

Quid tamen hæc profunt quamvis venerantia multos?

Non profunt sane, me tamen ista juvant.

Ad lectorem. XVI.

Seria cum possim, quod delectantia malim

Scribere, tu causa es, lector amice, mihi,

Qui legis, & totâ cantas mea carmina Româ:

Sed nescis, quanti fiet mihi talis amor.

¹ Nam si falciferi defendere templa Tonantis,

Sollicitisque velim vendere verba reis;

Plurimus Hispanas mittet mihi nauta ² metretas,

Et fiet vario sordidus ære sinus.

At nunc conviva est, commestatorque libellus,

Et tantum gratis pagina nostra placet.

Sed non hac veteres contenti laude fuerunt,

Cum minimum vati munus ³ Alexis erat.

Belle, inquis, dixti, satis est: laudabimur usque.

Diffimulas? facies me, puto causidicum.

¹ Nam si &c.] Si velim patronus causas agere, quas juvant ærarium. Saturni enim templum publicum ærarium erat.

² Metretas] Metreta idem genus mensuræ, quod cadus.

³ Alexis] Virgilio donatus a Pollione.

In Gelliam. XVII.

DUM proavos, atavosque refers & nomina magna;

Dum tibi noster eques sordida conditio est;

Dum te posse negas nisi ¹ lato, Gellia, clavo

Nubere: nuphisti, Gellia, cistifero.

¹ Lato clavo] i. e. senatori, cujus insigne erat vestis quæ clavos aureos vel purpureos infutos habuit. — Equitum vestis angustiores clavi infuti erant.

Ad Quintianum. XVIII.

QUOD tibi decembri mense, quo volant ¹ mappæ,
 Gracilesque ligulæ, cereique chartæque,
 Et acuta ² senibus testa cum damascenis,
 Præter libellos vernulas nihil nisi:
 Fortasse avarus videar, aut inhumanus.
 Odi dolosas munerum & malas artes.
 Imitantur hamos dona: namque quis nescit
 Avidum voratâ decipi scarum muscâ?
 Quoties amico diviti nihil donat,
 O Quintiane, liberalis est pauper.

¹ Mappæ] Quas patronis mittebant clientes.

² Senibus damascenis] Prunis rugosis a Damasco Syriæ urbe.

Ad Domitianum. XIX.

SI qua fides veri, præferri, maxime Cæsar,
 Temporibus possunt secula nulla tuis.
 Quando magis dignos licuit spectare triumphos?
 Quando ¹ Palatini plus meruere dei?
 Pulchrior & major quo sub duce Martia Roma?
 Sub quo libertas principe tanta fuit?
 Est tamen hoc vitium, sed non leve, sit licet unum,
 Quod colit ingratas pauper amicitias.
 Quis largitur opes veteri, fidoque sodali?
 Aut quem prosequitur ² non alienus eques?
 Saturnaliæ ligulam misisse selibræ,
 Flammataæve togæ scriptula tota decem,
 Luxuria est; tumidique vocant hæc munera reges:
 Qui crepat aureolos, forsitan unus erit.
 Quatenus hi non sunt, esto tu, Cæsar, amicus:
 Nulla ducis virtus dulcior esse potest.
 Jamdudum tacito rides, Germanice, naso:
 Utile quod nobis do tibi consilium.

¹ Palatini dei] Qui in palatio colebantur.

² Non alienus eques] Ipsi beneficio eques factus.

Ad Julium Martialem. XX.

SI tecum mihi, chare Martialis,
 Securis liceat frui diebus;
 Si disponere tempus otiosum,

Et

Et veræ pariter vacare vitæ:
 Nec nos atria, nec domos potentum,
 Nec lites tetricas, forumque tristo
 Nôstemus, nec imagines superbas:
 Sed gestatio, fabule, libelli,
 Campus, porricus, umbra, virgo, thermæ;
 Hæc essent loca semper, hi labores,
 Nunc vivit sibi neuter, heu! bonoique
 Soles effugere, atque abire lentur.
 Qui nobis pereunt, & imputantur.
 Quisquam vivere cum sciat, moratur?

1 *Virgo*] Virgo aqua. i. e. pura, limpida.

De Apollonio. XXI.

Q Uintum pro Decimo, pro Crasso, Regule, Macrum
 Ante salutabat metor Apollonius.
 Nunc utrumque suo refulcat nomine, quantum
 Cura, laborque potest, scripsit, & edidit.

In Paullum. XXII.

M ANE domi nisi te merui, voluique videre,
 Sint mihi, Paule, tuæ longius Exquilæ.
 Sed Tiburtinæ sum proximus accola pilæ;
 Qua videt antiquum rustica Flora Jovem.
 Alta Suburrani vincenda est semita clivi,
 Et nunquam sicco sordida saxa gradu:
 Vixque datur longas mulorum rumpere mandras:
 Quæque trahi multo marmora fune vides.
 Illud adhuc gravius, quod te post mille labores,
 Paule, negat lasso janitor esse domi.
 Exitus hic operis vani, togulæque madentis:
 Vix tanti Paullum mane videre fuit.
 Semper inhumanos habet officiosus amicos:
 Rex, nisi dormieris, non potes esse meus.

1 *Exquilæ*] Regio urbis.

2 *Pilæ*] Columnæ.

3 *Antiquum Jovem*] Vetus Capitolium Jovis.

4 *Mandras*] Series mulorum oneta portansura.

Ad Bassum. XXIII.

Herbarum fueras indutus, Bassie, colores,
¹ Jura theatralis dum siluere loci.
 Quæ postquam placidi censoris cura renasci
 Jussit, & ² Oceanum certior audit eques:
 Non nisi vel cocco madidâ, vel murice tinctâ
 Veste nites, & te sic dare verba putas.
 Quadringentorum nullæ sunt, Bassie, lacernæ:
 Aut meus ante omnes Codrus haberet equum.

¹ *Jura theatralis loci*] Lex Roscia, quæ nemini in 14 gradibus theatri sedere licuit, cui non erat census equestris.

² *Oceanum*] Designatorem in theatro.

De Hermate. XXIV.

Hermes Martia seculi voluptas:
 Hermes omnibus eruditus armis:
 Hermes & gladiator, & magister:
 Hermes turba sui tremorque ludi:
 Hermes quem timet Helius, sed unum:
 Hermes cui cadit Advolans, sed uni:
 Hermes vincere, nec ferire doctus:
 Hermes ¹ supposititius sibi ipsi:
 Hermes ² divitiæ locariorum:
 Hermes cura, laborque ludiarum:
 Hermes belligerâ superbus ³ hastâ:
 Hermes æquoreo minax ⁴ tridente:
 Hermes ³ casside languidâ timendus:
 Hermes gloria Martis universi;
 Hermes omnia solus, & ⁴ ter unus.

¹ *Supposititius sibi ipsi*] Pugnando non defatigatus, sed perinde ac recens novis gladiatoribus congregitur. Gladiatores supposititii erant, qui fessis & victis succiebantur.

² *Divitiæ locariorum*] Unde quæstum faciant, qui loca populo in spectaculis designant.

³ *Hastâ, tridente, casside*] Tria genera gladiatorum erant Samnites, qui armis veterum Samnitum uti sunt; Retiarii, qui adversus Myrmillones reti & tridente pugnabant; Andabata, qui ex equis galeâ frontem oculosque tecti concertabant.

⁴ *Ter unus*] Trium gladiatorum officia solus obibat.

De Chæresttrato. XXV.

Quadringenta tibi non sunt, Chæresttrate, surge;
 Lectius ecce venit: sta, fuge, curre, late.

Ecquis,

¹ Ecquis, io, revocat, discedentemque reducit?
 Ecquis, io, largas pandit amicus opes?
 Quem chartis famæque damus, populisque loquendum?
 Quis Strygios non vult totus adire lacus?
 Hoc, rogo, non melius, quam ² rubro pulpita nimbo
 Spargere, & effuso permaduiffe croco?
³ Quam non sensuro dare quadringenta caballo,
 Aureus ut Scorpi nasus ubique micet?
 O frustra locuples, o diffimulator amice,
 Hæc legis & laudas; quæ tibi fama perit?

¹ *Ecquis, io, &c.*] Ecquis dives censum illi equestrem suppeditat?

² *Rubro &c.*] Aspersiones odoratas croceas e tubulis in amphitheatrum ejaculari.

³ *Quam non sensuro &c.*] i. e. quam statuas ponere equo non sensuro.

Ad Codrum. XXVI.

QUOD alpha dixi, Codre, penulatorum
 Te nuper, aliqua cum jocarer in charta:
 Si forte bilem movit hic tibi versus,
 Dicas licebit beta me togatorum.

In fictum equitem. XXVII.

Ingenium, studiumque tibi, moresque, genusque
 Sunt equitis, fateor: cætera plebis habes.
 Bis septena tibi non sunt subsellia tanti,
 Ut sed eas viso pallidus Oceano.

In Mamercum. XXVIII.

UT bene loquatur, sentiatque Mamercus
 Efficere nullis, Aule, moribus possis:
 Pietate fratres Curtios licet vincas,
 Quiete Nervas, comitate Rufones,
 Probitate Marcos, æquitate Mauricos,
 Oratione Regulos, jocis Paullos:
 Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
 Hominem malignum forsan esse tu credas:
 Ego esse miserum credo, cui placet nemo.

Ad Gelliam. XXIX.

SI quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis
 Formosus septem, Marce, diebus eris.

Si

Si non derides, si verum, lux mea, narras;
Edisti nunquam, Gellia, tu leporem.

Ad Varronem. XXX.

Varro: Sophocleo non inficiande cothurno,
Nec minus in Calabra suspiciende lyra,
Differ opus: nec te facundi scena Catulli
Detineat, cultis aut elegia comis.
Sed lege fumoso non adspernanda decembri
Carmina, mittuntur quæ tibi mense suo.
Commodius mihi forte tibi, potiusque videtur,
Saturnalia, perdere, Varro, nuces.

- 1 *Sophocleo cothurno*] Stylo tragico, quo claruit Sophocles.
2 *Calabra lyra*] Lyricorum poetarum princeps fuit Horatius Venustus Calabrie vicinus.
3 *Saturnalia nuces*] Pro quibus tempore Saturnalium talis ludere mos erat.

De ludo puerorum cum iuvenis. XXXI.

Aspice, quam placidis insultet turba iuvenis,
Et sua quam facilis pondera taurus amet.
Cornibus hic pendet summis, vagus ille per armos
Currit, & in toto ventilat arma bove.
At feritas immota riget: non effret arena
Tutior, & poterant fallere plana magis.
Nec trepidant gressus: sed de discrimine palmae
Securus puer est, sollicitumque pecus.

- 1 *In toto &c.*] I. e. vibrat tela ex omnibus tauri partibus.

Ad Faustinum, de Crispa. XXXII.

Quadrantem Crispus tabulis, Faustine, supremis
Non dedit uxori: cui dedit ergo? tibi.

- 1 *Sibi*] Ventri suo; vivus enim omnia decoxerat.

In Caufidiceum. XXXIII.

Carpere caufidicus fertur mea carmina; qui sit
Nescio: si sciero, vae tibi, caufidice.

De Erotio. XXXIV.

HANC tibi, Fronto pater, genitrix Flaccilla, puel-
lam
Oscula commendo deliciasque meas:

Pallida

Pallida ne nigras horrescat Erotion umbras,
 Oraque Tartarei prodigiosa canis.
 Impletura fuit sextæ modo frigora brumæ,
 Vixisset totidem ni minus illa dies.
 Inter tam veteres ludat lasciva patronos,
 Et nomen blæso garriat ore meum.
 1 Mollia nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi,
 Terra, gravis fueris: non fuit illa tibi.

1 Mollia nec &c.] Solennis bene precandi mortuis formula *let sit tibi terra levis*, tumulusque inscripta S. T. T. L.

Ad Fabullum, de Euclide. XXXV.

DUM sibi redire de 1 Patrensisbus fundis
 Ducena clamat coccinatus Euclides,
 Corinthioque plura de suburbano;
 Longumque pulchrâ stemma repetit a Leda,
 Et suscitanti Lectio reluctatur;
 Equiti superbo, nobili, locupleti,
 Cecidit repente magna de sinu 2 clavis.
 Nunquam, Fabulle, nequior fuit clavis.

1 Patrensisbus] Patræ, urbs Achæiæ, non procul a Corinthio.

2 Clavis] Quæ ostendit Eucliden vel ipsam esse servum, cui cura aliena clavis; vel pauperem, qui ipse suam gestaret clavem.

Ad Faustinum. XXXVI.

L Audatus nostro quidam, Faustine, libello
 Dissimulat, quasi nil debeat: imposuit.

De Erotio puellâ. XXXVII.

PUella senibus dulcior mihi cyncis,
 1 Agnâ Galefi mollior Phalantini,
 Conchâ Lucrini delicatior stagni:
 Cui nec 2 lapillos præferas Erythræos,
 Nec modo politum 3 pecudis Indicæ dentem,
 Nivesque primas, liliūque non tactum;
 Quæ crine vicit 4 Bætici gregis vellus,

1 Agnâ Galefi &c.] Agnâ Tarentinâ. Tarentum alloit fluvius Galefus, condidit Phalantus Lacon.

2 Lapillos Erythræos] Gemmas in rubro sive Erythræo mari natas.

3 Pecudis Indicæ] i. e. elephantis.

4 Bætici gregis] Oves Bæticiæ nativo colore rutilabant. Bætis Hispaniæ fluvius.

Rhenique

5 Rhenique nodos, aureamque nitellam;
 Fragravit ore, quod rosarium 6 Pæsti,
 Quod Atticarum prima mella cerarum;
 Quod succinorum rapta de manu gleba:
 Cui comparatus indecens erat pavo,
 Inamabilis sciurus, & frequens Phoenix:
 Adhuc recenti tepet Erotion busto,
 Quam pessimorum lex avara fatorum
 Sextâ peregit hieme, nec tamen totâ,
 Nostros amores, gaudiumque, lususque.
 Et esse tristem me meus vetat Pætus:
 Pectusque pulsans, pariter & comam vellens;
 Deslere non te vernulæ pudet mortem?
 Ego conjugem, inquit, extuli, & tamen vivo,
 Notam, superbam, nobilem, locupletem.
 Quid esse nostro fortius potest Pæto?
 Ducenties accepit, & tamen vivit.

5 *Rheni nodos*] Germani Rheni accolæ flavos crines in nodum colligebant.

6 *Pæsti*] Oppidi Lucaniz rosas bis in anno proferentis.

Ad Sextum, in Calliodorum. XXXVIII.

Calliodorus habet censum (quis nescit?) equestrem,
 Sexte; sed & fratrem Calliodorus habet.

1 Quadringenta secas, qui, dicit 2 *ἄνα μίσερε*,

Uno credis equo posse sedere duos?

Quid cum fratre tibi? quid cum Polluce molesto?

3 Non esset Pollux si tibi, Castor eras.

Unus, cum sitis duo, Calliodore, sedetis.

Surge: solœcismum, Calliodore, facis,

Aut imitare 4 genus Leda; aut cum fratre sedere

Non potes; alternis, Calliodore, sede.

1 *Quadringenta*] Scil. sestertia, quæ censum equestrem efficiebant.

2 *ἄνα μίσερε*] i. e. *divide fens*, proverbium in eos, qui, cum parvam hereditatem adierint, eam tamen inter plures cohæredes dividere cogantur.

3 *Non esset Pollux &c.*] Pollux erat pugil, Castor eques.

4 *Genus Leda*] E quibus Castor immortalitatem suam cum fratre partitus est, ut alternis vicibus morerentur & reviviscerent.

In Carinum. XXXIX.

SUpremas tibi tricies in anno
 Signanti tabulas, Carine, mihi
¹ Hyblæis madidas thymis placentas.
 Defeci: miserere jam, Carine.
 Signa rarius, aut ² semel fac illud,
 Mentitur tua quod subinde tussis.
 Excussi loculosque sacculumque.
 Croeso divitior licet fuisset,
 Iro pauperior forem, Carine,
 Si ³ conchen toties meam comesses.

¹ *Hyblæis madidas &c.*] Hybla mons Siciliæ mellificus nobilis, thymo quippe abundans.

² *Semel fac illud, &c.*] i. e. morere, & præsta fidem tussi tue mendaci.

³ *Conchen*] Conchis erat fabæ genus, sive edulium ex fabâ.

Ad Artemidorum. XL.

Pinxisti Venerem; colis, Artemidore, Minervam:
 Et miraris opus displicuisse tuum?

Amicis donandum. XLI.

CAllidus effracta nummos fur auferet arcâ:
 Prosternet patrios impia flamma lares:
 Debitor usuram pariter sortemque negabit:
 Non reddet sterilis semina jacta seges:
 Dispensatorem fallax spoliabit amica:
 Mercibus exstructas obruet unda rates.

¹ *Extra fortunam est, quicquid donatur amicis:*
 Quas dederis, solas semper habebis opes.

¹ *Extra fortunam*] i. e. extra potestatem fortunæ.

De Thaide & Lecaniâ. XLII.

THais habet nigros, niveos Lecania dentes:
 Quæ ratio est? emptos hæc habet; illa suos.

In Dentonem. XLIII.

QUID factum est, rogo, quid repente factum est?
 Ad coenam mihi, Dento, quod vocanti
 (Quis credat?) quater ausus es negare?
 Sed nec respicis, & fugis sequentem,
 Quem thermis modo querere, & theatris,

Et

Et conclavibus omnibus solebas.

Sic est: captus es unctiore coena,

Et major rapuit canem culina

Jam te: sed cito cognitum & relictum

Cum fastidierit propina dives,

Antiquæ venies ad ossa coenæ.

In Bassam. XLIV.

Dicis formosam, dicis te, Bassa, puellam.

Istud quæ non est, dicere Bassa solet.

De Philone. XLV.

Nunquam se coenasse domi Philo jurat: & hoc est,

Non coenat, quoties nemo vocavit eum.

Ad Labienum. XLVI.

Vidissem modo forte cum sedentem

Solum te, Labiene; tres putavi.

Calvæ me numerus tuæ fefellit.

Sunt illinc tibi, sunt & hinc capilli,

Quales nec puerum decere possint.

Nudum est in medio caput, nec ullus

In longâ pilus arca notatur.

Hic error tibi profuit: decembri,

Tunc cum prandia misit imperator,

Cum panariolis tribus redisti:

Talem² Geryonem fuisse credo.

Vites censeo³ porticum Philippi:

Si te viderit Hercules, peristi.

¹ Decembri] i. e. Saturnalibus, tunc enim Domitianus opsonia plebi distribuebat.

² Geryonem] Trichstem Hispanis regem, quem Hercules interfecit.

³ Porticum Philippi] Porticum & ædem Herculis restauravit Philippus Augusti victoris, & in his ejusdem statum.

In Charopinum. XLVII.

Oeno domi quoties, nisi te, Charopine, vocavi,

Protinus ingentes sunt inimicitia:

Meque petis stricto medium transfigere ferro,

Si nostrum sine te sis caluisse focum.

Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit?

Improbius nihil est hæc, Charopine, gula.

Define jam nostram, precor, observare culinam;
Atque aliquando meus det tibi verba coquus.

Ad Rufum. XLVIII.

HIC qui¹ libellis praegravem gerit lavam,
² Notariorum quem premit chorus levis,
Qui codicillis hinc & inde prolatis,
Epistolisque commodat gravem vultum,
Similis Catoni, Tullioque, Brutoque;
Exprimere, Rufe, ³ fidicula licet cogant,
⁴ Ave Latinum, ⁴ *χαιρε* non potes Graecum,
Si fingere me itud putas, salutemus.

- ¹ *Libellis*] Supplicibus vel accusatoribus.
² *Notariorum*] Puerorum amanuensium.
³ *Fidicula*] Fidiculae erant nervi seu funes equuleo aptati, ad sonum membra distendenda & torquenda.
⁴ *Ave, χαιρε*] *Avere* & *χαιρε* sibi mutuo respondent.

In Posthumum. XLIX.

QUAE mihi praestiteris memini, semperque tenebo:
Cur igitur taceo, Posthume? tu loqueris.
Incipio quoties alicui tua dona referre,
Protinus exclamat, dixerat ipse mihi.
Non belle quaedam faciunt duo: sufficit unus.
Huic operi: si vis ut loquar, ipse tace.
Crede mihi, quamvis ingentia, Posthume, dona
Auctoris pereunt garrulitate sui.

Ad Bassum. L.

COLCHIDA quid scribis? quid scribis, amice, Thyestrem?
Quo tibi vel Nioben, Basse, vel Andromachen?
Materia est, mihi crede, tuis aptissima chartis
Deucalion; vel, si non placet hic, Phaëthon.

- ¹ *Colchida*] Quae Medae patria est.

De rhetore Apollonio. LI.

EXtemporalis factus est meus rhetor:
Calpurnium non scripsit, & salutavit.

Ad Lupum. LII.

CUI tradas, Lupe, filium magistro,
Quæris sollicitus diu, rogasque,

Omnes

Omnes grammaticosque, rhetorasque
 Devites, moneo: nihil sit illi
 Cum libris Ciceronis, aut Maronis.
 Famæ Tutilium suæ relinquit,
 Si versus facit, abdicet poetam.
 Artes discere vult pecuniosas?
 Hæc, discat citharædus, aut choraulæ.
 Si duri puer ingeni videtur,
 Præconem facias, vel architectum:

Ad Cinna. LIII.

CUM voco te dominum, noli tibi, Cinna, placere:
 Sæpe etiam servum sic resaluto meum.

Ad Posthumum. LIV.

CRas te victurum, cras dicis, Posthume, semper.
 Dic mihi cras istud, Posthume, quando venit?
 Quam longe est cras istud? ubi est? aut unde peten-
 dum?

Numquid apud Parthos, Armeniosque latet?
 Jam cras istud habet Priami vel Nestoris annos;
 Cras istud quanti, dic mihi, possit emi?
 Cras vives: hodie jam vivere, Posthume, serum est.
 Ille sapit, quisquis, Posthume, vixit heri.

Ad Stellam. LV.

QUOD non argentum, quod non tibi mittimus au-
 rum,

Hoc facimus causâ, Stella diserte, tuâ.
 Quisquis magna dedit, voluit sibi magna remitti:
 Fictilibus nostris exoneratus eris.

Exoneratus Liberatus onere munera ad me remittendi.

Ad detractorem. LVI.

ALlatres licet usque nos & usque,
 Et gannitibus improbis laceffas:
 Certum est hanc tibi pernegare famam,
 Olim quam petis in meis libellis,
 Qualiscunque legaris ut per orbem.
 Nam te cur aliquis sciat fuisse?
 Ignotus pereas, miser, necesse est,

Non

Non deerunt tamen hac in urbe forsan
Unus, vel duo, tresve, quatuorve,
Pellem rodere qui velint caninam.
Nos hac a scabie tenemus ungues.

Ad hospites. LVII.

JUre tuo nostris maneat licet, hospes, in hortis,
Si potes in nudo ponere membra solo;
Aut si portatur tecum tibi magna supellex;
Nam mea jam ¹ digitum sustulit hospitibus.
Nulla tegit fractos nec inanis culcirra lectos:
Putris & abrupta fascia recte jacet.
Sit tamen hospitium nobis commune duobus.
Emi hortos; plus est: instrue tu; minus est.

¹ *Digitum sustulit*] Victa & perdit succubuit. *Metaph.* vel ab arenâ in quâ victi gladiatores digitum tollebant in signum victoriæ adversario concessæ; vel a licitationibus, in quibus digito sublato se quis proferebatur emptorem.

Ad Ponticum. LVIII.

QUID sentis, inquis, de nostris, Marce, libellis?
Sic me sollicitus, Pontice, sæpe rogas.
Admiror; stupeo; nihil est perfectius illis:
Ipse tuo cedit Regulus ingenio.
Hoc sentis? inquis; faciat tibi sic bene Cæsar,
Sic Capitolinus Jupiter; ¹ immo tibi.

¹ *Immo tibi*] Sic faciant Domitianus & Jupiter bene, ut ego bene sentio de tuis libellis, i. e. faciant male: neque enim ex animo illos probavi.

Ad suos ministros. LIX.

SExtantes, Calliste, duos infunde Falerni;
Tu super æstivas, Alcime, solve nives.
Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo,
Lassenturque rosis tempora, sutilibus.
Jam vicina jubent nos vivere Mausolea;
Cum doceant, ipsos posse perire ¹ deos.

¹ *Deos*] Cæsares.

Ad Cæsarem. LX.

AStra polumque dedit, quamvis obstante novercâ,
Alcidæ, Nemeæ terror, & Arcas aper;

H

Et

Et castigatum Libycæ¹ ceroma palæstræ;

Et gravis in Siculo pulvere fusus Eryx;

Silvarumque tremor, tacitâ qui fraude solebat

Ducere² nec rectas Cacus in antra boves.

Ista tuæ, Cæsar, quota pars spectatur arenæ?

Dat majora novus proelia³ mane dies.

Quot graviora cadunt Nemeæo⁴ pondera monstro?

Quot⁵ tua Mænalios collocat hasta fues?

Reddatur si pugna triplex⁶ pastoris Iberi;

Est tibi, qui possit vincere Geryonem.

Sæpe licet Graiæ numeretur bellua Lernæ,

Improba⁶ Niliacis quid facit Hydra feris?

Pro meritis coelum tantis, Auguste dederunt

Alcidæ cito dî; sed tibi sero dabunt.

¹ Ceroma] Quo ungebantur athletæ; fiebat ex oleo pulvere & cerâ commixtis; ponitur pro Antæo per metonym. *Lybica palæstra*] In Lybiâ enim cum Antæo pugnabat Hercules.

² Nec rectas] Aversas, per caudam tractas.

³ Mane] Mane cum bestiis pugnabant gladiatores, post meridiem vero inter se.

⁴ Tua] Tuorum venatorum.

⁵ Pastoris Iberi] Geryonis tricornis.

⁶ Niliacis feris] Crocodilis.

In Pontilianum. LXI.

SÆpe salutatus, nunquam prior ipse salutas:

Sic erit¹ æternum, Pontiliane, vale.

¹ Æternum vale] Qui mos veteribus fuit salutandi mortuos.

De hirundine. LXII.

¹ H Ybernos peterent solito cum more recessus

² Atthides, in nidis una remansit avis.

Deprendere nefas ad tempora verna reversæ,

Et profugam volucres diripere suæ.

Sero dedit poenas, discerpi noxia mater

Debuerat: sed tunc, cum laceravit Itym.

¹ Hybernos &c.] Hirundines, appetente jam hyeme, a nobis advolant Africam (teste Plinio) unde verno tempore nos revolunt.

² Atthides] Hirundines sic dictæ a Progne Pandionis Atticæ regis filiâ in hirundinem conversâ. vide Ovid. lib. 6. Metamorph.

Ad Lesbiam. LXIII.

A Rctoa de gente comam tibi, Lesbia, missi:
Ut scires quanto sit tua flava magis.

¹ *Arctoa de gente*] E Germania, quæ jacet ad Arctum. Germani autem flavâ cæsarie spectabiles — Romæ nigram comam matronæ affectabant, meretrices flavam.

In M. Antonium. LXIV.

A Ntoni, Phario nil objecture Pothino,
Et levius² tabulâ, quam Cicerone nocens;
Quid gladium demens³ Romana stringis in ora?
Hoc admisisset nec Catilina nefas.

⁴ Impius infando miles corrumpitur auro:
Et tantis opibus⁵ vox tacet una tibi.

Quid profunt sacre pretiosa silentia lingue?

Incipient omnes pro Cicerone loqui.

¹ *Phario Pothino*] Qui Pompeium Magnum jugulavit.

² *Tabula*] In quâ scribebantur nomina proscriptorum.

³ *Romana*] i. e. Ciceronis.

⁴ *Impius miles*] Percussor Ciceronis.

⁵ *Vox una*] Ciceronis, qui te Philippicis exagitavit.

De Syrisco. LXV.

I Nfufum tibi nuper a Patrono
Plenum, Maxime, centies Syriscus

In² sellariolis vagus popinis

Circa³ balnea quatuor⁴ peregit.

O quanta est gula, centies comesse!

Quanto major adhuc, nec accubare!

¹ *Infusum*] i. e. donatum.

² *Sellariolis popinis*] Ganeis & tabernis, ubi non accumbentes, sed honesti faciebant, sed sedentes ventri indulgebant.

³ *Balnea quatuor*] Neronis, Grylli, Titi, Agrippæ.

⁴ *Peregit*] Consumpsit, decoxit.

Ad Faustinum. LXVI.

H Umida qua gelidas submittit¹ Trebula valles,

Et viridis² Cancri mensibus alget ager;

Rura³ Cleonæo nunquam temerata leone,

Et domus⁴ Æolio semper amica noto,

¹ *Trebula*] Oppidum in Sabina.

² *Cancris mensibus*] Mense julio, quo canter coeleste signum servet.

³ *Cleonæo leone*] vid. ep. 50. lib. 4.

⁴ *Æolio*] Quoniam in ditione Æoli venti sunt.

Te, Faustine, vocant: longas his exige messes
Collibus; hybernium jam tibi: Tibur erit.

^{5. Tibur]} Quod frigidissimum habebatur.

De origine Bacchi. LXVII.

QUI potuit Bacchi matrem dixisse Tonantem,
Ille potest Semelen dicere, Ruse, patrem.

Ad Theodorum. LXVIII.

NON donem tibi cur meos libellos
Oranti toties, & exigenti,
Miraris, Theodore? magna causa est;
Dones tu mihi ne tuos libellos.

De Pompeio & filiis. LXIX.

POMPEIOS juvenes Asia, atque Europa: sed ipsum
Terra tegit Libyes; si tamen ulla tegit.
Quid mirum, toto si spargitur orbe? jacere
Uno non poterat tanta ruina loco.

Ad Quintum. LXX.

QUAE legis causâ nupsit tibi Lælia; Quinte,
Uxorem potes hanc dicere legitimam.

^{1. Quæ legis causâ]} Legem Juliam in adulteros revocavit Domitianus.
Lælia ergo Quinto mæcho nupsit, ne puniretur.

Ad Cinnam. LXXI.

PROfecit poto Mithridates sæpe veneno,
Toxica ne possent sæva nocere tibi.
^{2. Tu quoque cavisti} cœnando tam male semper,
Ne posses unquam, Cinna, perire fame.

Ad Marullum. LXXII.

NArratur belle quidam dixisse, Marulle,
Qui te ferre plenum dixit in atriculâ.

Ad Turanium. LXXIII.

SI tristi domicinio laboras,
Turani; potes esurire mecum.

^{2. Non deerunt tibi, si soles} *esurire,*

^{1. Esurire]} i. e. contentus esse frugali mensâ.

^{2. Non deerunt tibi, si &c.]} Non deerunt quæ desiderium bibendi
excitant.

Viles : Cappadocæ, gravesque porri,
 Divisis cybium latebit ovis.
 Ponetur digitis tenendus unctis
 Nigrâ cauliculus virens patella,
 Argentem modo qui reliquit hortum:
 Et pulsem niveam premens botellus,
 Et pallens faba cum rubente lardo.
 Mensæ munera si voles secunda,
 Marcentes tibi porrigentur uvæ,
 Et nomen pyra quæ ferunt Syrorum:
 Et, quas docta Neapolis creavit,
 Lento castaneæ vapore tosta.
 Vinum tu facies bonum bibendo.
 Post hæc omnia forte si movebit
 Bacchus, quam solet, efuritionem,
 Succurrent tibi nobiles olivæ,
 Piceni modo quas tulere rami;
 Et fervens cicer, & tepens lupinus.
 Parva est coenula, (quis potest negare?)
 Sed † finges nihil, audiesve fictum,
 Et vultu placidus : tuo recumbes;
 Nec crassum dominus leget volamen.
 Sed, quod non grave sit, nec infacetum,
 Parvi tibia condyli sonabit.
 Hæc est coenula : Claudiam sequeris;
 Quam nobis cupis esse tu priorem.

3 Cappadocæ] Laſtica, Cappadocæ.

4 Finges nihil] Libertate tua uteris, nec opus erit simulatione & dissimulatione, ut in mensis divinum.

5 Tuo] i. e. non ad alterius gratiam composito.

In Zoilum. LXXIV.

UNDecies unâ surrexti, Zoile, cenâ;
 Et mutata tibi est synthelis undecies:
 Sudor inhæreret madida ne veste retentus,
 Et laxam tenuis læderet aura cutem.
 Quare ego non fudo, qui tecum, Zoile, coenol
 Frigus enim magnum synthelis una facit.

Ad Severum. LXXV.

NON totam mihi, si vacabis, horam,
Dones, & licet¹ imputes, Severe,
Dum nostras legis exigisque nugas.

² Durum est perdere ferias; rogamus,
Jacturam patiaris hanc, ferasque.
Quod si legeris ipse cum deserto
(Sed numquid sumus³ improbi?) **Secundo;**

Plus multo tibi debiturus hic est,
Quam debet domino suo, libellus.
Nam securus erit, ⁴ nec inquieta

Lassi marmora Sisyphi videbit,
Quem censoria cum meo Severe
Docti lima momorderit Secundi.

¹ *Imputes*] Me tibi debitorem ejus facias.

² *Durum est &c.*] Obiectio ex personâ Severi.

³ *Improbi*] Impudentes, qui hoc petamus.

⁴ *Nec inquieta &c.*] Effugiet mortem: non ibit ad inferos, ubi
saxum ingens volvit Sisyphus damnatus.

Ad Æmilianum. LXXVI.

Semper eris pauper, si pauper es, Æmiliane:
Dantur opes nulli nunc, nisi divitibus.

In Gaurum. LXXVII.

QUID promittebas mihi millia, Gaure, ducenta,
Si dare non poteris millia, Gaure, decem?

An potes, & non vis? rogo, non est turpius istud?

I tibi¹ disperdas, Gaure: pusillus homo es.

¹ *Disperdas*] i. e. male utaris.

Ad Dindymum. LXXVIII.

Insequeris, fugio; fugis, insequor: hæc mihi mens
est;

Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

Ad Gallam. LXXIX.

JAM tristis¹ nucibus puer relictis

Clamose revocatur a magistro:
Et blando male proditus fritillo,

¹ *Nucibus*] Pueris nucum lusus indultus fuit in Saturnalibus, viris
alea.

EPIGRAMMATUM Lib. V. III

Arcanâ modo raptus e popinâ,
² Ædilem rogat udus aleator.
 Saturnalia transiêre tota:
 Nec munuscula parva, nec minora
 Misisti mihi, Galla, quæ solebas.
 Sane sic abeat ³ meus december.
 Scis certe, puto, vestra jam venire
 Saturnalia, martias calendas.
 Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.

² *Ædilem*] Neque enim tempore Saturnalium Ædili jus erat in aleatores. *Rogat*] Ut sibi parcat, nec in jus trahat. *Udus*] Vino madens.

³ *Mens december*] Quo mense Saturnalia virorum celebrabantur, calendis vero martiis Saturnalia foeminarum.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM

LIBER SEXTUS.

Ad Julium Martialem. I.

Extus mittitur hic tibi libellus,
Imprimis mihi care Martialis:
Quem si ¹ terferis aure diligenti,
Audebit minus anxius tremensque,
Magnas Cæsar in manus venire.

¹ *Terferis*] Alludit ad spongiam qua damnatus liber delebatur.

De filio Domitiani. II.

Nascere, Dardanio promissum nomen Iulo,
Vera deam soboles: nascere, magne puer.
Cui pater æternas post secula tradat habenas,
Quique regas orbem cum seniore senex.
¹ Ipsa tibi niveo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Julia nebit ovem.

¹ *Ipsa tibi &c.*] Julia Titi filia, neptis Domitiani Parcarum loco tibi nascenti nebit felicia flamina vitæ &c aurea fila.

Ad Domitianum. III.

Censor maxime, principumque princeps,
Cum tot jam tibi debeat triumphos,
Tot nascentia templa, tot renata,

Tot

Tot spectacula, ¹ tot deos, tot urbes;
Plus debet tibi Roma, quod ² pudica est.

¹ Tot deos.] Ipsum Domitianum intellige, & patrem ejus, & fratrem Titum, quos in deorum numerum retulit.

² Pudica est.] Revocatis legibus, quæ impudicitiam coercerent.

Ad Cæcilianum. IV.

RUSTICA mercatus multis sum prædia nummis:

Mutua des centum, Cæciliane, rogo.

Nil mihi respondes? taciturnum te dicere credo,

Non reddes: ideo, Cæciliane, rogo.

De Thelesina. V.

JULIA lex populis ex quo, Faustine, renata est,

Atque intrare domo iusta pudicitia est;

Aut minus, aut certe non plus, tricesima lux est,

Et nubit decimo jam Thelesina viro.

Quæ nubit toties, non nubit: adultera lege est.

Offendor mœchâ simpliciore minus.

Ad Luperum. VI.

COMœdi tres sunt: sed amat tua Paulla, Luperce,

Quatuor, & ¹ καὶ τὴν Παύλᾳ ἀπόκρυπτον amat.

¹ Καὶ τὴν ἀπόκρυπτον.] i. e. mutam personam. Licet enim in scenâ tres tantum personas loqui conveniet, quarta tamen induci poterat, si muta fuerit.

Ad Severum. VII.

PRætores duo, quatuor tribuni,

Septem caufidici, decem poetæ,

Cujusdam modo nuptias petebant

A quodam sene; non moratus ille

Præconi dedit Eulogo puellam.

¹ Dignum quid fatuo, Severe, fecit?

¹ Dignum quid fatuo.] Immo sapienter fecit, nam præconis ars erat pecuniola, cum aliæ artes honestiores spernerebantur.

Ad Lævinum. VIII.

IN Pompeiano dormis, Lævine, theatro:

Et quereris, si te suscitât Oceanus?

Paui

Petit latenter a Domitiano pecuniam. IX.

PAUCA Jovem nuper cum millia forte rogarem :

Ille dabit, dixit, ¹ qui mihi templa dedit.

Templa quidem dedit ille Jovi ; sed millia nobis

Nulla dedit : pudet heu, pauca rogâsse Jovem.

At quam non tetricus, quam nullâ nubilus irâ,

Quam placido nostras legerat ore preces !

Talis supplicibus tribuit ² diademata Dâcis :

Et Capitolas itque reditque vias.

Dic, precor, o nostri dic ³ conscia virgo Tonantis :

Si negat hoc vultu, quo solet ergo dare ?

Sic ego : sic breviter, positâ mihi Gorgone Pallas ;

Quæ nondum data sunt, stulte, negata putas ?

¹ *Qui mihi &c.*] i. e. Domitianus, qui Capitolium incendio absumptum restituit.

² *Diademata*] Dâcis victis concessit Domitianus uti suis legibus.

³ *Conscia virgo*] Pallas, familiare Domitiano numen.

In Marcum. X.

QUOD non fit Pylades hoc tempore, non fit Orestes,

Miraris ? Pylades, Marce, bibebat idem.

Nec melior panis, turdusve dabatur Oresti :

Sed par, atque eadem coena duobus erat.

Tu Lucrina voras ; me pascit aquosa ¹ peloris :

Non minus ingenua est & mihi, Marce, gula.

Te Cadmæa Tyros, me pinguis Gallia vestit :

Vis te purpureum, Marce, ² sagatus amem ?

Ut præstem Pyladen, aliquis mihi præstet Orestem :

Hoc non fit verbis, Marce : ut ameris, ama.

¹ *Peloris*] Flaccida, & sine callo, a Peloro Siciliæ promontorio dicta.

² *Sagatus*] Indurus sagum, vestem Gallicam.

De Fabullâ. XI.

JUrat capillos esse, quos emit, suos

Fabulla ; numquid, Paulle, pejerat ? nego.

De statuâ Julia. XII.

QUIS te Phidiaco formatam, Julia, ¹ cælo,

Vel quis Palladiæ non putet artis opus ?

¹ *Cælo*] Stylo sculptorio.

Candida non tacitâ respondet imagine ¹ Lygdos,
 Et placide fulget vivus in ore decor.
³ Ludit Acidalio sed non manus aspera, nodo,
 Quem rapuit collo, parve Cupido, tuo.
 Ut Martis revocetur amor, summique Tonantis,
 A te Juno putat ceston, & ipsa Venus.

² *Lygdos*] Marmor Lygdimum, in monte Tauro repertum. Non
tacitâ] Quæ loqui videatur.

³ *Ludit Acidalio &c.*] Ceston (i. e. cingulum) Veneris dictus Acida-
 lius, ab Acidalio fonte in Bœotia, in quo lavare se Gratiæ diceban-
 tur. In hoc autem cingulo omnes Gratiæ & Veneres inesse canit Ho-
 merus. II. 5.

In Laberium. XIII.

Versus scribere posse te disertos
 Affirmas, Laberi; quid ergo non vis?
 Versus scribere qui potest disertos,
 Non scribat, Laberi; virum putabo.

De formicâ succino inclusâ. XIV.

DUM Phaëthontea formica vagatur in umbrâ,
 Implicuit tenuem succina gutta feram.
 Sic modo quæ fuerat vitâ contempta manente,
 Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

¹ *Phaëthontea*] Populeâ. vid. ep. 27. lib. 4.

In Cinnamum. XV.

Cinnam, Cinname, te jubes vocari.
 Non est hic, rogo, Cinna, barbarissimus?
 Tu si Furius ante dictus esses,
 Fur istâ ratione dicereris.

Ad Priscum, de Salonino. XVI.

¹ Sancta Salonini terris requiescit Iberis,
 Quâ melior Stygias non videt umbra domos.
 Sed lugere nefas: nam qui te, Prisce, reliquit,
 Vivit, quâ voluit vivere parte magis.

¹ *Sancta*] Manes a veteribus sancti dicebantur.

In Posthumum causidicum. XVII.

NON de vi, neque cæde, nec veneno,
 Sed lis est mihi de tribus capellis:
 Vicini queror has abesse furto.

Hoc

Hoc iudex sibi postulat probari,
 Tu ¹ Cannas, ² Mithridaticumque bellum,
 Et perjuria Punici furoris,
 Et Syllas, Mariosque, Muriisque
 Magnâ voce sonas, ³ manuque totâ:
 Jam dic, Posthume, de tribus capellis.

¹ Cannas] Apuliz vicum, ad quem Romani ab Hannibale ingenti
 strage cæsi sunt.

² Mithridaticum] Gestum a Lucullo, Syllâ, & Pompeio contra Mi-
 thridatem.

³ Manuque totâ] i. e. omni gestu, & actionis viribus.

In Phœbum. XVIII.

Mutua te centum sestertia, Phœbe, rogavi:

Cum mihi dixisses, exigis ergo nihil?

Inquiris, dubitas, cunctaris, meque diebus

Teque decem crucias: jam rogo, Phœbe, nega.

De Stellâ & Janthidâ. XIX.

PERpetuam Stellæ dum jungit Janthidâ vati

Læta Venus, dixit: plus dare non potui.

Hæc coram dominâ: sed nequius illud in aurem:

Tu ne quid pecces, exitiose, videam.

Sæpe ego lascivum Martem furibunda cecidi,

Legitimos isset cum ¹ vagus ante toros.

Sed postquam meus est, nullâ me pellice læsit:

Tam frugi Juno vellet habere Jovem.

Dixit, & ² arcano percussit pectora loro,

Plaga juvat: sed tu jam, dea, cæde duos.

¹ Vagus] Adulter.

² Arcanalore] i. e. Cesto suo.

In Proculinam. XX.

QUOD nubis, Proculina, concubino,

Et mœchum modo, nunc facis maritum,

Nè lex Julia te notare possit:

Non nubis, Proculina; sed fateris.

De Carisiano. XXI.

NIL lascivius est Carisiano;

Saturnalibus ambulat ¹ togatus.

¹ Togatus] Cum Saturnalium scilicet tempore equites & senatores
 togam deponebant, & synthelion, i. e. vestem cœnatoriam, assume-
 bant.

Ad Marcellinum. XXII.

Marcelline, boni soboles sincera parentis,
 Horrida Parrhasio quem tegit ulla iugo;
 Ille vetus pro te patriusque quod optet amicus,
 Accipe, & hæc memori pectore vota tene:
 Cauta sit ut virtus, nec te temerarius ardor
 In medios enses, sævaque tela ferat.
 Bella velint, Martemque ferum, rationis egentes:
 Tu potes & patriæ milles, & esse decus.

¹ Parrhasio quem &c.] Qui mereris tyro in Dacia, quæ spectat ad septentrionem.

Ad Nepotem. XXIII.

¹ **B**is vicine nepos (nam tu quoque proxima Floræ
 Incolis, & veteres tu quoque Ficelias)
 Est tibi, quæ patrii signatur imagine vultus,
 Testis maternæ natæ pudicitia.
 Tu tamen annofo nimium ne parce Falerno
 Et potius plenos ære relinque cados.
 Sit pia, sit locuples, sed poterit filia mustum;
² Amphora cum dominâ nunc nova fiat anus.
 Cæcuba non solos vindemia nutriet orbos:
 Possunt & patres vivere, crede mihi.

¹ Bis vicine] Primo quidem Romæ, circa templum Floræ: tum in Sabinis in Ficeliarum oppido, ubi Marcialis prædium habuit.

² Amphora cum dominâ &c.] Quo enim die liberi nascebantur, condebant novum vinum, quod die natali inde tantum hauriretur.

Epitaphium Glauciæ. XXIV.

Libertus Melioris ille notus,
 Torâ qui cecidit dolente Româ,
 Chari delicæ breves patroni,
 Hoc sub marmore Glauciæ humatus
 Juncto ¹ Flaminia jacet sepulchro.
 Castus moribus, innocens pudore,
 Velox ingenio, decore felix.
² Bis senis modo messibus peractis
 Vix unum puer applicabat annum.
 Qui fles talia, ³ nil fleas viator.

¹ Flaminia] Vix extra urbem, ad quam tumuli erant frequentes.

² Nil fleas] i. e. felix esto.

De eodem. XXV.

NON de plebe domus, nec avaræ verna ¹ catasta;
 Sed domini sancto dignus amore puer;
 Munera cum possit nondum sentire patroni,
 Glaucia libertus jam Melioris erat.
 Moribus hoc formæque datum: quis blandior illo?
 Aut quis ² Apollineo pulchrior ore fuit?
 Immodicis brevis est ætas, & rara senectus:
 Quicquid ames, cupias non placuisse nimis.

¹ *Catasta*] Pegmatis lignei, in quo venales exponebantur servi.

² *Apollineo*] Formoso, instar Apollinis.

In Pætum. XXVI.

SEX sestertia si statim dedisses,
 Cum dixisti mihi; sume, tolle, dono;
 Deberem tibi, Pæte, pro ducentis.
 At nunc cum dederis diu moratus;
 Post septem, puto, vel novem calendas,
 Vis dicam tibi veriora veris?
 Sex sestertia, Pæte, perdidisti.

De morte Othonis. XXVII.

CUM dubitaret adhuc belli civilis Enyo;
 Forsitan & posset vincere mollis Otho:
 Damnavit multo staturum sanguine Martem,
 Et fodit certâ pectora nuda manu.
 Sit Cato, dum vivit, sane vel Cæsare major:
 Dum moritur, numquid major Othone fuit?

¹ *Cum dubitaret*] Cum dubio Marte Otho cum Vitellio pugnaret.
Enyo] Bellona, furor bellicus.

Ad Cæcilianum. XXVIII.

SEPTem ¹ clepsydras magnâ tibi voce petenti
² Arbiter invitus, Cæciliane, dedit.
 At tu multa diu dicis: ³ vitreisque repentem
 Ampullis potas semisupinus aquam.

¹ *Clepsydras*] Horologia aquaria, phialas e vitro, argento &c. & κλέψω & ὕδωρ per quas guttatim defluit aqua ad temporis spacia dimetienda.

² *Arbiter*] Judex. Nam orantibus in foro præscriptum erat tempus.

³ *Vitreisque &c.*] Nonnunquam oratores in ipsâ actione comedisse & bibisse discimus a Quintiliano. lib. 11. cap. ult.

Ut tandem saties vocemque sitimque, rogamus
Jam de clepsydra, Cæciliane, bibas.

De filio Reguli. XXIX.

A Spicis ut parvus, nec adhuc trieteride plena
Regulus auditum laudat & ipse patrem?
Maternoque sinus viso genitore relinquat,
Et patrias laudes sentiat esse suas?
Jam clamor, ² centumque viri, densumque coronâ
Vulgus, & infanti ³ Julia tecta placent.
Acris equi soboles magno sic pulvere gaudet;
Sic vitulus molli proelia fronte cupit.
Dî servate, precor, matri sua vota, patrique:
Audiat ut natum Regulus; illa duos.

- ¹ *Trieteride*] Quæ est spatium trium annorum.
² *Centumviri*] Qui tamen erant 105. tum ex 35. tribuum singulis
terni eligerentur, ad judicandum de hereditatibus.
³ *Julia tecta*] Julia basilica, in quâ jus reddebant centumviri, quos
ingens populi multitudo circumstabat.

In raucum poetam. XXX.

QUI recitat lanâ fauces & colla revinctus;
Hic se posse loqui, posse tacere negat.

De Etrusci thermis. XXXI.

E Trusci nisi thermulis lavaris,
Illotus morieris, Oppiane.
Nullæ sic tibi blandientur undæ:
Nec fontes Aponi ¹ rudes puellis,
Non mollis Sinuessæ, fervidique
Fluctus ² Passeris, aut superbus Anxur,
Non Phœbi vada, ³ principesque Baïæ.
Nusquam tam nitidum micat serenum:
Lux ipsa est tibi longior, diesque
Nullo tardius a loco recedit,
Illic ⁴ Taygeti virent metalla,

- ¹ *Rudes puellis*] Intacti puellis. Cassiodorus ait lavacrum illud singu-
lari pudicitie disciplinâ sanctum esse, in eam enim aquam, in quâ
viri recreantur, si mulier descendat, calore exurit.
² *Passeris*] Locis Campaniæ, ad inferum mare.
³ *Principes*] Nobilissimæ.
⁴ *Taygeti metalla*] Marmor viride ex Taygeto monte Laconia.
Catachresis, metalla pro lapide,

Et

Et certant vario decore faxæ,
 Quæ Phryx & Libys⁵ altius eecidit.
 Siccos pinguis onyx anhelat æstus,
 Et flammæ tenui calent⁶ ophite.
 Ritus si placeant tibi Latonum,
 Contentus potes arido vapore,
 Crudâ⁷ virgine, Martiâve mergi;
 Quæ tam candida, tam serena lucret,
 Ut nullas ibi suspiceris undas,
 Et credas vacuum nitere Lygdon.
 Non attendis, & aure me supina
 Jamdudum quasi negligenter audis.
 Illotus morieris, Oppianè.

⁵ *Altius*] E terrâ.
⁶ *Ophite*] Martior maculis distinctum ab hoc serpens.
⁷ *Virgine*] Vid. epig. 20. lib. 5. v. 9. *Martiâ*] Aquâ ab Anco Martio rege, deinde a Q. Martio prætore in urbem invecâ.

Ad Castricium. XXXII.

DUM tibi felices indulgent, Castrice, Baie,
 Canaque sulphureis nympha natatur aquis;
 Me Nomentani confirmant otia ruris,
 Et casa jugeribus non onerosa suis.
 Hic mihi Baiani soles, mollisque Lucrinus;
 Hic vestræ mihi sunt, Castrice, divitiæ.
 Quondam laudatas quocunque libebat ad undas
 Currere, nec longas perituisse vias:
 Nunc urbi vicina juvant, facilesque recessus,
 Et satis est, pigro si licet esse mihi.

In Calliodorum. XXXIII.

FESTIVE credis te, Calliodore, joculari;
 Et solum multo permaduisse sale.
 Omnibus arrides, dictoria dicis in omnes:
 Sic te convivam posse placere putas.
 At si ego non belle, sed vere dixero quiddam;
 Nemo propinabit, Calliodore, tibi.

¹ *Nemo propinabit*] Propter oris tui impuritatem.

EPIGRAMMATUM Lib. VI. 121

Ad Catianum. XXXIV.

VApulat assiduo Veneti quadriga flagello,
Nec currit: magnam rem, Catiane, facit.

¹ *Veneti*] Erant aurigarum in circo quatuor factiones. Venetorum, qui caeruleum colorem ferebant, cœlo & mari sacri: Prasinorum, qui viridem, terræ dicati: Russatorum, qui igni & Marti: Alborum, qui albos viridi mixtos gerebant pannos.

Ad Ianthida nympham. XXXV.

Nympha, meo Stellæ quæ fonte domestica puro
Laberis, & domini gemmea tecta subis;
Sive Numæ conjux Triviæ te misit ab antro;
Sive Camœnarum de grege nona venis:
Exolvit votis hæc se tibi virginæ porcæ
Marcus, furtivam quod bibit æger aquam:
Tu contenta meo jam crimine, gaudia fontis
Da secura tui: sit mihi sana sitis.

¹ *Ianthida*] Ita nympham fontis vocat ab uxore Stellæ. *vid. ep. 19 sup.*

² *Numa conjux*] Nympha Egeria:

In Pomponi. XXXVI.

QUOD tam grande sophos clamat tibi turba togata;
Non tu, Pomponi, coena diserta tua est.

Ad Luperum. XXXVII.

QUOD convivaris sine me tam sæpe, Luperce,
Inveni, noceam quâ ratione tibi.
Irascar licet usque voces, mittasque, rogesque.
Quid facies? inquis; quid faciam? veniam.

Epitaphium Pantagathi. XXXVIII.

HOC jacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus, domini cura dolorque sui;
Vix tangente vagos ferro refecare capillos
Doctus, & hirsutas excoluisse genas.
Sis illi quamvis, tellus, placata levisque;
Artificis levior non potes esse manu.

De Andragorâ. XXXIX.

Lotus nobiscum est, hilaris cœnavit; & idem
Inventus mane est mortuus Andragoras.

122 IV. VAL. MARTIALIS

Tam subitæ mortis causam, Faustine, requiris?

In somnis medicum viderat Hermocratem.

In Coracium. XL.

QUOD semper cassique, cinnamoque,

Et nido niger¹ alitis superba,

Fragras² plumbea Nicerotiana;

Rides nos, Coracine, nil olentes.

Malo, quam bene olere, nil olere.

¹ Alitis superba] Phœnicis. Quæ frutices hos odoriferos in nidum congerit.

² Plumbea] In vasis plumbeis cocta. Nicerotiana] a Nicerote unguentario.

In Phœbum. XLII.

MEntiris fictos unguento, Phœbe, capillos,

Et tegitur pictis sordida calva comis.

Tonforem capiti non est adhibere necessarium.

Radere te melius spongia, Phœbe, potest.

Ad Aulum Pudentem. XLII.

Cernere Parthios dum te juvat, Aule, triones

Cominus, & Scythici¹ sidera pigra poli:

O quam pene tibi Stygias ego raptus ad undas

Elysæ vidi nobilia fulca plage!

Quamvis lassâ hîos quærebant lumina vultus,

Atque erat in gelido plurimus ore Pudens.

Si mihi² lanificæ ducunt non pullos sorores

Stamina, nec furdos vox habet ista deos:

Sospite me sospes Latias reveheris ad urbes,

Et referes³ pili præmia clarus eques.

¹ Sidera pigra] Ullas non tanta celeritate motas, quæ polo vicina sunt.

² O quam, &c.] i. e. quam pene mortuus sum!

³ Lanificæ sorores] Parca. Palla] Quæ mortem minantur.

⁴ Pili præmia] i. e. primi pili, seu primi centurionis legionis munus: qui autem principibus nobis, statim in ordinem equestrem adscribebatur.

In Baccaram. XLIII.

ET dolet, & queritur¹ sibi non contingere frigus

Propter sexcentas Baccara gausapinas:

¹ Sibi non contingere frigus] Ut detur illi occasio ferendi offensæ: atque gausapinas, penulas villollas.

Optat

Optat & obscuras lucēs, ventosque, nivesque:

Odit & hybernas, si repuere, dies.

Quid fecere mali nostra tibi, cave, lacerna,

Tollere de seapulis quas levis aura potest?

Quanto simplicius, quanto est humanius illud,

Mense vel augusto sumere gausapinas?

De Pompilio. XLIV.

REM factam Pompillus habet, Faustine: legetur,

Et nomen toto sparget in orbe suum.

Sic leve flavorum valeat genus ^{Ulpiorum},

Quisquis & Ausonium non amat imperium.

Ingeniosa tamen Pompilli scripta feruntur:

Sed famæ non est hoc, mihi crede, satis.

Quam multi tineas pascunt blattasque disertis!

Et redimunt soli carmina docta coqui.

Nescio, quid plus est, quod donat secula chartis:

Victurus genium debet habere liber.

^{1 Ulpiorum}] Pop. Germaniæ, Rheni accolarum.

In invidum. XLV.

LAUDAT, amat, cantat nostros mea Roma libellos:

Meque finis omnes, me manus omnis habet.

Ecce rubet quidam, paller, stupet, oscitat, odit:

Hoc volo, nunc nobis carmina nostra placent.

Ad Oppianum hereditariam. XLVI.

AMisit pater unicum Silanus:

Cessas mittere munera, Oppiane?

Heu crudele nefas, maleque Parca!

Cujus vulturis hoc erit cadaver?

Ad Marianum. XLVII.

SCIS te captari: scis hunc, qui captat, avarum:

Et scis, qui captat, quid, Mariane, velit:

Tu tamen hunc tabulis, heredem, stulte, supremis

Scribis, & esse tuo vis, furiose, loco.

Munera magna quidem misit, sed misit in hamo:

Et piscatorem plicis amare potest?

Hiccine deflebit vero tua fata dolore?

Si cupis, ut ploret, des, Mariane, nihil.

In detractorem. XLVIII.

CUM sis nec ¹ rigida Fabiorum gente creatus,
 Nec qualem ² Curio, dum prandia portat aranti,
 Hirsuta peperit rubicunda sub ilice conjux;
 Sed patris ad speculum tonsi, matrisque ³ rogatae
 Filius, & sponsam possit te sponsa vocare;
 Emendare meos, quos novit fama, libellos,
 Et tibi permittis felices carpere nugas:
 Has inquam nugas, quibus aurem advertere totam
 Non aspernantur proceres urbisque, forique;
 Quas & perpetui dignantur scrinia Silli,
 Et repetit toties facundo Regulus ore;
⁴ Quique videt propius magni certamina circi,
 Laudat Aventinae vicinus Sura Dianae.
 Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
 Non dedignatur bis terque revolvere Caesar.
⁵ Sed tibi plus mentis, tibi cor limante Minerva
 Acrius & tenues finxerunt pectus Athenae.
 Ne valeam, si non multo sapit altius istud;
 Quod cum panticibus laxis, & cum pede grandi,
 Et rubro pulmone vetus, nasisque timendum,
 Omnia crudelis lanius per compita portat.
 Audes praeterea, quos nullus noverit, in tae
 Scribere versiculos, miseras & perdere chartas;
 At si quid nostrae tibi bilis inusserit ardor,
 Vivet, & haerebit, totoque legetur in orbe;
⁶ Stigmata nec vâstra delebit Cinnamus arte.
 Sed miserere tui, rabido nec perditus ore
 Fumantem vivi nasum tentaveris urfi,
 Sit placidus licet & lambat digitosque manusque:
 Sic dolor & bilis, si iusta coegerit ira,

¹ Rigida] Studiis belli asperitima.

² Curio] M. Curio Dentato, agriculturae studiis non minus quam famâ bellicâ celebri.

³ Togata] i. e. meretricis. Nam toga meretricum vestis fuit.

⁴ Quique videt &c.] Qui habitat in Aventino monte, ubi Diana colitur, unde despiciere potest in circum maximum.

⁵ Sed tibi &c.] Ironice.

⁶ Stigmata] Infamiam ex meis epigrammatibus. Adesp. a notis fugicivorum serpsitum frontibus inusis. Cinnamus] Tonsor.

Ursus erit; vacuâ dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras, quam possis rodere carnem.

Ad Tuccam. XLIX.

Hexametris epigramma facis, scio dicere Tuccam:
Tuoca, solet fieri; denique, Tucca, licet.
Sed tamen hoc longum est, solet hoc quoque, Tucca,
licetque;

Si breviora probas, disticha sola legas.
Conveniat nobis: ut fas, epigrammata longa
Sit transire tibi; scribere, Tucca, mihi.

Ad Martianum. L.

Sexagesima, Martiane, messis
Acta est, &, puto, jam secunda Cottæ;
Nec se¹ tædia lectuli calentis
Expertum meminit die vel uno.
Ostendit digitum, sed impudicum,
² Alconti, Dasioque, Symmachoque;
At nostri bene computentur anni,
Et quantum terricæ tulere febres,
Aut languor gravis, aut mali dolores
A vitâ meliore separantur;
Infantes sumus, & senes videmur.
Ætatem Priamique, Nestorisque
Longam qui putat esse, Martiane,
Multum decipiturque falliturque:
Non est vivere, sed valere, vita.

¹ Tædia lectuli calentis. Nunciam febre ardenti detubuit.
² Alconti Sec. J. Medicis.

De Cilice fure. LI.

FUR notæ nimium rapacitatis
Compile Cilix volebat hortum?
Ingenti sed erat, Fabulle, in horto
Præter marmoreum nihil Priapum.
Dum non vult vacuâ manu redire;
Ipsam surripuit Cilix Priapum.

Ad Æsculanum. LII.

Medio recumbit inus ille qui lecto,
 Calvam¹ trifilem² semitactus unguento,
 Foditque tonsis ora laxa lentiscis;
 Mentitur, Æsculane: non habet dentes.
¹ Trifilem] Tres scil. capillos habentem.
² Semitactus] i. e. semitactus, nam tangere unguento est ungere.

In Pontiam. LIII.

CUM mittis turdumve mihi, quadrumve placentæ,
 Sive femur leporis, sive quid his simile;
 Buccellas misisse tuas te, Pontia, dicis
 Has ego nec mittam, Pontia, sed nec edam.

Epitaphium Fusti. LIV.

ILLE¹ sacri lateris custos,² Martisque togati,
 Credita cui summi castra fuere ducis,
 Hic situs est Fuscus; licet hoc, fortuna, fateri:
 Non timet hostiles jam lapis iste minas.
 Grande jugum domita Dacus cervice recepit,
 Et famulum victrix possidet umbra nemus.
¹ Sacri lateris custos] Imp. Domitiani præfectus prætorii.
² Martisque togati] Prætorianæ cohortis, quæ urbis muros custodiret.

In Afrum. LV.

CUM sis tam pauper, quam nec miserabilis Iruus;
 Tam juvenis, quam nec¹ Parthenopæus erat;
 Tam fortis, quam nec, cum vinderet, Artemidorus;
 Quid te Cappadocum sex onus esse juvat?
 Rideris, multoque magis traduceris, Afer,
 Quam nudus medio si spatium foro.
 Non aliter monstratur³ Atlas cum compare ginno,
 Quæque vehit similem⁴ bellua nigra Libyn.
 Invidiosa tibi quam sit lætica, requiris;
⁵ Non debes ferri mortuus hexaphoro.
¹ Parthenopæus] Pulcherrimus juvenis: unus e septem ducibus ad Thebas profectis. vid. Stat. 4. Thebaid.
² Artemidorus] Trallianus, nobilis pædagogus.
³ Atlas cum compare ginno] Atlas nanus, cum mulo pumillione.
⁴ Bellua] Elephas.
⁵ Non debes &c.] Cum vilis sis & infimæ paupertatis; divites vero mortui hexaphoro efferebantur.

Ad Aulum, de Phryge lusco. LVI.

POTOR nobilis, Aule, lumine uno

Luscus Phryx erat, alteroque lippus.

Huic Heras medicus; bibas caveo

Vinum: si biberis, nihil videbis.

Ridens Phryx oculo, valebis, inquit

Miseri fibi protinus deinceps,

Sed crebros jubet: exitum requiris?

Vinum Phryx, oculus bibit venenum.

Ad Lupum. LVII.

TRISTIS es, & felix: sciat hoc fortuna caveo:

Ingratum dicet te, Lupe, si felerit.

¹ *Ingratum*] Sua munera non agnoscentem.

Ad Caesarem, de rosis hybernis. LVIII.

UT nova dona tibi, Caesar, Nilotica tellus

Miserat hybernas ambitiosa rosas:

Navita derisit Pharios Memphisæus hortos,

Urbis ut intravit limina prima tuæ.

Tantus veris honos, & odoræ gratia Floræ,

Tantaque Pæstanti gloriæ ruris erat.

Sic quacunque vagus, gressumque oculosque ferebat,

Textilibus fertus omne rubebat ier.

At tu Romane jussus jam cedere brumæ,

Mitte ² tuas messes; accipe, Nile, rosas.

¹ *Memphiticus*] Ægyptius. Memphis Ægypti urbs.

² *Tuas messes*] Frumentis abundat Ægyptus, unde dicta est res publica Romane horreum.

Ad Rufum. LIX.

QUIDAM me modo, Rufe, diligenter

Inspectum, velut emptor, aut lanista,

Cum vultu digitoque subnotasset,

Tunc es, tunc ait, ille Martialis,

Cujus nequitiæ jocosque novit

Aurem qui modo non habet Batavam?

Subrifi modice; levique nutu

Me, quem dixerat esse, non negavi.

¹ *Velut emptor*] Tanquam empturus servum. *Lanista*] Fuit magister gladiatorum, quos domi instituere, ut illos deinde laceret, & venderet.

Cur ergo, inquit, habes malas lacernas?

Respondi: quia sum malus poeta.

Hoc ne sæpius accidat poetæ,

Mittas, Rufe, mihi bonas lacernas.

Ad Domitianum. LX.

Quantum sollicito fortuna parentis Etrusco;

Tantum, summe ducum, debet uterque tibi.

Nam tu missa tuâ revocasti fulmina dextrâ;

Hos cuperem mores ignibus esse Jovis.

Si tua sit summo, Cæsar, natura Tonanti,

Utetur toto fulmine rara manus.

Muneris hoc utrumque tui testatur Etruscus,

Esse quod & comiti contigit, & reduci.

¹ *Quantum &c.*] Duo fuere Etrusci, pater & filius, ille a Domitiano missus est in exilium, hic patrem sponte comitatus est, cujus pietate permotus Domitianus patrem revocavit.

De Philippo. LXI.

Octaphoro¹ fanus portatur, Ayite, Philippus;

Hunc tu si² sanum credis, Ayite, fuis.

¹ *Sanus*] Corpore,

² *Sanum*] Animo.

In mortuum Rufum Camonium. LXII.

Editur en sextus sine te mihi, Rufe Camoni,

Nec te lectorem sperat, amice, liber.

Impia Cappadocum tellus, & numine lævo

Visa tibi, cineres reddit, & ossa patri.

Funde tuo lacrymas, orbata Bononia, Rufe;

Et resonet totâ planctus in Æmia.

Heu qualis pietas! heu quam brevis occidit ætas!

Viderat¹ Alphei præmia quinque modo.

Pectore tu memori nostros evolvere lusus,

Tu solitus nostros, Rufe, tenere jocos;

Accipe cum fletu moesti hæc carmen amici;

Atque hæc absentis tibi, Rufe, puta.

¹ *Alphei*] Olympica certamina, ad Alpheum flumen celebrantur.

Pro vino gelidâ temperato. LXIII.

Setinum,² dominæque nives, densique trientes,

Quando ego vos, medico non prohibente, bibam?

¹ *Setinum*] Vinum nobile, e Setia Campaniæ oppido.

² *Dominæ*] Nobiles.

Stul-

Stultus, & ingratus, nec tanto munere dignus;

¹ Qui mavult heres divitis esse Midæ,

Possideat ² Libycas messes, ³ Hermumque, Tagumque

Et potet calidam, qui mihi laudat, aquam.

³ Qui mavult &c.] Possidere divicias Midæ regis Phrygiæ dictum.

Ovid. Met. lib. 11.

⁴ Libycas messes] Africani agri frumentis abundabant.

⁵ Hermumque, Tagumque] Hermum Asia, & Tagum Hispaniæ auri-
feros amnes.

Ad Cæsarem. LXIV.

DI tibi dent, & tu, Cæsar, quæcunque mereris;

Dî mihi dent, & tu, quæ volo, si merui.

Ad Ceciliam. LXV.

MAne salutavi vero te nomine calus;

Nec dixi dominum, Ceciliæne, meum.

Quanti libertas conset mihi tanta, rebus;

Centum quadrantes abstulit illa mihi.

Ad Rufum de Panaretis potore. LXVI.

CUM peteret seram mediâ jam nocte marcellam;

¹ Arguto madidus pollice Panaretus;

² Spoletina data est, sed quam siccaverat ipse:

(Nec fuerat soli tanta lagena satis.)

Ille fide summâ testæ suæ vina remensus,

Reddidit ³ cenophori pondera plena sui.

Miraris, quantum biberat, cepisse lagenam?

Define mirari, Rufe, merum biberat.

¹ Arguto pollice] Crepitu nempe digitorum polcebatur marcella.

² Spoletina] Fictilis lagena, quam vino Spoletino plenam ipse ex-
siccaverat.

³ O Cenophori] Vasis vinarii.

In Ammianum. LXVII.

COEIatus tibi cum sit Ammiane,

Serpens in paterâ Myronis arte,

Vaticana bibis; bibis venenum.

De Thaide. LXVIII.

TAM male Thais olet, quam non fullonis avari

¹ Testa vetus, mediâ sed modo fracta viâ:

² Testa vetus] Quæ urinam ad purgandarum vestium usum exci-
piebant fullones.

Non

Non ab amore recens hircus, non ora leonis;

Non detracta cani³ Transiberina cutis;

Pallus abortivo nec cum putrescit in ovo;

Amphora corrupto nec vitata⁴ garo.

Virus ut hoc alio fallax permutet odore,

Deposita quoties balnea veste petit;

Philotro nitet, aut⁵ acidâ latet oblita creta:

Aut tegitur pingui terque quaterque⁶ fabâ.

Cum bene se tutam per fraudes mille putavit,

Omnia cum fecit, Thaida Thais olet.

² Ora leonis] Leonis animæ virus grave.

³ Transiberina] Ubi pars trans Tiberim viliori plebeculæ colebatur, & in ea exercebantur sordida & fetida opera.

⁴ Garo] Quod ex intestinis & sanguine scomborum conficiebatur.

⁵ Acidâ cretâ] i. e. cretâ aceto maceratâ.

⁶ Fabâ] Unguento facto ex farinâ fabarum.

De Calpetiano. LXIX.

POnuntur semper¹ chrysendeta Calpetiano,

Sive foris seu cum coenat in urbe domi.

Sic etiam in stabulo semper, sic coenat in agro.

Non habet ergo aliud? non habet immo suum.

¹ Chrysendeta] Lances aureo circumvinctæ.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER SEPTIMUS.

Ad Domitianum de lorica. I.

Celpe belligeræ crudum thoraca Minervæ,
Ipsa Medusæ quem timet ira comæ.
Dum vacat hæc, Cæsar, poterit lorica
vocari:
Pectore cum sacro federit, ¹ ægis orit.

¹ *Ægis*] Ægis proprie manimentum est pectoris arcum a Vulcano fabricatum, habens in medio Gorgonis caput, peculiare gestamen Minervæ & Jovis.

De eadem. II.

IN via Sarmaticis domini lorica sagittis,
Et ¹ Martis Getico tergore fida magis:
Quam vel ad Ætolæ securam cuspidis ictus
Texuit innumeri lubricus unguis apri:
Felix sorte tuâ, sacrum cui tangere pectus
Fas erit, & nostri mente calere dei.
I comes, & magnos illæsa merere triumphos,
² Palmatæque ducem, sed cito, redde togæ.

¹ *Martis Getico tergore*] Mars apud Getas præcipue colebatur.

² *Palmata togæ*] Palmata toga erat vestis triumphalis purpura & auro intexta, & palmarum (quæ arbor victoriæ symbolum est) figuris ornata.

Ad

Ad Pontilianum. III.

CUR non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?
Ne mihi tu mittas, Pontiliane tuos.

De Oppiano. IV.

ESSET, Castrice, cum mali coloris,
Versus scribere coepit Oppianus.

¹ Versus scribere] Cum credi voluit factus esse studio pallidus,

Ad Cæsarem, de reditu. V.

SI desiderium, Cæsar, populique, patrumque
Respicias, & Latæ gaudia vera togæ;
Redde deum votis poscentibus: invidet hosti
Roma suo, veniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propius videt ille, tuoque
Terretur vultu barbarus, & fruitur.

De eodem. VI.

ECquid Hyperboreis ad nos conversus ab oris
Ausonias Cæsar jam parat ire vias?
Certus abest auctor, sed vox hoc nunciat omnis:
Credo tibi, verum dicere, fama, soles.
Publica victrices testantur gaudia chartæ:
Martia laurigerâ cuspide pile virent.
Rursus, io, magnos clamat tibi Roma triumphos,
Invictusque tuâ, Cæsar in urbe sonas.
Sed jam lætitiæ quo sit fiducia major,
Sarmaticæ laurus nuncius ipse veni.

¹ Hyperboreis] A Sarmatis, qui septentrionales erant.

² Victrices chartæ] Reportatâ victoriâ, solebant duces Romani litteras ad senatum mittere.

³ Martia laurigerâ &c.] Milites hastarum & pilorum cuspides laureâ circumdebant in signum victoriæ.

⁴ Io] Vox triumphi solennis.

De eodem. VII.

HYberna quamvis Archos, & rudis Peuco,
Et ungularum pulvis calens Ister,
Fractusque cornu jam ter improbo Rhenus,
Teneat domantem regna perfidæ gentis,

¹ Peuco] Insula ad Istri osium.

² Fractusque cornu] Metonym. Intelligit Rheni accolæ, Germanos, Batavos, & Catos tribus expeditionibus victos. Alludit vero ad cornua quæ fluvii potæ tribuunt.

Te,

Te, summe mundi rector, & parens orbis;
Abesse nostris non tamen potes votis.
Illic & oculis & animis sumus, Cæsar;
Adeoque mentes omnium tenes unus,
Ut ipsa magni turba nesciat circi
Utrumne currat Passerinus, an Tigris.

De eodem. VIII.

NUNC hilares, si quando mihi, nunc ludite Musæ;
Victor ab Othrysiō redditur orbe deus.
Certa facis populi tu primus vota, december;
Jam licet ingenti dicere voce; venit.
Felix sorte tuā! poteras non cedere Jano,
Gaudia si nobis, quæ dabit ille, dares.
Festa coronatus ludet convicia miles,
Inter laurigeros cum comes ibit equos.
Fas audire jocos, levioraque carmina, Cæsar;
Sit tibi: si lusus ipse triumphus amat.

¹ Othrysiō] i. e. septentrionali, Othrys mons Thraciæ.

² Festa coronatus &c.] Triumphum comitari milites lauro coronati
& in ipsum etiam imperatorem jocosa convicia jacere solebant.

De Casselio. IX.

CUM sexaginta numeret Casselius annos,
Ingeniosus homo est: quando disertus erit?

In Olum. X.

IN lucem coenat Sertorius: Ole, quid ad te?
Cum liceat totā stertere nocte tibi.
Septingenta Tito debet Lupus: Ole, quid ad te?
Assen ne dederis, crediderisve Lupo.
Illud dissimulas, ad te quod pertinet, Ole:
Quodque magis curæ convenit esse tuæ.
Pro togulā debes: hoc ad te pertinet, Ole.
Quadrantem nemo jam tibi credit: & hoc.
Uxor moecha tibi est: hoc ad te pertinet, Ole.
Poscit jam dotem filia grandis: & hoc.
Dicere quindecies poteram, quod pertinet ad te:
Sed quid agas, ad me pertinet, Ole, nihil.

Ad Audum Pudentem. XII.

COgis me calamo, manuque nostra
 Emendare meos, Pudens, libellos.
 O quam me nimium probas, amasque,
 Qui vis archetypas habere nugas!

Ad Faustinum. XII.

SIC me fronte legat dominus, Faustine, serena,
 Excipiatque meos quæ solet aure iocos:
 Ut mea nec iuste quæ edit pagina cedat,
 Et mihi de nullo fama rubore placeat.
 Quid prodest, cupiant eum quidam nostra videri,
 Siqua² Lyncæbeo sanguine tela madent?
 Vipereumque vomant nostro sub nomine virus,
 Qui Phœbi radios ferre diemque negant?
 Ludimus innocui: scis hoc bene juro potentis
 Per genus fama, Castaliumque gregem;
 Perque tuas aures, magni mihi munus in istar,
 Lector, inhumana liber ab invidia.

- ¹ *Mibi de nulla &c.* Non famam capto ex aliena infamia.
² *Lyncæbeo sanguine* Archilochus poeta Lacedæmonius versus fam-
 bicos tam acerbos scripsit in Lyncæbem, quod desponsam ipsi suam fi-
 liam negavisset, ut laqueo suspendere se simul cum filiâ illum coëgerit.
³ *Castaliumque gregem* i. e. Musas, à Castali fonte.

De Lycoride. XIII.

DUM Tiburtinis albescere solibus audit
 Antiqui dentis fulca Lycoris ebur,
 Venit in Herculeos colles: quid Tiburtis alti
 Aura valet? parvo tempore nigra redit.

Ad Regulum. XIV.

ÆRA domi non sunt: superest hoc, Regule, solum;
 Ut tu vendamus munera: nunquid emis?

Ad Bibliothecam Julii Martialis. XV.

RURIS bibliotheca delicati,
 Vicinam vides unde lector urbem:
 Inter carmina sanctiora si quis
 Lascivæ fuerit locus Thaliæ,
 Hos¹ nido licet inferas vel imo,

- ¹ *Nido* Nidi foruli sunt, in quibus certo ordine gradusque libri
 opponuntur.

Septem quos tibi misimus libellos
Auctoris calamo sui notatos:
Hæc illis pretium facit litura.
At tu munere dedicata parva,
Quæ cantaberis orbe nota toto,
Pignus pectoris hoc mei tuere,
Juli bibliotheca Martialis.

De fragmento Argis. XVI.

Fragmentum quod vile putas & inutile lignum,
Hæc fuit ignoti prima carina maris.
Quam nec ¹ Cyanæ quondam potuere ruinae
Frangere, nec Scythici tristior ira freti.
Secula vicerunt; sed quamvis cesserit annis,
Sanctior est salvâ parva tabella rate.

¹ Cyanæ &c.] Seu Symplegades duæ sunt insule vel saxa in Ponti Euxini ostio, quas transilire Argonautæ non sine periculo, mutilatâ summa poppi parte.

In Sanctam. XVII.

Nihil est miserius nec gulosius Sancta,
Rectam vocatus cum occurrit ad coenam.
Quam tot diebus, noctibusque captavit;
Ter poscit apri glandulas, quater lumbum,
Et utramque coxam leporis, & duos armos;
Nec erubescit ¹ pejerare de turdo;
Et ostreorum rapere lividos cirros.
Buccis placente fordidam linit mappam,
Illic & uvæ collocantur ollares,
Et Punicorum pauca grana malorum,
Et ² lippa ficus, debilisque boletus.
Sed mappa cum jam mille rumpitur furtis,
Rosos tepenti spondylos sinu condit,
Et devorato capite turturem truncum.
Colligere longâ turpe nec putat dextra
³ Analecta, quicquid & canes reliquerunt.
Nec esculenta sufficit gulæ præda,

¹ Pejerare] Jurare nullum turdum fuisse appositum, cum ipse appositos subduxerit.

² Lippa ficus] E quâ lacteus fluit humor.

³ Analecta] Reliquias & frusta quæ servis colligenda erant.

Misto lagenam repleta pedes vino.
Hæc per ducentas cum domum tulit scalas,
Seque obferat claudit anxius cella,
Gulosus ille postero die vendit.

Ad Pollam, de natali Lucani. XVIII.

HÆC est illa dies, quæ magni conscia partus
Lucanum populis, & tibi, Polla, dedit.
Heu! Nero crudelis, nullaque invisior umbrâ:
Debit libe sultem non licuisse tibi.

1 Polla] Polla Alphenensis, uxor Lucani.

De eodem. XIX.

VAtis Apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit: Aonidum turba favete sacris.
Hæc meruit, cum te terris, Lucane, dedisset,
Mirus Castaliae Bætis ut esset aque.

1 Hæc meruit &c.] Hæc dies propter te, o Lucane, editum meruit, ut Bætis patrius Lucani fluvius inter Musarum fontes humeraretur.

Ad Phœbum, de eodem. XX.

PHœbe, veni, sed quantus eras, cum bella tonanti
Ipse dares Latiae plectra secunda lyrae.
Quid tantâ pro luce precer? tu, Polla, maritum
Sæpe colas, & se sentiat ipse coli.

1 Plectra secunda] Secundam a Virgilio carminis epici gloriam.

In blandum poetam. XXI.

DULCIA cum tantum scribas epigrammata semper,
Et cerussatâ candidiora cute;
Nullaque mica salis, nec amari fellis in illis
Gutta sit; o demens, vis tamen illa legi.
Nec cibus ipse juvat morsu fraudatus aceti:
Nec grata est facies, cui gelafinus abest.
Infanti melimela dato, fatuasque mariscas:
Nam mihi, quæ novit pungere, Chia sapit.

1 Gelafinus] Gelafici sunt sulculi qui a ridentibus in ore fiunt.

2 Chia] Ficus acerbi saporis in Chia insula nata.

Ad Apollinarem. XXII.

APollinarem conveni meum, scazon,
Et si vacabit (ne molestus accedas)
Hoc quaecunque, cujus aliqua pars ipse est,

Dabis:

Dabis: hoc facetum carmen imbuant aures.

Si te receptum fronte videris tota,

Noto rogabis ut favore sustentet.

Quanto mearum, scis, amore nugarum

Flagret, neo ipse plus amare te possum.

Contra malignos esse si cupis tutus,

Apollinarem conveni meum, scazon.

De apro sibi misso a Dextro. XXIII.

TUscæ glandis aper populator, & ilice multa

Jam piger; ¹ Etolæ fama secunda fera,

Quem meus intravit splendenti cuspide Dexter,

Præda jaces nostris invidiosa focis.

Pinguescant madidi læto nidore penates,

Flagret & exciso festa culina ² jugo.

Sed coquus ingentem piperis consumet acervum,

Addet & ³ arcano mista Falerna garo.

Ad dominum redeas; noster te non capit ignis,

Conturbator aper: villius esurio.

¹ *Etola fera*] Apri, quem in Etolorum agros ab ira Diana missum Meleager interfecit.

² *Jugo*] Sylva, hyperbolice.

³ *Arcano*] i. e. interiori, melliorique.

Ad Fuscum. XXIV.

SIC Tiburtinæ crescat tibi sylva Diana,

Et properet cæsum sæpe redire nemus:

Nec ¹ Tartessiacis ² Pallas tua, Fusce, traperis

Cedat, & immodici dent bona multa lacus:

Sic fora mirentur, sic te palatia laudent,

⁴ Excolat & geminas plurima palma fores:

Otia dum medius præstat tibi parva decembris,

Excipe, sed certâ, quos legis, aure jocos.

Scire liber verum: res est hæc ardua: sed tu

Quod tibi vis dici, dicere, Fusce, potes.

¹ *Sic Tiburtina &c.*] Sic sylva, quam Tibure habes, cæsa revirescat. Diana] Nemorum præsidia.

² *Tartessiacis*] Tartessus, sive Bætic Hisp. fluvius ad quem multæ & optimæ oleæ sunt.

³ *Pallas tua*] Pallas olei inventrix fuit, pro quo hic ponitur metonymice.

⁴ *Excolat & geminas &c.*] Solebant veteres palmis ornare fores causidicorum, qui in causis dicendis vicissent.

Ad Regulum. XXV

Raucae cortis aves, & ova matrum.

Et ¹ flavas medio vapore Chias,

Et foetum querulae rudem capellae,

Nec jam frigoribus pares olivas,

Et canum gelidis olus pruinis

De nostro tibi rure missa credis?

O quam, Regule, ² diligenter erras?

Nil nostri, nisi me, ferunt agelli.

Quicquid villicus Umber, aut colonus,

Aut rus marmore tertio notatum,

Aut Tusci tibi, Tusculive mittunt;

Id tota mihi nascitur Suburra.

¹ Flavas medio, &c.] Moderato calore, siccitas.

² Diligenter erras] i. e. dissimulas te habere secretum agelli mei.

Ad Atticum. XXVI

At tice, ¹ facundae renovas qui nomina gentis,

Nec finis ingentem conticuisse domum:

Te pia Cecropiae comitatur turba Minervae,

Te secreta quies, te ² sophos omnis amat.

At juvenes alios ³ fracta colit aure magister,

Et rapit immeritis sordidus unctor opes.

⁴ Non pila, non follis, non te paganica thermis

Præparat, aut ⁵ nudi stipitis ictus hebes:

Vara nec injecto ceromate brachia tendis:

Non harpasta vagus pulverulenta rapis;

Sed curris niveas tantum prope virginis undas;

Aut ⁶ ubi Sidonio taurus amore calet.

Per varias artes, omnis quibus area servit,

Ludere, cum liceat currere, pigritia est.

¹ Facundae renovas &c.] Doctissimi ac disertissimi, vixi T. Pompeii Attici mores & doctrinam exprimis.

² Sophos] σοφός, sapiens.

³ Fracta colit aure] Dum insinuat eos, aures eorum verberibus contundit.

⁴ Non pila &c.] De pilatum generibus, vid. ep. 15. lib. 4.

⁵ Nudi stipitis] In terrâ fugebatur palus, contra quem tanquam adversarium se exercebant tyrones.

⁶ Ubi Sidonio &c.] Ad porticum Europæ, vid. ep. 12. lib. 3.

In Cinna. XXVII

Sordidior ceno cum sit toga, calceus autem
Candidior prima sit tibi, Cinna, nive;
Neglecto quid, inepse, pedes perfundis amictu?
Collige, Cinna, togam: calceus ecce perit.

Ad Severum, de balneis Charini. XXVIII

QUO possit fieri modo, Severe,
Ut vir pessimus omnium Charinus
Unam rem bene fecerit, requiris?
Dicam, sed cito. Quid Nerone peius?
Quid thermis melius Neronianis?
Non deest protinus, ecce, de malignis,
Qui sic rancidulo loquatur ore:
Ecquid tu domini deique nosti
Præfers muneribus Neronianas?
Thermas præfero balnea Charini.

Ad Stellam. XXIX

CUM pluvias madidumque Jovem perferre negaret,
Et rudis hybernæ villa nataret aquis,
Plurima, quæ posset subito effundere nimbos,
Muneribus venit tegula missa tuis.
Horridus, ecce, sonat boræ frigidæ decembris
Stella, tegis villam, non tegis agricolam.

Ad Castricum, de quaestoris nota damnatoria. XXX

NOsti mortiferum quaestoris, Castrice, signum?
Est operæ pretium dicere theta novum.
Exprimeret quoties rotantem frigore nalum,
Lethalem juguli iusserat esse notam.
Turpis ab inviso penderat stiria naso,
Cum flaret madidâ fauce decembris atrox.
Collegæ tenuero manus: quid plura requiris?
Emungi misero, Castrice, non leuit.

Theta Theta prima littera est Græcæ, vocis θάνατος & inde profano, condemnationis ponitur. Hic vero quaestor novum mortis signum invenit, cum Romani prius A, cum absolverent, G, cum condemnarent, N L, cum non liqueret, usurpabant.

2 Collegæ Plures enim fuisse quaestores, primum duo, mox quatuor, tum plures.

De Polyphemo & Scyllâ. XXXI.

Tantus es & talis nostri, Polypheme, Severi,
Ut te mirari possit & ipse Cyclops.

Sed nec Scylla minor: quod si fera monstra duorum
Junxeris, alterius fiet uterque timor.

¹ *Tantus &c.*] Polyphemus iste & Scylla fuerunt aut duo servi Se-
veri, aut duæ immanes & ingentes flumina.

De Cælio. XXXII.

Discursus varios, vagumque mane,

Et fastus, & ave potentiorum,

Cum perferre patique jam negaret;

Cœpit fingere Cælius podagram:

Quam dum vult nimis approbare veram,

Et sanas linit obligatque plantas,

Inceditque gradu laborioso,

(Quantum cura potest, & ars doloris!)

¹ Desit fingere Cælius podagram.

¹ *Desit fingere*] Nam verâ podagrâ correptus est.

Epitaphium patris Etrusci. XXXIII.

Hic jacet ille senex, Augustâ notus in aulâ,

Pectore non humili passus ² utrumque deum:

Natorum pietas sanctis quem conjugis umbris

Miscuit: Elysiûm possidet ³ ambo nemus.

Occidit illa prior viridi fraudata juventâ

Hic prope ter senas vixit Olympiadas.

Sed festinatis raptum tibi credidit annis,

Aspexit lacrymas quisquis, Etrusce, tuas.

¹ *Patris Etrusci*] De quo vid. ep. 40. lib. 6.

² *Utrumque Deum*] Domitianum nempe propitium atque adversum.

³ *Ambo*] Ambos. — Sic Virgilius lib. 11.

Si duo præterea talis Idas intisset

Terra viros, &c.

Ad Sempronium Tuccam. XXXIV.

Cosmicus esse tibi, Semproni Tucca, videris,

Cosmica, Semproni, tam mala quam bona sunt.

¹ *Cosmicus*] *Kosmikos*, i. e. mundanus. Voluit Sempronius vide-
ri Socratis & Philosophorum imitator, qui se mundanos esse dicebant,
neque alicujus certi loci municipales.

EPIGRAMMATUM Lib. VII. 141

Ad Castricum. XXXV.

Muneribus cupiat si quis contendere tecum,
Audeat hic etiam, Castrice, carminibus.
Nos tennes in utroque sumus, vincique parati:
Inde sopor nobis, & placet alta quies.
Tam mala cur igitur dederim tibi carmina, quæris?
¹ Alcinoò nullum poma dedisse putas?

¹ *Alcinoò*] Phæacum regi in insulâ Coreyrâ, cujus hortos nobilissimos describit Homerus 6. Odyss.

In Cinna. XXXVI.

Primum est, ut præstes, si quid te, Cinna, rogabo:
Illud deinde sequens, ut cito, Cinna, neges.
Diligo præstantem; non odi, Cinna, negantem:
Sed tu nec præstas, nec cito, Cinna, negas.

Ad Ovidium, Cæsionii exulantis comitem. XXXVII.

¹ **M**aximus ille tuus, Ovidi, Cæsionius hic est,
Cujus adhuc vultum vivida cera tenet.
Hunc Nero damnavit: sed tu ² damnare Neronem
Ausus es, & profugi, non tua, fata sequi.
Æquora per ³ Scyllæ magnus comes exulis isti;
Qui modo nolueras ⁴ consulis ire comes.
Si victura meis mandantur nomina chartis,
Et fas est cineri me superesse meo:
Audiet hoc præsens, venturaque turba; fuisse
Illi te, ⁵ Senecæ quod fuit ille suo.

¹ *Maximus Cæsionius*] Qui damnatus a Nerone in conjuratione Pisonianâ in exilium aut in Siciliam aut in Africam missus fuerat. Tacit. lib. 15. Annal.

² *Damnare Neronem*] Cum exilem ejus sponte secutus esset.

³ *Scylla*] Scopuli in mari Siculo.

⁴ *Consulis ire comes*] In Africam, quam paulo ante Cæsionius proconsul administraverat.

⁵ *Seneca*] Cum ille in Corsicâ exularet.

Ad eundem. XXXVIII.

Facundi Senecæ potens amicus,
Caro proximus, aut prior ¹ Sereno,
Hic est Maximus ille, quem frequenti
Felix litera paginâ salutat.

¹ *Caro, Sereno*] Carus, & Serenus, & hic Cæsionius Senecæ amicissimi fuere.

Hunc tu per Siculas secutus undas,
 O nullis, Ovidi, tacende linguis,
 Sprevistis domini furentis aras,
 Miretur Pyladem suum veritas,
 Hæsit qui comes exuli parentis.
 Quis discrimina comparet duorum?
 Hæstisti comes exuli Neronis.
^{2 Exuli parentis]} Exulanti, ne a matre sua Clytemnestra interficeretur.
^{3 Exuli Neronis]} Duxit a Nerone crudelissimo & potentissimo tyranno.

Ad Priscum. XXXIX.

Commendare tuum dum vis mihi carmine munus,
 Meonique cupis doctius ore loqui,
 Excruas multis pariter me teque diebus:
 Et tua de nostro, Prisce, Thalia placet.
 Divitibus poteris musas, elegosque sonantes
 Mittere: pauperibus munera pexa dato.
^{1 De nostro]} i. e. meo incommodo. Dum tu carmen meditaris, ego munus desidero.
^{2 Munus pexa]} Scilicet.

Ad Licinium Surum. XL.

Doctam Liciæ celeberrime Suræ virorum,
 Cujus prisca gravis lingua redoluit avorum
 Redderis, heu quantum fatum munere nobis,
 Gustatâ Lethes pone remissus aqua boci
 Perdiderant jam vota meum, securaque fiebant
 Tristia cum lacrymis jamque peractus eras.
 Non tulit invidiam taciti regnator Averni,
 Et raptas satis reddidit ipse colos.
 Scis igitur, quantas hominum mors falsa querelas
 Moverit: & frueris posteritate tuâ,
 Vive velut raptō, fugitivaque gaudia carpe:
 Perdiderit nullum vita reversa diem.

^{1 Cujus prisca, &c.]} Cujus oratio gravitatem & mores antiquorum sapit.
^{2 Frueris posteritate]} Scis quam carus fuerit nobis, quis nimirum posteris, cum mortuum te crediderimus.

De Anno. XLI.

CUM¹ mensas habent fere ducentas,
 Pro mensis habet Annii ministros:

^{1 Mensas ducentas]} Numerus certus pro incerto. Moris autem erat antiquis ut singulis mensibus singulas mensas inferrent, suis dapibus onustas.

Trans.

Transcurrebant gabate, volantes lancee.
Has vobis opulas habete lauri:
Nos offendimur ambulante coena.

Ad Severum. XLII.

PARVA suburbani meniscula mittimus horti:
Faucibus ova tuis; poma, Severe, gula.
Faucibus] i. e. quæ faucibus tuis medeantur.

Ad Urbicum. XLIII.

MERCARI nostras si te piget, Urbice, nugas;
Et jucunda tamen carmina nôsse libet:
Pompeium queras (& nôsti forsitan) Auctum,
Ultoris prima Martis in æde sedet.
Jure madens, varioque toge limatus in usu,
Non lector meus hic, Urbice, sed liber est.
Sic tenet absentis nostros, cantatque libellos,
Ut pereat chartis litera nulla meis.
Denique, si vellet, poterat scripsisse vidari.
Sed fama mavult ille favere meæ.
Hunc licet a decima (nec enim satis ante vacabit)
Sollicitus, capiet cornula parva duos.
Ille leget, bibe tu: nolis licet, ille sonabit:
Et cum, jam satis est, dixeris; ille leget.
Jure madens] Jurisprudentiâ imbuitus.

Ad Auctum. XLIV.

GRATUM est, quod Celeri nostros legis, Aucte, libellos,
Si tamen & Celerem quod legis, Aucte, juvat.
Ille meas gentes, & Celtas rexit Iberos,
Nec fuit in nostro certior orbe fides.
Major me tanto reverentia turbat, & aures
Non auditoris, judicis esse puto.

Nec fuit &c.] Nec quisquam majori fide patriam nostram Celtiberiam gubernavit.

In Umbrum. XLV.

OMNIA misisti mihi Saturnalibus, Umber,
Munera, contulerant quæ tibi quinque dies;
Bis fenos triplices, & dentiscalpia septem:
Triplices] i. e. pugillares, dicti a tribus foliis: fiebant ex ebore, cedro, &c.

His comes accessit spongia, mappa, calix :
 Semodiusque fabæ cum vimine Picenarum,
 Et Laletanzæ nigra lagena sapæ :
 Parvaque cum canis venerunt coctana prunis,
 Et Lybicæ fici pondere testa gravis.
 Vix puto triginta nummorum tota fuisse
 Munera, quæ grandes octo tulere ² Syri.
 Quanto commodius nullo mihi ferre labore
 Argenti potuit pondera quinque puer ?
² Syri] Servi e Syria.

In Nufidianum. XLVI.

Semper mane mihi de me mera somnia narras,
 Quæ moveant animum sollicitentque meum.
¹ Jam prior ad fecem, sed & hæc vindemia venit ;
² Exorat noctes dum mihi saga tuas.
 Consumpsi ³ falsasque molas, & thuris acervos :
 Decrevero greges, dum cadit agna frequens,
 Non porcus, non cortis avis, non ova supersunt.
 Aut vigila, aut dormi, Nufidiane, tibi.

¹ Jam prior, &c.] Ad expianda tua de me infausta somnia in sacrificiis consumpsi omne meum vinum hujus & prioris vindemiæ.

² Exorat] Expiat.

³ Falsas molas] i. e. fas coctum, & sale mixtum, quod cum vino, thure, & hostiâ, in sacrificiis, ad omen aliquod avertendum antiqui adhibebant.

Ad Rabirium. XLVII.

Astra polumque piâ cepisti mente, Rabiri,
¹ Parrhasiam mirâ qui struis arte domum.
² Phidiaco si digna Jovi dare templa parabit,
 Has petat a nostro ³ Pisa Tonante manus.

¹ Parrhasiam] i. e. Palatinam, in monte Palatino, ubi Evander Arcas ex urbe Parrhasiâ primus domum extruxit.

² Phidiaco digna, &c.] i. e. digna illo simulacro, quod Phidias celeberrimum sculpsit.

³ Pisa] Urbs Elidis.

Ad Titum, de Cæciliano. XLVIII.

NON coenat sine apro noster, Tite, Cæcilianus ;
 Bellum convivam Cæcilianus habet.

Ad Jovem. XLIX.

TArpeiz venerande rector aulae,
 Quem salvo duce credimus Tonantem,
 Cum votis sibi quisque te fatiget,
 Et poscat dare, quæ dei potestis:
 Nil pro me mihi, Jupiter, petenti
 Ne succensueris, velut superbo,
 Te pro Cæsare debeo rogare.
 Pro me debeo Cæsarem rogare.

Ad Domitianum. L.

Abstulerat totam temerarius¹ institor urbem,
 Inque suo nullum limine limen erat.
 Jussisti tenues, Germanice, ² crescere vicos;
 Et, modo quæ fuerat semita, facta via est.
 Nulla ³ catenatis pila est præcincta lagenis:
 Nec prætor medio cogitur ire luto.
 Stringitur in densâ nec cæca novacula turbâ:
 Occupat aut totas nigra popina vias.
 Tonfor, caupo, coquus, lanius sua limina servant:
 Nunc Roma est, nuper magna taberna fuit.

¹ *Institor*] Qui in tabernâ mercibus vendendis præpositus est.

² *Crescere*] Remotis tabernis.

³ *Catenatis lagenis*] Quod signum erat vini vendendi.

De Silio. LI.

Perpetui nunquam moritura volumina Sili
 Qui legis, & Latîa carmina digna togâ;
 Pierios tantum vati placuisse recessus
 Credis, & Aoniæ Bacchica festa comæ?
 Sacra cothurnati non attigit ante Maronis,
 Implevit magni quam Ciceronis opus.
 Hunc miratur adhuc ¹ centum gravis hasta virorum;
 Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
² Postquam bis senis ingentem fascibus annum
 Rexerat, asserto qui sacer orbe fuit;

¹ *Centum gravis, &c.*] Centumviri de testamentis & hereditatibus, hasta in suo foro positâ, judicabant.

² *Postquam bis senis, &c.*] Sil. Italicus Consul fuit eo anno, quo Nero interfectus est.

Eme-

M. VAL. MARTIALIS

Emeritos Musis & Phoebō tradidit annos:

Proque suo celebrat nunc Heliconæ foro.

In Cinnamum. LII.

QUI tonsor fueras tota notissimus urbe,
Et posthac dominæ munere factus eques;

¹ Sicanias urbes, Ætnæaque regna petisti,

Cinname, cum fugeres tristia jura fori.

Quâ nunc ² arte graves tolerabis inutilis annos?

Quid facit infelix & fugitiva quies?

Non rhetor, non grammaticus, ludivæ magister,

Non Cynicus, non tu Stoicus esse potes;

³ Vendere nec vocem Siculis plausumque theatris.

Quod superest, iterum, Cinname, tonsor eris.

¹ Sicanias, &c.] In justiciam, exul abiisti in Siciliam.

² Graves annos, &c.] Senectutem.

³ Vendere nec, &c.] i. e. non potes esse caudiculus. Plausumque theatris] Nec histrio aut citharædos.

In Gargilianum. LIII.

LIS te bis decimæ numerantem frigora brumæ

Conterit una tribus, Gargiliane, foris.

Ah miser, ah demens, viginti litigat annis

Quisquam, cui vinci, Gargiliane, licet?

De Labieno. LIV.

HÆredem Fabius Labienum ex asse reliquit;

Plus meruisse tamen se Labienus ait.

¹ Ex asse] i. e. omnium bonorum.

Ad Instantium Rufum. LV.

COMMENDARE meas, Instanti Rufe, Catervas

Parce precor socero: seria fontanamat.

Quod si nugaces admittit & ille libellos,

Hæc ego vel Curio Fabricioque legam.

De Theophila, ad Canium. LVI.

HÆC est illa tibi promissa Theophila, Cani,

Cujus Cécropiæ pectora dote madent.

Hanc sibi jure petat ¹ magni senis Atticus hortus,

Nec minus esse suam Stoica turba velit.

¹ Magni senis] Platonis, qui philosophiam Athenis docuit in ætate ab heroe Academo in usum scholæ consecrato.

Vivet opus, quodcumque per has emiseris aures;

Tam non foemineum nec popolare sapit,

Non tua Pantænis nimum se præferat illi,

Quamvis Pierio sit bene nota choro.

Carmina fingentem Sappho laudârit amatrix;

Castior hæc, & non doctior illa fuit.

De familia ficosâ. LVII.

Ficosa est uxor, ficosus & ipse maritus:

Filia ficosâ est, & gener, atque nepos.

Nec dispensator, nec villicus ulcere turpi,

Nec rigidus fossor, sed nec arator eget.

Cum sint ficosi pariter iuvenesque senesque,

Res mira est; ficos non habet unus æger.

Ad Paullum. LVIII.

Gratus sic tibi, Paule, sit december:

Nec vani triplices, brevesque mappæ,

Nec thuris veniant leves selibræ;

Sed lances ferat, aut scyphos avorum,

Aut grandis reus, aut potens amicus:

Seu, quod te potius juvat, capique,

Sic vincas Noviumque Publumque

Mandris & vitreo latrone clausos:

Sic palmam tibi de trigone nudo

Unctæ det favor arbitrar corona;

Nec laudet Polybi magis sinistras;

Si quisquam mea dixerit malignus

Atro carmina quæ maldent veneno,

Ut vocem mihi commodos patronam,

Et quantum poteris, sed usque, clames;

Non scripsit meus ista Martialis.

1 Vani triplices] Pugillares nullius pretii.

2 Scyphos avorum] i. e. ætæquos, & magis pretii.

3 Grandis reus] Clientes dives.

4 Vincas] Latruncolorum ludio.

5 Mandris] Locis in tabula distinctis, in quibus veluti clausi tenebantur latrunculi.

6 Vitreo latrone] Latrunculis e vitro discolori.

7 De trigone nudo] vid. ep. 15. l. 4. Hunc ludum nudi & uncti exercebant.

Ad Maximum. LIX.

ESquiliis domus est, domus est tibi colle Dianæ,

Et tua.¹ Patricius culmina vicus habet:

Hinc² viduæ Cybeles, illinc sacraria Vestæ:

³ Inde novum, veterem prospicis inde Jovem.

Dic, ubi conveniam: dic, qua te parte requiram.

Quisquis ubique habitat, Maxime, nusquam habitat.

¹ *Patricius vicus*] Ubi Patricii habitabant, jubente Servio Tullio.

² *Vidua Cybeles*] Matris deorum.

³ *Inde novum, &c.*] i. e. novum & vetus Capitolium.

Ad Philomusum. LX.

QUID te¹ diripiunt potentiores

Per convivia, porticus, theatra,

Et tecum, quoties ita incidisti,

Gestari juvat, & juvat lavari:

Nolito nimium tibi placere.

² Delectas, Philomuse: non amaris.

¹ *Diripiunt*] Comitem habere certatim cupiunt.

² *Delectas*] Pro scurrâ haberis, non pro amico.

In Tuccam. LXI.

EXigis ut nostros donem tibi, Tucca, libellos:

Non faciam: nam vis vendere, non legere.

In Papilum. LXII.

CUM¹ Saxetani ponatur cauda lacerti;

Et bene si coenas,² conchis inuncta tibi est:

Sumen, aprum, leporem, boletos, ostrea, mullos,

Mittis: habes nec cor, Papile, nec genium.

¹ *Saxetani*] Saxetanum Beticæ urbs. *Lacerti*] Vilissimi pisces.

² *Conchis*] Faba valde insulsa, nisi multo oleo perfundatur.

Ad Severum. LXIII.

POTavi modo¹ consulare vinum.

Quæris quam vetus atque liberale?

Ipso consule conditum: sed ipse

Qui ponebat, erat, Severe, consul.

¹ *Consulare vinum*] Ut vulgo sumitur, vetus est vinum & quidem sæpe Opimianum, de quo ep. 25. lib. 1.

Ad Faustinum. LXIV.

Quatenus ¹ Odrysios jam pax Romana triones
Temperat, & tetricæ conticuere tubæ,
Hunc Marcellino poteris, Faustine, libellum
Mittere; jam chartis, jam vacat ille jocis.

¹ *Odrysios*] i. e. boreales. Odrysia Thraciæ populi sunt, quæ regio est ad septentrionem.

Ad Lausum. LXV.

Triginta toto mala sunt epigrammata libro:
Si totidem bona sunt, Lause, liber bonus est.

De Eutrapelo. LXVI.

Eutrapelus tonsor dum circuit ora Luperci,
Expingitque genas; altera barba subit.

Ad Librum. LXVII.

DUM mea Cæcilio formatur imago Secundo,
Spirat & argutâ picta tabella manu:
I, liber, ad Geticam Peucen, Istrumque ¹ tacentem;
Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.
Parva dabis charo, sed dulcia dona, sodali:
Certior in nostro carmine vultus erit.
Casibus hic nullis, nullis delebilis annis
Vivet, Apelleum cum morietur opus.

¹ *Tacentem*] Frigore concretum.

Ad Sabellum. LXVIII.

QUOD non insulse scribis tetrasticha quadam,
Disticha quod belle pauca, Sabelle, facis;
Laudo, nec admiror: facile est epigrammata belle
Scribere; sed librum scribere difficile est.

In Sextum. LXIX.

AD natalitias dapes vocabar,
Essem cum tibi, Sexte, non amicus.
Quid factum est, rogo, quid repente factum,
Post tot pignora nostra, post tot annos,
Quod sum præteritus vetus sodalis?
Sed causam scio; nulla venit a me
Hispani tibi libra ¹ pūsulati,

¹ *Pūsulati*] Argenti purgatissimi.

Nec

Nec levis toga, nec rudes lacerna;

² Non est sportula, quæ negotiatur:

Poscis munera, Sexte, non amicos.

Jam dices mihi, vapulet vocator.

² Non est sportula] Cum gratis tam non des.

³ Vocator] Servus, qui amicos vocandi curam habet.

De amoribus absurdis. LXX.

SI meus auritâ gaudet glaucopide Flaccus;

Si fruitur tristi Canius Æthiope:

Publius exiguae si flagrat amore catellæ;

Si Cronius similem cercopithecon amat:

Delectat Marium si perniciosus Ichneumon;

Pica ³ salutatrix si tibi, Lause, placet:

Si gelidum collo nectit Glacilla draconem;

Lusciniæ tumultum si Thelesina dedit:

Blanda Cupidinei cur non amet ora Labycæ?

Qui videt hæc dominis monstra placere iust?

¹ Glaucopide] Bubone.

² Ichneumon] Mur Indicus.

³ Salutatrix] Humanam vocem imitans.

Ad Lausum, de suis libris. LXXI.

FERTUR habere meos, si vera est fama, libellos

Inter delicias pulchra Vienna suas.

Me legit omnis ibi senior, juvenisque, puerque;

Et coram tetrice casta puella viro.

Hoc ego maluerim, quam si mea carmina cantentur

² Qui Nilum ex ipso protinus ore bibunt:

Quam meus Hispano si me Tagus impleat auro,

Pascat & Hybla meas, pascat Hymettos apes

Nonnihil ergo fumus, nec blandæ munere linguæ

Decipimur: credam jam puto, Lause, tibi.

¹ Vienna] Urbs Gallie Narbonensis.

² Qui Nilum, &c.] i. e. remotissimæ Æthiopis.

Apollinari mittit coronam roseam. LXXII.

I, felix rosa, mollibusque fertis

Nostri cinge comas Apollinaris,

Quas tu nectere candidas sed olim,

Sic te semper amet Venus, memento.

² Venus] Cui dedicata es.

Ad Creticum. LXXIII.

Jactat inæqualem Matho me fecisse libellum;
 Si verum est, laudat carmina nostra Matho.
 Æquales scribit libros Calvinus & Umber;
 Æqualis liber est, Cretice, qui malus est.

In Baccaram. LXXIV.

SI quid opus fuerit, scis me non esse rogandum;
 Bis nobis dicis, Baccara, torque die.
 Appellat rigidâ tristes me voce Secundus
 Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.
 Pensio te coram petitur clareque palamque
 Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.
 Esse queror gelidasque mihi tritasque lacernas:
 Audis, sed nescis, Baccara, quid sit opus.
 Hoc opus est, subito fias ut fidere mutus:
 Dicere ne possis, Baccara, quid sit opus.
 Appellat] *ordines* exigit *tenus*.

Ad Narniam. LXXV.

Narnia, sulphureo quam gurgite candidus amnis
 Circum, ancipiti vix adevnda iugo,
 Quid tam sæpe meum nobis abducere Quintum
 Te juvat, & lenta detinuisse mora?
 Quid Nomentani causam mihi perdis agelli,
 Propter vicinum qui pretiosus erat?
 Sed jam parce mihi, nec abutere, Narnia, Quinto;
 Perpetuo liceat sic tibi ponte frui.
 1 *Annis*] Nar, unde urbi nomen.
 2 *Perpetuo ponte*] Pons Narnie celeberrimus duos abrupit montes
 conjungebat.

De Papilo. LXXVI.

Unguentum fuerat, quod onyx modo parva gerebat:
 Olfecit postquam Papilus, ecce garum est.

In Linum. LXXVII.

BRuma est, & riget horridus december;
 Audes tu tamen osculo nivali
 Omnes obvius hinc & hinc tenere,
 Et toram, Line, basiare Romani.
 Quid possis graviusque, sæviusque

Percussus

Percussus facere, atque verberatus?
 Hoc me frigore basiet nec uxor,
 Blandis filia nec rudis labellis.
 Sed tu dulcior, elegantiorque;
 Cujus livida naribus caninis
 Dependet glacies, rigetque barba,
 Qualem forficibus metit supinis
 Tonfor¹ Cinyphio Cilix marito.
 Quare (si tibi sensus est, pudorque;) ¹
 Hybernæ, Line, basiationes
 In mensem, rogo, differas aprilem.

¹ Cinyphio marito] Hirco viro & patre gregis, ad Cinyphem Africanum fluvium passo.

Epitaphium Urbici pueri. LXXVIII.

Conditus hic ego sum Bassi dolor Urbicus infans:
¹ Cui genus, & nomen maxima Roma dedit.
 Sex mihi de primâ deerant trieteride menses,
 Ruperunt tetricæ cum mala pensa deæ.
 Quid species, quid lingua mihi, quid profuit ætas?
 Da lacrymas tumulo, qui legis ista, meo.
 Sic ad Lethæas, nisi Nestore senior, undas
 Non eat, optabis quem superesse tibi.

¹ Cui genus &c.] Natus in urbe, & inde dictus Urbicus.

Ad librum, de Cæssio Sabino. LXXIX.

Nosti si bene Cæsum, libelle,
 Montanæ decus Umbrizæ Sabinum,
 Auli municipem mei Pudentis;
 Illi tu dabis hæc vel occupato.
 Instent mille licet premantque curæ,
 Nostris carminibus tamen vacabit:
 Nam me diligit ille proximumque
 Turni nobilibus leget libellis.
 O quantum tibi nominis paratur!
 O quæ gloria, quam frequens amator!
 Te convivia, te forum sonabit,
 Ædes, compita, porticus, tabernæ.
 Uni mitteris, omnibus legeris.

Ad Castorem. LXXX.

OMnia, Castor, emis: sic fiet, ut omnia vendas.

Ad Crispinum. LXXXI.

SIC placidum videas semper, Crispine, Tonantem:

Nec te Roma minus quam tula Memphis amet;

Carmina Parrhasia si nostra legentur in aula,

(Namque solent sacra Cæsaris aure frui,)

Dicere de nobis, ut lector candidus, aude:

Temporibus præstat nonnihil iste tuis,

Nec Marso nimium minor est, doctoque Catullo,

Hoc satis est: ipsi cætera mando deo.

i Crispine] Qui Ægyptius erat plurimum gratiâ & potentiâ valens
apud Domitianum.

Ad Ponticum. LXXXII.

PONTICE, per reges discurre, & omnia lustras;

Magna quidem sequeris, Pontice; magnus homo es!

Pontice, si qua facis, sine teste facis, sine turbâ:

Non adhibes multos, Pontice; cautus homo es.

Pontice, te celebrem formâ natura creavit:

Dignus eras Helenâ, Pontice; pulcher homo es.

Pontice, voce tuâ posses adamanta movere:

Vox tua dulces sonat, Pontice; dulcis homo es.

Pontice, sic alios, sic te quoque decipit error:

Vis dicam verum, Pontice? nullus homo es.

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATUM

LIBER OCTAVUS.

Imperatori Domitiano, Cæsari Augusto, Germanico,
Dacico, Valerius Martialis salutem.

*Quænam quidem libelli mei, Domine, quibus
tu famam, id est, vitam dedisti, tibi sup-
plicanti: puto, propter hoc leguntur. Hic
tamen, qui operis nostri octavus inscribi-
tur, occasione pietatis frequentius fruitur.
Minus itaque ingenio laborandum fuit, in
cujus locum materia successerat; quam quidem subinde
aliquâ jocorum misturâ variare tentavimus, ne cœlesti ve-
recundiæ tuæ laudem suas, quæ facilius te fatigare pos-
sunt, quam nos satiare, animi versus ingereret. Quam-
vis autem epigrammata severioris quoque, & supremæ
fortunæ viris ita scripta sint, ut mimicam verborum li-
centiam affectasse videantur: ego tamen illis non permisi
tam lascive loqui, quam vulgo solent, cum pars libri &
major & melior ad majestatem sacri nominis tui allega-
ta sit. Meminerit, non nisi religiosâ purificatione lustra-
tus, accedere ad templa debere. Quod ut custoditurum*

me lecturi. *Sciatis, in ipso libelli hujus limine prosterit brevissimo placuisse epigrammate.*

Ad librum suum. I.

Laurigeros domini liber intrare penates,
Disce veracundo sanctius ore loqui.

Nuda recede Venus: non est tuus iste libellus,

Tu mihi, tu, ² Pallas Caesariana, veni.

¹ *Laurigeros penates*] Palatium, propter recentem victoriam Sarmaticam, laureatum.

² *Pallas Caesariana*] Quam peculiari superstitione coluisse Domitianus fertur.

Ad Janum. II.

Fastorum genitor parensque Janus

Victorem modo cum videret ² Istri,

Tot vultus sibi non satis puravit;

Optavitque oculos habere plures:

Et lingua pariter locutus omni,

Terrarum domino, deoque rerum,

Promisit ⁴ Pyliam quater senectam.

Addas, Jane pater, tuam rogamus.

¹ *Fastorum genitor*] Fasti erant libri, qui singulorum annorum gesta continebant. Primus vero cujusque anni mensis (januarius) Jano dedicatus erat.

² *Istri*] i. e. Sarmatarum incolentium ripas Danubii sive Istri.

³ *Tot vultus*] Janus enim bifrons pingitur, quod annum elapsam & incipientem simul aspiciat, vel etiam quadrifrons propter quatuor anni tempestates, vid. Ovid. 1. Fast.

⁴ *Pyliam*] i. e. Nestora.

⁵ *Tuam*] Scil. immortalitatem. Janus enim deus erat.

Ad Musam. III.

Quinq; satis fuerant, vel sex, septemve libelli;

Et nimium: quid adhuc ludere, Musa, juvat?

Sit pudor, & finis. Jam plus nihil addere nobis

Fama potest: teritur noster ubique liber.

Et cum rupta situ Messale ¹ laxa jacebunt,

Altaque cum *Licini* ² marmora pulvis erunt:

Me tamen ora legent; & secum plurimus hospes

Ad patrias sedes carmina nostra feret.

¹ *Sana, marmora*] Sepulchralia.

Finieram; cum sic respondit ¹ nona sororum,

Cui coma, & unguento sordida vestis erat:
Tunc potes dulces, ingratis, relinquere nugas?

Dic mihi, quid melius desidiosus ages?

An juvat ² ad tragicos soccum transferre cothurnos,

Aspera vel paribus bella tonare modis;

⁴ Prælegat ut tumidus raucâ te voce magister,

Oderit & grandis virgo, bonusque puer?

Scribant ista graves nimium, nimiumque severi,

Quos mediâ miseros nocte lucerna videt.

At tu Romano lepidos sale tinge libellos:

Agnoscat mores vita legatque suos.

Angustâ cantare licet videaris avenâ,

Dum tua multorum vincat avena tubas.

² *Nona sororum*] Thalia, convivii apta.

³ *Ad tragicos &c.*] Soccus comædorum erat proprius, cothurnus tragicorum.

⁴ *Prælegat*] Ut hodie in scholis præleguntur Virgilius, Homerus, alique.

Ad Domitianum. IV.

Quantus, io, latias mundi conventus ad aras

¹ Suscipit, & solvit pro duce vota suo!

Nam non hæc hominum, Germanice, gaudia tantum;

Sed faciunt ipsi nunc, puto, sacra dei.

¹ *Suscipit*] In venturum annum. *Solvit*] Suscepta anno elapso pro incolumitate Domitiani reversa ex Sarmatiâ.

Ad Macrum. V.

DUM donas, Macer, annulos puellis;

¹ Desisti, Macer, annulos habere.

¹ *Desisti &c.*] i. e. desisti esse eques, annulus enim equitum erat insigne.

In Euctum. VI.

¹ Archetypis vetuli nihil est odiosius Eucti,

Picta Saguntino cymbia malo luto.

Argenti fumosa sui cum stemmata narrat

Garrulus, & verbis mucida vina facit.

Laomedontæ fuerant hæc pocula mensæ:

Ferret ut hæc, mauros struxit Apollo lyrâ.

¹ *Archetypis*] Poculis vetustissimis & primi exemplaris.

Hoc cratere ferox commisit ² praelia Rhætus

Cum Lapithis; pugna debile cernis opus.

³ Hi duo longævo censentur Nestore fundi:

Pollice de Pyllo trita columba nitet.

Hic scyphus est, in quo misceri iussit ⁴ amicis

Largius Æacides, vividiusque merum.

Hæc propinavit ⁵ Bytiæ pulcherrima Dido

In patera, Phrygio cum data coena viro est.

Miratus fueris cum prisca toreumata multum,

In Priami cyathis ⁶ Astyanacta bibes.

² *Praelia Rhætus*] Lapitharum & Centaurorum pugnam lege apud Ovidium, lib. 12. Metam.

³ *Hi duo &c.*] Hic est geminus ille crater *δύωτε ἀμφοτέρωθεν* Nestoris, duos habens fundos, anfas quatuor, & earum singulis insidentes duas columbas celebratus Homero II. x.

⁴ *Amicis*] Ulyssi, Ajaci, Phœnici, qui ab Agamemnone ad placandum Achillem missi sunt, Iliad. i.

⁵ *Bytia*] vid. Virg. Æn. 1.

⁶ *Astyanacta &c.*] i. e. ex veteribus poculis bibes novum vinum.

In Cinna. VII.

HOC agere est causas, hoc dicere, Cinna diserte,

Horis, Cinna, decem dicere verba novem?

Sed modo clepsydras ingenti voce petisti

Quatuor: o quantum, Cinna, tacere potes!

Ad Janum, de reditu Cæsaris. VIII.

PRincipium des, Jane, licet velocibus annis,

Et revoces vultu secula longa tuo:

Te primum pia turba roget, te vota salutent:

¹ Purpura te felix, te colat ² omnis honos:

Tu tamen hoc mavis Latine quod contigit urbi,

Mense tuo reducem, Jane, videre deum.

¹ *Purpura*] Purpurati consules, qui mense Januario fasces sumebant.

² *Omnis honos*] Omnes magistratus.

Ad Quintum. IX.

SOLvere dodrantem nuper tibi, Quinte, volebat.

Lippus Hylas: luscus vult dare dimidium.

Accipe quamprimum: brevis est occasio lucri.

Si fuerit cæcus, nil tibi solvet Hylas.

De Basso. X.

EMIT lacernas millibus decem Bassus
Tyrias coloris optimi: lucra fecit.

Adeo bene emit? inquis: immo non solvit.

Ad Domitianum. XI.

PERVENISSE tuam jam te scit Rhenus in urbem:

Nam populi voces audit & ille tui.

Sarmaticas etiam gentes, Istrumque Getaeque

Lætitiae clamor terruit ipse novæ.

Dum te longa sacro venerantur gaudia circo,

Nemo quater missos currere sensit equos.

Nullum Roma ducem, nec te sic, Cæsar, amavit:

Te quoque jam non plus, ut velit ipsa, potest.

Ad Priscum. XII.

UXOREM quare locupletem ducere nolim

Queritis? uxori nubere nolo meæ.

Inferior matrona suo sit, Prisce marito:

Non aliter fuerint sterna virque pares.

Ad Gargilianum. XIII.

MORIO dictus erat: viginti millibus emi.

Redde mihi nummos, Gargiliane: sapit.

In crudelem amicum. XIV.

PALLIDâ ne Cilicum timeant pomaria brumam;

Mordeat & tenerum fortior aura nemus:

Hybernæ objecta notis specularia pueros

Admittunt soles, & sine fece diem.

At mihi cella datur, non totâ clausa fenestra,

In qua nec Boreas ipse manere velit.

Sic habitare jubes veterem crudelis amicum?

Arboris ergo tua tutior hospes ero.

[Cilicis pomaria] i. e. arboræ & Ciliciâ translatas.

Ad Domitianum. XV.

DUM nova Pannonici numeratur gloria belli,

Omnis & ad reducem dum litat ara Jovem;

Dat populus, dat gratus eques, dat thura senatus,

Et

Et titant Latias : tertia dona tribus.
 Hos quoque secretos memorabat Roma triumphos,
 Nec minor ista tux laurea pacis erit,
 Quod tibi de sanctâ credis pietate tuorum:
 Principis est virtus maxima, nôsse suos.
 [Tertia dona] Bis jam de Cartis & Dacis triumphaverat Domitianus, atque ita bis populo dona distribuerat.

In Ciperum. XVI.

Pistor qui fueras diu, Cipere,
 Nunc causas agis, & ducena quæris:
 Sed consumis, & usque mutuaris,
 A pistore, Cipere, non recedis;
 Et panem facis, & facis farinam.

Ad Sextum. XVII.

EGL, Sexte, tuam, pactus duo millia, causam.
 Misisti nummos quot mihi? mille: quid est?
 Narrasti nihil, inquis, & a te prodita causa est.
 Tanto plus debes, Sexte, quod erubui.
 [Quod erubui] In solatium dedecora, quod ex mâ causâ sustinui.

Ad Cirinium. XVIII.

SIC tua, Cirini, promas epigrammata vulgo,
 Ut mecum possis, vel prior ipse legi:
 Sed tibi tantus inest veteris respectus amici,
 Charior ut mea sit, quam tua fama tibi,
 Sic Maro nec Calabri tentavit carmina Flacci,
 Pindaricos posset cum superare modos:
 Et Vario cessit Romani laude cothurni,
 Cum posset tragico fortius ore loqui.
 Aurum, & opes, & rura frequens donabit amicus,
 Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

De Cinnâ. XIX.

PAUPER videri Cinnâ vult; & est pauper.

Ad Varum. XX.

CUM facias versus nullâ non luce ducenos,
 Vare, nihil recitas: non sapias, atque sapias.
 L. 4. in fine marginis.

De reditu Domitiani, ad Phosphorum. XXI.

PHosphore, redde diem; quid gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.

Roma rogat: placidi numquid te pigra Bootæ
Plaustra vehunt, lento quod nimis igne venis?

Ledæo poteris abducere Cyllaron astro:

Ipse suo cedit nunc tibi Castor equo.

Quid cupidum Titana tenes? jam Xanthus & Æthon
Fræna volunt: vigilat Memnonis alma parens.

Tarda tamen nitidæ non cedunt sidera luci;

Et cupit Ausonium Luna videre ducem.

Jam, Cæsar, vel nocte veni: stent astra licebit,

Non deerit populo, te veniente, dies.

1 *Phosphore*] Phosphorus est Veneris stella, quæ solis orientis præ-
nuncia, Lucifer dicitur; solem occidentem subsequens, Vesperus.

2 *Bootæ*] Bootes sydus, Græce Arctophylax, Latine Bubulcus tarde
movetur, quia polo vicinum.

3 *Cyllaron*] In cælum translatus est Cyllarus equus Castoris: *Ledæum*
astrum intellige Castorem & Pollucem.

4 *Xanthus & Æthon*] Solis equi. Ovid. 2. Metam.

5 *Memnonis alma parens*] Aurora.

In Gallicum. XXII.

INvitas ad aprum; ponis mihi, Gallice, porcum:
Hybrida sum, si das, Gallice, verba mihi.

Ad Rusticum. XXIII.

ESSE tibi videor sævus, nimiumque gulosus,

Qui propter cœnam, Rustice, cædo coquum?

Si levis ista tibi flagrorum causa videtur,

Ex quâ vis causâ vapulet ergo coquus?

Ad Domitianum. XXIV.

Si quid forte petam timido gracilique libello,

Improba non fuerit si mea charta; dato.

Et si non dederis, Cæsar, permittè rogari:

Offendunt nunquam thura precesque Jovem.

Qui fingit sacros auro vel marmore vultus,

Non facit ille deos: qui rogat, ille facit.

In Oppianum. XXV.

Vidisti semel, Oppiane, tantum

Ægrum me male: sæpe te videbo.

Ad Domitianum. XXVI.

NON tot in cois timuit ¹ Gangeticus arvis
 Raptor, in Hyrcano qui fugit ² albus equo;
 Quot tua Roma novas vidit, Germanice, tigres:
 Delicias potuit nec numerare suas.
 Vincit Erythraeos tua, Cæsar, arena triumphos,
 Et victoris opes divitiasque dei.
 Nam cum captivos ageret sub curribus Indos,
 Contentus geminâ tigride Bacchus erat.

¹ *Gangeticus raptor*] Venator in Indiâ, ubi fluvius Ganges.

² *Albus*] Pallidus præ timore, raptis tigridis catulis.

Ad Gaurum. XXVII.

MUnera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique;
 Si sapiis & sentis, hic tibi ait, morere.

De togâ sibi a Parthenio donatâ. XXVIII.

DIC toga, facundi gratum mihi munus amici,
 Esse velis cujus fama decusque gregis?

¹ *Apula* Lædæi tibi floruit herba Phalanti,

Quâ faturat Calabris culta Galefus aquis?

An Tartessiacus stabuli nutritor Iberi

Bætis in Hesperia te quoque lavit ove?

² An tua multifidum numeravit lana Timavum;

Quem prius astrifero Cyllarus ore bibit?

Te nec ³ Amyclæo decuit ⁴ livere veneno:

Nec Miletus erat vellere digna tuo.

Lilia tu vincis, nec adhuc delapsa ligustra,

Et, Tiburtino monte quod albet, ebur.

⁵ Spartanus tibi cedit olor, ⁶ Paphizeque columbe;

Cedit Erythræis eruta ⁷ gemma vadis.

¹ *Apula* &c.] In Apuliâ est Tarentum conditum a Phalanto Lacedæmonio seu Lædæo, a Lædâ Lacedæmonia. Galefus vero fluvius Tarentum alluit.

² *An tua* &c.] Vid. ep. 20. lib. 4.

³ *Amyclæo*] Amyclæ urbs Laconiz, Miletus Ioniz.

⁴ *Livere*] Succo imbui. *Metaphorice.*

⁵ *Spartanus olor*] Cujus scilicet formam Jupiter indutus Lædam Spartanam ambivit.

⁶ *Paphizeque columba*] Veneri, quæ in Papho colitur, dicere.

⁷ *Gemma*] Margarita.

Sed licet hæc primis nivibus sint æmula dona,
 Non fuit Parthenio candidior fumo ni tot
 Non ego præulerim Babylonica picta superba
 Texta, ⁸ Semiramis quæ variantur acuta
 Non Athamanteo potius me mirer in auro;
⁹ Æolium dones si mihi, Phryxæ, pecus.
 O quantos risus pariter spectata movebit
 Cum Palatina nostræ lacerna togæ

⁸ Semiramis] Babylonica, a Semiramide regina Babylonis

⁹ Æolium] Solus Thebæum rex, pater fuit Athamantis & avus Phryxi.

Æolium pecus] Aries quo vestus Phryxus trajecit mare, cui quidem arietis aureum eras velles.

De distichis. XXIX.

Disticha qui scribit, puto, vult brevitate placere.
 Quid prodest brevis, die mihi, si liber est?

De spectaculo Scævolæ. XXX.

QUI nunc Cæsarex lusus spectatur arenae,
 Temporibus Brui gloria summa fuit.
 Aspicias, ut teneat istatamas, poenæque fruatur
 Fortis, & attomito regnet in igne manus!
 Ipse sui spectatori adest, & nobile dextræ
 Funus ardet: totis pascitur illa sacris.
 Quod nisi rapta foret nolenti poena, parabat
 Sævior in lassos ire sinistra focos.
 Scire piget, post tale decus, quid fecerit ante:
 Quam vidisse satis est hanc mihi nosse manum.

De columbâ Aretullæ. XXXI.

Aërâ per tacitum delapsa sedentis in ipsos
 Fluxit Aretullæ blanda columba sinus.
 Luserat hoc casus, nisi inobservata maneret,
 Permissaque diu noller abire fuga.
 Si meliora pias fas est sperare sorori,
 Et dominum mundi flectere vota valent:
 Hæc a Sardois tibi forsitan exulis oris,
 Fratre reversuro, nuncia venit avis.

Ad Paulum de phialâ XXXII.

DE prætoricâ folium, mihi, Paulle, coronâ
 Minus, & hoc phialâ nomen habere jubet.
 Hâc fuerat nuper nebulâ tibi pegma perunctum,
 Pallida quàm rubri diluit unda croci.
 An magis astuti derasa est ungue minimi
 + Bractea de fulcro (quod reor esse) tuo?
 Illa potest culicem longe sentire volantem,
 Et minimi pennâ papilionis agi.
 Exiguæ volitat suspensa vapore lucernæ,
 Et leviter fuso tumpletur icta mero.
 Hoc imitur spûto Jâni caryota calendis,
 Quam fert cum pavo sordidus affe cliens.
 Lenta minus gracili crescunt colocasia filo,
 Plena magis nimio dilia sole cadunt.
 Nec vaga tam tenui discorsat aranea telâ,
 Tam leve nec bombyx pendula arget opus.
 Crassior in facie vetula stat creta Fabulle,
 Crassior offensæ bulla tumescit aquæ.
 Fortior & tortos servat vesica capillos,
 Et mutat Latias spuma Batava comas.
 Hâc cute Ledæo vestitur pullus in ovo:
 Talia lunatâ splenda fronte sedent.
 Quod tibi cum phialâ, ligulam cum mittere posses?
 Mittere cum posses vel cochleare mihi?
 Magna nimis loquimur, cochleam cum mittere posses?
 Denique cum posses mittere, Paulle, nihil.

1 *Prætoricâ coronâ*] In ludis prætores solebant victoribus dare coronas aureis vel argenteis bracteis insignes, quæ folia exprimerent.

2 *Nebulâ*] Tenui & subtili auri argenteve folio, quo inducta ornabantur pegmata.

3 *Unda croci*] Aspersio e croco misto dulci vino, quo dilutis pegmatibus, evanescabant auri argenteve folia, instar nebulæ.

4 *Bractea de fulcro*] Lecti & eorum fulcra bracteis argenteis ornata erant.

5 *Spûto*] Tenui corio vel crustâ, *Caryota*] Palmarum fructus, qui ad patronos calendis januariis mittebatur a clientibus.

6 *Colocasia*] Fabæ Egyptiacæ, quæ coctæ instar filorum tenduntur.

7 *Vesica*] Reticulum tenax.

In iactatorem. XXXIII.

Archetypum Myos argentum te dicis habere:
Quod sine te factum est hoc magis archetypum est.

In pessimos conjuges. XXXIV.

Cum sitis similes, paresque viri,
Uxor pessima, pessimus maritus;
Miror, non bene convenire vobis.

Ad Domitianum. XXXV.

Regia pyramidum, Cæsar, miracula ride:
Jam tacet eorum barbara Memphis opus.
Pars quota Patriæ labor est? Marcoticus aula?
Clarius in toto nil videt orbe dies
Septenos pariter credas assurgere montes:
Thessalicum brevior? Pelion ossa tulit.
Æthera sic intrat, nitidis ut conditus astris
Inferiore tonet nube serenus apex:
Et prius arcano satiatur lumine Phœbi,
Nascentis Circe quam videt ora patris.
Hæc, Auguste, tamen, quæ vertice sidera pulsant,
Par domus est cælo: sed minor est domino.

¹ Marcoticus] Ægyptius, a Mareotide, celeberrima Ægypti palude.
² Pelion Ossa] Thessaliæ montes, quos congestos in cælum struxisse
feruntur gigantes. Ovid. 1. Met.

Ad Polycarum. XXXVI.

QUOD Cajetano reddis, Polycarme, tabellas,
Millia secentum num tribuisse putas?
Debit hæc, inquis: tibi habe, Polycarme, tabellas,
Et Cajetano millia crede duo.

Ad Meliorem. XXXVII.

QUI præstat pietate pertinaci
Sensuro bona liberalitatis,
Captet forsitan, aut vicem reposcat.
At si quis dare nomini relicto
Post manes, tumulumque perseveret,
Quærit quid nisi parcius dolere?
¹ Refert sis bonus, an velis videri.

¹ Refert] i. e. plurimum interest.

Præstas

Præstas hoc, Melior, sciente famâ:
 Qui solennibus anxius sepulti
 Nomen non finis interire Blæsi;
 Et de munificâ profusus arcâ
 Ad natalitium diem colendum,
² Scribarum memori piæque turbæ
 Quod donas, ³ facis ipse Blæfianum.
 Hoc longum tibi vita dum manebit,
 Hoc & post cineres erit tributum.

² Scribarum turbæ] Quia Blæsus erat scriba.
³ Facis ipse Blæfianum.] i. e. nullam gratiam expectas, sed quod donas, id omne Blæso tribuis.

Ad Domitianum. XXXVIII.

QUI Palatinæ caperet convivis mensæ,
 Ambrosiasque dapes, non erat ante locus.
 Hic haurire decet sacrum, Germanice, nectar,
 Et Ganymedeâ pocula mixta manu.
 Esse velis oro, serus conviva Tonantis:
 At tu si properas, Jupiter, ipse veni.

Ad Priapum. XXXIX.

NON horti, neque palmitis beati,
 Sed rari nemoris, Priape, custos,
 Ex quo natus es, & potes renasci,
 Furaces, moneo, manus repellas,
 Et sylvam domini focis reserves,
 Si defecerit hæc, & ipse lignum es.

Ad Faustinum. XL.

TRISTIS Athenagoras non misit munera nobis;
 Quæ ¹ medio brumæ mittere mense solet.
 An sit Athenagoras tristis, Faustine, videbo.
 Me certe tristem fecit Athenagoras.

¹ Medio bruma mense] Saturnalibus.

Ad Mathonem. XLI.

SI te sportula major ad beatos
 Non corruerit, ut solet: licebit
 De nostro, Matho, centies laveris.

In Fabium & Chrystallam, XLII.

Effert uxores Fabius; Chrystilla maritos.

² Funereamque toris quatit uterque facem.
Victores committe, Venus: quos iste manebit
Exitus, una duos ut Libitina ferat.

¹ Effert] Verbum est funeri proprium.

² Funereamque &c.] Paucis & in funibus, & in aquis hinc utebantur.

Ad Flaccum de Radita Pr. Terentii, XLIII.

Prisca ab Aetnae mihi, Flacce, Terentius otis

Redditur; hanc licem lactea gemma notet.

Defluat, & lento splendeat turbida limo

Amphora centeno consule facta minor.

Continget nox quando meis tam candida memis

Tam justo dabitur quando calere mero?

Cum te, Flacce, mihi reddet Cythereia Cypros,

Luxuriae fiet tam bona causa mea.

¹ Lactea gemma] Albo calculo prope, nigra multos dies notabant antiqui.

² Centeno consule] i. e. longo tempore, multis annis.

³ Facta minor] Aetate longa imminuta.

⁴ Cythereia] Cyprus quippe insula Veneris sacra erat.

In varie se tondentem, XLIV.

PARS maxillarum tonsa est tibi, pars tibi rasa est,

Pars vulsa est: unum quis putet esse caput?

De abolla Crispini, XLV.

Nescit cui dederit Tyriam Crispinus abollam,

Dum mutat cultus, induiturque togam.

Quisquis habes, humeris sua munera redde, precamur:

Non hoc Crispinus, te sed abolla rogat.

Non quicumque capit saturatas murice vestes,

Nec nisi delicus convenit iste color.

Si te praeda juvat, foedique infamia lucri,

Quo possis melius fallere, sume togam.

De Aspre, XLVI.

Formosam plane, sed cretus diligis Asper.

Plus ergo ut res est, quam videt, Asper amat.

Ad Domicianum. XLVII.

QUANTA¹ Gigantes memoratur mensa triumphi,
 Quantaque nox superis omnibus illa fuit;
 Quam bonus² accubuit genitor cum plebe deorum,
 Et licuit Faunis poscere vina Jovem:
 Tanta tuas, Cæsar, celebrant convivium laurus:
 Exhilarant ipsos gaudia nostra deos.
 Vescitur omnis eques tecum, populusque patresque;
 Et capit ambrosias cum duce Roma dapes.
 Grandia pollicitus, quanto majora dedisti?
 Promissa est nobis sportula, recta data est.

¹ Gigantes triumpho] Relata de gigantibus victoria.

² Accubuit genitor] Jupiter nempe cum diis minoribus.

De phialâ Instantii Rufi. XLVIII.

QUIS labor in phialâ? docti Myos, anne Myronis?
 Mentoris hæc manus est? an, Polyclote, tu?
 Livescit nullâ caligine fusca, nec odit
 Exploratores nubila massa focos.
 Vera minus flavo radiant electra metallo,
 Et niveum felix pustula vincit ebur.
 Materiz non cedit opus: sic alligat orbem,
 Plurima cum totâ lampade luna nitet.
 Stat caper¹ Æolio Thebani vellere Phryxi
 Cultus: ab hoc mallet vecta fuisse² soror.
 Hunc nec³ Cinyphius tonsor violaverit, & tu
 Ipse tuâ pasci vire, Lyæe, velis.
 Terga premit pecoris geminis Amor aureus alis:
 Palladius tenero⁴ lotos ab ore sonat.
 Sic⁵ Methymnæo gavisus Arione delphin
 Languida non tacitum per freta venit onus.
 Imbuat egregium digno mihi nectare munus
 Non grege de domini, sed tua certa manus.

¹ Æolio Thebani &c.] Phryxus erat Achaïantis filius regis Thebanorum, cujus pater erat Molus.

² Soror] Hælia.

³ Cinyphius] vid. ep. 77. lib. 7.

⁴ Ipsa tua &c.] Grata fuit Baccho victima hircus, quod vinetis morebat.

⁵ Lotos] Ethio genus e ligno arbore, quæ nascitur in Lybia juxta Palladis lacum.

⁶ Methymnæo] In Methymnâ, urbe Lesbi, nato.

Ceste

Ceste decus mensæ; misce Setina: videtur

Ipse puer nobis, ipse sitire caper.

⁷ Det numerum cyathis Instanti litera Rufi:

Auctor enim tanti muneris ille mihi.

⁷ *Det numerum &c.*] Antiqui in comotationibus solebant in honorem & gratiam absentis amici vel amice haurire tot cyathos, quos essent in amici seu amice nominibus literæ.

Ad Ceditianum, de puero tonsore suo. XLIX.

Tonsorem puerum, sed arte talem,

Qualis nec Thalamus fuit Neronis,

¹ Druforum cui contigere barbæ,

Æquandas semel in genas rogatus

Ruso, Ceditiane, commodavi.

Dum iussus repetit pilos eisdem,

Censurâ speculi manum regente;

Expingitque cutem, facitque longam

De tonsis ² epaphæresim capillis;

Barbatus mihi tonsor est reversus.

¹ *Druforum*] Familia Neronis.

² *Epaphæresim*] Ab *εραψισμ* insuper detrabe.

In Catullam. L.

Formosissima quæ fuere, vel sunt,

Sed vilissima quæ fuere, vel sunt,

O quam te fieri, Catulla, vellem

Formosam minus, aut magis pudicam!

Ad Domitianum. LI.

Magna licet toties tribuas, majora daturus

Dona, ducum victor, victor & ipse tui:

Diligeris populo non propter præmia, Cæsar,

Propter te populus præmia, Cæsar, amat.

Ad eundem, de leone. LII.

Auditur quantum ¹ Massyla per avia murmur,

Innumero quoties sylva leone furit;

Pallidus attonitos ad Pæna mapalia pastor

Cum revocat tauros, & sine mente pecus:

Tantus in Ausoniâ fremuit modo terror arenâ.

Quis non esse gregem crederet? unus erat:

¹ *Massyla*] Massyla pars est Lybie.

Sed

Sed cujus tremere ipsi quoque jura leones,
 Cui diadema daret marmore picta ² Nomas.
 O quantum per colla decus, quem spargit honorem,
 Aurea lunatæ cum ³ stetit unda jubæ!
 Grandia quam decuit latum venabula pectus!
⁴ Quantaque de magnâ gaudia morte tulit!
 Unde tuis, Libye, tam felix gloria sylvis?
 A ⁵ Cybeles numquid venerat ille jugis?
 An magis ⁶ Herculeo, Germanice, misit ab astro
 Hanc tibi vel ⁷ frater, vel pater ipse, feram?

² Nomas] Græca vox. Latine Numidiam valet, quæ maculoso marmore abundat.

³ Stetit] Intorruit. Leo enim sibi certandum videns jubam erexit.

⁴ Quantaque, &c.] Quia ab ipso imperatore, Carpophoro, vel alio nobili bestiarum cæsus erat.

⁵ A Cybeles, &c.] Ab aliquo monte, cui præest Cybele, a quamor leonibus in curru vecta.

⁶ Herculeo, &c.] Astrum Herculeum intellige leonem ab Hercule interfectum, & inter zodiaci signa calculum.

⁷ Frater vel pater] Tius vel Vespasianus in deos relati.

Ad Flaccum. LIII.

Temporibus nostris ætas cum cedat avorum;
 Creverit & major cum duce Roma suo;
 Ingenium sacri miraris abesse Maronis,
 Nec quemquam tantâ bella sonare tubâ.
 Sint ¹ Mæcenates, non deerunt, Flacce, Marones,
 Virgiliumque tibi vel tua rura dabunt.
 Jugera perdiderat miseræ vicina Cremonæ,
 Flebat & abductas ² Tityrus æger oves;
 Risit ³ Tuscus eques, paupertatemque malignam
 Repulit, & celeri jussit abire fugâ.
 Protinus Italiam concepit, & ⁴ Arma Virumque,
 Qui modo vix ⁵ culicem fleyerat ore rudi.
 Quid Varos, Marfosque loquar, ditataque vatum
 Nomina, magnus erit quos numerare labor?

¹ Mæcenates] Qui poetas foveant, quod fecit C. Cilnius Mæcenas.

² Tityrus] Virgilius sub personâ Tityri. Eclog. 1.

³ Tuscus eques] Mæcenas, ordinis equestris, Etruscis regibus oriundus.

⁴ Arma virumque] i. e. Aneida, cujus initium est Arma virumque.

⁵ Culicem] Breve poema de culice.

Ergo ero Virgilius, si munera Mecenatis

Des mihi? Virgilius non ero, * Marlus ero.

6 *Marlus*] Celebris epigrammatum scriptor.

De Picente. LIV.

TRES habuit dentes, pariter quos expuit omnes,

Ad tumulum Picens dum sedet ipse suum,

Collegitque sinu fragmenta novissima laxi

Oris, & aggesta contumulavit humo.

Ossa licet quondam defuncti non legat haeres:

Hoc sibi jam Picens praestitit officium.

In Artemidorum. LV.

CUM tibi tam crasse sint, Artemidore, laceratae,

Possim te * Sagarum jure vocare meum.

1 *Sagarum*] Cum laceratis vestibus non minus crasse, quam sunt saga-

In Iulium furem. LVI.

ASpicis hunc uno contentum lumine, cujus

Lippa sub attrita fronte lacuna patet?

Ne contemne * caput, nihil est furacius illo:

Non fuit * Autolycei tam piecata manus.

Hunc tu convivam cautus servare memento:

Tunc furit, atque oculo luteus utroque videt

Pocula solliciti perdunt ligulasque ministri,

Et latet in tepido plurima mappa sinu.

Lapsa nec a cubito subducere pallia nescit,

Et tectus lenis saepe duabus abis.

Nec dormitantem vernam fraudare lucerna

Erubuit fallax, ardeat illa licet.

Si nihil invasit, puerum tunc arte dolosa

Circuit, & * soleas surripit ipse suas.

1 *Caput*] i. e. hominem. *Synecdoche*.

2 *Autolycei*] Mercurii filii, pater furis simillimi.

3 *Piecata*] Cui adherent omnia quae tangit.

4 *Soleas*] Pueri convivarum soleas custodiebant, conviva enim suae soleae mensis accumbebant.

In Claudiam. LVII.

SUMMA palatini poteras aequare Colossi,

Si fieres brevior, Claudia, sesquipede.

In

EPIGRAMMATUM Lib. VIII. 171

In Carinum. LVIII.

Livet Carinus, rumpitur, furit, plorat,
Et querit altos, unde pendeat, ramos:
Non jam quod orbe cantor & legor toto,
Nec ¹umbilicis quod decorus & cedro
Spargor per omnes, Roma quas tenet, gentes:
Sed quod sub urbe rus habemus æstivum,
Vehimurque mulis non, ut ante, conductis.
Quid imprecabor, o Severe, liventi?
Hoc opto: ²mulas habeat, & suburbanum.

¹ Umbilicis, &c.] vid. ep. 57. lib. I.

² Mulas habeat &c.] Redigatur ad rem olitoriam.

De Picente. LIX.

Scribit in aversa Picens epigrammata charta,
Et dolet, averso quod facit illa deo.

In Clytem. LX.

UT poscas, Clyte, minus, exigasque,
Uno nasceris octies in anno:
Et solas, puto, tresve, quatuorve
Non natalitias habes calendas.
Sit vultus tibi lævior licebit
Tritis litoris aridi lapillis;
Sit moro coma nigrior caduco;
Vincas molliæ tremente plumas,
Aut massam modo lactis alligati:
Tu nobis, Clyte, jam senex videris.
Tam multos quis enim fuisse credat
Natales Priamive, Nestorisve?
Sit tandem pudor, & modus rapinis,
Quod si ludis adhuc, semelque nasci
Uno jam tibi non sat est in anno;
Natum te, Clyte, nec semel putabo.

Ad Domitianum. LXI.

HIC ubi Fortune Reducis fulgentia late
Templa nitent, felix area nuper erat:

¹ Fortune Reducis] Domitiano a bello Sarmatico reduci templum
Fortune Reducis ædificatum.

Hic stetit ² arctoi formosus pulvere belli

Purpureum fundens Cæsar ab ore jubar

Hic ³ lauro redimita comas, & candida cultu

Roma salutavit voce manuque ducem

Grande loci meritum testantur & altera dona:

Stat sacer edomitis gentibus arcus ovans,

⁴ Hic gemini currus numerant elephanta frequentem:

Sufficit immensis aureus ipse jugis

Hæc est digna tuis, Germanice, porta triumphis.

Hos aditus urbem Martis habere decet,

² Arctoi] Sarmatici.

³ Lauro redimita &c.] Principi e bello reduci processerunt obviam cives laureati, & albis vestibus induci.

⁴ Hic gemini &c.] Supra arcum collocata erant duæ quadrigæ, propter duplicem ex Dacia victoriam, quibus elephanti juncti erant quos aurea Domitiani statua regebat.

De consulatu Silii. LXII.

Augusto pia thura, victimasque

Pro nostro date Silio, Camoenæ.

Bis senos jubet en redire fasces

Nato consule, ² nobilique virgâ

Vatis Castaliam domum sonare.

Rerum prima salus & una Cæsar,

Gaudenti superest adhuc quod optet

Felix purpura, tertiusque consul.

Pompeio dederit licet senatus,

Et Cæsar ³ genero sacros honores,

⁴ Quorum pacificus ter ampliavit

Janus nomina; Silius frequentes

Mavult sic numerare consulatus.

¹ Silio] Cujus filius a Domitiano consul factus est.

² Nobilique virgâ] Magistratum licetor suis præcedens fores virgâ pulfabat.

³ Genero] Agrippæ Juliam filiam in matrimonium collocavit Augustus, eumque ter consulem evexit.

⁴ Quorum pacificus &c.] i. e. quorum nomina relata sunt in fastos, qui erant in tutelâ Jani pacifici quidem sub Augusto, quo regnante, clausum est templum Jani tertio.

In Cæcilianum. LXIII.

HOras quinque puer nondum tibi nunciat, & tu
 Jam conviva mihi, Cæciliane, venis.
 Cum modo distulerint rauce¹ vadimonia quartæ,
 Et² Floralicias lasset arena feras;
 Curre, age, & illotos revoca, Calliste, ministros:
 Sternantur lecti: Cæciliane, sede.
 Caldā poscis aquam; nondum mihi frigida venit:
 Alget adhuc nudo clausa culina foco.
 Mane veni potius: nam cur te quinta moretur?
 Ut jentes, sero, Cæciliane, venis.

¹ *Horas quinque &c.*] Cenare vero hōi maxum nonā solebant Romani.

² *Vadimonia*] *Synecdochice* pro judiciis. *Quarta*] Hora scilicet litium forensium differendarum.

³ *Floralicias feras*] Lepores, capreas, &c. ab Edilibus exhibitos in Floralibus.

⁴ *Illotos*] Ante octavam, quæ hora est balnearum.

Ad Entellum. LXIV.

QUI Corcyraei vidit pomaria regis,
 Rus, Entelle, tuæ præferat ille domûs.
 Invida purpureos urat ne bruma racemos,
 Et gelidum Bacchi munera frigus edat;
 Condita perspicuâ vivit vindemia gemma,
 Et tegitur, felix nec tamen uva latet.
 Fœmineum lucet sic per bombycina corpus:
 Calculus in nitida sic numeratur aqua.
 Quid non ingenio voluit natura licere?
 Autumnum sterilis ferre jubetur hyems.

¹ *Corcyraei regis*] Alcinoi.

In Vacerram. LXV.

MIraris veteres, Vacerra, solos,
 Nec laudas nisi mortuos poetas.
 Ignoscas petimus, Vacerra: tanti
 Non est, ut placeam tibi, perire.

De Nervâ. LXVI.

Quanta quies, placidi tanta est sacundia Nervæ;
 Sed cohibet vires ingeniumque pudor.

Cum siccare sacrum largo ¹ Permessida posset

Ore, verecundam maluit esse sitim.

Pieriam ² tenui frontem redimire coronâ

Contentus, famæ nec dare vela sua.

Sed tamen hunc nostri scit temporis esse Tibullum,

³ Carmina qui docti nota Neronis habet.

¹ *Permessida*] Permessis fons labitur ex Barnasso.

² *Tenui*] Scil. ex hederâ, quâ leviores poeta, quernâ vero coronâ epici cingebantur.

³ *Carmina qui &c.*] Nervam Tibullum suum appellare Nero solitus est.

In Postumianum. LXVII.

Quatuor argenti libras mihi ¹ tempore brumæ

Misisti ante annos, Postumiane, decem.

Speranti plures (nam stare, aut crescere debent

Munera) venerunt pluvie minusve duæ.

Tertius & quartus multo inferiora tulerunt:

² Libra fuit quinto Septutiana: quid est?

³ Bessalem ad scutulam sexto pervenimus anno:

Post hunc in cotulâ rasa selibra data est:

Octavus ligulam misit sextante minorem:

Nonus acu levius vix cochleare tulit.

Quod mittat nobis decimus jam non habet annus;

Quatuor ad libras, Postumiane, redi.

¹ *Tempore brumæ*] In Saturnalibus.

² *Libra Septutiana*] i. e. argenti Septutiani, de quo vid. ep. 76. lib. 1.

³ *Bessalem scutulam*] Vasculum octo unciam. *Bessalis* a *bessa*. *Scutula* vas rotundum a *scuto* dictum.

Librum suum Artane mittit. LXVIII.

Nondum ¹ murice cultus, asperoque

Morsu pumicis aridi politus.

Artanum properas sequi, libelle:

Quem pulcherrima jam redire Narbo,

Docti patria Narbo Voteni,

² Ad leges jubet, annuosque fasces:

Votis quod paribus tibi petendum est,

¹ *Murice &c.*] De ornamentis librorum vid. ep. 57. lib. 1.

² *Ad leges jubet &c.*] Ad jus dicendum & magistratum. Narbo fuit colonia Romanâ, & ad Romæ formam administrabatur.

Continget

Continget locus ille, & hic amicus.
Quam vellem fieri meus libellus!

In malum medicum. LXXIX.

¹ **H**oplomachus nunc es, fueras ophthalmicus ante:
Fecisti medicus, quod facis hoplomachus?

¹ *Hoplomachus]* Gladiator, ex *hoplos* & *pala*.

De Gallo Lingoni ad Lucanum. LXX.

DUM repetit sera conductos nocte penates
Lingonus a ¹ Tecta, Flaminiaque recens;

² Expulit offenso vitiatum pollice talum,
Et jaculit toto corpore fusus humi.

Quid faceret Gallus? quâ se ratione moveret?

Ingenti domino servulus unus erat,

Tam macer ut minimam posset vix ferre lacernam:

Succurrit misero casus, opemque tulit.

Quatuor ³ inscripti portabant vile cadaver,

⁴ Accipit infelix quassâ mille rogos.

Hos comes invalidus submissâ voce precatur,

Ut, quocunque vellint, corpus itane ferant.

Permutatur onus, stipataque tollitur alte

Grandis in angustâ sarcina sandapila.

Hic mihi de multis unus, Lucane videtur,

Cui merito dici, ⁵ *mortue Gallo*, potest.

¹ *Tecta]* Via tecta seu fornicata, prope Flaminiam.

² *Expulit &c.]* Elisit talum, laeso pollice pedis.

³ *Inscripti]* Servi literis inusti: erant autem publica mancipia huic operi attributa.

⁴ *Accipit infelix &c.]* E pauperibus enim plures in unum rogi con-
jiciebantur.

⁵ *Mortue Gallo]* Diæterium in Gallos Cybeles sacerdotes.

In Gallicum. LXXI.

DIC verum mihi, Marce, dic amabo;

Nil est, quod magis audiam libenter:

Sic & cum recitas tuos libellos,

Et causam quoties agis clientis,

Oras, Gallice, me rogasque semper,

Durum est me tibi, quod petis negare,

Vero verius ergo quid sit, audi:

Verum, Gallice, non libenter audis.

Ad Liberum. LXXII.

Liber, amicorum dulcissima cura tuorum,
 Liber, in æternâ vivere digne rosâ:
 Si sapi, Assyrio semper tibi erinis amomo
 Splendeat, & cingant florea fersa capiti.
 Qui sic vel medio finitus vixerit ævo,
 Longior huic facta est, quam data vita fuit.

De ludis Stellæ ad Cæsarem. LXXIII.

QUOS cuperet¹ Phlegrea suos victoria ludos,
 Indica quos cuperet pompa, Lyæe, tuos;
 Fecit hyperborei celebrator Stella triumphi,
 O pudor! o pietas! & putat esse parum.
 Non illi satis est turbato sordidus auro
 Hermus, &, Hesperio qui sonat orbe, Tagus.
² Omnis habet sua dona dies, nec linea dives
 Cessât; & in populum multa rapina cadit.
 Nunc veniunt subitis lasciva numismata nimbis:
 Nunc dat spectatas³ tessera larga feras.
⁴ Nunc implere sinus securos gaudet, & absens
 Sortitur dominos, ne laceretur avis.
 Quid numerem currus, ter denaque præmia palmæ,
 Quæ dare non semper consul uterque solet?
 Omnia sed, Cæsar, tanto superantur honore,
 Quod spectatorem te tua laurus habet.

¹ *Phlegrea victoria*] Quam de gigantibus retulit Hercules in planitie Cumæâ, quæ olim Phlegrea dicebatur.

² *Omnis habet &c.*] Ludi celebrabantur per plures dies, quibus singulis in populum munera spargebantur.

³ *Tessera*] In tessellis lignis, quæ spargebantur in populum, inscripta sunt munera vulgo cessura; & quod quisque in tessellâ scriptum habebat, illud accipiebat ab imperatore.

⁴ *Nunc implere sinus &c.*] Aves in arenâ non exhibite, tessellis inscriptæ dabantur eis, quæ tessellis congerunt. Exhibite vero populis mox rapiendæ dabantur.

In Fabullam. LXXIV.

OMnes aut vetulas habes amicas,
 Aut turpes, vetulique fœdiores.
 Has ducis comites, trahisque tecum

Per convivia, porticus, theatra:
Sic formosa, Fabulla, sic puella es.

Ad Domitianum. LXXV.

SANCTORUM nobis miracula reddis avorum,
Nec pateris, Caesar, secula cana mori:
Cum veteres Latæ ritus renovantur arenæ,
Et pugnat virtus¹ simpliciore manu.
Sic prisca servatur honos, te præside, templis,
Et casa tam culto sub Jove numen habet.
Sic nova dum condis, revocas, Auguste, priora:
Debentur quæ sunt, quæque fuere, tibi.

¹ *Simpliciore manu*] Pugnis nudis, vel castibus.

De Gellia ad Papirianum. LXXVI.

NON per mystica sacra¹ Dindymenes,
Nec per² Nilivæ bovem juvenæ,
Nullos denique per deos deasque
Jurat Gellia: sed per uniones.
Hos amplectitur, hos deosculatur:
Hos fratres vocat, hos vocat sorores:
Hos hatis amat acrius duobus.
His si quo careat misella casu,
Victuram negat esse se nec horato:
³ Eheu, quam bene nunc, Papiriane,
Annæi faceret manus Sereni!

¹ *Dindymenes*] i. e. Cybeles, a Dindymo Phrygiæ monte.

² *Nilivæ*] Apim bovem, sub cuius specie Egyptii colebant Osirim, cui nupsit Isis, Egyptiorum dea.

³ *Eheu quam* &c.] O utinam uniones hos subduceret pueri furis alicuius, qualis fuit An. Serenus, manus.

Ad Domitianum. LXXVII.

DANTE tibi turbæ querulos, Auguste, libellos,
Nos quoque qui domino carmina parva damus,
Posse deum rebus pariter Musisque vacare
Scimus; & hæc etiam terra placere tibi.
Fer vates, Auguste, tuos: nos gloria dulcis,
Nos tua cura prior, deliciæque sumus.
Non quercus te sola decet, nec laurea Phœbi:
Fiat & ex hederâ civica nostra tibi.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM

LIBER NONUS.

Ad Avium. I.

NOTE licet nobis, sublimi pectore vates,
Cui referet serus premia digna cinis;
Hoc tibi sub nostrâ breve carmen ima-
gine vivat,
Quam non obscuris jungis, Avite,
viris.

Ille ego sum nulli nugarum laude secundus:

Quem non miraris, sed, puto, lector, amas.

Majores majora sonent: mihi parva locuto

Sufficit in vestras saepe redere manus.

1 Note licet nobis, &c.] i. e. quamvis notus nobis sublimi pectore,
& studio poetices, non tamen dedignaberis hoc epigramma nostræ ima-
gini supponere.

2 Quam non &c.] Scilicet in bibliotheca tua.

Martialis Turanio suo S.

AVE, mi Turani, frater charissime, epigramma quod
extra ordinem paginarum est, ad Stercintium cla-
rissimum virum scripsimus, qui imaginem meam ponere
in bibliotheca sua voluit. De quo scribendum tibi pu-
tavi, ne ignorares Avitus iste quis vocaretur. Vale, &
para hospitium.

D:

De templo Flavie gentis. II.

DUM Janus hyemes, ¹ Domitianus autumnos

² Augustus annis commodabit æstates:

Dum grande famuli nomen afferet Rhēni

³ Germanicarum magna lux calendarum:

Tarpeia summi saxa dum patris stabunt:

Dum voce supplex, dumque thure placabit

Matrona dives dulce ⁴ Julia numen:

Manebit altum Flavie ⁵ decus gentis,

Cum sole, & astris, cumque luce Romanā.

Invicta quicquid condidit manus, cœlum est.

¹ Domitianus autumnos] Mensē octobrem Domitianus a se dici voluit Domitianum.

² Augustus &c.] Augustus suū nomen imposuit mensi sextili.

³ Germanicarum calendarum] Septembris a Domitiano habuit nomen Germanici, ob Germanos Rhēni æcolas subactos.

⁴ Julia numen] Juliam Tici fratris filiam a se perdere amatam Domitianus mortuam in deos retulit.

⁵ Decus] Templum Flavie gentis a Domitiano conditum.

Ad Domitianum. III.

QUANTUM jam superis, Cæsar, cœloque dedisti,

Si repetas, & si creditor esse velis;

Grandis in æthereo licet ¹ auctio fiat Olympo,

Coganturque dei vendere quicquid habent:

² Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota,

Decidat tecum quā pater ipse deum.

Pro Capitolinis quid enim tibi solvere templis?

Quid pro ³ Tarpeie frondis honore potest?

Quid pro culminibus geminis matrona Tonantis?

⁴ Pallada prætereo: res agit illa tuas.

Quid loquar Alciden, Phœbumque ⁵ pioſque Laconas?

Addita quid Latio Flavia templa polo?

Expectes, & sustineas, Auguste, necesse est:

Nam tibi quod solvat, non habet arca Jovis.

¹ Auctio] Publica venditio, in quā pretium ab emptoribus certatim augetur.

² Conturbabit] i. e. cedet foro.

³ Tarpeia frondis] In honorem Jovis Capitolini ludos instituit Domitianus, in quibus laureæ & quernæ coronæ dabantur.

⁴ Pallada] Quam Domitianus superstitiose colebat.

⁵ Pioſque Laconas] Castora & Pollucem.

In Paullam. IV.

Nubere vis Prisco; non miror, Paulla: sapisti:
Ducere te nonvult Priscus; & ille sapit.

In Afrum. V.

Dicere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer,
Continuis volui quinque diebus ave.
Non vacat, aut dormit, dictum bis terque reverso;
Jam satis est; non vis, Afer, avere: vale.

Ad Bithynicum. VI.

NIL tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
Annua, si memini, millia sena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli:
Annua legavit millia sena tibi.

In Cantharum. VII.

COEnes, Canthare, cum foris libenter,
Clamas, & maledicis, & minaris,
Deponas animos truces, monemus;
Liber non potes; & gulosus esse.

De Earina Domitiani. VIII.

NOmen cum violis rosisque natum,
Quo pars optima nuncupatur anni;
Hyblam quod sapit, Atticosque flores,
Quod nidos olet: alitis superbæ,
Nomen nectare dulcius beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari,
Et qui pocula temperat Tonanti:
Quod si Parrhasia sonas in aula;
Respondent Veneres, Cupidinesque,
Nomen nobile, molle, delicatum
Versu dicere non rudi volebam;
Sed tu, syllaba contumax, repugnas,
Dicunt Earinon tamen poetæ,

1 *Nomen*] *Exprobrus* vernus, ab *Exprobrum* ver.

2 *Atticosque flores*] *Apibus depastus in Hymetto monte Attica.*

3 *Allis [superba]* Phoenicis.

4 *Cybeles puer*] *Atys.*

5 *Syllaba contumax*] *Scil. prima, quæ cum brevis sit, cum reliquis etiam brevibus versu exprimi non recte potest.*

Sed Græci, quibus est nihil negatum,
Et quos ⁶ *Agis Agis* decet sonare;
Nobis non licet esse tam disertis,
Qui Musas colimus severiores.

⁶ *Agis Agis*] Hom. II. E.

Agis Agis ἄποδότης, μισθόν, τεχνιστὰ.

De eodem. IX.

SI daret autumnus mihi nomen, ¹ *ὀπώριος* essem:
Horrida si brumæ sidera, *χειμέριος*,
Dictus ab æstivo *Σέριος* mihi mense vocarer.

Tempora cui nomen verna dedere, quis est?

¹ *ὀπώριος*] Autumnalis. *Χειμέριος*] Hybernus. *Σέριος*] Æstivus.

De eodem. X.

NOmen habes, teneri quod tempora nuncupat anni,
Cum breve Cecropiæ ver populantur apes.
Nomen, Acidaliâ meruit quod arundine pingi,
Quod Cytherea suâ scribere gaudet acu.
Nomen, Erythræis quod litera facta lapillis,
Gemma quod Heliadum pollice trita notet;
Quod pennâ scribente græves ad sidera tollant;
Quod decet in solâ Cæsaris esse domo.

In amicum cœnivetam. XI.

HUnc, quem cœna tibi, quem mensa paravit amicum,
Esse putas fidæ pectus amicitiae?
Aprum amat, & mullos, & sumen, & ostrea: non te.
Tam bene si cœnem, noster amicus erit.

De Chloë. XII.

INScriptis tumulo septem celebrata virorum,
Se fecisse, Chloë: quid pote simplicius?

De comâ Earini. XIII.

CONSILium formæ speculum, dulcesque capillos
² Pergameo posuit dona sacrata deo,
Ille puer totâ domino gratissimus aulâ,
Nomine qui signat tempora verna suo.

¹ *Consilium forma*] Quod de formâ suâ solebat consulere.

² *Pergameo deo*] Æsculapio, deo patrio.

Felix, quæ tali censetur munere, tellus;

Nec Ganymedeas mallet habere comas.

De eadem ad Æsculapium. XIV.

L Atonæ, venerande nepos, qui mitibus herbis

Parcarum exoras pensa, brevesque colos;

Hos tibi laudatos domino, sua vota, capillos

Ille¹ tuus Latiâ misit ab urbe puer.

Addidit &² nitidum sacratis crimibus orbem,

Quo felix facies iudice tota fuit.

Tu juvenile decus serva, ne pulchrior ille

In longâ fuerit, quam brevior comâ.

¹ *Tuus*] Scil. Pergami natus.

² *Nitidum orbem*] Speculum.

Ad Domitianum. XV.

EST mihi, sitque precor longum te præfide, Cæsar,

Rus minimum: parvi sunt & in urbe lares.

Sed de valle brevi, quas det sitientibus hortis,

Curva laboratas¹ antlia tollit aquas.

Sicca domus queritur nullo se rorè foveri,

Cum mihi vicino Martia fonte sonet.

Quam dederis nostris, Auguste, penatibus undam,

Castalis hæc nobis, aut Jovis imber erit.

¹ *Antlia*] Machina ad hauriendam aquam; ab ἀντλία.

In Sabellum. XVI.

L Audas balnea versibus trecentis

Cœnantis bene Pontici, Sabelle,

Vis cœnare, Sabelle, non lavari.

Ad Domitianum. XVII.

HÆC, quæ tota patet, tegiturque & marmore, &

auro,

Infantis domini conscia terra fuit.

Felix, quæ tantis sonuit vagitibus, & quæ

Vidit reptantes, sustinuitque manus.

Hic steterat veneranda domus, quæ præstitit orbi,

Quod Rhodos, astrifero quod pia Creta polo.

¹ *Quæ tota &c.*] Illic enim magnificentissimum Flavii generis templum extructum est.

Curetes

Curetes texere Jovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges.
At te protexit superum pater, & tibi, Cæsar,
Pro jaculo & parma, fulmen & ægis erat.

² Phryges] Curetes Cybeleem ex Phrygiâ comitabantur.

Ad Pastorem. XVIII.

C Redis ob hoc me, Pastor, opes fortasse rogare,
Propter quod vulgus, crassaque turba rogat:

Ut ¹ Setina meos consumat gleba ligones,

Et sonet innumera compede Tuscanus ager:

Ut ³ Mauri Libycis centum flent dentibus orbes,

Et crepet in nostris aurea lamina toris:

Nec labris nisi magna meis crystalla terantur,

Et faciant nigras nostra Falerna nives:

Ut ⁴ Canusinus nostrum Sprus ⁵ affere fudet,

Et mea sit cultro sella cliente frequens:

Ut lutulenta lineat Tyrias mihi mula lacernas,

Et Massyleum virga gubernet equum:

Est nihil ex istis: superos ac fidera testor.

Ergo quid? ut donem, Pastor, & ædificem.

¹ Setina] Setia urbs nobili vino celeberrima.

² Compede] Servi in agris operam vineti faciunt.

³ Mauri orbes] Mensa citrea a Mauritania. *Syllis. Antiquis* elephantis.

⁴ Canusinus] i. e. vestibus indutus ex lana Canusina confectis. Canusium vero Apulie oppidum.

⁵ Affere] Lectice ligno prominente, cui humeros servi subjiciunt.

Ad Carum. XIX.

O Cui ¹ virgineo flavescere contigit auro,

Dic ubi Palladium sit tibi, Care, decus?

² Aspicias en domini fulgentes marmore vultus,

Venit ad hanc ultro nostra corona comas.

³ Albanæ livere potest pia quercus olive,

Cinxerit invictum quod prior illa caput.

¹ Virgineo auro] Coronâ, quâ donatus fueris in ludis celebratis in honorem Minervæ.

² Aspicias &c.] Resp. Carus. Illâ coronavi statum marmoream Domitiani, quam domi habeo.

³ Albana olive] Coronæ aureæ, in olive similitudinem factæ. Pia quercus] Querna corona, quem gestabat imperator.

Ad eundem. XX.

QUIS palatinos imitatus imagine vultus,
Phidiacum Latio marmore vicit ebur?
Hæc mundi facies; hæc sunt Jovis ora sereni:
Sic tonat ille deus, cum sine nube tonat.
Non solam tribuit Pallas tibi, Care, coronam:
Effigiem domini, quam colis, illa dedit.

De Nervæ. XXI.

AUdet facundo qui carmina mittere Nervæ,
Pallida donabit glaucia, Cosme, tibi:
Pæstano violas, & cana ligustra colono;
Hyblæis apibus Corfica mella dabit.
Sed tamen & parvæ nonnulla est gratia Musæ:
Appetitur posito vilis oliva ¹ lupo.
Nec tibi fit mirum, modici quod conscia vatis
Judicium metuat nostra Thalia tumuli.
Ipse tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Lascivum juvenis cum tibi lusit opus.

¹ Pallida donabit &c.] Glaucium est succus expressis corticulis papaveri. Cosme] Cosmus myropola.

² Lupo] Pilce delicato.

Epitaphium Latini. XXII.

DULCE decus scenæ, ludorum fama, Latinus
Ille ego sum; plausus, deliciae que tuæ:
Qui spectatorem potui fecisse Catonem,
¹ Solvere qui Curios, Fabriciosque graves.
Sed ² nihil a nostro sumpsit mea vita theatro,
Et solâ tantum scenicus arte feror.
Nec poteram gratus domino sine moribus esse:
Interius mentes inspicit ille deus.
Vos me laurigeri ³ parasitum dicite Phœbi,
Roma sui famulum dum sciat esse Jovis.

¹ Solvere] In risum.

² Nihil a nostro &c.] Mea vita non contraxit lasciviam & improbitatem in theatris exprimi solitas.

³ Parasitum] Mimi & histriones, qui poetarum carmina recitabant, appellabantur parasiti Apollinis.

Epitaphium Philani. XXIII.

Secula Nestoreæ permensa, Philani, senecta,
 1 Rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas?
 2 Euboicæ nondum numerabas longa Sibyllæ
 Tempora; major erat mensibus illa tribus.
 Heu quæ lingua file! non illam mille 3 catastæ
 Vincebant, nec quæ turba 4 Serapin amat:
 Nec matutini cirrata caterva magistri,
 Nec quæ 5 Strymonio de grege ripa sonat.
 Quæ nunc 6 Thessalico lunam deducere rhombo,
 Quæ sciet hos illos vendere lena toros?
 Sit tibi terra levis, molliq; regaris arena,
 Ne tua non possint cruere ossa canes.

1 Raptæ et etc.] *Iranles.*

2 Euboicæ Sibyllæ] i. e. Cumana. Quæ a Phœbo impetraverat, ut tot annos viveret quot arenarum corpuscula manu capere posset. Ovid. Met. lib. 14.

3 Catastæ] Pegmata, in quibus venales servi exponebantur.

4 Serapin] Deum Egyptiorum, cujus solennia festa ingentibus clamoribus celebrata erant.

5 Strymonio] Strymon fluvius Thraciæ, ad quem multi sunt græci.

6 Thessalico] Thessalia olim incantationibus et veneficiis famosa. Rhombus] erat turbo magicus, quem in orbem agébant venefici. Lunam deducere] Quod sagarum incantationibus fieri credebant, quociens eam deficere videbant.

In pietatem Nigrinæ. XXIV.

Cappadocum sævis Antistius occidit oris
 Rusticus; o tristi crimine terra nocens!
 Retulit ossa sinu chari Nigrinæ mariti,
 Et quæstæ est longas non satis esse vias!
 Cumque daret sanctam tumulis, quibus invidet, urbem,
 Visa sibi est raptæ bis viduata viro.

De Veli voto, ad Casarem. XXV.

DUM comes arctoïs hæreret Casaris armis
 Velius, hanc Marti pro duce vovit avem,
 Luna quater binos non tota peregerat orbes,
 Debita poscebat jam sibi vota 1 deus.
 Ipse suas anser properavit letus ad aras,
 Et cecidit sanctis hostia parva focis.

1 Deus] Mars, confecto bello, & redeunte Casare.

² Octo vides patulo pendere humifmata rostro
 Alitis? hæc extis condita nuper erant.
 Quæ litat argento pro te, non sanguine, Cæsar,
 Victima, jam ferro non opus esse docet.
² *Ob. &c.*] Ad Martis statum posita fuit argentea anseris effigies,
 ex cujus rostro octo pendebant nummi.

De templo gentis Flavia. XXVI.

Jupiter¹ Idæi risit mendacia busti,
 Dum videt Augusti Flavia templi poli.
 Atque inter mentas largo jam nectare fullus,
 Pocula cum Marti traderet ipse suorum.
 Respiciens Phœbum pariter Phœbique sororem,
 Cum quibus Alcides, & pius² Arcas erat;
 Cnossia vos, inquit, nobis monumenta dedistis:
 Cernite quam plus sit Cæsaris esse patrem.
¹ *Idæi busti*] Jovis sepulchrum in Cnossio Cretæ oppido ostendebatur.
² *Arcas*] Mercurius in Cyllene, Arcadiæ monte natus.

In Philomusum. XXVII.

Artibus his semper coenam, Philomuse, mereris,
 Plurima dum fingis, sed quasi vera refers.
 Scis quod in¹ Arsaciâ Pacorus deliberet aulâ;
 Rhenanam numeras, Sarmaticamque manum.
 Verba ducis Daci chartis mandata relinqas;
 Victtricem laurum, quam venit ante, vides.
² Scis quoties Phario madeat Jove fulca Syene;
 Scis quota de Lybico littore puppis eat;
 Cujus³ lileæ capiti nascantur olivæ;
 Destinet⁴ æthereus cui sua ferta pater.
 Tolle tuas artes, hodie coenabis apud me,
 Hâc lege: ut narres nil, Philomuse, novi.

¹ *Arsaciâ*] Parthicâ. Parthorum reges ab Arsace Arsaces dicti. *Pacorus*] Parthorum rex.

² *Scis quoties &c.*] i. e. scis quoties pluat in Ægypto, quod perraro.

³ *Lileæ*] i. e. Cæsareæ, a Julio, qui ab Illo: *Cujus &c.*] i. e. scis nomina eorum, qui in quinquatribus victores coronandi sunt a Domitiano.

⁴ *Æthereus pater*] Jupiter Capitolinus, cui & ludos instituit Domitianus.

Ad Agathinum. XXVIII.

SUMMA licet velox, Agathine, pericula ludas,
 Non tamen efficies, ut tibi parma cadat.
 Nolentem sequitur, tenuesque reversa per auras,
 Vel pede, vel tergo, crine, vel ungue sedet.
 Lubrica ¹ Corycio quamvis sint pulpita nimbo,
 Et rapiant fortes ² vela negata noti,
 Securos pueri neglecta perambulat artus,
 Et nocet artifici ventus & unda nihil.
 Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli
 Non potes: arte opus est, ut tibi parma cadat.

¹ *Summa licet* &c.] Agathinus hic ex numero ventilatorum ac pili-
 riorum erat, qui hastas, gladios, parmas in altum jaciebant, & recipiebant
 sic, ut nunquam ea caderent.

² *Corycio nimbo*] Asperitionibus e croco, & vino dulci. Corycus est
 oppidum in Cilicia, ubi croci copia est.

³ *Vela*] Quibus theatrum regebarur.

De natali Cæsoniæ. XXIX.

PRIMA palatino lux est hæc orta Tonanti,
 Optasset Cybele quâ peperisse Jovem.
 Hac & sancta mei genita est Cæsonia Rufi:
 Plus debet matri nulla puella suæ.
 Lætatur geminâ votorum forte maritus,
 Contigit hunc illi quod bis amare diem.

¹ *Palatino Tonanti*] Domiciano.

Ad Apollinem pro Stellâ. XXX.

CAMPIS dives Apollo sic marinis,
 Sic semper senibus fruire cycinis;
 Doctæ sic tibi servant sorores,
 Nec ² Delphis tua mentiatur ulli;
 Sic palatia te colant, amentque:
 Bis senos cito, te rogante, fasces
 Det Stellæ bonus annuatque voti
 Felix tunc ego, debitorque Cæsar
 Casurum tibi rusticas ad aras.
 Ducam cornibus aureis juvenum.
 Nata est hostia, Phœbe, quid moraris?

¹ *Campis marinis*] i. e. Delphinis, Apollini sacris. Veteres vero
 Latini omnes ingentes pisces *campæ* vocabant.

² *Delphis*] Sacerdos Pythia. *Delphis-Idis.*

De statua Herculis juxta mensam Vindicis. XXXI.

HIC, qui¹ dura sedens porrecto saxa leone
 Mitigat, exiguus magnus in ære deus,
 Quæque² tulit, spectat resupino sidera vultu,
 Cujus læta calet robore, dextra meto:
 Non est fama recens, nec nostri gloria cœli:
 Nobile Lysippi munus opusque vides.
 Hoc habuit numen³ Pellæi mensa tyranni,
 Qui cito perdomito victor in orbe jacet.
 Hunc puer ad Libycas juraverat Hannibal aras;
 Jusserat hic Syllam ponere regna truce.
 Offensus variz tumidis terroribus aula,
 Privatos gaudet nunc habitare lares.
 Utque fuit quondam placidi conviva Molorchii⁴
 Sic voluit docti Vindicis esse deus.

¹ *Dura sedens &c.*] Saxo infidens mitigat durident ejus instratâ leonis pelle.

² *Tulit*] Loco Atlantis humeris sustinuit.

³ *Cœli*] Styli sculptoris.

⁴ *Pellæi tyranni*] i. e. Alexandri regis nati in Pellâ Macedoniae urbe. Vox vero *tyrannus* in bonam partem olim sumebatur & significabat idem quod *rex*.

⁵ *Molorchii*] Pastoris, de quo vid. ep. 54. lib. 4.

De eadem statua. XXXII.

ALcides, modo Vindicem rogabam,
 Effet cujus opus laborque felix.
 Risit (nam solet hoc) levique nutu,
 Græce nunquid, ait poeta, nescis?
 Inscripta est basis, indicaque nomen.
¹ *Αυσίππης* lego, ² *Phidias* putavi.

¹ *Αυσίππης*] Operibus suis præstantioribus nomen suum insculpere artifices solebant.

² *Phidias*] Qui statuam Jovis sculpsit inter septem orbis miracula numeratam.

Ad Marcellinum. XXXIII.

MIlles hyperboreos modo, Marcelline, triones
 Et Getici tuleris¹ sidera pigra poli;

¹ *Sidera pigra*] i. e. arses & bootes ante se moventes.

Ecce² Prometheæ rupes & fabula montis
 Quam prope sunt oculis nunc adolunda tuis.
 Videris immensis cum conclamata querelis
 Saxa senis, dices: durior ipse fuit.
 Et licet hoc addas: potuit qui talia ferre,
 Humanum merito finxerat ille genus.

² *Promethea rupes*] Caucasus mons cuius vertici affixum Prometheum fuisse fabulantur poete.

In Gellium. XXXIV.

Gellius ædificat semper: modo limina ponit,
 Nunc foribus claves aptat, emitque seras;
 Nunc has nunc illas mutat, reficitque fenestras.
 Dum tamen ædificet, quidlibet ille facit.
 Oranti nummos ut dicere possit amico
 Unum illud verbum Gellius, *ædifica*.

In Gallicum. XXXV.

Hæredem eum me partis tibi, Gallice, quartæ
 Per tua iurares sacra, caputque tuum,
 Credidimus, (quis enim damnet sua vota libenter?)
 Et spem munerebus fovimus usque datis;
 Inter quæ rari Laurentem ponderis aprum
 Misimus, *Ætolâ* de Calydone putes.
 At tu continuo populumque, patresque vocasti:
 Ructat adhuc aprum callida Roma meum.
 Ipse ego (quis credat?) conviva nec ultimus hæsi;
 Sed nec costa data est, caudave missa mihi.
 De¹ quadrante tuo quid sperem, Gallice? nulla
 De nostro nobis uncia venit apro.

¹ *Quadrante*] Quartâ parte hereditatis, quæ tota in duodecim uncias ut plurimum dividebatur.

De togâ a Parthenio sibi donatâ. XXXVI.

HÆC est illa meis multum cantata libellis,
 Quam meus edidicit lector amatque togam.
 Partheniana fuit, quondam memorabile vatis
 Munus: in hac ibam conspiciendus eques,
 Dum nova, dum nitidâ fulgebat splendida lanâ,
 Dumque erat auctoris nomine digna sui.

Nunc anus, & tremulo vix accipienda ¹ tribuli,

Quam possis niveam dicere jure togam.

Quid non longa dies, quid non consumitis anni?

Hæc toga jam non est Partheniana; mea est.

¹ Tribuli] E tribuciui Romano, uni e turba sine nomine qui totus frigore horreat.

Ad Gaurum. XXXVII.

Ingenium mihi, Gaure, probas sic esse pusillum:

Carmina quod faciam, quæ breuitate placent:

Confiteor: sed tu bis denis grandia libris

Qui scribis Priami prælia, magnus homo es.

Nos facimus Bruti puerum, nos ¹ Lagona vivum:

Tu magnus luteum, Gaure, Giganta facis.

¹ Lagona] Puerum elegantem.

De Lucano & Tullo. XXXVIII.

QUOD semper superos invito fratre rogasti,

Hoc, Lucane, tibi contigit, ante mori.

Invidet ille tibi; Stygias nam Tullus ad undas

Optabat, quamvis sit minor, ire prior.

Tu colis Elysiis, nemorisque habitator amoeni

Esse tuo primum nunc sine fratre cupis.

Et si jam nitidis alternus venit ab astris;

Pro Polluce mones Castora, ne redeat.

Ad Quintum Ovidium. XXXIX.

SI credis mihi, Quincte (quod mereris)

Natales, Ovidi, tuos apriles,

Ut nostras amo martias calendas.

Felix utraque lux; diesque nobis

Signandi melioribus lapillis.

Hic vitam tribuit, sed hic amicum:

Plus dant, Quincte, mihi tuæ calendæ.

Ad eundem. XL.

Natali tibi, Quincte, tuo dare parva volebam

Munera: tu prohibes; imperiosus homo es.

Parendum est monitis, fiat quod uterque iubemes:

Et quod utrumque iuvat, tu mihi, Quincte, dato.

Ad cognatum. XLI.

SI mihi Picenâ turdus palleret olivâ,
 Tenderet aut nostras sylvâ Sabina plagas,
 Aut crescente levis traheretur arundine præda,
 Pinguis & implicitas vinga teneret aves:
 Cara daret solenne tibi cognatio munus,
 Nec frater nobis, nec prior esset avus.
 Nunc sturnos inopes, fringillarumque querelas
 Audit, & arguto passere vernat ager.
 Inde salutatus picæ respondit arator:
 Hinc prope summa rapax milvus in astra volat.
 Mittimus ergo tibi parvæ munuscula cortis,
 Qualia si recipis, sæpe propinquus eris.

1 Pinguis] ice. viscera.

Ad Flaccum, de charistiis. XLII.

LUCE propinquorum, quâ plurima mittitur ales,
 Dum Stellæ turdos, dum tibi, Flacce, paro:
 Succurrit nobis ingens onerosaque turba:
 In quâ se primum quisque meumque patat.
 Demeruisse duos, votum est: offendere plures,
 Vix tutum: multis mittere dona, grave est.
 Quâ possum solâ veniam ratione merebor:
 Nec Stellæ turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

1 Charistiis] Charistia, festa solennia, quibus cognati tantum aderant, litium ponendarum, & amoris instaurandi gratia instituta, celebrabantur 11 cal. martii. Ovid. 2 Fast.

Ad Nympham Sabini. XLIII.

Nympha sacri regina lacus, cui grata Sabinus,
 Et mansura pio munere templâ dedit,
 Sic montana tuos semper colat Umbria fontes,
 Nec tua Baïanas Sarsina malit aquas:
 Excipe sollicitos placide, mea dona, libellos:
 Tu fueris Musis Pegasis unda meis.
 Nympharum templis quisquis sua carmina donat,
 Quid fieri libris debeat, ipse monet.

1 Sarsina] Urbs Umbriz.

In Mamurram. XLIV.

IN septis Mamurra diu multaque vagatus,
 Hic ubi Roma suis auras venit opes,
 Inspexit molles pueros, oculisque comedit
 Non hos quos primæ¹ prostituere cæsit;
 Sed quos² arcana³ servant tabulata catasta,
 Et quos non populus, nec⁴ mea turba videt.
 Inde satur mensas, & opertos eruit orbes,
 Expositumque alte pingue poposcit ebur,
 Et testudineum mensus quater heraclinum,
 Ingeniuit⁵ citro non satis esse suo.
 Consuluit nares, an olerent zera Cprinthon:
 Culpavit statuas &c, Polyclete, tuas.
 Et⁶ turbata brevi questus chrySTALLINA vitro,
 Myrrhina signavit seposuitque decem.
 Expendit veteres calathos, & si qua fuerunt
 Pocula Mentoreâ nobilitata manu.
 Et virides picto gemmas numeravit in auro,
 Quicquid & in niveâ grandius aure sonat.
 Sardonychæ veros mensa quæsiuit in omni,
 Et præsum magnis fecit iaspidibus.
 Undecimâ lassus cum jam discederet horâ,
 Assè duos calices eruit; & ipse tulit.

¹ Vexat] Emendo, licitando, ostentando.

² Prostitueret] Vendendos.

³ Arcana] Reconditoris, & remotæ.

⁴ Mea turba] i. e. meæ conditionis.

⁵ Citro] Mense citreæ.

⁶ Turbata brevi &c.] Viciata, admisso fragili vitro.

Sabina mittit coronam roseam. XLV.

SEU tu Præstans genita es, seu Tiburis arvis,
 Seu rubuit tellus Tuscula flore tuo;
 Seu Prænestino te villica legit in horto;
 Seu modo Campani gloria ruris eras;
 Pulchrior ut nostro videre corona Sabino;
 De Nomentano te putet esse meo.

De platano Caesaris. XLVI.

IN Tartessiacis domus est notissima terris,
 Qua dives placidum Corduba Betin amat;
 Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
 Et linat Hesperium bractea viva pecus:
 Adibus in mediis totos amplexa penates
 Stat platanus densis: Caesariana comis:
 Hospitis invicti posuit quam dextera felix,
 Coepit & ex illa crescere virga manu.
 Auctorem, dominumque nemus sentire videtur:
 Sic viret, & ramis fidera celsa petit.
 Sæpe sub hac madidi luserunt arbore Fauni:
 Terruit & tacitam fistula sera domum.
 Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros,
 Sæpe sub hac latuit rustica fronde Dryas.
 Atque oluere lares commissatore Lyæo,
 Crevit & effuso lætior umbra mero:
 Hesternisque rubens dejecta est herba coronis,
 Atque suas potuit dicere nemo rosas.
 O dilecta deis, o magni Caesaris arbor,
 Ne metuas ferrum, sacrilegosque focos.
 Perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
 Non Pompeianæ te posuere manus.

- 1 *Tartessiacis &c.*] Idem est Tartessus & Betis Hisp. fluvius.
 2 *Vellera &c.*] Ubi greges ovium, aureum seu rutilum habent vellus.
 3 *Caesariana*] Julii Caesaris manu confecta.

De Philani. XLVII.

Tinctis murice vestibus quod omni
 Et nocte utitur, & die Philani;
 Non est ambitiosa, nec superba:
 Delectatur odore, non colore.
 1 *Odore*] Ut odore vehementi purpureæ floscentem imperi corporis ob-
 ruat.

De statua Domitiani. XLVIII.

Herculis in magni vultus descendere Caesar
 Dignatus Latæ dat nova templa viæ:
 1 *Herculis &c.*] Domitianus se ad imaginem Herculis, cui templum
 in Appiâ viâ, octavo ab urbe lapide condiderat, fingi & coli voluit.

Qua

Qua² Trivia nemorosa petit dum regna, viator
Octavum domina marmor ab urbe legit.

Ante colebatur votis, & sanguine largo:

Majorem Alciden nunc minor ipse colit.

³ Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores;
Illi securus vota minora facit.

² Trivia nemorosa regna] Dianae Arionis lucum & templum.

³ Hunc] Domitianum. Illi] Herculem.

Ad Herculem, de eadem statua. XLIX.

Alcide Latio nunc agnoscende Tonanti,

Postquam pulchra dei Caesaris ora geris,

Si tibi tunc isti vultus habitusque fuissent,

Cesserunt manibus cum fera monstra tuis;

² Argolice famulum non te servire tyranno

Vidissent gentes, savaque regna patris

Sed tu jussisses Eurysthea, nec tibi fallax

Portasset Nessi perfida dona Lichas.

³ Oetæi sine lege regi securus adisses

Astra patris summi, quæ tibi poena dedit.

Lydia nec ⁴ domine traxisses pensa superba;

Nec Styga vidisses, Tartareumque canem.

Nunc tibi Juno favet, nunc te tua diligit Hebe:

Nunc te si videat Nymphæ, remittet Hylas.

¹ Latio Tonanti] Jovi Capitolino.

² Argolice tyranno] Eurytheo, regi Mycenarum.

³ Oetæi regi] In quo combustum Herculem ad cælum ascendisse poetæ fabulantur.

⁴ Domina] Omphale, reginæ Lydiae.

In magistrum ludi. L.

QUID tibi nobiscum est, ludi scelerate magister,

Invisum pueris virginibusque caput?

Nondum cristati rupere silentia galli:

Murmure jam sævo verberibusque tonas.

Tam grave percussis incudibus æra resultant,

¹ Causidicum medio cum faber aptat equo.

Mitior in magno clamor furit amphitheatro,

² Vincenti palmæ cum sua turba favet.

¹ Causidicum medio &c.] i. e. dum fingitur equestris statua causidico.

² Vincenti palmæ] Erant enim in amphitheatro factiones, & inde diversus clamor.

Vicini

Vicini somnum non tota nocte rogamus:
Nam vigilare leve est, pervigilare grave.
Discipulos dimitte tuos: vis, garrule, quantum
Accipis ut clames, accipere ut taceas?

In Cæcilianum. LI.

Dixerat, o mores! o tempora! Tullius olim,
Sacrilegum strueret cum Catilina nefas:
Cum gener atque focer diris concurreret armis,
Mcestaque civili cæde maderet humus.
Cur nunc o mores! cur nunc o tempora! dicis?
Quod tibi non placeat, Cæciliane, quid est?
Nulla ducum feritas, nulla est infania ferri:
Pace frui certâ, lætitiâque licet.
Non nostri faciunt, tua quod tibi tempora sordent;
Sed faciunt mores, Cæciliane, tui.

¹ Gener atque focer] Cæsar nempe & Pompeius, qui Juliam Cæsaris
filiam uxorem duxerat.

De leone & ariete. LII.

Massyli leo fama jugi, pecorisque maritus
Lanigeri, mirum, quâ colere fide.
Ipse licet videas: cavêâ stabulantur in unâ,
Et pariter socias carpit uterque dapes.
Nec foetu nemorum gaudent, nec mitibus herbis:
Concordem satiat sed rudis agna famem.
Quid meruit terror Nemees, quid proditor Helles,
Ut niteant celsi lucida signa poli?
Sidera si possent pecudesque feræque mereri,
Hic aries astris, hic leo dignus erat.

¹ Massyli] Libyæ pars est Massylia.

² Terror Nemeis] Leo ab Hercule interfectus in Nemeâ sylvâ.

Ad Liberum. LIII.

Liber, Amyclæâ frontem redimite coronâ,
Qui quatis Ausoniâ verbera Graia manu,
Clausa mihi texto cum prandia vimine mittas,
Cur comitata dapes nulla lagena venit?

¹ Amyclæâ &c.] i. e. coronate victor in pugilatu, cujus inventor
Pollux Spartanus. Amyclæ vero Laconiz civitas.

Atqui

Atqui digna tuo si nomine munera ferres,
Scis, puto, debuerint quæ mihi dona dari.

In sutorum. LIV.

DEntibus antiquas solitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetusque solum,
Prænestina tenes defuncti rura patroni:
In quibus, indignor, si tibi cella fuit,
At me literulas stulti docuere parentes:
Quid cum grammaticis, rhetoribusque mihi?
Frangere leves calamos, & scinde, Thalia, libellos:
Si dare sutori calceus ista potest.

De effigie Camoni. LV.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni
Servat, & infantis prima figura manet.
Florentes nullâ signavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

De balneo Tuccæ. LVI.

NON filice duro, struclive cemento,
Nec latere cocto, quo Semiramis¹ longam
Babylona cinxit, Tuccæ² balneum fecit:
Sed strage nemorum, pineæque compage,
Ut navigare Tuccæ balneo possit.
Idem beatas lautus extruit thermas,
De marmore omni, quod³ Carystos invenit,
Quod Phrygia⁴ & Synas, Afra quod Nomas misit
Et quod virenti fonte lavit⁵ Eurotas.
Sed ligna defunt: subijce balneum thermis.

¹ Longam Babylona] Moenia Babylonis, a reginâ Semiramide ex-
tructa, & inter orbis miracula receptura, quadringenta & octoginta sta-
dia ambitu complectebantur. Eorum quoque altitudo pedum CC, la-
titudo L pedum erat.

² Balneum] Sumitur pro cellâ frigidariâ, seu aquarum frigidarum
receptaculo; Thermæ] pro caldariâ, in quâ aqua calidâ lavabantur.

³ Carystos] Oppidum Euboeæ insulæ in Aegeo mari, ferax optimi
marmoris.

⁴ Synas &c.] Phrygiæ, Nomas seu Numidia, Africa provincia.

⁵ Eurotas] Fluvius Laconicæ, ad quem est marmor viride.

De effigie Camoni. LVII.

HÆC sunt illa mei quæ cernitis ora Camoni;

Hæc pueri facies, primaque forma fuit.

Creverat hic vultus bis demis fortior annis;

Gaudebatque suas pingere barba genas.

Et libata semel summos modo¹ purpura cultros

Sparserat: invidit de tribus una soror;

Et festinatis incidit stamina pensis;

Absentemque patri retulit urna rogam.

Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur,

Hæc erit in chartis major imago meis.

¹ *Purpurea*] Lanugo subrufa. *Cultros*] i. e. novacula.

De convivio Prisci. LVIII.

QUOD optimum sit disputat convivium

Facunda Prisci pagina;

Et multa dulci, multa sublimi refert,

Sed cuncta docto pectore.

Quod optimum sit queritis convivium?

In quod choraules non venit.

Ad Picentinum. LIX.

FUnera post septem nuplit tibi Galla virorum;

Picentine: sequi vult, puto Galla viros.

¹ *Sequi*] A te venenico extincta, ut illa prius septem maritos sustulerat.

Ad Domitianum. LX.

Oderat ante ducum famulos turbamque priorum,

Et¹ palatinum Roma supercilium.

Ac nunc tantus amor cunctis, Auguste, tuorum;

Ut sit cuique suæ cura secunda domus.

Tam placidæ mentes, tanta est reverentia vestri;

Tam pacata quies, tantus in ore pudor.

Nemo suos, (hæc est aulae natura potentis)

Sed domini mores² Cæsarianus habet.

¹ *Palatinum*] *supercilium*] Fastum auleum.

² *Cæsarianus*] Qui in aula Cæsaris versatur.

Ad

Ad Aulum. LXI.

LECTOR & auditor nostros probat, Aule, libellos:
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimium curo: nam coenae fercula nostrae
Malim convivis, quam placuisse coquis.

In Cinna. LXII.

Dixerat astrologus perituum te cito, Cinna:
Nec, puto, mentitus dixerat ille tibi.
Nam tu dum metuis, ne quid post fata relinquis,
Hauiffi patrias luxuriosus opes.
Bisque tuum decies non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc est, Cinna, perire cito?

Ad Domitianum. LXIII.

INter tanta tuae miracula, Caesar, arenae,
Quae vincit veterum munera clara ducum,
Multum oculi, sed plus¹ aures debere fatentur
Se tibi, quod spectant, qui recitare solent.

¹ *Aures*] Propter edictum quo interdixerat Domitianus histrionibus scenam. Nec enim jam spectatorum aures obscena carminibus ob-
rudentur. Alii interpretes de equitibus intelligant, quos Domitianus
scenâ prohibuit.

Ad Norbanum. LXIV.

CUM tua¹ sacrilegos contra, Norbane, furores
Staret pro domino Caesare sancta fides:
Hæc ego Pieriâ ludebam tutus in umbra,
Ille tuæ cultor notus amicitiae.
Me tibi Vindelici mens tum narrabat in oris,
Nescia nec nostri nominis arctos erat.
O quoties veterem non inficiatus amicum
Dixisti; meus est iste poeta, meus.
Omne tibi nostrum, quod his trieteride iunctâ
Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

¹ *Sacrilegos &c.*] i. e. contra Antonium Saturninum Germaniae su-
perioris praesidem, qui civile bellum mouerat.

Ad Atilium, de Paullo. LXV.

Languidior nostri si quando est Paullus Atili,
¹ Non se, convivis abstinet ille suis.

¹ *Non se &c.*] Ipse non abstinet a conviviis, sed convivas non vocat.

Tu languore quidem tuto fiscoque laboras,
Sed² me¹ porrexit sportula, Paulle, pedes.

² Mea porrexit &c.] i. e. meum aus non fisco, sed, auge sportulae lethalis est. Metaphora ducta a modo componendi mortuos, extensis porrexisque in januam pedibus.

De filio Silii mortuo. LXVI.

Festinata sui generet cum fata Severi
Silius, Ausonio¹ non semel ore potens:
Cum grege Pierio mcestus Phceboque querebar,
Ipse meum fleui, dixit Apollo,² Linon.
Respexitque suam, quæ stabat proxima fratri,
Calliopen, & ait, tu quoque³ vulnus habes.
Aspice⁴ Tarpeium,⁵ palatinumque Tonantem,
Ausa nefas Lachesis læsit utrumque Jovem.

Numina cum videas duris obnoxia faris,

⁶ Invidiâ possis exonerare deos.

¹ Non semel] Egregius quippe orator fuit & poeta.

² Linon] Apollinis & Terpsichiores filium, quem ab Hercule interfectum ferunt poete.

³ Vulnus habes] Occiso ejus filio Orpheo.

⁴ Tarpeium Tonantem] Cujus filius Sarpedon ad Trojam perfit.

⁵ Palatinumque] Domitianum, cujus filius adhuc infans mortuus est.

⁶ Invidiâ possis &c.] i. e. non est quod diis irascaris.

Ad Luperum. LXVII.

Septem post calices Opimiani
S¹ Denso cum jaceam triente blæsus,
Affers nescio quas mihi tabellas,
Et dicis, modo liberum esse jussi
Nastam; (servulus est mihi paternus.)
Signa: ¹ cras melius, Luperce, fiat;
Nunc ² signat meus annulus lagenam.

¹ Denso triente] Crebris poculis. Triens continet 4 cyathos.

² Cras] Cum sobrius fuero.

³ Signat lagenam] Ne servi vinum hauriant.

Ad Rufum. LXVIII.

DUM me captures, mittebas munera nobis:
Postquam cepisti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut captum teneas, capto quoque munera mitte,
De caveis fugiat ne male passus aper.

Per vigili in plura Cains, ecce, jacet.

Ad

Ad Stellam. LXXIX.

LEGE nimis dura convivam scribere versus
 Cogis, Stella: licet scribere, nempe malos.

Ad Flaccum. LXX.

SIC in gramine floreo reclinis,
 Qua gemmantibus hinc & inde rivis
 Curvâ calculus excitatur undâ,
 Exclusis procul omnibus molestis.
 Perfundas glaciem¹ triente nigro,
 Frontem futilibus ruber coronis:
 Infamem nimio calore Cypron
 Observes, moneo, precorque, Flacce,
 Messes area cum teret crepantes,
 Et² fulvi juba sæviet leonis.
 At tu, diva Paphi, remitte, nostris
 Illæsum juvenem remitte votis.
 Sic³ Martis tibi serviant calendæ,
 Et cum thure, meroque, victimâque
 Libetur tibi⁴ candidas ad aras
 Sectâ plurima quadra de placentâ.

¹ Triente] Continens poculum sumit pro vino contento.

² Fulvi juba &c.] Scil. augusto mense, quo sol in leone ardentissimus est.

³ Martis calendæ] Calendæ martis a sceminis celebrabantur in honorem Veneris.

⁴ Candidas ad aras] Diis manibus nigras, superis vero candidas aras erigebant antiqui.

Adulatur Domitiano. LXXI.

AD cœnam si me diversa vocaret in astra
 Hinc invitator Cæsar, inde Jovis:
 Astra licet propius, palatia longius essent,
 Responsa ad superos hæc referenda darem:
 Querite, qui malit fieri conviva Tonantis,
 Me meus in tectis Jupiter, ecce, tenet.

Ad Condylam. LXXII.

QUAE mala sint domini, quæ servi commoda nescis,
 Condyle, qui servum te gemis esse diu,
 Dat tibi securor vills togensulis lomaos.
 Pervigil in plumâ Caius, ecce, jacet.

Caius

Caïus a primâ tremebundus luce salutat
 Tot dominos: at tu, Condyle, nec dominum.
 Quod debes, Caï, redde, inquit Phœbus, & illinc
 Cinnamus: hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
 Tortorem metuis? podagrâ, chiragrâque secatur
 Caïus; & mallet verbera mille pati.
 Quod nec mane vomis, nec morbo, Condyle, palles;
 Non mavis, quam ter Caïus esse tuus?

Ad Calocissum. LXXIII.

A Ddere quid cessas, puer, immortale Falernum?
 Quadrantem duplica de seniore cado.
 Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calocisse, deorum
 Sex jubeo cyathos fundere? Cæsar erit.
 Sutilis aptetur decies rosa crinibus, ut sit
 Qui posuit sacre nobile gentis opus.
 Nunc bis quina mihi da pocula, fiat ut illud
 Nomen, ab Othrysiô quod deus orbe tulit.

1 Quadrantem duplica] Infunde duos quadrantes, seu sex cyathos.

2 Cæsar] Habet enim, soluta diphthongo, sex litteras.

3 Decies] Ut significet Domitianum, quod nomen decem habet litteras.

4 Sacra nobile gentis opus] i. e. templum Flaviae gentis.

5 Nomen, ab Othrysiô] i. e. Germanicus.

De Hippocrate. LXXIV.

S Antonicâ medicata dedit mihi pocula virgâ;
 Os hominis! mullum me rogat Hippocrates.
 Tam stupidus nunquam nec tu, puto, Glaucè, fuisti,
 Κάλαρα donanti χερσὶν qui dederas.
 Dulce aliquis munus pro munere polcit amaro!
 Accipiat, sed si potat in elleboro.

1 Antonicâ &c.] Santonum, Gallie civitas. Santonica virgâ] est absinthium.

2 Os] Impudentiam.

3 Mullum] Est potio ex vino & melle confecta.

4 Glaucè] Qui Diomedî dedisti arma aurea pro aris. Iliad. 2.

5 Elleboro] Quod infaniat.

De Herode. LXXV.

Clinicus Herodes trullam subduxerat agro:
Deprensus dixit: frulle, quid ergo bibis?

1 Trullam.] Vas potorium.

Ad Julium. LXXVI.

Rumpitur invidia quidam, carissime Juli,
Quod me Roma legit, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod turba semper in omni
Monstramur digito; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Caesar uterque
Jus mihi natorum; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulces sub urbe est,
Parvaeque in urbe domus; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod sum jucundus amicis,
Quod conviva frequens; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod amamur, quodque probatur:
Rumpatur, quisquis rumpitur invidia.

1 Caesar uterque.] Titus et Domitianus.

Ad Quinctum Ovidium. LXXVII.

Vindemiarum non ubique proventus
Cessavit, Ovidi: pluvia profuit grandis,
Centum Coranus amphoras aquae fecit.

Ad Atticum de M. Antonio. LXXVIII.

Marcus amat nostras Antonius, Attice, Mulas,
Charta salutaris si modo vera refert:
Marcus Palladiae non inicianda Tolosa
Gloria, quem genuit pacis alumna quies.
Tu, qui longa potes dispendia ferre viarum,
I. liber, absentis pignus amicitiae.
Vilis eras, fateor, si te nunc mitteret emptor.
Grande tui pretium muneris auctor erit.
Multum, crede mihi, refert, a fonte bibatur,
Quae fluit, an pigro quae stupet unda lacu.

In Bassum. LXXIX.

Denariis tribus invitas, & mane togatum
 Observare jubes atria, Bassi, tua;
 Deinde hærere tuo lateri, præcedere cellam;
 Ad viduas tecum plus minus ira decem.
 Trita quidem nobis togula est, villisque, putresque;
 Denariis tamen hanc non emo, Bassi, tribus.

Adulatur Domitiano. LXXX.

Appia, quam simili venerandus in Hercule Cæsar
 Consecrat, Ausoniz maxima fama viæ;
 Si cupis Alcideæ cognoscere facta prioris,
 Disce. ¹ Libyn domuit: aurea poma tulit.
² Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo:
 Addidit Arcadio terga leonis apro.
 Eripedem sylvis cervum, Strymthalidas undis
 Abstulit: a Stygiâ cum cane venit aquâ.
³ Fœcundam vetuit reparari mortibus Hydram:
 Hesperias Tusco lavit in amne boves.
 Hæc minor Alcides. Major quæ gesserit, audi,
 Sextus ab Albanâ quem colit arce lapis.
⁴ Afferuit possessa malis palatia regnis
 Prima ⁵ suo gessit pro Jove bella puer.
 Solus Iuleas cum jam retineret habenas,
⁶ Tradidit, inque suo tertius orbe fuit.
 Cornua Sarmatici ter perfida contudit Istri:
 Sudantem Geticâ ter nive lavit equum.

¹ Appia] In quâ viâ celeberrimâ templum Herculi consecraverat Domitianus, in quo ipse sub illius imagine colebatur.

² Libyn] Antæum, Africæ gigantem.

³ Peltatam] Pelta est brevius scutum, quo utebantur Amazones. Discinxit Amazona nodo] Detraxit Amazonum reginæ Menalippæ balteum.

⁴ Fœcundam vetuit &c.] Igne scil. admoto, impedit ne Hydra capita renascere.

⁵ Afferuit possessa &c.] Vindicavit imperium occupatum a Vitellio.

⁶ Suo pro Jove] In bello Vitelliano confugit in Capitolium, quod defendit.

⁷ Tradidit] Patri Vespasiano.

Sæpe recusatos parcos duxisse triumphos,
Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit.
Templa deis, mores populis dedit, omnia ferro,
Astra suis, cælo sidera, serta Jovi
Herculeum tantis numen non sufficit actis:
Tarpeio deus hinc commodet ora patri.

XXII Phœbum. LXXXI.

Quadringentorum reddis mihi, Phœbe, tabellas:
Centum da potius mutua, Phœbe, mihi.
Quære alium, cui te tam vano munere jactes:
Quod tibi non possum solvere, Phœbe, meum est.

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER DECIMUS.

Liber ad lectorem. I.

I nimius videor, serâque¹ coronide longus
Esse liber: legito pauca, libellus ero.
Terque quaterque mihi finitur carmine
parvo
Pagina: fac tibi me, quam cupis esse,
brevem.

¹ *Coronide*] Signo absoluti operis in calce libri posito.

Ad eundem. II.

FEstinata prior decimi mihi cura libelli,
Elapsam manibus nunc revocavit opus.
¹ Nota leges quædam, sed limâ rarsa recenti:
Pars nova major erit: lector, utrique fave:
Lector, opes nostræ, quem cum mihi Roma dedisset,
Nil tibi quod demus majus habemus, ait.
Pigra per hunc fugies ingratorum flumina² Lethes,
Et meliore tui parte superstes eris.

¹ *Nota*] Scil. in priori editione.

² *Lethes*] Lethæ inferorum fluvius est, ex quo quicumque biberit, omnium præteritarum rerum obliviscitur.

3 Marmora Messala findit caprificus, & audax
 Dandus Crispi mulio ridet equos.
 Atque huc nec furta nocent, nec secula prestant;
 Sedque non norunt hęc monumenta mori.

3 Marmora] Sepulchralia.

Ad Priscum. III.

Vernaculorum¹ dicta, sordidum dentem,
 Et foeda linguę probra² circulatricis,
 Quę sulphurato nolit empta³ ramento,
 Vatiniorum⁴ proxeneta fractorum,
 Poeta quidam clancularius spargit,
 Et vult videri nostra: credis hoc, Prisce,
 Voce ut loquatur psittacus coturnicis,
 Et concupiscat esse⁵ Canus⁶ ascaules?
 Procul a libellis nigra sit meis fama,
 Quos rumor alba gemmens venit penna:
 Cur ego laborem notus esse tam prave,
 Constare gratis cum silentium possit?

1 Dicitur] Scenarii dicitur, qualia sunt vernacula.

2 Circulatrice] Circulator est homo vagus, vulgaris, sordidus.

3 Ramento] Ramentum, & radendo, significat tenuem cuiusquam vel
 paritatem. Ramento] Ramento, & radendo, significat tenuem cuiusquam vel

4 Vatiniorum] Vitreorum calicum a Vatinio Beneventano artifice.

5 Canus] Nobilissimus tibicen.

6 Ascaules] Utricularii. Angl. & Bapton. ex asca & calce.

Ad Mamurram. IV.

QUI legis Oedipodem, caligantemque Thyesten,
 Colchidas, & Scyllas; quid nisi monstra legis?
 Quid tibi raptus Hylas, quid Parrhenopæus, & Arys?
 Quid tibi dormitor proderit Endymion?
 Exutulse¹ puer pennis labentibus? aut qui
 Odit amatrices Hermaphroditus aquas?
 Quid te vana juvant miserę ludibria chartæ?
 Hoc lege, quod possit dicere vita, meum est.
 Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpyiaque
 Invenies: hominem pagina nostra sapit.

1 Caligantem Thyesten] Quem filios a fratre Atreo oppositos edentem,
 refugit sol, ne videret.

2 Puer &c.] Icarus.

Sed non vis, Mamurra, tuos cognoscere mores,

Nec te scire: legas: *alma Callimachi.*

³ *Alma Callimachi*] Callimachus scripsit librum de originibus ciuitatis
& ritibus sacrorum, quem inscripsit *alma*.

In maledicum portam. V.

Quisquis: stolare purpuree contemptor,

Quos colere debet, hinc impio versu;

Erret per urbem: pontis exul & clivi,

Interque raucos ultimus rogatores

Oret: caninas panis improbi buccas.

⁴ Illi december longus, & madens bruma,

Claususque fornix triste stragus extendat:

Vocet beatos, clamitetque felices,

⁵ Orcinianâ qui feruntur in sponda:

Et, cum supremæ fila venerint horæ,

Diesque tardus; sentiat: canum licem,

Abigatque moto noxias aves panno.

Nec finiantur morte supplicis ponne:

Sed modo severi sectus: *Æaci* loris,

Nunc inquieti monte *Sisyphi* pressus,

Nunc inter undas: *garruli* senis secus,

Delasset omnes fabulas poetarum.

Et cum fateri Furia iusserit verum,

Prodente clamet conscientia: *scripsi.*

¹ *Stolare*] Srola matronarum propria est, purpura magistratum.

² *Pontis & clivi*] Ubi propter hominum, alto citroque commean-
tium frequentiam, mendicorum stationes.

³ *Caninas*] Canibus prosciendas.

⁴ *Illi december &c.*] *Decem* menses longam hyemem in eâ frigidâ.

⁵ *Orcinianâ sponda*] *Sunda* illa.

⁶ *Canum licem*] De cadavere suo lansando.

⁷ *Garruli senis*] *Tantalus*.

De adventu Traiani. VI.

Felices, quibus: *urna* dedit spectare conulcum

² Solibus arctois, sideribusque ducem;

Quando erit ille dies, quo campus, & arbor, & omnis

Lucebit Latia culta fenestra nuri?

¹ *Urna*] i. e. fors.

² *Solibus arctois*] E Germaniâ Traianus, cui præerat, rediturus erat.

Quando moræ dulces, longusque a Cæsare pulvis,

Totaque Flaminia Roma videnda via.

Quando eques, & pictæ tranica Nilotide Mauri

Ibitis, & populi vox erit una, Venit?

^{3 Eques & picti] i. e. equites Mauri induci velle Egyptiæ variis coloribus pictâ.}

Ad Rhenum, de eodem. VII.

Nympharum pater amniumque Rhens,

Quicumque Odrysiæ bibunt pruinæ,

Sic semper liquidis fruaris undis;

Nec te barbara contumeliosi

Calcatum rota conterat bubule;

Sic & cornibus aureus receptis,

Et Romanus eas utraq; ripa:

Trajanum populis suis, & urbi

Tybris te dominus rogat, remittas.

De Paulla. VIII.

Nubere Paulla cupit nobis; ego ducere Paullam

Nolo; anus est: vellem, si magis esset anus.

De se. IX.

Undenis pedibusque syllabusque,

Et multo sale, nec tamen protervo,

Notus gentibus ille Martialis,

Et notus populis: quid invidetis?

Non sum Andremonē notior caballo.

In Paullum. X.

CUM tu, laurigeris annū qui fascibus intras,

Mane saluator limina mille teras:

Hic ego quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,

Qui de plebe Numæ, densaque turba sumus?

Qui me respiciat, dominum regemque vocabo?

Hoc tu (sed quanto blandius!) ipse facis.

Lecticam, fellamve sequar? nec ferre reculas:

Per medium pugnas & prior ire lunum.

Sæpius assurgam recitanti carmina? tu has

Et pariter geminas tendis in ora manus.

^{1 Name] Qui rex pauper fuit.}

Quando

+ O

Quid

Quid faciet pauper, cur non licet esse clienti?

Dimisit nostras purpura vestra togas.

In Calliodorum. XII.

NIL aliud loqueris, quam Thesea Perithoumque,
Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.

Disperream, si tu Pyladi prestare matellam

Dignus es, aut porcos pascere Perithois.

Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,

Et lotam (ut multum) terque quaterque togam.

Quid, quod nil unquam Pyladi donavit Orestes?

Qui donat, quamvis plurima, plura negat.

Ad Domitium. XII.

ÆMilia gentes, & Apollineas Vercellas,

Et Phaëtoni qui petis arva Padi;

Ne vivam, nisi te, Domiti, permitto libenter,

Grata licet sine te sit mihi nulla dies.

Sed desiderium tanti est, ut messe vel unâ

Urbano relevés colla perusta iugo.

I, precor, & rotas avidâ cute combibe soles.

Quam formosus eris, dum peregrinus eris?

Et venies albis non cognoscendus amicis,

Livebitque tuis pallida turba genis.

Sed via quem dederis, rapiet cito Roma colorem,

Niliaco redeas tu licet ore niger.

¹ *Æmilia*] Æmilia erat Ital. regio, in qua urbes erant Placentia,

Parma, Regium, Bononia, & Forum Corneli.

² *Phaëtoni* &c.] Quia Phaëton curru solis, excussus, in Padum cecidit.

Ad Tuccam. XIII.

CUM cathedralicios portet tibi rheda ministros,

Et Libys in longo pulvere sudet eques:

Strataque non unas cingant triclinia Baias,

Et Thetis unguento palleat uncta tuo:

Candida Setini rumpant crysalla trientes,

Dormiat in plumâ nec meliore Venus:

¹ *Cathedralicios*] Effeminatos, mollitie non cedentes feminis, quarum propria est cathedra.

² *Libys*] Vid. ep. 6. supra.

³ *Thetis*] Piscis marina, in qua natabant.

⁴ *Rumpant*] Calore suo.

Ad

Ad nocturna jaces fastosa limina mœchæ,

Et madet, heu, lacrymis janua sorda tuis;

Urere nec miserum cessant suspiria pectus.

Vis dicam, male sit cur tibi, Tacea? bene est.

Ad Crispum. XIV.

Cedere de nostris nulli te dicis amicis.

Sed sit ut hoc verum: quid, rogo, Crispe, facis?

Mutua cum peterem festeria quinque, negasti;

Non caperet nummos cum gravi arca tubos.

Quando fabas nobis modium farrisve dedisti,

Cum tua Niliacus rura colonus aret?

Quando brevis pelidae mitta est toga tempore blumæ?

Argenti venit quando selibra mitta?

Nil aliud visas, quo te credamus amicum,

Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.

De Apr. XV.

Doratæ uxori cor arundine fixit acuta.

Sed dum ludit Aper, ludere novit Aper.

In Calum. XVI.

Si donare vocas promittere, nec dare, Cai;

Vincam te donis, munerebique meis.

Accipe Callaëcis quicquid fodit Astur in arvis;

Aurea quicquid habet divitis unda Tagi;

Quicquid Erythræa niger invenit Indus in alga,

Quicquid & in nidis unica servat avis;

Quicquid Agenoreo Tyros improba cogit atheno:

Quicquid habent omnes, accipe, quomodo das.

1 Callaëcis &c.] Gallecia & Asturia Hispaniæ regiones sunt, aurisdinis quondam celebres.

2 Tagi] Fluminis, cuius aurea sunt arena.

3 Quicquid Erythræa &c.] Scilicet margaritas.

4 Unica avis] Phoenix.

5 Quicquid Agenoreo &c.] Agenor colonus Tyrii, in qua invenitur est modus conficiendæ purpure, que in atheno sale tingebatur.

De Macro, ad Musam. XVII.

Saturnalitio Macrosum fraudare tributo

Frustra, Musa, cupis: non licet, ipse petat.

1 Tributo] Carminibus, quæ Saturnalium tempore ab amicis quotannis mittere poeta solitus est.

Solen-

Solennesque jocos, nec tristia carmina poscit;
Et queritur nugas obtinuisse meas.

² Menforum longis sed nunc vacat ipse libellis.

Appia, quid facies, si legit ista Macer?

² Menforum] Geometrarum, cum ipse viz Appia sternenda ab imperatore praeficeretur.

De Mario. XVIII.

NEC vocat ad coenam Marius, nec munera mittit,
Nec iponder, nec vult credere, sed nec habet.

Turba tamen non deest, itemque quae curat amicum.

Eheu, quam latae sunt tibi, Roma, roge.

Mittit librum suum ad Plinium. XIX.

NEC doctum satis, & parum severum,

Sed non rusticulum nimis libellum,

Facundo mea Plinio, Thallio,

I perfer: brevis est labor periturae.

Altum vincere traminem Suburae.

Illic ¹ Orphea protinus videbis

Udi vertice lubricum theatri.

² Mirantemque feras, aveinque regis

Raprum quae Phryga pertulit Tonanti.

Illic parva tui domus Pedonis

Coelata est aquila minore pensae.

Sed ne tempore non tuo desinam

Pulses ebria janua, videto

Totos dat tetricae dies Minervae,

Dum ³ centum studet auribus virorum,

Hoc quod secuta, posterique possunt

⁴ Arpinis quoque comparare chartis.

Seras tutior tibi ad lucernas.

Hæc hora est tua, cum sunt Lyæus,

Cum regnat rosa, cum madent capilli.

Tunc me vel rigidi legunt Catones.

¹ Orphea] Statuam Orphei, collocatam in cacumine theatri, persusam odoratis aspidonibus.

² Mirantes] Orphea capientem lyram.

³ Centum studet &c.] Ford, & caute cencidmyrahbus.

⁴ Arpinis] M. Tulli Cicero, Arpinata.

Ad Manium. XX.

DUcit ad auríferas quod me! Salo Celtiber oras
 Pendula quod patriæ visere tecta libet.
 Tu mihi simplicibus, Mani, dilectus ab annis,
 Ex prætextatâ cultus amicitia,
 Tu facis; in terris quo non est alter Iberis
 Dulcior, & vero dignus amore magis.
 Tecum ego vel ficci Gætula mapalia Pœni,
 Et poteram Scythicas hospes amare casas.
 Si tibi mens eadem, si nostri mutua cura est,
 In quocunque loco Roma duobus erit.

1 *Salo*] Fluvius Hispaniæ, quæ celebris erat aurifodinis.

2 *Pendula*] Bilibis urbis domus pendula erant, utpote quæ in rupe sita fuit.

Ad Sextum. XXI.

SCRIBERE te, quæ vix intelligat ipse Modestus,
 Et vix! Claranus, quid, rogo, Sexte, juvat?
 Non lectore tuis opus est, sed! Apolline, libris:
 Judice te major Cinna Marone fuit.
 Sic tua laudentur: sane mea carmina, Sexte,
 Grammaticis placeant, & sine Grammaticis.

1 *Modestus, Claranus*] Grammatici.

2 *Apolline*] Cujus est explicare res obscuras.

In Philanum. XXII.

CUR spleniato sæpe prodeam mento,
 Albæve pictus sana labra cerussa,
 Philani, quæris? basiare te nolo.

De M. Antonio Primo. XXIII.

JAM numerat placido felix Antonius ævo
 Quindecies actas Primus! Olympiadas:
 Præteritosque dies, & tutos respicit annos;
 Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
 Nulla recordanti lux est ingrata, gravisque,
 Nulla fuit, cujus non meminisse velit.
 Ampliat ætatis spatium sibi vir bonus: hoc est
 Vivere bis, vitâ posse priore frui.

1 *Olympiadas*] Olympias ex ratione chronologorum 4 annorum spatium continet, ex poetarum ratione aliquando quinquennium.

Ad calendas martias. XXIV.

NAtales mihi martiæ calendæ,
 (Lux formosior omnibus calendis,)
 Quâ mittunt mihi munus & puellæ,
 Quinquagesima liba, septimamque
 Vestris addimus hanc focis acerram.
 Hi vos, (si tamen expedit roganti;)
 Annos addite his, precor, novenos,
 Ut nondum nimis piger senectâ,
 Sed vitæ¹ tribus areis peractis,
 Lucos Elysiæ petam puellæ,
 Post hæc tempora, nec diem rogabo.

¹ *Tribus areis*] Tribus vitæ spatia, pueritiâ, juventute, senectâ.

De Mucio. XXV.

IN¹ matutinâ nuper spectatus arenâ
 Mucius, imposuit qui sua membra focis,
 Si patiens fortisque tibi durusque videtur,
² Abderitanæ pectora plebis habes.
 Nam cum dicatur, ³ tunicâ præsentem molesta,
 Ure manum: plus est dicere, non faciam.

¹ *Matutinâ*] Mane pugnabant damnati cum bestis, post meridiem, qui ex bestiariis supererant, inter se.

² *Abderitana* &c.] Abdera urbs Thraciæ, cujus incolæ cæli vitio ad stulticiam propensi sunt.

³ *Tunicâ molesta*] Quam pice, bitumine aliisque ignis alimentis illitam induti damnati ardebant.

De morte Vari. XXVI.

VARE, ¹ Parætonias Latîa modo ² vite per urbes
 Nobilis, & centum dux memorande viris:
 At nunc Ausonio frustra promisse Quirino,
 Hospita ³ Lagæi littoris umbra jaces.
 Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
 Pinguis nec mœstis addere thura rogis:
 Sed datur æterno victurum cæmine nomen.
 Numquid & hoc, fallax Nile, negare potes?

¹ *Parætonias*] Parætonium urbs est Ægyptiæ.

² *Vite*] Que centurionis erat insigne.

³ *Lagæ*] A Lago, Ptolomæorum primo.

Ad Diodorum. XXVII.

NAtali, Diodore, tuo conviva senatus
 Accubat, & rarus non adhibetur eques;
 Et tua tricenos largitur sportula nummos.
 Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

¹ Nemo tamen &c.] i. e. puerum te certe sciam, seu obsequissimo pueri
 here ita natum existimans, ut nataliis muneribus indigne sit.

Ad Fanum. XXVIII.

A Nnorum, nitidique sator pulcherrime mundi,
 Publica quem primum vota precisque vocant,
 Pervius exiguos habitabas ante penates,
 Plurima qua medium Roma terebat iter.
 Nunc tua Cæsareis elegantur limina donis,
 Et fora tot numeras, Jane, quot ora geris.
 At tu, sancte pater, tanto pro munere gratus,
 Ferrea perpetua claustra tuere fori.

¹ Annorum &c.] vid. ep. 1. lib. 8.

² Publica &c.] ep. 8. lib. 8.

³ Pervius &c.] Prior habuisti sacellum in foro transitorio dicto, vel
 quod per id in alia esset transitus, utpote summi sacri: Capitolium &
 collem Quirinalem.

⁴ Donis] Nempe Domitiani & Neryæ. Templum enim inchoatum
 a Domitiano Nerva absolvit.

⁵ Fora tot] Nempe quatuor: Vetus Romanum, Julium, Augustum,
 Transitorium.

⁶ Ferrea perpetua] Jani sacri templum tempore belli apertum erat,
 tempore pacis clausum.

De Apollinaris litoris Formisano. XXIX.

O Temperatae dulce Formisæ litus,
 Vos, cum severt fugit oppidum Martis,
 Et inquietas cessat exult curas,
 Apollinaris omnibus locis præferti.
 Non ille sanctæ dulce Tibur uxoris,
 Nec Tusculanos, Algidove recessus,
 Præneste nec sic, Antiumve miratur.
 Non blanda Circe, Dardanive Caseta
 Desiderantur, nec Marica, nec Liris.

¹ Formisæ] Maritima Capitanæ urbs.

² Oppidum Martis] Romam, a Romulo Martis filio conditam.

³ Dardanis] A Trojana condita.

Nec

4 Nec in Lucrinâ lota Salmacis venâ.
 Hic summa leni stringitur Thetis vento;
 Nec languet æquor: viva sed quies ponti
 Pictam phaselon adjuvante fert aurâ:
 Sicut: puellæ non amantis æstatem
 Motâ salubre purpurâ venit frigus,
 Nec seta longo quaerit in mari prædâ;
 Sed a cubili lectuloque jactatam
 Spectatus alte lineam trahit piscis.
 Si quando Nereus sentit? Æoli regnum
 Ridet procellas tuta de suo mensa.
 Piscina rhombum pascit, & lupos vernas;
 Natat ad magistrum delicata muræna.
 Nomenculator mugilem citat notum,
 Et adesse jussi prodeunt senes nulli.
 Frui sed istis quando, Roma, permittis?
 Quot Formianos imputat dies annus
 Negotiosis rebus urbis hærenti?
 O janitores, villicique felices!
 Dominis parantur ista: serviunt vobis.

4 Nec in Lucrinâ] Lucrini lacûs delicatissimæ aquæ fontis Salmacis comparat, de quo Ovid. lib. 9. Met.

5 Puella purpurâ] Quam interpres intelligit stibillum ex pavonina pinnis purpureis confectum.

6 Seta] Linea piscatoria.

7 Æoli regnum] Ventus, procellas.

In Calliodorum. XXX.

1 Adixti servum nummis here mille trecentis,
 Ut bene cœnares, Calliodore, semel.
 Nec bene cœnasti, nullus tibi quatuor emptus
 Librarum cœnæ pompa caputque fuit.
 Exclamare libet; non est hic, improbe, non est
 Piscis; homo est: hominem, Calliodore, voras.

1 Adixti] Vendidisti.

De imagine M. Antonij, ad Cæditianum. XXXI.

HÆC mihi quæ colitur violis pictum, rogas?
 Quos referat vultus, Cæditiane, rogas?
 Talis erat Marcus mediis Antonius annis
 Primus: in hoc juvenem se videt ore senex.

Ars utinam mores, animumque, effingere possit.
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

Ad Munotium Gallum. XXXII.

Simplicior priscis, Munan Galley Sabinis,
Cecropium superas qui bonitate senem;
Sic tibi¹ confoceri claros retinere penates
Perpetuâ naræ det face casta Venus:
Ut tu, si viridi tinctos æruginè versus
Forte malus livor dixerit esse meos,
Ut facis, a nobis abigas: nec scribere quemquam
Talia contendas carmina, qui legitur
Hunc servare modum nostri novere libelli;
Parcere personis, dicere de vitiis.

¹ *Cecropium senem*] Socratem.

² *Confoceri*] Matrimonio naræ tuæ cum filio ejus nunquam, dum tu vixeris, dirempto.

³ *Æraginus*] Livore, maledicentiâ.

Ad Trajanum. XXXIII.

Di tibi dent quicquid, princeps Trajane, mereris;
Et rata perpetuo, quæ tribuere, velint:
Qui suæ restituis spoliato¹ jura patrono;
Libertis² exul non erit ille suis.
Dignus es, ut possis³ totum servare clientem:
Et (liceat tantum vera probare) potes.

¹ *Jura*] Jus patronatûs in liberos suos, quod Domitianus eripuerat.

² *Exul*] Jure suo spoliatus tanquam proscriptus.

³ *Totum servare clientem*] i. e. civem Romanum toti dignitati quæ restituere, quam vocat clientem ipsius imperatoris.

De Sulpitiâ. XXXIV.

OMnes Sulpitiâ legant puella,
Uni quæ cupiunt viro placere.
Omnes Sulpitiâ legant mariti,
Uni qui cupiunt placere nuptæ.
Non hæc Colchidos asserit furor,
Diri prandia nec refert Thyesta;
Scyllam, Byblida nec fuisse credit;
Sed castos docet, & pios amores,
Lusus, delicias, facetiâque,
Cujus carmina qui bene æstimârit,

Nullam

Nullam dixerit esse sanctiorem.
 Tales ¹ *Ageriz* jocos fuisse
 Udo crediderim Numæ sub antro.
 Hac condiscipulâ, vel hac magistrâ
 Effes doctior & pudica, Sappho.
 Sed tecum pariter simulque visam
 Durus Sulpitiam Phaon amaret.
 Frustra: namque ea nec Tonantis uxor,
 Nec Bacchi, nec Apollinis puella
 Erepto sibi viveret Caleno.

¹ *Ageria*] Nymphæ, cujus colloquio & institutis se usum fuisse
 Numa rex secundus Romæ.

In Munnam. XXXV.

¹ *Improba* Massiliæ quicquid fumaria cogunt,
 Accipit ætatem quisquis ab igne cadus;
 A te, Munna, venit: miseris tu mittis amicus
 Per freta, per longas toxica sæva vias:
 Nec facili pretio; sed quo contenta Falerni
 Testa sit, aut cellis Setia cara suis.
 Non venias quare tam longo tempore Romam,
 Hæc, puto, causa tibi est; ne tua vina bibas.

¹ *Improba*] Adulterantia vinum.

Ad Maternum. XXXVI.

Juris, & æquarum cultor sanctissime legum
 Veridico Latium qui regis ore forum,
 Municipi, Maternæ, tuo veterique sodali
¹ *Callaicum* mandas si quid ad Oceanum,
 An Laurentino turpes in littore xanas,
 Et satius tenues ducere credis ² *acos*;
 Ad sua captivum quam saxa remittere mullum,
 Visus erit libris qui minor esse tribus?
 Et fatuam ³ summâ coenare pelorida mensâ,
 Quosque tegit levi cortice concha brevis;

¹ *Callaicum*] i. e. Hispanum.

² *Acos*] Pisces vilissimos.

³ *Summâ*] Lavissimâ.

Ostrea

Ostrea¹ Baianis quam non liventis testis,
 Quæ pueri, domino non prohibente, vorant?
 Hic olidam clamorosus æges in retia vulpem,
 Mordebitque tuos fordida præda canes:
 Illic piscoso modo vix educta profundo
 Impedient lepores humida lima meos.
 Dum loquor, ecce, redit sporta piscator inani:
 Venator captâ mele superbus adest.
 Omnis ab urbano venit ad mare ecena macello,
 Callaicum mandas si quid ad Oceanum.

¹ *Baianis*] Natis in lacu Lucrino prope Baias.

Ad Calenum. XXXVII.

O Molles tibi quindecim, Calene,
 Quos cum Sulpiciâ tuâ iugales
 Indulsit deus & peregit annos!
 O nox omnis; & hora, quæ notata est
 Caris litoris Indici lapillis!
 Vixisti tribus, o Calene, lustris.
 Ætas hæc tibi tota computatur,
 Et solos numeras dies mariti.
 Ex illis tibi si diu rogatam
 Lucem redderet Atropos vel unam,
 Malles quam Pyllam quater senectam.

In Lesbiam. XXXVIII.

COnsule te Bruto quid iuras, Lesbia, natam?
 Mentiris: nata es, Lesbia, rege Numâ.
 Sic quoque mentiris: namque, ut tua secula narrant,
 Ficta Prometheo diceris esse luto.

In Proculeiam. XXXIX.

MEnse novo Jani veterem, Proculeia, maritum
 Deseris, atque jubes¹ res sibi habere suas.
 Quid, rogo, quid factum est? subiti quæ causa doloris?
 Nil mihi respondes? dicam ego: ² prætor erat.

¹ *Res sibi &c.*] In repudiis comprobata sunt hæc verba *Tuas res sibi habeto.*

² *Prætor erat*] Atque ita ornatus purpurâ ludos Megalenses in honorem Cybeles suis impensis exhibere debuit: cum autem pauper esset, pecuniam ei suppeditare coacta fuisset Proculeia.

Constatura fuit Megalensis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca daros:
Et populare sacrum bis millia dena tulisset.
Discidium non est hoc, Procula; lucrum est.

Ad Philerotem. XL.

SEptima jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro
Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

Ad Q. Ovidium. XLI.

QUinque Caledonios Ovidi visure Britannos,
Et viridem Tethyn, Oceanumque patrem;
Ergo Numæ colles, & Nomentana relinques
Otia? nec retinet rusque focusque senem?
Gaudia tu differs: at non & flamina differt
Atropos; atque omnis scribitur hora tibi.
Præstiteris caro (quis non hoc laudat?) amico,
Ut potior vita sit tibi sancta fides.
Sed reddare tuis tandem mansure Sabinis,
Teque tuas numeres inter amicitias.

In delicatum lætorem. XLII.

SI quid lene mei dicunt & dulce libelli,
Si quid honorificum pagina blanda sonat,
Hoc tu pingue putas, & costam rodere mavis,
Ilia Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, si delectaris acero;
Non facit ad stomachum nostra lagena tuum.

In Mathonem. XLIII.

OMnia vis bella, Matho, dicere: dic aliquando
Et bene: dic neutrum: dic aliquando male.

Ad Julium Martialem. XLIV.

Vitam quæ faciunt beatiorem,
Jucundissime Martialis, hæc sunt:
Res non parva labore, sed relictæ;
Non ingratus ager; focus perennis;
Lis nunquam; toga rara; mens quieta;
Vires ingenuæ; salubre corpus;

[Toga rara] i. e. rara officia urbana, quæ cogati clientes patronis
sua faciebant.

Prudens simplicitas; pares amici;
 Convictus facilis; sine arte mensa;
 Nox non ebria, sed soluta curis;
 Non tristis torus, & tamen pudicus;
 Somnus qui faciat breves tenebras;
 Quod sis, esse velis, nihilque malis;
 Summum nec metuas diem, nec optes.

Convivium. XLV.

NUnciat octavam¹ Phariæ sua turba juvenæ,
 Atque² pilata redit jamque subitque cohors.
 Temperat hæc thermas, nimios prior hora vapores
 Halat, & immodico sexta³ Nerone caler.
 Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis?
 Septem⁴ sigma capit, sex fumus; adde Lupum.
 Exoneraturas ventrem mihi villica malvas
 Attulit, & varias, quas habet hortus, opes;
 In quibus est lactuca sedens, & sectile porrum:
 Nec deest ructatrix mentha, nec⁵ herba salax.
 Secta coronabunt⁶ rutatos ova lacertos.
 Et madidum thynni de sale sumen erit.
⁷ Gustus in his: unâ ponetur coenula mensâ,
 Hædus inhumani raptus ab ore lupi.
 Et, quæ non egeant ferro structoris, ofellæ,
 Et faba fabrorum, prototomique rudes,
 Pullus ad hæc, coenisque tribus jam perna superstes
 Addetur: saturis mitia poma dabo;
 De Nomentanâ vinum sine sæce lagenâ,
 Quæ bis Frontino consule plena fuit.
 Accedent sine felle joci, nec mane timenda
 Libertas, & nil quod tacuisse velis.

¹ Pharia &c.] Iſidi, quæ Romæ colebatur sacris ex Ægypto petitis.

² Pilata cohors] Sacerdotes Iſidis calvi, depilati.

³ Nerone] Thermis Neronianis.

⁴ Sigma] Lectus mensæ accommodatus, instar Græcæ literæ Sigma, quæ olim formabatur ut Latinum C.

⁵ Herba salax] Eruca.

⁶ Rutatos] Rutâ conditos.

⁷ Gustus in his:] Priora hæc dabuntur in promulsæ & gustu: sequitur caput coenæ, hædus, &c.

De Prasino conviva meus, Venetoque loquatur:
Nec facient quemquam pocula nostra reum.

In Cottam. XLVI.

CUM potes amethystinos trientes,
Et nigro madeas Opimiano.
Propinas modo conditum Sabinum:
Et dices mihi, Cotta, vis in auro?
Quisquam plumbea vina vult in auro?

De Scorpo. XLVII.

FRangat Idumæas tristis Victoria palmas:
Plange, Favor, lævâ pectora nuda manu.
Mutet Honor cultus, & iniquis munera flammis:
Mitte coronatas, Gloria mœsta, comas.
Heu facinus! primâ fraudatus, Scorpe, juventâ
Occidis, & nigros tam cito jungis equos.
Curribus illa tuis semper properata, brevisque
Cur fuit, & vitæ tam prope meta tuæ?

1 *Idumæas*] Idumæ, regio Palæstinæ palmis ferax.

2 *Nigros equos*] i. e. Plutonis; eum modo albis victor vehebaris.

Ad Faustinum. XLVIII.

Sidera jam Tyrius Phryxæi respicit agni
Taurus, & alternum Castora fugit hyems.
Ridet ager, vestitur humus, vestitur & arbor:
Ismarium pellex Attica plorat Iryn.
Quos, Faustine, dies, qualem tibi Roma Ravennam
Abstulit? o soles, o tunicata quies?
O nemus, o fontes, solidumque madentis arenæ
Littus, & æquoreis splendidus Anxur aquis,
Et non unius spectator lectulus undæ,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!

1 *Sidera jam &c.*] Signa verna fugiunt hyemem. Taurus cui assignatur aprilis, respicit arietem præeuntem mense martio, geminis insectis mense maio. *Tyrius*] A Jove tauro Europam e Tyro in Cretam vehente. *Phryxæi*] Propter Phryxum Athamantis filium, quem aries trans Hellespontum vexit.

2 *Ismarium*] Thracium, filium Tereï Thraciæ regis. *Pellex Attica*] Philomela. vid. Ovid. 6. Metam.

3 *Tunicata*] Ab officiis togatorum libera.

Sed nec Marcelli, Pompeianumque, nec illic
 Sunt triplices thermæ, nec fori iuncta quater:
 Nec Capitolini summum penetrabile Tonantis,
 Quæque nitent coelo proxima templa suo.
 Dicere te lassum quoties ego credo + Quirino?
 Quæ tua sunt, tibi habe: quæ thea, redde mihi.
 4 Quirino] Romulo. Conditor Romæ hic ponitur pro ipsâ urbe.

Epitaphium Scorpi. XLIX.

ILLE ego sum Scorpui, clamosi gloria circi,
 Plausus, Roma, tui, delictaque breves:
 Invida quem Lachesis raptum trieteride nona,
 Dum numerat palmas, credidit esse senem.

In Olum. L.

MEnfas, Ole, bonas ponis: sed ponis opertas.
 Ridiculum est; possum sic ego habere bonas.

In Gallum. LI.

TOTIS, Galle, jubes tibi me servire diebus,
 Et per ¹ Aventinum ter quater ire tuum.
 Eximit, aut reficit dentem ² Cascellius ægrum;
³ Infestos oculis uris, Higine, pilos.
 Non secat, & tollit stillantem Fannius ⁴ uvam:
 Tristia servorum stigmata delet Eros.
 Enterocelarum fertur ⁵ Podalirius Hermes,
 Qui sanat ⁶ ruptos, dic mihi, Galle, quis est?

¹ Aventinum] Collem, in quo sunt ædes tuæ.

² Cascellius] Chirurgus.

³ Infestos oculis &c.] Ubi palpebrarum pili oculos lædunt.

⁴ Uvam] Tuberculum in faucibus.

⁵ Podalirius] Filius fuit Æsculapii. Hermes est Podalirius seu medicus enterocelarum.

⁶ Ruptos] Patroci officiis defatigatos.

Ad Sextum. LII.

ARgenti libram mittebas: facta selibra est,
 Sed piperis; tanti non emo, Sexte, piper.

Ad Frontinum. LIII.

ANxuris æquorei placidos, Frontine, recessus,
 Et propius Baias, littoreamque domum,

Et

Et quod, inhumano Cancro fervente, cicada
 Non novere nemus, flumineosque lacus;
 Dum colui; doctas tecum celebrare vacabat
 Pieridas: nunc nos maxima Roma terit.
 Hic mihi quando dies meus est? iactamur in alto
 Urbis, & in sterili vita labore perit:
 Dura suburbani dum jugera pascimus agri,
 Vicinosque tibi, sancte Quirine, Lares.
 Sed non solus amat, qui nocte dieque frequentat
 Limina, nec vatem talia damna decent.
 Per veneranda mihi Musarum sacra, per omnes
 Juro deos, & non officiosus amo.

¹ *In alto*] *Metaph.* in altis urbis fluctibus, officiorum, curarum, turbarum &c.

In delicatum lectorem. LIV.

Consumpta est uno si ¹ lemma pagina, transis;
 Et breviora tibi, non meliora placent.
 Dives, & ex omni posita est instructa macello,
 Coena tibi; sed te mattya sola juvant.
 Non opus est nobis nimium lectore guloso;
 Hunc volo, qui fiat non sine pane satur.

¹ *Lemma*] Lemma est titulus & inscriptio epigrammatis.

De Munno. LV.

JURA trium petiit a Cæsare discipulorum,
 Assuetus semper Munna docere duos.

Epitaphium Erotii. LVI.

HIC festinatâ requiescit Erotion umbrâ,
 Crimine quam fati sexta peremit hyems.
 Quisquis eris nostri post me regnator agelli,
 Manibus exiguis annua iusta dato.
 Sic lare perpetuo, sic, turbâ sospite, solus
 Flebilis in terrâ sit lapis iste tuâ.

¹ *Erotation*] De quâ ep. 34. & 37. lib. 7.

Ad magistrum ludi. LVII.

LUDI magister, parce simplici turbæ:
 Sic te frequentes audiant capillati,

¹ *Capillati*] Romani pueri comas alebant, donec pubescerent genæ.

Et delicatæ² diligit chorus mensæ:
 Nec³ calculator, nec⁴ notarius velox
 Majore quisquam circulo coronetur.
⁵ Albæ leone flammeo calent luces,
 Tostamque fervens julius coquit messem.
⁶ Cirrata loris horridis Scythæ pellis,
 Quâ vapulavit Marfyas⁷ Celæneus,
 Ferulæque tristes, sceptrâ pædagogorum,
 Cessent, & idus dormiant in octobris:
 Æstate pueri si valent, satis discunt.

² Diligat, &c.] i. e. ameris a discipulis tuis, qui coronâ mensam cingentes tibi assident.

³ Calculator] Qui arithmeticam docet.

⁴ Notarius] Qui docet notis quibusdam dicentis verba breviter excipere.

⁵ Albae luces] Scil. dies longi, & sole perpetuo clari.

⁶ Cirrata pellis, &c.] Ea est scutica multorum lororum. Scythæ] Quia Scythæ eâ servos delinquentes castigabant.

⁷ Celæneus] Ad Celænas oppidum Phrygiæ ab Apolline victus.

In Carmenionem. LVIII.

CUM te, municipem Corinthiorum
 Jactes, Carmenion, negante nullo;
 Cur frater tibi dicor ex Iberis
 Et Celtis genitus, Tagique civis?
 An vultu similes videmur esse?
 Tu flexâ nitidus comâ vagaris:
 Hispanis ego contumax capillis.
 Lævis dropace tu quotidiano:
 Hirsutis ego cruribus, genisque.
 Os blæsum tibi, debilisque lingua est:
 Nobis filia fortius loquetur.
 Tam dispar aquilæ columba non est,
 Nec dorcas rigido fugax leoni.
 Quare define me vocare fratrem,
 Ne te, Carmenion, vocem sororem.

¹ Negante nullo] Corinthii enim molles, & voluptatibus dediti.

De Theopompo. LIX.

QUIS, rogo, tam durus, quis tam fuit ille superbus
 Qui jussit fieri te, Theopompe, coquam?

Hanc

Hanc aliquis faciem nigrâ violare culinâ
 Sustinet? has uncto polluit ungue comas?
 Quis potius cyathos, aut quis chrystalla tenebit?
 Quâ sapient melius mixta Falerna manu?
 Si tam fidereos manet exitus iste ministros,
 Jupiter utatur jam Ganymede coquo.

Epitaphium vetulae. LX.

Pyrrhæ filia, Nestoris noverca,
 Quam vidit Niobe puella canam,
 Laertes aviam senex vocavit,
 Nutricem Priamus, socrum Thyestes;
 Jam cornicibus omnibus superstes,
 Hoc tandem sita durat in sepulchro
 Calvo Plotia cum Melanthonie.

De Polla. LXI.

Custodes, das, Polla, viro; non accipis ipsa:
 Hoc est uxorem ducere, Polla, virum.

Ad Potitum. LXII.

QUOD mihi vix unus toto liber exeat anno,
 Desidiz tibi sum, docte Potite, reus.
 Justius at quanto mirere, quod exeat unus,
 Labantur toti cum mihi sæpe dies?
 Nunc¹ resalutantes video nocturnus amicos:
 Gratulor & multis; nemo, Potite, mihi.
 Nunc² ad luciferam signat mea gemma Dianam:
 Nunc me prima sibi, nunc sibi quinta rapit.
 Nunc consul, prætorve tenet, reducesque choreæ:
 Auditur toto sæpe poeta die.
 Sed nec³ causidico possis impune negare,
 Nec si te rhetor grammaticusve rogent.
 Balnea post decimam lasso, centumque petuntur
 Quadrantes: fiet quando, Potite, liber?

¹ Resalutantes] Quos ego mane salutaveram.

² Ad luciferam, &c.] Annuli mei gemmâ signo tabellas in monte
 Aventino, ubi Diana parturientium præses colitur.

³ Causidico; Nam & oratores, ut grammatici etiam & rhetores re-
 citabant.

De Rabirio. LXIII.

Quisquis læta tuis & fera parentibus optas
 Fata, breuero titulum marmoris hujus amas.
 Condidit hæc caras tellure Rabirius umbras:
 Nulli forte jacent candidiore senes,
 Bis sex lustra tori nox mitis & ultima claudit:
 Arserunt uno funera bina rogo.
 Hos tamen ut primis raptos sibi querit in annis.
 Improbius nihil his fletibus esse potest.

De Nervæ, adulationibus inimicæ. LXIV.

Frustra, blanditiæ, venitis ad me
 Attritis miserabiles labellis:
 Dicturus dominum deumque non sum.
 Jam non est locus hac in urbe vobis:
 Ad Parthos procul ite pileatos,
 Et turpes, humilesque, supplicesque
 Pictorum sola bafiate regum.
 Non est hic dominus, sed imperator,
 Sed justissimus omnium senator:
 Per quem de Stygiâ domo reducta est
 Siccis rustica veritas capillis.
 Hoc sub principe, si sapias, caveto
 Verbis, Roma, prioribus loquaris.

¹ *Parthos*] Natos ad servitutem. *Pileatos*] Parthi & Persæ gestabant mitras, tiaras, &c.

² *Prioribus*] Adulatoriis, quibus sub Domitiano utebantur.

Ad Marcum. LXV.

Litera facundi gratum mihi pignus amici
 Pertulit, Ausoniæ dona severa togæ:
 Quâ non Fabricius, sed vellet Apicius uti,
 Vellet Mecænas Cæsarianus eques.
 Vilior hæc nobis alio mittente fuisset:
 Non quâcunque manu victima cæsa litat.
 A te missa venit: possem nisi munus amare,
 Marce, tuum; poteram nomen amare meum.
 Munere sed plus est, & nomine gratius ipso,
 Officium docti judiciumque viri.

Ad Romam. LXVI.

JAM parce lasso, Roma, gratulatori,
 Lasso clienti: quamdiu saluator
 Anteambulones & rogatulos inter
¹ Centum merebor plumbeos die toto;
 Cum Scorpis unâ quindecim graves hori
² Ferventis auri victor auferat saccos?
 Non ego meorum præmium libellorum,
 (Quid enim merentur?) Apulos velim campos.
 Non Hybla, non me spicifer capit Nilus;
 Nec quæ paludes delicata Pomptinas
 Ex arce clivi spectat uva Setini.
 Quid concupiscam, quæris ergo? dormire.

¹ Centum plumbeos] Spertulam centum quadrantum, quos per contemptum plumbeos vocat, cum tamen essent ex ære.

² Ferventis] Radiantis.

De Mævio. LXVII.

HOC, Fortuna, tibi videtur æquum?
 Civis non Syriæve Parthiæve,
 Nec de Cappadocis eques catastis,
 Sed de plebe Remi, Numæque verna,
 Jucundus, probus, innocens amicus,
 Linguâ doctus utraq;e, cujus unum est,
 Sed magnum vitium, quod est poeta,
 Pullo Mævius alget in cucullo:
 Cocco mulio fulget incitatus.

De Caro medico defuncto, ad Maximum. LXVIII.

NEQUIS a Caro nihil unquam, Maxime, factum est,
 Quam quod febre perit: fecit & illa nefas.
 Sæva, nocens febris saltem quartana fuisset:
 Servari medico debuit illa suo.

Ad Macrum. LXIX.

IBIS littoreas, Macer, ¹ Salonas:
 Ibit rara fides, amorque recti,
 Et secum comitem trahet pudorem.
 Semper pauperior redit potestas.
 Felix auriferæ colone terræ,

¹ Salonas] Maritimum Dalmatiæ oppidum.

Rectorem

Rectorem vacuo sinu remittes,
 Optabisque moras & exeuntem
 Udo, Dalmata, gaudio sequeris.
 Nos Celtas, Macer, & truces Iberos
 Cum desiderio tui petemus.
 Sed quaecunque tamen feretur illinc
 Piscosi calamo Tagi notata,
 Macrum pagina nostra nominabit.
 Sic inter veteres legar poetas,
 Nec multos mihi præferas priores;
 Uno sed tibi sim minor Catullo.

De Torquato & Otacilio. LXX.

AD lapidem Torquatus habet prætoria quantum:

Ad quantum breve rus emit Otacilius.

Torquatus nitidas vario de marmore thermas

Exstruxit: cucumam fecit Otacilius.

Disposuit daphnونا suo Torquatus in agro:

Castaneas centum sevit Otacilius.

Consule Torquato, vici fuit ille magister;

Nec minor in tanto visus honore sibi.

Grandis ut exiguum bos ranam ruperat olim;

Sic, puto, Torquatus rumpet Otacilium.

De Erote. LXXI.

PLorat Eros, quoties maculose pocula myrrhæ

Inspicit, aut pueros, nobiliusve citrum:

Et gemitus imo ducit de pectore, quod non

Tota miser coemat septa, feratque domum.

Quam multi faciunt, quod Eros, sed lumine sicco!

Pars major lacrymas ridet, & intus habet.

Ad Gallum. LXXII.

SI quid nostra tuis adicit vexatio rebus,

Mane, vel à mediâ nocte togatus ero;

Stridentisque feram flatus Aquilonis iniqui;

Et patiar nimbos, excipiamque nives.

Sed si non fias quadrante beator uno;

Per gemitus nostros, ingenuasque cruces,

Parce

Parce precor lasso, vanosque remitte labores,
Qui tibi non prosunt, & mihi, Galle, nocent.

Ad Marinum. LXXIII.

RAros colligis hinc & hinc capillos,
Et latum nitidæ, Marine, calvæ
Campum temporibus regis comatis:
Sed moti redeunt jubente vento,
Reddunturque tibi, caputque nudum
Cirris grandibus hinc & inde cingunt.
Inter ² Spondophorum Telefphorumque,
³ Cidæ itare putabis Hermeroten.
Vis tu simplicius senem fateri?
Ut tandem videaris unus esse,
Tonfor jam reliquos metat capillos.
Calvo turpius est nihil comato.

¹ *Raros colligis, &c.*] Comas a fronte & temporibus utrinque reji-
cis ad tegendam calvam.

² *Spondophorum Telefphorumque*] Pueros.

³ *Cidæ*] Cidæ nescio cujus filius Hermerotes calvus.

De Ladonte nautâ. LXXIV.

JAM senior Ladon Tiberinæ nauta carinæ
Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quæ cum sæpe vagus premeret torrentibus undis
Tybris, & Hyberno rumperet arva lacu:
Emeritam puppim, ripâ quæ stabat in altâ,
Implevit faxis, opposuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas, quis credere posset?
Auxilium domino mersâ carina tulit.

De Lauro. LXXV.

NEMO novâ caluit sic inflammatus amicâ
Flagravit quanto Laurus amore pilæ.
Sed qui primus erat lusor, dum floruit ætas;
Nunc postquam desit ludere, prima pila est.

¹ *Prima pila*] i. e. ad summam paupertatem redactus pannis laceris
indutus est instar primæ pilæ, quæ erat effigies pannosa iratis tauris in
circo objecta.

De Natali Restituti. LXXVI.

O Ciobres age scindat calendas
Facundi pia Roma Restituti.

Linguis omnibus & favete votis:
Natalem colimus; ¹ tacete, lites.
Absit cereus aridi clientis,
Et vani triplices, brevesque mappæ
Expectent gelidi jocos decembris.
Certent muneribus beatiore.

² Agrippæ tumidus negotiator

³ Cadmi municipes ferat lacernas.

⁴ Pugnorum reus ebrizque noctis
Cœnatoria mittat advocato.

⁵ Infamata virum puella vicit?

Veros sardonychas, sed ipsa, tradat.

Mirator veterum senex ⁶avorum

Donet Phidiaci toreuma cœli;

Venator leporem, colonus hœdum,

Piscator ferat æquorum rapinas.

Si mittit sua quisque, quid poetam

Missurum tibi, Restitute, credis?

¹ Tacete, lites] In rebus divinis, ut faverent linguis imperabatur, utque litibus & jurgiis abstinere.

² Agrippa, &c.] Qui in Agrippæ porticu, & sepis campi Martii superbas & pretiosas merces vendebat.

³ Cadmi municipes] Tyrias, purpureas.

⁴ Pugnorum reus] i. e. reus de vi, quam ebrius alicui intulerit, cœnatorias vestes mittat Restituto, a quo defendi possit.

⁵ Infamata] Adulterii rea.

⁶ Averum] Alii legunt laborum.

Ad Cottam. LXXVII.

O Mnes persequeris prætorum, Cotta, locellos,
Accipis & ceras: officiosus homo es.

De statuâ Junonis. LXXVIII.

JUNO labor, Polyclete, tuus, & gloria felix,

Phidiacæ cuperent quam meruisse manus;

Ore nitet tanto, quanto superâset in ¹ Idâ

Judice convictas non dubitante deas.

¹ Idâ] Monte Phrygiæ, ubi Paris de Junonis, Minervæ, & Veneris venustate arbiter factus est.

Junonem,

Junonem, Polyclete, suam nisi² frater amaret,
Junonem poterat frater amare tuam.

² *Frater*] Jupiter.

Ad Marium. LXXIX.

MARI, quietæ cultor & comes vitæ,
Quo cive prisca gloriatur Atina;
Has tibi gemellas, barbari decus luci,
Commendo pinus, ilicesque Faunorum,
Et semidoctrâ villici manu structas
Tonantis aras, horridique Silvani,
Quas tinxit agni sæpe sanguis, aut hœdi;
Dominamque sancti virginem deam templi,
Et quem sororis hospitem vides castæ
Martem¹ meorum principem calendarum,
Et delicatæ laureum nemus Floræ,
In quod Priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite parvuli numen
Seu tu cruore, five thure placabis:
Ubicunque vester Martialis est, dices,
Hac, ecce, mecum dexterâ litat vobis
Absens sacerdos; vos putate præsentem;
Et date duobus, quicquid alter optarit.

¹ *Mearum*] Martis enim calendis Martialis natus est ep. 24. supra.

Ad Clementem. LXXX.

SI prior¹ Euganeas, Clemens, Helicaonis oras,
Pictæque pampineis videris arva jugis;
Perfer² Atestinæ nondum vulgata Sabinæ
Carmina, purpurea sed modo culta toga.
Ut rosa delectat, meretur quæ pollice primo:
Sic nova nec mento sordida charta juvat.

¹ *Euganeas*] Euganei, qui & Heneti, & postea Veneti dicti, Italice sunt populi, Venetorum hodie imperii. *Helicaonis*] Filius Antenoris Trojani, qui Patavium condidit.

² *Atestina*] Ateste, Venetæ ditionis oppidum unde Sabina uxor Clementis hujus.

Mu

Munusculum pomorum. LXXXI.

NON mea Massylus servat pomaria¹ serpens,
 Regius Alcinoi nec mihi servit ager:
 Sed Nomentanâ securus germinat hortus
 Arbore, nec furem² plumbea mala timent.
 Hæc igitur, mediâ quæ sunt mihi nata Suburrâ,
 Mittimus autumnî cerea poma mei.

¹ *Serpens*] Hesperidum hortos in Lybiâ, cujus pars Massyllia est, vigil draco custodiebat.

² *Plumbea*] Non aurea; vilis, nullius pretii.

Ad Avitum. LXXXII.

SÆpe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas,
 Miraris, Latîâ factus in urbe senex;
 Auriferumque Tagum sitiâ, patriumque Salonem,
 Et repetam saturæ sordida rura casæ:
 Illa placet tellus, in quâ res parva beatum
 Me facit, & tenues luxuriantur opes.
 Pascitur hic, ibi pascet ager: tepet igne maligno.
 Hic focus, ingenti lumine lucet ibi:
 Hic pretiosa fames, conturbatorque macellus:
 Mensa ibi divitiis ruris operta suis.
 Quatuor hic æstate togæ pluresque teruntur
 Autumnis ibi me quatuor una regit.
 I, cole nunc reges: quicquid non præstat amicus,
 Cum præstare tibi possit, Avite, locus.

De Numâ. LXXXIII.

DUM levis arsurâ¹ fruitur Libitina papyro,
 Dum² myrrham & cassiam flebilis uxor emit:
 Jam scrobe, jam lecto, jam³ pollinctore parato,
 Hæredem scripsit me Numâ: convaluit.

¹ *Servatur Libitina*] Paratur rogo. Libitina dea sepulcralis, & funerum præses.

² *Myrrham, &c.*] Aromata rogo injicienda.

³ *Pollinctore*] Qui corpus mortui lavat & ungit.

De figurâ Socratis. LXXXIV.

SI Romana forent hæc Socratis ora, fuissent
 Julius¹ in Satyris qualia Rufus habet.

¹ *In Satyris*] Loco quodam in octavâ regionis urbis, ubi spectabantur quatuor satyrorum imagines.

In plagiarium. LXXXV.

QUID, stulte, nostris versibus tuos mices?
Cum litigante quid tibi, miser, libro?
Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquilisque similes facere nocturnos querns?
Habeas licebit alterum pedem ¹ Lada;
Inepte, frustra crure ligneo curre.

¹ *Lada*] Curforis celebris.

De Capitolino. LXXXVI.

ELyfio redeat si forte remissus ab agro
Ille suo felix Cesare ¹ Galba verus;
Qui Capitolinum pariter Galbamque jocantes
Audierit, dicet, rustice Galba, tace.

¹ *Galba*] Caesaris Augusti scurr.

Ad municipes suos Bilbilitanos. LXXXVII.

Municipes, Augusta mihi quos Bilbilis acri
Monte creat, rapidis quem Salo cingit aquis;
Ecquid læta juvat vestri vos gloria vatis?
Nam decus, & nomen, famaue vestra sumus.
Nec sua plus debet ¹ tenui Verona Catullo:
Meque velit dici non minus illa suum.
² Quatuor accessit tricesima messibus æstas,
Ut sine me Cereri rustica liba dantis.
Moenia dum colimus dominæ pulcherrima Romæ;
Mutavere meas Italia regna comes,
Excipitis reducem placida si mente, venimus:
Aspera si geritis corda, redire licet.

¹ *Tenui*] Nicido, eleganti.

² *Quatuor accessit &c.*] Per 34. annos, quibus vos sacra-facitis Cereri, absui a vobis.

Ad librum. LXXXVIII.

In nostro comes, i, libelle, Flacco
Longum per mare, sed faventis undæ;
Et cursu facili, tuisque ventis
Hispaniæ pete Tarraconis arces.
Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem

Quinto

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATUM

LIBER UNDECIMUS

Q. tu quo, liber otiose, tendis,
Cultus sindone non quotidiana?
Num quid Parthenium videre tentis?
Vadam, & redens involatus.
Libros non legit ille, sed libellos:
Nec Musis vacat, aut suis vacaret.
Ecquid te satis aestimas beatum,
Contingunt tibi si manus minores?
Vicini pete porticum Quirini:
Turbam non habet otiosiores
Pompeius, vel Agenoris puella,
Vel prima dominus levis carinae.
Sunt illic duo tresque qui revolvant

- 1 *Cultus sindone* &c.] Eleganter cultus pumice, minio, cedro, &c.
  - 2 *Parthenium*] Qui imperatori Domitiano e cubiculo erat.
  - 3 *Libellos*] Supplices.
  - 4 *Prima dominus* &c.] Jason. *Levis*] In amoribus suis inco-
- stans. De porticu Pompeii, [Europae, Argonautarum, vid. ep. 11.
lib. 2.

Et qui purpureis jam tertia nomina fallis,
Jane, refers ⁴ Nervæ; vos precor ore pio:

Hunc omnes servate diem, servate senatum:

Moribus hic vivat principis, ille sub

³ *Filia tota*] Minerva, & castro Jovis sine matre producta.

[⁴ *Nervæ*] Qui scil. imperii sui anno tertium consulatus gessit.

In laudem Nervæ. VI.

Tanta tibi est recti reverentia, Cæsar, & tibi,

Quanta Numæ fuerat: sed Numæ pauper erat.

Ardua res hæc est, opibus non tradere mores,

Et cum tot Cæcos viceris, esse Numam.

Si redeant veteres, ingentia nomina, patres,

Elysium liceat si vacuare nemus:

Te colet invictus pro libertate Camillus:

Aurum Fabricius te tribuente volet.

Te duce gaudebit Brutus: tibi Sylla cruentus

Imperium tradet, cum positurus erit.

Et te privato cum Cæsare Magnus amabit:

Donabit totas & tibi Crassus opes.

Ipsæ quoque infernis revocatus Ditis ab umbris.

Si ¹ Cato reddatur, Cæsarinus erit.

¹ *Cato*] Uticensis.

Saturnalia. VII.

UNctis ¹ falciferi senis diebus,

Regnator quibus ² imperat fratellus,

Versu ludere non laborioso

Permittis, puto, ³ pileata Roma:

Risisti: licet ergo, nec vetamur.

Pallentes procul hinc abite curæ,

Quicquid venerit obvium loquamur,

Morosâ sine cogitatione.

Misce dimidios, puer, trientes,

Quales ⁴ Pythagoras dabat Neroni:

Misce, Dyndime, sed frequentiora.

¹ *Falciferi senis*] Saturni falcem gerentis, nomen.

² *Imperat fratellus*] In Saturnalibus alex. sorsione ludebatur.

³ *Pileata*] Romani in Saturnalibus pileos inducebant, cum aliis die-

bus nudo capite erant.

⁴ *Pythagoras*] Puer Neronis.

Q 3

Possum

Possū nil ego sobrius: bibenti

Succurrent mihi quindecim poëtz.

De Statuæ Memoriz. VIII.

CLarus fronde Jovis, Romani fama cothurni,
Spirat. Apellæ redditus arte Memor.

¹ *Fronda Jovis*] i. e. quernā coronā.

IV De Turno. IX.

Conulit ad satyras ingentis pectora Turnus:
Cur non ad Memoriz carmina? frater erat.

Ad puerum suum. X.

Tolle puer calices, tepidique torcumata Nil,
Et mihi secura pocula trade manu.

Trita patrum labris, & tonso pura ministro;

¹ Antiquus mensis restituatur honor.

Te potare decet gemma, qui Mentora frangis

In scaphium meeceæ, Sardanapale, tuæ.

¹ *Torcumata*] Vasa crystallina, quæ ex Ægypto Romam afferrebantur.

² *Tonso*] Non comato, sed nudl & singlich.

³ *Antiquus honor*] Urnarum & calicum scellum.

In Zoilum. XI.

JUS tibi natorum vel septem, Zoile, datur:
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

Epitaphium Paridis. XII.

Quisquis Flaminiam teris, viator
Noli nobile præterire marmor.

Urbis deliciae, salesque Nil;

Ars & gratia, lusus & voluptas,

Romani decus & dolor theatri,

Atque omnes Veneres Cupidinesque,

Hoc sunt condita quo Paris, sepulchro.

¹ *Paridis*] Nobilis histronis, quem interici jussit Domitianus, quod eum deperiret Domitia Augusta.

De colono. XIII.

Hæredes, nolite brevem sepellire colonum:
Nam terra est illi quantulacunque gravis.

Ad Sabinum. XIV.

NON omnis nostri nocturna est pagina libri:
Invenies & quod mane, Sabine, legas.

a Mane] i. e. Sobrius, & salva verecundia.

Ad Lupum. XV.

DONASTI, Lupe, rus sub urbe nobis:
Sed rus est mihi majus in fenestrâ.

Rus hoc dicere, rus potes vocare?

In quo ruta facit nemus Dianæ,

Argutæ tegit ala quod cicadæ,

Quod formica die comedit uno,

Clausæ cui folium rosæ corona est.

In quo non magis invenitur herba

Quam costi folium, piperis crudum;

In quo nec cucumis jacere rectus,

Nec serpens habitare tota possit.

Erucam male pascit hortus unam,

Consumpto moritur culex salicis;

Et talpa est mihi fossor, atque arator.

Non boletus hiare, non mariscæ

Ridere, aut violæ patere possunt.

Fines mus populatur, & colono

Tanquam sus Calydonius timetur;

Et sublata volantis ungue Prognēs

In nido seges est hirundinino.

Vix implet cochleam peracta messis,

Et mustum nuce condimus *picatâ*,

Errasti, Lupe, literâ sed una;

Nam quo tempore *prædium* dedisti,

Mallem tu mihi *prandium* dedisses.

a Picatâ] Resinâ & pice oblinebantur vasa quibus vinum condebatur, ne spiritus vini subtiliores evanescerent.

Ad Labullum. XVI.

DUM te prosequor, & domum reduco,

Aurem dum tibi præsto garienti,

Et quicquid loqueris facisque laudo,

Quot versus poterant, Labulle, nasci?

Hoc damnum tibi non videtur esse,

Si quod Roma legit, requirit hospes,
 Non deridet eques, tenet senator,
 Laudat caudicibus, postea carpit,
 Propter te perit? hoc, Labulle, verum est?
 Hoc quisquam ferat, ut tibi tuorum
 Sit major numerus togatorum,
 Librorum mihi sit minor meorum?
 Triginta prope jam diebus una est
 Nobis pagina vix peracta: sic fit,
 Cum coenare danti poeta non vult.

In Cæcilium XVII

A Treus Cæcilius cucurbitarum,
 Sic illas quasi filios Thyestes
 In partes lacerat secataque mille.
² Gustu protinus has edes in ipso,
 Has primâ feret, alterâve cornâ,
 Has coenâ tibi tertiâ reponet.
 Hinc seras³ epidipnidas parabit,
 Hinc pistor fatuas facit placentas,
 Hinc & multiplices strus⁴ & tabellas,
 Et notas caryotidas theatris:
 Hinc exit varium coquo minutal,
 Ut lentem positam, fabamque credas,
 Boletos imitatur, & botellos,
 Et caudam cybii, brevesque manus:
 Hinc cellarius experitur artes,
 Ut condat vario vaser sapore
 In rutæ folium⁵ Capellianæ.
 Sic implet gabatas, paropsideque,
 Et leves scutulas, cavaque lances.
 Hoc lautum vocat, hoc putat venustum,
 Unum ponere ferculis tot assent.

¹ *Attrens cucurbitarum*] Quas scilicet in frusta effecat, ut Attrens quon-
 dam Thyestes fratris sui filios.

² *Gustu*] i.e. coenæ exordio.

³ *Epidipnidas*] Bellarias, quas et Epidipnidas et post coenam mensæ ap-
 ponebantur.

⁴ *Tabellas*] Quadras de placentis.

⁵ *Capelliana*] A Capello herbario.

In Nestorem. XVIII.

NEC toga, nec focus est, nec tritus cimice lectus,
 Nec tibi de bibulâ facta palude reges;
 Nec puer, aut senior, nulla est ancilla, nec infans,
 Nec sera, nec clavis, nec canis, atque calix.
 Tu tamen affectas, Nestor, dici atque videri
 Pauper, & in populo quæris habere locum.
 Mentiris, vanoque tibi blandiris honore:
 Non est paupertas, Nestor, habere nihil.
 [Non est paupertas, &c.] Sed extrema mendicitas.

De Præfano. XIX.

SÆPIUS ad palmam Præfano post facta Neronis
 Pervenit, & victor præmia plura refert.
 I nunc, livor edax, dic te cessisse Neroni:
 Vicit nimirum non Nero, sed Præfano.

De Aper. XX.

ÆDES emit Aper, sed quas nec noctua vellet
 Esse suas: adeo nigra venisque casa est.
 Vicinos illi nitidus Maro possidet hortos,
 Coenabit belle, non habitabit Aper.

Ad Fabullum. XXI.

IGNOTOS mihi cum voces trecentos,
 Quare non veniam vocatus a te
 Miraris, quæperisque, lingasque.
 Solus coeno, Fabulle, non libenter.
 [Solut] Cum ignota entia videbatur coenare solus.

De Caio Proculo. XXII.

CAÏUS hanc lucem gemmâ mihi Julius alba
 Signat, 16, votis redditus ecce meis.
 Desperâsse juvat, veluti jam rupta sororum
 Fila; minus gaudent, qui timere nihil.
 Hypne, quid expectas piger? immortale Falernum
 Funde, senem poscunt talia vota cadum.
 Quincunces, & sex cyathos, bessemque bibamus.
 Caius ut fiat Julius, & Proculus.
 [Caius ut fiat, &c.] Quincunx respondet 16 Calas: 16 Julius, se-
 mis, i. e. sex cyathi. 16 Proculus des, i. e. octo cyathi.

In Zoilum. XXIII.

Zoile, quid tota gemmam præcingere librâ
Te juvat, & miserum perdere sardonicha?
Annulus iste tuis fuerat modo¹ cruribus aptus:
Non eadem digitis pondera conveniunt.

¹ *Cruribus*] Nam ex servo factus erat eques: vid. ep. 28. lib. 3.

De mulione surdo. XXIV.

Mulio viginti venit modo millibus Aule.
Miraris pretium tam grave? ¹ surdus erat.

¹ *Surdus*] Atque ita delator esse nequibat.

In Charidemum. XXV.

Cunarum fueras motor, Charideme, mearum,
Et pueri custos, assiduusque comes.
Jam mihi nigrescunt tonsâ sudaria barbâ,
Et queritur labris puncta puella meis.
Sed tibi non crevi; te noster villicus horret;
Te dispensator, te domus ipsa pavet.
Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:
Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.
Corripis, observas, quereris, suspiria ducis;
Et vix a ferulis abstinet ira manum.
Si Tyrios sumpsi cultus, unxive capillos; idem totum
Exclamas, nunquam fecerat ista pater.
Et numeras nostros astrictâ fronte trientes,
Tanquam de cellâ sit cadus ille tuâ.
Define: non possum libertum ferre Catonem.
Esse virum jam me dicet amica tibi.

Ad Lygdum, de Amyntâ. XXVI.

Indulget pecori nitium dum pastor Amyntas,
Et gaudet famâ luxuriâque gregis;
Cedentes oneri ramos, sylvamque fluentem
Vicit, concussas ipse secutus opes.
Triste nemus diræ vetuit superesse rapinæ,
Damnâvitque rogis noxia ligna pater.
Pingues, Lygde, sues habeat vicinus lolas:
Te satis est nobis annumerare pecus.

In Cæcilianum. XXVII.

Vivida cum poscas epigrammata, mortalponis
Lemmata: qui fieri, Cæciliane, potest?
Mella jubes Hyblæa tibi, vel Hymettia nasci,
Et thyma Cecropiæ Corfica ponis api?

Ad senam orbem. XXVIII.

Orbus es, & locuples, & Bruto consule natus:
Esse tibi veras credis amicitias?
Sunt veræ: sed quas juvenis, quas pauper habebas,
Qui novus est, mortem diligit ille tuam.

In Silium. XXIX.

Silius hæc magni celebrat monumenta Maronis,
Jugera facundi qui Ciceronis habet.
Hæredem, dominumque sui tumulique larisque
Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

De eodem. XXX.

JAM prope desertos cineres, & sancta Maronis
Nomina qui coleret, pauper & unus erat.
Silius Andino tandem succurrit agello,
Silius & vatem, non minor ipse, cont.

Ad Julium Cæsarem. XXXI.

Coenabis belle, Juli Cerealis, apud me:
Conditio est melior si tibi nulla, veni.
Octavam poteris servare: lavabimur una.
Scis quam sint Stephani balnea juncta mihi.
Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo
Utilis, & porris fila resecta suis.
Mox vetus, & tenui major cordylla lacerto:
Sed quam cum rætæ frondibus ova tegant.
Altera non deerunt tenui versata favilla,
Et Velabrensi massa recocta foco:
Et quæ Picenum senserunt frigus olive.
Hæc satis in gustu: cætera nolle cupis?
Mentiar, ut venias: pisces, conchylia, sumen,
Et cortis saturas, atque paludis aves.
Quæ nec Stella solet rarâ nisi pungere cœna.
Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.

Ipse

Ipse tuos nobis relegas licet usque Gigantes,
Rura vel aeterno proxima Virgilio.

De Claudia Rufina. XXXII.

Claudia¹ ceculeis cum sit Rufina Britannis
Edita, cur Latia pectora gentis habet?
Quale decus formae! Romanam credere matres
Italides possunt, Atthides esse suam.
Dī bene, quod sancto peperit foscunda marito,
Quod spernit generos, quodque puella natus.
Sic placeat superis, ut conjuge gaudeat uno,
Et semper² natis gaudeat illa tribus.

¹ *Ceruleis*] Quia Britannī se gladio colorabant.

² *Natis gaudeat, &c.*] Jas trium natorum habet.

In Zoilem. XXXIII.

Unguenta, & casias & olentem funera myrrham,
Thuraque de medio semicremata rogo,
Et quae de¹ Strygio rapuisti cinnama lecto,
Improbe, de turpi, Zoile, redde sua.
A pedibus didicere manus peccare potervae:
Non miror furem, qui fugitivus erat.

¹ *Strygio lecto*] Heretico.

De Lupo, ad Urbicum. XXXIV.

Hortatur fieri quod te Lupus, Urbice, patrem,
Ne credas: nihil est quod minus ille velit.
Ars est captandi, quod nolis, velle videri:
Ne facias optat, quod rogat ut facias.
Dicat praegnantem tua se Cosconia tantum:
Pallidior fiet jam pariente Lupus.
At tu consilio videaris ut usus amici,
Sic morere, ut factum te putet esse patrem.

In Cheronem. XXXV.

QUOD nimium laudas, Cheronem Stoice, mortem,
Vis animum mirer suspiciamque tuam.
Hanc tibi virtutem fracta facit urceus ansa,
Et tristis nullo qui tepet igne focus;
Et teges, & cimer, & audi sponda grabati,
Et brevis, atque eadem nocte dieque toga.

O quam magnus homo es, qui face rubentis aceti,
Et stipula, & nigro pane carere potes!
Leuconicis agendum tumeat tibi culcitra lanis,
Constringatque tuos purpura texta toros:
O quam tu cupies ut vivere Nestoris annos,
Et nihil ex ulla perdere luce voles!
Rebus in angustiis facile est contemnere vitam!
Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

Ad Severum. XXXVI.

Miraris, docto quod carmina mitto Severo;
Ad coenam quod te, docte Severe, vocem?
Jupiter ambrosia satur est, & nectare vivit:
Nos tamen exis Jovi eruda, merumque damus.
Omnia cum tibi sint dono concessa deorum:
Si quod habes, non vis, ergo quid accipies?

De Charino. XXXVII.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit annulos,
Nec cum lavatur: causa quæ sit, queritis?
Dactyliothecam non habet.

In Faustum. XXXVIII.

Nescio tam multis quid scribas, Fauste, puellis:
Hoc scio, quod scribit nulla puella tibi.

In Justinum. XXXIX.

Sercenti coenant a te, Justine, vocati
Lucis ad officium quæ tibi prima fuit:
Inter quos, memini, non ultimus esse solebam:
Nec locus hic nobis invidiosus erat.

Postera sed faste reddis solennia mensæ:

Sercentis hodie, eras mihi natus eras.

1. Latis ad officium, etc. 1. e. ad nuptialium tuum celebrandum.

In Vacerram. XL.

ET delator es, & calumniator:
Et fraudator es, & negotiator:
Et bellator es, & lapsa: miror
Quare non habeas, Vacerra, nummos.

NIL mihi das vivus: dicis post fata daturum.
Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

1 Quid cupiam? Scilicet, mortem tuam, quod non cupiam.
2 Quid cupiam? Scilicet, mortem tuam, quod non cupiam.

PARVA rogas magnorum, sed non dant hæc quoque magni.
Ut pudeat lexius te, Marbo, magna roga.

Epitaphium canis Lydiæ. XLIII.

AMphitheatralis inter nutrita magistros
Venatrix, sylvis aspera, blanda domi,
Lydia dicebar, domino fidissima Dux.

Qui non? Erigones mallet habere canem,
Nec qui Dices Cephalum de gente secutus.

Luciferæ pariter venit ad astra demum,
Non me longa dies, nec inutilis absulit ætas.

Qualia & Dulichio fata fuere canis,
Fulmineo spumantis apri sum dente perempta.

Quantus erat Calydon, aut Erymanthe tuus,
Nec queror, infernas quamvis cito rapta sub umbras.

Non potui fato nobiliore mori.
1 Amphitheatrales magistros.] Qui curant venationes exhibendas in amphitheatro.

2 Erigones.] Filii Icarii, qui canem Meram locum duxerat, cum Aricam peragrans interfectus est a pastoribus. Erigone vero, capta Meræ duce, reperit Icarii cadaver, quo viro se suspendit, & tanti desiderio dominorum contabuit, unde in coelum translata celestis canis dicitur.

3 Qui Dices &c.] Canis Lelaps, quem marito suo Cephalo dedit Procris, nunc in coelum translatus canicula stella dicitur.

4 Dulichio canis.] Argus Ulyssis canis herum, lupum post viginti annos in patriam reversum agnovit.

Ad Patum. XLIV.

SOLVERE, Præte, decem tibi me sestertia cogis.
Perdiderat quoniam Bucco ducenti tibi.

Ne noteant, oro, mihi non mea tristitia tu,
Bis centena potes perdere, perde decem.

In Vacerram. XLV.

IN omnibus Vacerra quod conclusibus
Consumit horas, & die tota sedet.
Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

Ad

Ad Petum. XLVI.

AD primum decimā lapidem quod venimus horā.
 Arguimur lente crimine pigritiae.
 Non est ista via; non est mea, sed tua culpa:
 Misisti molas qui mihi, Petre, iuas.

Ad Flaccum, de Baiis. XLVII.

LIttus, beate Veneris aureum Baias,
 Baias superba blanda dona Naturae,
 Ut mille laudem, Flacce, versibus Baias,
 Sed Martialem malo, Flacce, quam Baias.
 Optare utrumque pariter, improbum votum est:
 Quod si deorum munere hoc tibi detur:
 Quid gaudiorum est Martialis & Baiae?

¹ Martialem malo] i. e. malo meo valedicere consulere, quam
 Baias voluptatibus indulgere.

De Philostrato. XLVIII.

ASinuessanis conviva Philostratus undis
 Conductum repetens nocte iubente larem,
 Pene imitatus obit sevis Elpenora fati,
 Praeceptis per longos dum ruit usque gradus.
 Non esset, Nymphae, tam magna pericula passus,
 Si potius vestras ille bibisset aquas.

¹ Elpenora] Ulyssis socium, qui ebrius per scalarum gradus lapsus
 perit.

Ad Sossianum. XLIX.

NEMO habitat gratia, nisi dives & orbis, apud te.
 Nemo domum pluri, Sossiane, locat.

De Antiocho tonsore. L.

QUI nondum Scyrias descendere queris ad undas:
 Tonsorem fugiat, si sapit, Antiochum.
 Alba minus sevis lacerantur brachia cultris,
 Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.
 Mitior implicitas Alcon secat enterocelas,
 Fractaque fabrilis dedolat ossa manu.

¹ Lacerantur brachia] Sacerdotes in caeris Cybeles cultro
 ciare solebant.

² Phrygios modos] Aeri Corybantia, tympana, ululatus, &c.

Tondcat

Tondeat hic inopes Oynicos, & Stolica menta,
 Collaque pulveret nudet equina iuba.
 Hic miserum Scythica sub rupe Prometheus iudat;
 Carnificem nudo pectore poscet avem.
 Ad matrem fugiet Pentheus, ad Menadas Orpheus,
 Antiochi tantum barbara tela sonent.
 Hæc, quæcunque misæ numeratis signata mento,
 In vetuli pythæ qualla fronte sedent.
 Non iracundis fecit gravis unguibus uxor,
 Antiochi ferissimæ est & scelerata mamma.
 Unus de cunctis animalibus hircus habet cor
 Barbatus vivit; ne ferat Antiochum.

³ Ad matrem] Pentheus Echionis regis Thebarum æque Agave
 filius, Bacchi sacra contemnens, ab illa, cæterisque Menadibus di-
 cerptus est.

⁴ Ad Menadas Orpheus] A quibus dilaniatus fuit.

⁵ Pythæ] i. e. pugilæ.

In Parthenopæum. LI.

Leniat ut fauces medicus, quas alpera vexat
 Affidue tussis, Parthenopæe, tibi;
 Mella dari, nucleoque iubet, dulcelque placentia,
 Et quicquid pueris non sinit esse truces.
 At tu non cessas totis tussire diebus.
 Non est hæc tussis, Parthenopæe; gula est.

Ad Pollam. LII.

Intactas quare mitris mihi, Polla, coronas?
 A te vexatas malo tenere rosas.

Epitaphium Canace. LIII.

Æolis, heu, Canace jacet hoc tumulata sepulchro,
 Ultima cui parvæ septima venit hyemæ.
 Ah scelus! ah facinus! properas quid flet viator?
 Non licet hic vixisse de brevitate queri.
 Tristius est leto leti genus: horrida vultus
 Abstulit, & tenero sedis in ore latus.
 Ipsæque crudeles ederunt oscula morbi,
 Nec data sunt nigris tota labella rogis.

¹ Æolis] Forte, quod in Æoliâ natus esset.

Si tam præcipiti fuerant ventura volatu,
 Debuerant aliâ fata venire viâ.
 Sed mors vocis iter properavit claudere blandæ,
 Ne posset duras flectere lingua deas.

a Deas] Parcas.

In Zoilum. LIV.

Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
 Non vitiosus homo es, Zoile; sed vitium.

De Theodoro. LV.

Plerios vatis Theodori flamma penates
 Abstulit; hoc Musis, hoc tibi, Phœbe, placet?
 O scelus, o magnum facinus, crimenque deorum,
 Non arsit pariter quod domus & dominus!

Ad Germanum. LVI.

Martia, non Rhenus salit hic, Germane; quid ob-
 stas

Et puerum prohibes divitis imbre lacus?
 Barbare, non debet, submoto cive, ministræ
 Captivam victrix unda levare sitim.

Ad Bassum. LVII.

Effugere non est, Basile, basiatores:
 Instant, morantur, persequuntur, occurrunt,
 Et hinc, & illinc, usquequaque, quacunq.
 Non ulcus acre, pustuleve lucentes,
 Nec triste mentum, sordidique lichenes,
 Nec labra pingui delibuta ceroto,
 Nec congelati gutta proderit nasi.
 Et æstuantem basiant, & algentem,
 Et nuptiale basium reservantem.
 Non te cucullis asseret caput rectum:
 Lætica nec te tuta pelle veloq.
 Nec vindicabit sella sæpius clausa.
 Rimas per omnes basiator intrabit.
 Non consulatus ipse, non tribunatus,
 Sævique fasces, nec superba clamosi
 Licetoris abiget virga basiatorem.
 Sedeas in alto tu licet tribunali,

R

E:

Et e curuli jura gentibus reddas;
 Ascendet illa basiator, atque illa,
 Febricitantem basiat, & sientem;
 Dabit oscitanti basium, natantique;
 Dabit & cacanti. remedium mali solum est;
 Facias amicum, basiare quem nolis.

Ad Flaccum. LVIII.

T Haide tam tenuem potuisti, Flacce, videre?
 Tu puro, quod non est, Flacce, videre potes.

In Lydiam. LIX.

NON est mentitus qui te mihi dixit habere
 Formosam carnem, Lydia, non faciem.
 Est ita, si taceas, & si tam muta recumbas,
 Quam silet in cerâ vultus, & in tabulâ.
 Sed quoties loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis;
 Et sua plus nulli, quam tibi lingua nocet.
 Audiat ædilis ne te, videatque, caveto.
 Portentum est, quoties corpis imago loqui.

*1 Aedilis] Ejus quippe erat curare portenta (quale est si fudet lo-
 quaturve imago) expianda & tollenda.*

Ad Sophronium. LX.

TAnta tibi est animi probitas orisque, Sophroni,
 Ut mirer fieri te potuisse patrem.

Ad Garricum. LXI.

Mittebas libram: quadrantem, Garrice, mittis.
 Saltem semissem, Garrice, solve mihi.

Ad Albium Maximum. LXII.

ALBI Maxime, si vacabit hora,
 Hoc tantum lege: namque & occupatus,
 Et non es nimium laboriosus.
 Transis hos quoque quatuor? *apost.*

Ad Septicianum. LXIII.

EXplicitum nobis usque ad sua cornua librum,
 Et quasi perfectum, Septiciade, refers.
 Omnia legisti: credo, scio, gaudeo, verum est.
 Perlegi libros sic ego quinque tuos.

Ad lectorem. LXIV.

Quantis tam longo possis satur esse libello.
Lector, adhuc a me difficilia paucæ petis.
Sed Lupus usuram, puerique diaria poscunt.
Lector, solve: taces, dissimulasque! vale.

[Diaria] Quotidianum vicinorum

M. VAL. MARTIALIS

EPIGRAMMATUM

LIBER DUODECIMUS

R. 2

M. VAL

M. VAL. MARTIALIS
EPIGRAMMATUM
LIBER DUODECIMUS.

M. Val. Martialis Prisco suo S.

S CIO me patrocinium debere contumacissimæ
triennii desidiæ: quæ absolvenda non es-
set inter illas quoque occupationes urbicas,
quibus facilius consequimur, ut molesti po-
tius quam officiosi esse videamur; nedum
in hac provinciali solitudine, ubi nisi etiam
intemperanter studeamus, & sine solatio, & sine excusa-
tione secessimus. Accipe ergo rationem, in quâ hoc maxi-
mum & primum est, quod civitatis aures, quibus adsueve-
ram, quæro; & videor mihi in alieno foro litigare. Si
quid est enim in libellis meis quod placeat, dictavit auditor.
Illam judiciorum subtilitatem, illud materiarum ingenium,
bibliothecas, theatra, conventus, in quibus studere se volup-
tatibus non sentiunt; ad summam omnium, ea quæ delicate
relinquimus, quasi destituti desideramus. Accedit his mu-
nicipalium rubigo dentium, & judicis loco livor, & unus aut
alter mali, in pusillo loco multi; adversus quos difficile
est habere quotidie bonum stomachum. Ne mireris igitur
abjecta ab indignante, quæ a gestiente fieri solebant.

Ne

Ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & exigenti
negarem, cui non refero gratiam, si tantum ea praesto
qua possim, imperavi mihi, quod indulgere consueveram;
& statui paucissimis diebus, ut familiarissimas mihi au-
res tuas exciperem adventoris sud. Tu velim ista quae
tantum apud te non periclitantur, diligenter estimare,
& excutere non graveris; & quod tibi difficillimum est,
de nugis nostris iudices nitore seposito, ne Romam, si ita
decreveris, non Hispaniensem librum mittamus, sed His-
panum.

Ad eundem. I.

REXI dum cessant, latratoresque molossi,
Et non invento sylva quiescit apro;
Otia, Prisce, brevi poteris donare libello.
Hora nec aestiva est, nec tibi tota perit.

¹ Retia dum &c.] Dum cessat venandi studium per anni tempesta-
tem.

Ad sua carmina. II.

QUAE modo littoreos ibatis, carmina, Pyrgos,
Ite Sacra, jam non pulverulenta via est.

¹ Pyrgos] Oppidum maritimum Hetruriae.

² Non pulverulenta] Humida scilicet, vere vel autumnio, ut priore
epig.

Ad librum suum. III.

AD populos mitti qui nuper ab urbe solebas,
Ibis, id, Romam nunc, peregrine liber,
Auriferi de gente Tagi, terricique Saloni,

Dat patrios manes quae mihi terra potens.
Non tamen hospes eri, nec jam potes advena dici,
Cujus habet fratres tot domus alta Remi.

Jure tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio sunt ubi templa choro.

Vel, si malueris, primâ gradiere Suburrâ:
Atria sunt illic consulis alta mei.

¹ Dat patrios manes] Conditos servat parentum inopum cineres.

² Fratres tot] Libros epigrammatum.

³ Veneranda novi &c.] Templum Apollinis & Musarum, ab Au-
gusto in palatio erectum, in quo poetarum opera recitabantur, & pra-
bata reponerantur cum eorum imaginibus. Quod Nerva postea resti-
tuit.

Lauigeros habitat facundus Stella penates,
 Clarus Hyantes Stella sititor aquas.
 Fons ibi Castalius vitibus torrens superbit,
 Unde novem dominas sepe bibisse ferunt.
 Ille dabit populo patribusque equisq; legendum:
 Nec nimium siccis peroleget ipse genis.
 Quid titulum poscis? versus duo, tresve legantur;
 Clamabunt omnes te, liber, esse meum.

Ad Priscum. IV.

QUOD Flacco, Varioq; fuit, summoque Maroni,
 Mecænas atavis regibus ortus eques;
 Gentibus & populis hoc te mihi, Priscus Terentii,
 Fama fuisse loquitur, chartæque dicit anus.
 Tu facis ingenium, tu, si quid posse viderim,
 Tu das ingenium; ius mihi pignitum.
 Ingenium pignitum, i. e. licet literari, homine ingenio digni.

Ad Cæsarem. V.

LONGIOR undecimi nobis decimique libelli
 Arctatus labor est, & breve rari opus.
 Plura legant vacui, quibus otia tuta dedisti:
 Hæc lege tu, Cæsar; forsân & illa leges.

In commendationem Nerve. VI.

CONTIGIT Aufoniz procerum mitissimus aulae
 Nerva: licet toto nunc Helicone fini.
 Recta fides, hilaris clementia, cauta potestas
 Jam redeunt: longi tæga dedere metus.
 Hoc populi gentesque tuæ, pia Roma, precantur:
 Dux tibi sit semper talis, & iste diu.
 Macæ animi, quem rarus habet, morumque tuorum,
 Quos Numa, quos hilaris posset habere Caro.
 Largiri, præstare, breves extendere census,
 Et dare quæ faciles vix tribuere dei.
 Nunc licet & fas est: sed tu sub principe duro,
 Temporibusque malis ausus es esse bonus.

De Nerva & Carina. Quis rarus Caro habere posset, nisi quod ma-
gis rarus fuit quam Nerva.

De Ligeia. VII.

TOto vertice quot gerit capillos,
Annos si tot habet Ligeia, trima est.

In commendationem Trajani. VIII.

Terrarum dea, gentiumque Roma,
Cui par est nihil, & nihil secundum,
Trajani modo lieta cum futuros
Tot per secula computaret annos,
Et fortem, juvenemque, martiumque
In tanto duce militem videret,
Dixit praeide gloriola tali:
Parthorum procures, ducesque Serum,
Thraces, Sauromatae, Getae, Britanni,
Possum ostendere Caesarem, venite.

Ad Caesarem. IX.

Palma regit nostros, mitissime Caesar, Iberos,
Et placido fruitur pax peregrina iugo.
Ergo agimus laeti tanto pro munere grates:
Misiisti mores in loca nostra tuos.

De Africano. X.

Habet Africanus milites, tamen captat.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

Mittit librum ad Parthenium. XI.

Parthenio dic, Musa, tuo nostroque salutem:
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?
Cujus Pimplaeo lyra clarior exit ab antro?
Quem plus Pierio de grege Phoebus amat?
Et si forte, sed hoc vix est sperare, vacabit;
Tradat ut ipse duci carmina nostra, roga.
Quatuor & tantum timidumque brevemque libellum
Commendet verbis; hunc tua Roma legit.

In Posthumum. XII.

Omnia promittis, cum tota nocte bibisti:
Mane nihil praestas, Posthume: mane bibe.

Ad Aufum. XIII.

Genus, Aufe, lucri divites habent iram:
Odisse quam donare vilius constat.

Ad Priscum. XIV.

Parcius utaris, moneo, rapiente veredo,
Prisce, nec in lepores tam violentus eas.
Sæpe satis fecit prædæ venator, & acri
Decidit excussus, nec rediturus equo.
Insidias & campus habet: nec fossa, nec agger,
Nec sint saxa licet, fallere plana solent.
Non deerunt qui tanta tibi spectacula præsent,
¹ Invidia fari sed levioe cadant.
Si te delectant animosa pericula; Tusci,
Tutior est virtus, infidiemur apris:
Quid te fræna juvant temeraria? sæpius illis,
Prisce, datum est equitem rumpere, quam leporem.

¹ *Invidia fari &c.*] Levior erit aliorum quam tui jactura, & inde levior invidia in deos.

Adulatorium. XV.

Quicquid Parrhasia nitebat aulâ,
¹ Donatum est oculis, deisque nostris,
Miratur Scythicas ² virentis auri
Flammas Jupiter, & stupet superbas
³ Regis delicias, gravesque luxus.
Hæc sunt pocula, quæ decet Tonantem:
Hæc sunt, quæ Phrygium decet ministrum.
Omnes cum Jove nunc sumus beati:
At nuper, (pudet, ah! pudet fateri,)
Omnes cum Jove pauperes eramus.

¹ *Donatum est &c.*] Templis consecratum est, ab omni populo spectandum.

² *Virentis auri*] Smaragdi virides poculis aureis inseri colorem suum communicabant.

³ *Regis*] Domitiani.

In Lentinum. XVI.

Quare tam multis a te, Lentine, diebus
Non abeat febris, quæris, & usque gemis.
Gestatur tecum sellâ, pariterque lavatur:
Cœnat boletos, ostrea, fumen, aprum.

Ebria Setino sit sæpe, & sæpe Salerno:

Nec nisi per niveam Cæcuba potat aquam.

Circumfusa rosas, & nigra recumbit amomo:

Dormit & in plumâ, purpureoque toro.

Cum sit ei pulchre, cum tam bene vivat apud te,

Ad Damam potius vis tua febris eat?

¹ *Damam*] Inopem quandam & infelicem.

Ad Juvenalem. XVII.

DUM tu forsitan inquietus erras

Clamosâ, Juvenalis, in Suburrâ,

Aut collem dominæ teris Dianæ:

Dum per limina te potentiorum

¹ Sudatrix toga ventilat, vagumque

² Major Coelius & minor fatigant:

Me multos repetita post decembres

Accepit mea, rusticumque fecit

Auro Bilbilis & superba ferro.

Hic pigri colimus labore dulci

Botrodam, Plateamque: Celtiberis.

Hæc sunt nomina crassiora terris.

Ingenti fruor improboque somno,

Quem nec tertia sæpe rumpit hora,

Et totum mihi nunc repono, quicquid

Ter denos vigilaveram per annos.

Ignota est toga: sed datur petenti

Ruptâ proxima vestis a cathedrâ.

Surgentem focus excipit superbâ

Vicini strue cultus iliceti,

Multâ villica quem coronat ollâ.

Sic me vivere, sic juvat perire.

¹ *Sudatrix toga*] In quâ saluatoris officio obiens sudas.

² *Major Calius &c.*] Mons Coelius, unus e septem collibus, & in eo colliculus minor Coelius dictus.

De Emilio. XVIII.

IN thermis sumit lactucas, ova, lacertum;

Et coenare foris se negat Æmilius.

¹ *In thermis*] Divites hæ, quibuscum lavabantur, cibos in ipsâ thermis distribuabant.

Ad Marcellam. XIX.

Municipem rigidi quis te, Marcella, Saloni;
 Et genitam nostris quis putet esse locis?
 Tam rarum, tam dulce sapis: pallasta dicent;
 Audierint si te vel semel, esse suam.
 Nulla nec in media cortabitur aula Subura,
 Nec Capitolini collis alumna tibi.
 Nec cito ridebit peregrini gloria partus,
 Romanam deceat quam magis esse nurum.
 Tu desiderium dominae mihi mitius urbis
 Esse jubes: Romam tu mihi sola facis.

De Philonide. XX.

QUAM sit lusca Philonis indecenter,
 Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
 Effet coeca decentior Philonis.

In Lelliam. XXI.

Dentibus atque comis, nec te pudet, uteris emptis.
 Quid facies oculo, Lellia? non emittit.

Ad Juvenium de cochino curru. XXII.

O Jucunda, covine, solitudo,
 Carruca magis effedoque gratum
 Facundi mihi munus Aeliani.
 Hic mecum licet, hic, Juvence, quicquid
 In buccam tibi venerit, loquaris.
 Non rector Libyci niger caballus,
 Succinctus neque cursor antecedit.
 Nusquam est mulio: manuli tacebunt.
 O si conscius esset hic Avitus!
 Aurem non ego tertiam timerem.
 Totus quam bene sic dies abiret!

*1. Covine, carruca, effedo. Quae sunt curruum genera.
 2. Rector Libyci etc.] Maurus, Massylus eques expeditus.*

In Thelesinum. XXIII.

CUM rogo te nummos sine pignore, non habeo,
 inquis,
 Idem, si pro me spondet agellus, habes.

Quod

Quod mihi non credis veteri, Thesefine, fodati,
Credis colliculis arboribusque meis.
Ecce reum Carus te derulit: addit agellus.
Exilii comitem quaeris? agellus eat.

In avarum amicum. XXIV.

SEXAGINTA teras cum limina mane senator,
Esse tibi videor desidiosus eques,
Quod non a prima discurram luce per urbem,
Et referam lassus bafia mille domum.
Sed tu purpureis ut des nova nomina fastis,
Aut Numidum gentes, Cappadocumve petas.
At mihi, quem cogis medios abrumperet somnos,
Et matutinum ferre patique lutum,
Quid petitur? rupta cum pes vagus exit aluta,
Et subitus crastine decidit imber aquae.
Nec venit ablatis clamatus verna lacernis,
Accedit gelidam servus ad auriculam.
Et, rogat ut coenes secum Lactorius, inquit.
Viginti nummis non ego malo famem?
Cur sit coena mihi, tibi sit provincia merces?
Et faciamus idem, nec mereamur idem?

1 *Purpureis &c.*] Consulium nomina in fastos referebantur purpura illis.

2 *Aut Numidum &c.*] i. e. ut obtineas provinciam cum imperio.

3 *Famem*] Tenuem domi coenam.

In Cinnam. XXV.

POTO ego festantes, tu potas, Cinnam, deinceps?
Et queres, quod non, Cinnam, bibamus idem.

1 *Sextantes*] Pocula duorum cyathorum. *Deinceps*] Pocula undecim cyathorum.

2 *Quod non &c.*] Quod deterius vinum tibi aspono, quam ipse bibo.

Ad Ponticum, de Hermogene fure. XXVI.

HERMOGENES tantus mapparum, Pontice, fur est,
Quantus nummorum vix, puto, Massa fuit.
Tu licet observes dextram, teneasque sinistram,
Inveniet mappam qua ratione trahat.

1 *Massa*] Bonus Massa Pontice provincia praetor, & praedo.

Cervinus

² Cervinus gelidum sorbet sic halitus anguem :
 Casuras alte sic rapit : Iris aquas.
 Nuper cum ⁴ Myrino peteretur missio læso;
 Subduxit mappas quatuor Hermogenes.
⁵ Cretatam prætor cum vellet mittere mappam;
 Prætori mappam surripit Hermogenes.
 Attulerat mappam nemo, dum furta timentur;
 Mantile e mensa surripit Hermogenes.
 Hoc quoque si deerit, medios discingere lectos,
 Mensarumque ⁶ pedes non timet Hermogenes.
 Quamvis non modico caleant spectacula sole;
 Vela reducuntur, cum venit Hermogenes.
 Festinant trepidi substringere carbasa nautæ,
 Ad portum quoties paruit Hermogenes.
 Linigeri fugiunt calvi ⁷ sistrataque turba,
 Inter adorantes cum stetit Hermogenes.
 Ad coenam Hermogenes mappam non attulit unquam:
 A coenâ semper retulit Hermogenes.

² Cervinus &c.] Cervus serpentes e latebris spiritu extrahit, cornu elidit, voratque.

³ Iris] Arcus celestis.

⁴ Myrino] Gladiatori.

⁵ Cretatam &c.] Signum nempe, quod mittendis quadrigis dabatur in ludia circensibus.

⁶ Pedes] Eburneos.

⁷ Sistrataque] Gestans sistrâ, quæ sunt crepitacula ex ære aut argento cinnula.

Ad Aprum. XXVII.

Siccus, sobrius est Aper; quid ad me?
 Servum sic ego laudo, non amicum.

De hortis Marcellæ uxoris. XXVIII.

HOC nemus, hi fontes, hæc textilis umbra supini
 Palmitis, hoc riguæ ductile flumen aquæ,
 Prætaque, nec bifido cessura rosaria Præsto,
 Quodque virescens Jani mense, nec alget olus,
 Quæque natat clausis anguilla domestica lymphis,
 Quæque gerit similes candida turris aves,
 Munera sunt domine post septima lustra reverte:
 Has Marcella domos, parvaque regna dedit.
 Si mihi Nauticæ patrios concederet hortos,
 Alcinoos possem dicere, malo meos.

In Vacerram. XXIX.

O ¹juliarum dedecus calendarum,
 Vidi, Vacerra, sarcinas tuas; vidi;
 Quas ²non retentas pensione pro bimā
 Portabat uxor rufa crinibus septem,
 Et cum sorore cana mater ingenti.
 Furias putavi nocte Ditis emerfas.
 Has tu priores frigore & fame siccus,
 Et non recenti pallidus magis buxo,
 Irus tuorum temporum sequebaris.
 Migrare ³clivum crederes Aricinum.
 Ibat ⁴tripēs grabatus, & bipes mensa,
 Et cum lucernā, corneoque cratere,
 Matella curto rupta latere meiebat.
 Focum ferentis suberat amphoræ cervix.
 Fuisse gerres, aut inutiles mænas
 Odor impudicus urcei fatebatur,
 Qualem marinæ misit aura piscinæ.
 Nec quadra deerat casei Tholosatis;
 Quadrima nigri nec corona pulei,
 Calvæque restes alioque cepisque,
 Nec plena turpi matris olla resina.
 Quid quæris ædes, villicosque derides,
 Habitare gratis, o Vacerra, cum possis?
 Hæc sarcinarum pompa convenit ⁵ponti.

¹ *Juliarum calendarum*] Quo tempore novas ædes conducere solebant.

² *Non retentas*] Utpote viliores, quam quas dominus adium pro pignore retinere voluit.

³ *Clivum Aricinum*] Ubi sedebant mendici.

⁴ *Tripes*] Uno pede carens.

⁵ *Ponti*] Ubi mendicorum stationes erant.

Ad Julium Martialem. XXX.

T Riginta mihi quatuorque menses
 Tecum, si memini, fuere Juli:
 Quarum dulcia mixta sunt amaris,
 Sed jucunda tamen fuere plura.
 Et si calculus omnis huc & illuc
 Diversus bicolorque digeratur,

Vincet

Vincet candida turba nigriorem;
 Si vitare velis acerba quaedam,
 Et tristes animi cavere morfus,
 Nulli te facias nimis sodalem.
 Gaudebis minus, & minus dolebis.

In Labullum. XXXI.

Libras quatuor aut duas amico,
 Argentemque togam, brevemque lanam,
 Interdum aureolos manu crepantes,
 Possint ducere qui duas calendas,
 Quod nemo, nisi tu, Labulle, donas;
 Non es, crede mihi, bonus; quid ergo?
 Ut verum loquar, optimus malorum,
 Pisones, Senecasque, Memmiiisque,
 Et Crispos mihi redde, sed priores:
 Fies protinus ultimus bonorum,
 Vis cursu pedibusque gloriar?
 'Tigrim vince, levemque' Passerinum.
 Nulla est gloria præterire asellos.

1 *Tigrim, Passerinum*] Equorum nomina.

In scurram. XXXII.

Nasutus nimium cupis videri,
 Nasutum volo, nolo polyposum.

1 *Polyposum*] Polypus est nasi maribus.

In Sabellum. XXXIII.

QUI te, quia bellus es, Sabelle,
 Res est putida bellus, & Sabellus.
 Bellum denique malo, quam Sabellum,
 Tabescas utinam, Sabelle, belle.

In Pontilianum. XXXIV.

Mentiris, credo: recitas mala carmina, laudo:
 Cantas, canto: bibis, Pontiliane, bibo.
 Pedis, dissimulo: gemma vis ludere, vincor.
 Res una est, sine me quam facis, & taceo.
 Nil tamen omnino præstas mihi, mortuus, inquit,
 Accipiam bene te: nil volo, sed morere.

In Tuccam. XXXV.

NON est, Tucca, satis, quod es gulosus:
Et dici cupis, & cupis videri.

Ad M. Unicum. XXXVI.

UNice, cognato junctum mihi sanguine nomen,
Quique geris studiis corda propinqua meis;
Carmina cum facias soli cedentia fratri,
Pectore non minor es, sed pietate prior.
Lesbia cum tenero te possit amare Catullo,
Te post Nasonem blanda Corinna sequi.
Nec deerant zephyri, si te dare vela juvaret:
Sed tu litus amas, hoc quoque fratris habes.

Ad Phœbum. XXXVII.

HOedinâ tibi pelle contegenti
Nudæ, tempora verticemque calvæ,
Festive tibi, Phœbe, dixit ille,
Qui dixit, caput esse calceatum.

Ad Clasicum. XXXVIII.

VEndunt carmina Gallus & Lupercus.
Sanos, Clasicæ, nunc nega poetas.

In inconstantem. XXXIX.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem;
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

In lautum invitatores. XL.

BOletos & aprum si tanquam villa ponis,
Et non esse putas hæc mea vota: volo.
Si fortunatum fiesi me credis, & hæres
Vis scribi propter quinque Lucina: vale.
Lauta tamen coena est; fateor, lautissima: sed cras
Nil erit, immo hodie, protinus immo nihil;
Quod sciat infelix damnata spongia virgæ,
Vel quicunque canis, junctaque testa vie.
Mullorum, leporumque, & suminis extus hic est,
Sulphureusque color, carnificisque pedes.

1 *Spongia*] Damna in vine ministrum.2 *Canis*] Qui ad vomitum accantat.3 *Testa*] Urna scilicet in gratia erant collocata, in qua melleo pre-
carquies.

Non

Non ⁴ Albana mihi sit commessatio tanti;
 Nec ⁵ Capitolinae, pontificumque dapes.
 Imputet ipse deus nectar mihi, fiet acetum,
 Et Vaticani perfida vappa cadi.
 Convivas alios coenarum quare magister,
 Quos capiant mensae regna superba tuae.
 Me meus ad subitas invitet amicus ofellas:
 Haec mihi, quam possum reddere, coena placet.

⁴ Albana commessatio] Leuitissimum epulum, quale exhibuit in Albano monte in Quinquatris Minervae suae Domitianus.

⁵ Capitolina] Jovis epulum in Capitolio a septem epulonibus instructum.

In habentem amenas aedes. XLI.

Daphnonas, platanonas, & aërias cyparissos,
 Et ¹ non unius balnea solus habes:
 Et tibi centenis stat porticus alta columnis,
 Calceusque tuo sub pede lucet onyx:
 Pulveremque fugax hippodromon ungula plaudit,
 Et pereuntis aquae fluctus ubique sonat:
 Atria longa patent: sed nec coenantibus usquam,
 Nec somno locus est. Quam bene non habitas!

¹ Non unus] Magis ampla quam pro privato homine.

De Fabullino. XLII.

TAM saepe nostrum decipi Fabullinum
 Miraris, Aule? semper bonus homo tiro est.

Ad Semproniam, de Ruso. XLIII.

Tempora Pieria solitus redimire coronâ,
 Nec minus attonitis vox celebrata reis,
 Hic situs est, hic ille tuus, Sempronia, Rufus:
 Cujus & ipse tui flagrat amore cinis.
 Dulcis in Elysio narraris fabula campo,
 Et stupet ad raptus Tyndaris ipsa tuos.
 Tu melior, quae deserto raptore redisti;
 Illa virum voluit nec repetita sequi.
 Ridet, & Iliacos audit Menelaus amores:
 Absolvit Phrygium vestra rapina Parin.
 Accipient olim cum te loca leta piorum,
 Non erit in Stygia notior umbra domo.

Non

Non aliena videt, sed amat Proserpina raptas;
Iste tibi dominam conciliabit amor.

In avarum. XLIV.

NUmmi cum tibi sint, opesque tantæ,
Quantas civis habet, paterve rarus:
Largiris nihil, incubasque gazæ,
Ut¹ magnus draco, quem canunt poetæ
Custodem Scythici fuisse luci.
Sed causa, ut memoras, & ipse jactas,
Diræ filius est rapacitatis.
Et quid tu fatuos, rudesque quæris,
Illudas quibus, auferasque mentem?
Huic semper vitio pater fuisti.

¹ *Magnus draco*] A quo vellus aureum custodiebatur in luco Colchidis, in Scythiâ.

In Zoilum. XLV.

CRine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læsus,
Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

In Polycarum. XLVI.

ÆGrotas uno decies aut sæpius anno;
Nec tibi, sed nobis hoc, Polycarme nocet.
Nam quoties surgis, ¹ soteria poscis amicos.
Sit pudor: ægrota jam, Polycarme, semel.

¹ *Soteria*] Convalescenti mittebant amici pro receptâ salute munera, quæ *σώτηρι* vocabantur.

Ad Sparsum. XLVII.

CUR sæpe ficci parva rura Nomenti,
Laremque villæ sordidum petam, quæris?
Nec cogitandi, Sparse, nec quiescendi
In urbe locus est pauperi: negant vitam
Ludimagistri mane, nocte ¹ pistores,
Ærariorum marculi die toto.
Hinc otiosus sordidam quatit mensam
² Neronianâ nummularius massâ:
Illinc ³ paludis malleator Hispanæ

¹ *Pistores*] Qui molam vertebant.

² *Neronianâ massâ*] Optimæ hanc notæ aurum atque argentum fuisse interpretes volunt, qualem exegit Nero. Sueton. in Nerone.

³ *Paludis &c.*] i. e. lini, quod in paludosis Hispaniæ locis seritur.

S

Tritum

Tritum nitenti fuisse verberat saxum.
 4 Nec turba cessat entheata Bellonæ;
 5 Nec fasciato naufragus loquax trunco,
 A matre doctus nec rogare Judæus,
 Nec sulfuratæ lippus infitor mercis.
 Numerare pigri damna qui potest somni,
 Dicet 6 quot æra verberent manus urbis,
 Cum secta Colcho Luna vapulat rhombo.
 Tu, Sparse, nescis ista, nec potes scire,
 7 Petilianis delicatus in regnis;
 Cui plana summos despicit domus montes,
 Et rus in urbe est, vinitorque Romanus:
 Nec in Falerno colle major autumnus;
 Intraque limen latus effredo cursus,
 Et in profundo somnus, & quies nullis
 Offensa linguis, nec dies nisi admittus.
 Nos transeuntis risus excitat turbæ.
 Et ad cubile est Roma, tædio fessis
 Dormire quoties libuit, imus ad villam.

4 Nec turba &c.] Sacerdotes Bellonæ cestro perciti.

5 Nec fasciato &c.] Mendicans naufragus, suspensâ ex humeris a peccatore naufragii depicti tabulâ.

6 Quot æra &c.] Cum luna a cælo deducitur magicis incantationibus, vid. ep. 1. 1. lib. 9. Colcho] Magico, a Medæâ, quæ Colchis erat.

7 Petilianis &c.] Qui habes villam sub Janiculo, in agro quondam L. Petilii scribæ.

Ad suam natalem. XLVIII.

1 **M**Artis alumne dies, roseam quo lampada primum,
 Magnaque siderei vidimus ora dei:
 Si te rure coli, viridesque pigebit ad aras,
 Qui fueras Latia cultus in urbe mihi;
 Da veniam, servire 2 meis quod nolo calendis,
 Et quâ sum genitus, vivere luce volo.

1 Martis alumne] Martis calendæ.

2 Meis calendis] In festis suis.

In nimis anxie celebrantem suos natales. XLIX.

NAtali pallere suâ, ne calda Sabello
 Desit, & ut liquidum potet Alauda merum;
 Turbida sollicito transmittere Cecuba sacco,
 Atque inter mentas ire redire suas;

Atque inter mentas] Ritu famulorum.

Excipere hos, illos, & tota surgere coena

² Marmora calcantem frigidiora gelu:

Quæ ratio est, hæc sponte tua perferre patique,

Quæ te si jubeat rex dominulve, neges?

² *Marmora*] Pavimentum marmoreum. Veteres vero nudis pedibus mensæ accumbebant.

De Ligurrâ. L.

Versus, & breve vividumque carmen

In te ne faciam times, Ligurra,

Et dignus cupis hoc metu videri

Sed frustra metuis, cupisque frustra.

In tauros Libyci fremunt leones:

Non sunt papilionibus molesti.

Quæras, censeo, si legi laboras,

¹ Nigri fornicis ebrium poetam;

Qui carbone rudi, putrique creta

Scribit carmina, quæ legunt cacantes.

Frons hæc sfigmate non meo notanda est.

¹ *Nigri fornicis*] i. e. obscuri loci.

Ad Saturnum pro Prisco Ferentio.

ANiqui rex magne poli, mundique prioris,

Sub quo ¹ pigra quies, nec labor ullus erat,

Nec ² regale nimis fulmen, nec fulmine digna,

³ Scissa nec ad Manes, sed sita dives humus;

Lætus ad hæc facilisque veni solennia Prisci

Gaudia: cum sacris te decet esse tuis.

Tu reducem patriæ sextâ, pater optime, brumâ

⁴ Pacifici Latia reddis ab urbe Numæ.

Cernis ut Ausonio similis tibi ⁵ pompa macello

Pendeat, & quantus luxurietur honos?

¹ *Pigra quies*] Autum quippe sub Saturno seculum fuisse canunt poete.

² *Regale nimis*] Imperiosum, tyrannicum. *Nec fulmine digna*] Neque enim scelera perpetrabantur.

³ *Scissa*] Ad erigenda ex visceribus terræ montes.

⁴ *Pacifici Numæ*] Qui nulle gessit bella, sed totum se populumque religionibus dedit.

⁵ *Pompa*] i. e. apparatus opulentiæ.

Quam non parca manus, largæque ⁶ nomismata mensæ,
 Quæ, Saturne, tibi pernumerentur opes!
 Utque sit his pretium meritis & gratia major,
 Et pater, & frugi sic tua sacra colit.
 At tu, sancte, tuo sic semper amere decembri:
 Hos illi jubeas sæpe redire dies.

⁶ *Nomismata*] Munera.

Ad Cordubam. LII.

¹ **U**Ncto, Corduba, lætior Venafro,
 Histra nec minus absoluta testâ,
 Albi quæ superas oves ² Galefi,
 Nullo murice, nec cruore mendax,
 Sed tinctis gregibus colore vivo:
 Dic vestro, rogo, sit pudor poetæ,
 Ne gratis recitet meos libellos.
 Ferrem, si faceret bonus poeta,
 Cui possem dare mutuos honores.
³ Coecus perdere non potest, quod aufert.
 Nil est deterius latrone ⁴ nudo:
 Nil securius est malo poetâ.

¹ *Uncto*] Olearum gloriæ principatum obtinuit Venafrum in Campania; secundas Histria Italiae regio.

² *Galefi*] Italiae fluvii ad Tarentum, ubi oves lanam habebant candidissimam.

³ *Coecus perdere &c.*] Non possis lege talionis agere cum coeco, qui alteri oculum eruerit.

⁴ *Nudo*] Cui nihil eripi potest.

De Cinna. LIII.

Vincentem roseos facieque comâque ministros
 Cinna coquum fecit. Cinna gulosus homo est.

Ad Amœnum. LIV.

BIS quinquagenis domus est tibi millibus empta,
 Vendere quam summâ vel brevior cupis.
 Arte sed emptorem vastrâ corrumpis, Amœne,
 Et casa divitiis ambitiosa latet.
 Gemmantes primâ fulgent testudine lecti,
 Et ¹ Maurusiaci pondera rara cirri.

¹ *Maurusiaci &c.*] i. e. mensæ citreæ magni pretii ex Mauritania.

Deinde

Deinde ducenta sonas, & ais, non esse minoris:
Instructam vili vendis, Amcene, domum.

In natalem Maronis. LV.

MAiæ Mercurium creâstis idus.
Augustis redit idibus Diana.
Octobres Maro consecravit idus.
Idus sæpe colas & has, & illas,
Qui magni celebras Maronis idus.

Ad clientes. LVI.

Matutine cliens, urbis mihi causa relicta,
Atria, si sapias, ambitiosa cetas.
Non sum ego caufidicus, nec amaris litibus aptus:
Sed piger, & senior, Pieridumque comes.
Otia me, somnusque juvant, quæ magna negavit
Roma mihi: redeo, si vigilatur & hic.

Ad Paullam. LVII.

SIC tanquam tabulas scyphosque, Pâulle,
Omnes archetypos habes amicos:
¹ Sic tanquam &c.] Utpote quæ nullas domino impensas, multam
vero laudis afferunt.

De Apro. LVIII.

LIntea ferret Apro vatius cum vernula nuper,
Et ² supra togulam lusca federet anus;
Atque ³ olei stillam daret enterocelicus unctor,
Udorum tetricus censor & asper erat;
Frangendos calices, effundendumque Falernum
Clamabat, biberet quod modo lotus eques.
A sene sed postquam patruo venere trecenta;
Sobrius a thermis nescit abire domum.
O quantum ⁴ diatretra valent, & quinque comati!
Tunc, cum pauper erat, non litiebat Aper.

¹ Lintea] Quibus lotus Aper abstergeretur.

² Supra togulam &c.] Ne ea subduceretur.

³ Olei stillam &c.] In balneis ungebantur veteres.

⁴ Diatretra] Calices celati.

Ad Pannicum. LIX.

Jugera mercatus prope busta latentis agelli,
 Et male compactæ culmina fulta casa,
 Deferis urbanas, tua prædia Pannice, lites,
 Parvaque, sed tritæ præmia certa togæ.
² Frumentum, milium, pisanamque fabamque solebas
 Vendere pragmaticus: nunc eris agricola.

¹ *Busta*] Fuit locus Romæ dicitur *Busta Gallia* quod ibi Galli a Camillo delecti sepultri fuerant.

² *Frumentum &c.*] Munera intellige, quibus donabatur Pannicus a centibus suis.

Ad Catullum. LX.

Heredem tibi me, Catulle, dicis.
 Non credam, nisi legero, Catulle.

¹ *Nisi legero*] Tabula testamentaria non aperiiebantur nisi mortuo testatore.

Ad Flaccum. LXI.

CUM tibi Nilivæ portet crysalla cataplys,
 Accipe de circo pocula Flaminio.
 Hi magis audaces, an sunt qui talia mittunt
 Munera? sed geminus vilibus usus inest.
 Nullum sollicitant hæc, Flacce, torcumata furem,
 Et nimjum calidis non vitiantur aquis.
 Quid, quod securo potat conviva ministro
 Et casum tremante non timere manus?
 Hoc quoque nonnihil est, quod propinabis in istis,
² Frangendus fuerit si tibi, Flacce, calix.

¹ *Circo Flaminio*] Ubi vendebantur scitalia aut vitæ vasa.

² *Frangendus*] Cum aliquis ore impuro & maleolenti ex eo biberit.

De agricola. LXII.

Amphora vigell, modius datur cere quaterno.
 Ebrius & crudus nil habet agricola.

¹ *Ebrius &c.*] i. e. (inquit Parnabius) tam vili pretio venditur annona, ut malit agricola ingurgitare se ad crapulam usque & ebrietatem, quam tantulo pretio vinum & frumentum vendere.

In Bithynicum. LXIII.

NIL in te scripsi, Bithynice: credere non vis,
Et jurare jubes: ¹ malo satisfacere.

¹ *Malo satisfacere*] De more fori, cui enim suscipiendum defertur, nisi juret, tenetur solvere. Sensus est: Malo scribere in te, quam jurare me nihil scripisse.

De Callistrato. LXIV.

NE laudet dignos, laudat Callistratus omnes.
Cui malus est nemo, quis bonus esse potest?

De Umbero. LXV.

Brumæ diebus, feriisque Saturni
Mittebat Umber aliculam mihi pauper.
Nunc mittit alicam; factus est enim dives.

De Menogene. LXVI.

Effugere e thermis & circa balnea non est
Menogenen, omni tu licet arte velis.
Captabit tepidum dextrâ lavâque¹ trigonem,
Imputet exceptas ut tibi sæpe pilas.
Colliget, & referet lapsum de pulvere follem,
Et si jam lotus, jam soleatus erit.
Lintea si sumas, nive candidiora loquetur;
Sint licet infantis fordidiore sinu.
Exiguos² secto comentem dente capillos,
Dicet Achilleas disposuisse comas.
Fumosæ feret ipse³ tropin de fæce lagenæ,
Frontis & humorem colliget usque tuæ.
Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
Perpeffus dicas tædæ mille, *veni.*

¹ *Trigonem*] De trigonâ pilâ & folle dictum ep. 15. lib. 4.

² *Secto dente*] i. e. pessimo.

³ *Tropin*] Vinum vapidum, quo utebantur veteres ad corpora abluenda in balneis.

Ad Polytimam. LXVII.

NOlueram, Polytime, nos violare capillos:
Sed juvat hoc precibus me tribuisse tuis.
Talis eras modo tonsæ Pelops, positique nitebas
Crinibus, ut totum sponsa videret ebur.

De Cottâ. LXVIII.

BIS Cotta soleas perdidisse se questus,
 Dum negligentem ducit ad pedes¹ vernam,
 Qui solus inopi præstat, & facit turbam;
 Excogitavit homo sagax & astutus,
 Ne facere posset tale sæpius damnum:
 Excalceatus ire cœpit ad coenam.

¹ *Vernam*] Qui a tergo & ad pedes domini discumbentis stat ministrans.

De Tongiliano. LXIX.

Tongilianus habet nasum: scio; non nego; sed jam
 Nil præter nasum Tongilianus habet.

Ad Charinum. LXX.

QUOD lanâ caput alligas, Charine,
 Non aures tibi, sed¹ dolent capilli.

¹ *Dolent capilli*] i. e. non adhibes focale ad muniendas aures, sed ad regendum calvitium.

De Marone. LXXI.

PRO sene, sed¹ clare, votum Maro fecit amico,
 Cui gravis & fervens hemitritæus erat;
 Si Strygiæ æger non iret missus ad undas,
 Ut caderet magno victima grata Jovi.
 Cœperunt certam medici spondere salutem.
 Ne votum solvat, nunc Maro vota facit.

¹ *Clare*] Ut senex id audiret.

Ad Priscum. LXXII.

SÆPE rogare soles qualis sim, Prisce, futurus,
 Si fiam locuples, sumque repente potens.
 Quemquam posse putas mores narrare futuros?
 Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

In Tuccam. LXXIII.

Scribebamus epos; cœpisti scribere: cessi,
 Æmula ne starent carmina nostra tuis.
 Transtulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos:
 Aptâsti longum tu quoque syrma tibi.
 Fila lyrae movi doctis exculta Camœnis:
 Plectra rapis nobis ambitione novâ.

Audemus

Audemus satyras: ' Lucilius esse laboras.

Ludo leves elegos: tu quoque ludis idem.

Quid minus esse potest? epigrammata fingere coepi:

Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.

Elige quid nolis; quis enim pudor omnia velle?

Et si quid non vis, Tueca, relinque mihi.

1 Lucilius] Qui primus inter Romanos satyras scripsit.

Ad Batim. LXXIV.

BÆtis oliviferâ crinem redimite coronâ,
Aurea qui nitidis vellera tingis aquis;

Quem Bromius, quem Pallas amat, cui rector aquarum

Albula navigerum per freta pandit iter;

Ominibus lætis vestras Instantius oras

Intret, & hic populis, ut prior, annus eat.

Non ignorat, onus quod sit, succedere Macro.

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

In effrontem. LXXV.

OS atavi, patrui nasum, duo lumina patris,
Et matris gestus dicis habere tuæ.

Cum referas priscos, nullamque in corpore partem

Mentiris; frontem, dic mihi, cuius habes?

Ad Mattum. LXXVI.

QUI negat esse domi se tunc, cum limina pulsas,
Quid dicat, nescis? dormio, Matte, tibi.

Ad Milonem. LXXVII.

THura, piper, vestes, argentum, pallia, gemmas,
Vendere, Milo, soles; cum quibus emptor abit.

Conjugis utilior merx est: quæ vendita sæpe

Vendentem nunquam deserit, aut minuit.

M. VAL.

M. VAL. MARTIALIS
DE
SPECTACULIS
LIBELLUS.

In amphitheatrum Caesaris. I.

Arbara² Pyramidum fileat miracula Mem-
phis;

Affiduus jactet nec³ Babylona labor;

Nec⁴ Triviae templo molles laudentur
Iones;

Diffimuletque deum cornibus⁵ ara frequens;

Aëre nec vacuo pendentia⁶ Mausolei.

Laudibus immodicis Cares in astra ferant.

¹ *Barbara*] Romani omnes alios populos, præter Græcos, barbaros vocabant.

² *Pyramidum*] Moles has altissimas, quæ inter 7 orbis miracula numerabantur, Ægyptii reges extruxere, a quadratâ basi decrescendo ascendentes in formam *πυρὸς ignis*, unde & nomen.

³ *Babylona*] Ubi Semiramis regina muros ædificavit, quorum ambitus 480 stadia complectebatur; & ubi pensiles horti fuerant toto orbe celeberrimi.

⁴ *Trivola*] Dianæ Ephesiz.

⁵ *Ara*] *Βραχὺς κέρατος*, ara cornea, quam in insulâ Delo ex cornibus caprarum a sorore Dianâ interfectarum Apollo compegit.

⁶ *Mausolea*] Mausoli regis Cariz tumulum, ab uxore ejus Artemisiâ extructum.

Omnis

Omnis Cæsareo cedat labor amphitheatro:

Unum pro cunctis fama loquatur opus.

Ad Cæsarem, de publicis ipsius operibus. II.

HIC, ubi fidereus propius videt astra colossus

Et crescunt media pognata pelsa via,

¹ Invidiosa feri radiabant atria regis,

Unaque jam tota stabat in urbe domus.

Hic, ubi conspicui venerabilis amphitheatri

Erigitur moles, stagna Neronis erant.

Hic, ubi miramur, Velocia munera, thermas,

Abstulerat miseris tecta superbus ager.

Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras,

Ultima pars aulae deficientis erat.

Reddita Roma sibi est; & sunt, te præside, Cæsar,

Deliciae populi, quæ fuerant domini.

¹ *Invidiosa feri &c.] Tacitus lib. 15. Annal. Cæsarum Nero usus est patris ruinis, extraxit domum in qua non perinde gemma & aurum miraculo essent solita quidem & luxu vulgata, quam atria & stagna, & in modum solitudinum hinc sylva, inde aperta spatia, & prospectus.*

Ad eundem, de gentium congratulatione. III.

QUÆ tam seposita est, quæ gens tam barbara Cæsar,

Ex qua spectator non sit in urbe tuâ?

Venit ab Orphæo¹ cultor Rhodopeius Hæmo,

Venit & epoto² Sarmata pastus equo:

Et³ qui prima bibit depressi flumina Nilî,

Et quem supremæ Tethyos unda ferit.

Festinauit Arabs, festinauere Sabæi,

Et Cilices⁴ nimbis hic maduere suis.

Crinibus in nodum tortis venere Sicambri,

Atque aliter tortis crinibus Æthiopes.

Vox diversa sonat: populorum est vox tamen una,

Cum verus patriæ diceris esse pater.

¹ *Cultor Rhodopeius] Thrax agriculturæ studiosus. Rhodope mons Thraciæ, sicut & Hæmus ad quem parentes Orphæi habitabant.*

² *Sarmata &c.] Virg. 3. Georg. Celonus,*

Qui lac concretum cum sanguine potat equino.

³ *Qui prima &c.] Venerunt & Afri, in quorum regione Nilus primum fluere deprenditur.*

⁴ *Nimbis] Croci aquâ diluti asperfusionibus, quæ in theatro & amphitheatro fiebant. Cilicia croco nobilis.*

De

De expulſis a Cæſare delatoribus. IV.

Turba gravis paci, placidæque inimica quieti,
 Quæ ſemper miſeras ſollicitabat opes,

¹ Tradita Getulis: nec cepit arena nocentes;

Et delator habet, quod dabat, exilium.

Exulat Auſoniâ profugus delator ab urbe:

Impenſis² vitam principis annumeres.

¹ Tradita Getulis] Relegata eſt in arenosa & deſerta Africæ loca.

² Vitam &c.] i. e. vitam tuam referas acceptam beneficiis Cæſaris.

De naumachiâ. V.

Si quis ades longis ſerus ſpectator ab oris,

Cui lux prima ſacri muneris iſta fuit.

Ne te decipiat ratibus¹ navalis Enyo,

Et par unda fretis: hic modo terra fuit.

Non credis; ſpectes, dum laxent æquora Martem,

Parva mora eſt; dices, hic modo pontus erat.

¹ Navalis Enyo] Prælium navale. Eſt vero Enyo Bellona & per
 metonym. ſignificat bellum.

De eâdem. VI.

Auguſti laudes fuerant, committere claſſes,

Et freta navali ſollicitare tubâ.

Cæſaris hæc noſtri pars eſt quota? vidit in undis

Et Thetis ignotas, & Galatæa¹ feras:

Vidit in² æquoreo ferventes pulvere curruſ,

Et domini Triton ipſe putavit equos.

Dumque parat ſævis ratibus fera prællâ Nereus,

Abnuſit in liquidis ire pedeſter aquis.

Quicquid & in circo ſpectatur, & amphitheatro,

Dives Cæſarea præſtitit unda tibi.

³ Fucinus, & pigri taceantur ſtagna Neronis:

Hanc nôrint unam ſecula Naumachiam.

¹ Feras] Animalia edocta id in aquis ſacere, quod in terrâ conſue-
 rant. Galatæa] Una Nereidum.

² Æquoreo pulvere] Catachreſis a circi certaminibus ad Naumachiam.

³ Fucinus] Lacus Marſorum, ubi Claudius imperator celeberrimam
 Naumachiam edidit.

De

De natatoribus. VII.

L Ufit Nereidum docilis chorus¹ æquore toto,

Et² vario faciles ordine pinxit aquas.

Fuscina dente minax, nexu fuit anchora curvo :

Credidimus remum, credidimusque ratem:

Et gratum nautis sidus fulgere Laconum,

Lataque perspicuo vela tumere sinu.

Quis tantas liquidis artes invenit in undis?

Aut docuit lusus hos Thetis aut didicit.

¹ *Æquore toto*] Per omne amphitheatri spatium.

² *Vario ordine*] Mutato ordine & serie, alia atque alia schemata expresserunt natatores, variasque rerum formas in aquæ superficie repræsentarunt, uti *eridentis Neptuni, remi, ratis, &c.*

De tauro personatum Herculem sursum vehente. VIII.

R Aptus abit mediâ quod ad æthera taurus arenâ ;

Non fuit hoc artis, sed pietatis opus.

Vexerat Europen¹ fraterna per æquora taurus ;

At nunc Alciden taurus in astra tulit.

Cæsaris atque Jovis confer nunc, Roma, juvencos :

² Par opus ut tulerint, altius iste tulit.

¹ *Fraterna*] i. e. Neptunia cum frater Jovis Neptunus sit.

² *Par opus &c.*] Fac eos tulisse par opus, quod non fuit, alter enim puellam, alter heroa.

Pæna personati Dædali. IX.

Q Ualiter in¹ Scythicâ religatus rupe Prometheus

² Assiduam nimio pectore pavit avem :

Nuda³ Caledonio sic pectora præbuit urlo

Non falsâ pendens in cruce Laureolus.

Vivebant laceri membris stillantibus artus,

Inque omni nusquam corpore corpus erat.

Denique supplicium dederat necis ille paternæ,

Vel domini jugulum foderat ense nocens ;

Templa vel arcano demens spoliaverat auro,

Subdiderat sævas vel tibi, Roma, faces.

¹ *Scythicâ rupe*] Caucaso.

² *Assiduam nimio &c.*] Aquilam, interdum vescentem ejus jecinore noctu renascente.

³ *Caledonio*] E. Scotia, *syneca*. In septentrionalibus enim plagis urli maximi & sævissimi sunt.

Vicerat

Vicerat antiquæ sceleratus crimina fæces,
In quo, quæ fuerat fabula, poena fuit.

Pœna personati Dædali. X.

Dædale, Lucano cum sic lacereris ab urso,
Quam cuperes pennas nunc habuisse tuas!

Pœna personati Orphei. XI.

Quicquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro
Dicitur; exhibuit, Cæsar, arena tibi.

¹ Repserunt scopuli, mirandaque sylvæ cucurrit,

Quale fuisse nemus creditur Hesperidum.

Adfuit immixtum pecori genus omne ferarum;

Et supra vatem multæ pependit avis.

Ipsæ sed ingrato jacuit laceratus ab urso:

Hæc tamen ut res est facta, ita ficta alia est.

¹ *Theatrum*] Vallon intellige, sub Hammon Rhodopenque montem.

² *Repserunt*] Movebantur machinis miro artificio fabricatis.

Pugna rhinocerotis & tauri. XII.

Præstitit exhibitus tota tibi, Cæsar, arenâ,

Quæ non promittit, prælia rhinoceros.

O quam terribiles exarsit pronus in iras!

Quantus erat cornu, cui pila taurus erat!

¹ *Pila*] Ep. 75. lib. 10.

Pugna rhinocerotis & ursi. XIII.

Sollicitant pavidi dum rhinocerotæ magistri,

Seque diu magnæ colligit ira feræ.

Desperabantur promissi prælia Martis:

Sed tamen is rediit cognitus ante furor.

Namque gravem gemino cornu sic extulit ursum,

Jacat ut, impositus taurus in astra pilas.

¹ *Sollicitant*] Feræ ad pugnam irritare solebant stimulis, igne, &c.

Pugna tauri & elephantis. XIV.

Qui modo per totam, flammis stimulatus, arenam

Sustulerat raptas taurus in astra pilas;

Occubuit tandem cornuto ardore petitus,

Dum facilem tolli sic elephanta putat.

¹ *Cornuto ardore*] i. e. irati elephantis dentibus, quos vocat cornus.

Pugna

Pugna tigridis & leonis. XV.

L Ambere securi dextram consueta magistri
Tigris, ab Hyrcano gloria rara iugo,
Sæva ferum rabido laceravit dente leonem:
Res nova, non ullis cognita temporibus,
Ausæ est tale nihil, sylvis dum vixit in altis,
Postquam inter nos est, plus fericitatis habet.

De leone qui læserat magistrum. XVI.

Læserat ingrato leo perfidus ore magistrum,
Ausus tam notas contemnerare manus:
Sed dignas tanto persolvit crimine poenas,
Et qui non tulerat verbera, tela tulit.
Quos decet esse hominum tali sub principe mores,
Qui jubet ingenium mitius esse feris?

Dama supplex. XVII.

Concita veloces fugeret cum dama molossos,
Et variâ obliquas neciteret arte moras,
Cæsaris ante pedes supplex, similisque roganti
Constitit, & prædam non tetigere canes.
Numen habet Cæsar: sacra est vis, sacra potestas,
Credita; mentiri non didicere feras.

Elephas supplex. XVIII.

QUOD pius & supplex elephas te, Cæsar, adorat;
Hic modo qui tauro tam metuendus erat;
Non facit hoc iustus nulloque docente magistro:
Crede mihi, numen sentit & ille ioum.

Ursus visco implicitus. XIX.

Præceps sanguinea dum se rotat ursus arenâ,
Implicitam visco perdidit ille fugam.
Splendida jam tecto cessent venabula ferro,
Nec volet excusâ lancea torta manu.
Deprendat vacuo venator in aëre prædam,
Si captare feras aucupis arte placet.

1 Splendida] Coloribus fucata.

De sue quæ ex vulnere peperit. XX.

INter¹ Cæsareæ discrimina sæva Dianæ
 Fixisset gravidam cum levis hasta suam,
 Exiliit partus miseræ de vulnere matris.
 O² Lucina ferox, hoc peperisse fuit?
 Pluribus illa mori voluisset saucia telis,
 Omnibus ut natis triste pateret iter.
 Quis negat esse satum materno funere Bacchum?
 Sic genitum numen credite: nata fera est.

¹ *Cæsarea Diana*] i. e. venationis, quam Cæsar exhibuit in amphitheatro. *Metonym.*

² *Lucina*] Dea partuum præses, quæ & Juno dicitur & Diana.

De eadem. XXI.

ICTA gravi telo, confossaque vulnere mater
 Sus pariter vitam perdidit, atque dedit.
 O quam certa fuit librato dextera ferro!
 Hanc ego Lucinæ credo fuisse manum.
 Experta est numen moriens¹ utriusque Dianæ,
 Quaque soluta parens, quaque perempta fera est.

¹ *Utriusque Diana*] Venatricis, & obstetricis.

De eadem. XXII.

SUS fera jam gravior maturi pignora ventris
 Emisit foetum, vulnere facta parens.
 Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit.
 O quantum est subitis casibus ingenium!

De Carpophoro venatore. XXIII.

SUMMA tuæ¹ Meleagre, fuit quæ gloria famæ;
 Quantula Carpophori portio, fusus aper!
 Ille & præcipiti venabula condidit urso,
² Primus in arcto³ qui fuit arce poli;
 Stravit & ignotâ spectandum mole leonem,
 Herculeas potuit qui decuisse manus:
 Et volucrem longo porrexit vulnere pardum.
 Præmia cum laudis ferret, adhuc poterat.

¹ *Meleagre*] Qui aprum Calydonium interfecit.

² *Primus in æc.*] Maximus eorum qui sub plagâ sunt arcto subjecti. In septentrionalibus autem plagis urfi maximî & ferissimî sunt.

³ *Adhuc poterat*] Adhuc vires integras habuit.

De eodem. XXIV.

DORICA quam certo venabula dirigit ictu
 Fortis adhuc teneri dextera Carphori!
 Ille² tulit geminos facili cervice juvencos;
 Illi cessit atrox bubalus atque bison.
 Hunc leo cum fugeret, præceps in tela cucurrit.
 I nunc, & lentas corripe, turba, moras.

¹ Dorica] Græca, ab inventore Græco.

² Tulit] Interfecit. Facili cervice juvencos] i. e. qui agilliter caput movebant, quo Carphori tela declinarent.

De eodem. XXV.

SÆCULA Carphorum, Cæsar, si prisca tulissent,
 Jam nullum monstros orbe fuisset opus.
 Non Marathon taurum, Nemee frondosa leonem,
 Arcas² Mænalium non timuisset aprum.
 Hæc armata manus Hydræ³ mors una fuisset,
 Huic percussa foret tota⁴ Chimæra semel.
⁵ Ignipedes posset sine Colchide vincere tauros:
 Solvere & Hesionen solus, & Andromeden.
 Herculeæ laudis numeretur gloria: plus est,
 Bis denas pariter perdomuisse feras.

¹ Sæcula prisca] Quibus Hercules, Theseus, ceterique heroes & semidei cum monstros depugnarunt.

² Mænalium aprum] ab Hercule interfectum.

³ Mors una] i. e. Carphorus uno ictu interfecisset Hydram.

⁴ Chimæra] Monstrum triforme; habebat enim leonis caput, ventrem capræ, & draconis caudam. Occisum fuit a Bellerophonte. Ovid. 9. Met.

⁵ Ignipedes] Ovidius lib. 7. Met. facit aripides.

Pugna fœminarum cum bestiis. XXVI.

BELLIGER invictis quod Mars tibi fœvit in armis,
 Non satis est, Cæsar: fœvit & ipsa Venus.
 Prostratum Nemee in vastâ valle leonem,
 Nobile & Herculeum fama canebat opus.
 Prisca fides taceat: nam post tua munera, Cæsar,
 Hæc jam fœminæ vidimus acta manu.

T

Gladi-

Gladiatorum paria, Myrinus & Triumphus. XXVII.
DUM peteret pars hæc Myrinum, pars illa Tri-
 umphum:

Promisit pariter Cæsar utraq[ue] manu.
 Non potuit melius litem finire jocosam.
 O dulce invicti principis ingenium!

¹ *Myrinum, Triumphum*] Duos e gladiatoribus, quos viribus & arte
 eximios alebat proprios & peculiares sibi Cæsar.

Priscus & Verus. XXVIII.

CUM traheret Priscus, traheret certamina Verus,
 Effet & æqualis Mars utriusque diu;

¹ Missio sæpe viris magno clamore petita est.

Sed Cæsar legi paruit ipse suæ.

Lex erat, ² ad digitum positâ concurrere palmâ;

Quod licuit, ³ lances donaque sæpe dedit.

Inventus tamen est finis discriminis æqui;

Pugnare pares, succubere pares.

Misit utrique rudes, & palmas Cæsar utrique.

Hoc pretium virtus ingeniosa tulit.

Contigit hoc, nullo nisi te sub principe, Cæsar:

Cum duo pugnarent, victor uterque fuit.

¹ *Missio*] Missio erat, quoties gladiatori læso aut victo princeps aut
 munera rursus vitam dedit.

² *Ad digitum &c.*] Ut non prius palma donaretur, quam alteruter,
 sublato digito, se victum agnosceret.

³ *Lances*] i. e. opsonia; gladiatoribus, ut vires illi reficerentur: vel
 populo, quo pugnae moram patientius ferrent.

XXIX.

Cedere majori, virtutis fama secunda est.

Illa gravis palma est quam minor hostis habet.

Ad Cæsarem. XXX.

DA veniam subitis: non displicuisse meretur,

Festinat, Cæsar, qui placuisse tibi.

Ad eundem. XXXI.

Flavia gens, quantum tibi tertius abstulit hæres!

Pene fuit tanti, non habu isse duos.

M. VAL. MARTIALIS

* X E N I A.

De libro. I.

E toga cordyllis, ne penula desit olivis,
Aut inopem metuat sordida blatta fa-
mem;

Perdite Niliacas, Musæ, mea damna,
papyros:

Postulat ecce novos ebria bruma sales.

Non mea magnanimo depugnat tessera talo,

Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.

Hæc mihi charta nuces, hæc est mihi charta fritillus;

Alea nec damnum, nec facit ista lucrum.

In detractorem. II.

NAsutus sis usque licet, sis denique nasus,

Quantum noluérît ferre rogatus Atlas,
Et possis ipsum tu deridere Latinum;

Non potes in nugis dicere plura meas,

Ipse ego quam dixi. Quid dentem dente juvabit

Rodere? carne opus est, si satur esse velis.

* Xenia dicta sunt, quæ munuscula reis fiunt, i. e. hospitibus max-
ime, nec non & amicis mitterentur.

Ne perdas operam: qui se mirentur, in illos
 Virus habe; nos hoc novimus esse nihil.
 Nec tamen hoc nimium nihil est, si candidus aure,
 Nec matutina si mihi fronte venis.

Ad lectorem. III.

OMnis in hoc gracili xeniorum turba libello,
 Constatit nummis quatuor empta tibi:
 Quatuor est nimium; poterit constare duobus,
 Et faciet lucrum bibliopola Tryphon.
 Hæc licet hospitibus pro munere disticha mittas,
 Si tibi tam rarus, quam mihi, nummus erit.
 Addita per titulos sua nomina rebus habebis:
 Prætereas, si quid non facit ad stomachum:

Thus. IV.

Serus ut æthereæ Germanicus imperet aulæ,
 Utque diu terris; da pia thura Jovi.

Piper. V.

Cerea quæ patulo lucet fœcedula lumbo,
 Cum tibi forte datur, si lapis, adde piper.

Alica. VI.

NOS alicam, multum poterit tibi mittere dives:
 Si tibi noluerit mittere dives, eme.

Conchis faba. VII.

SI spumet rubra conchis tibi pallida resta,
 Lautorum cœnis sepe negare potes.

For. VIII.

Imbue plebeias Clusinis pultribus ollas,
 Ut satur in vacuis dulcia multa bibas.

Lens. IX.

Accipe Niliacam, Pelusia munera, lentem:
 Vilior est alica, carior illa faba.

Simila. X.

NEC poteris similes dotes numerare, nec usus,
 Pistori toties cum sit & apta coquo.

Hordeum.

Hordeum. XI.

MUlio quod non des taciturnis, accipe, mulis.
Hæc ego cauponi, non tibi dona dedi.

Frumetum Libycum. XII.

TErcentum Libyci modios de messe coloni
Sume, suburbanus ne moriatur ager.

Beta. XIII.

UT sapiant satuz fabrorum prandia beta,
O quam sæpe petet vina piperque coquus!

Lactuca. XIV.

CLaudere quæ coenas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

Egna acapna. XV.

SI vicina tibi Nomento rura coluntur,
Ad villam, moneo, rustice, ligna feras.

Rapa. XVI.

HÆC tibi brumali gaudetia frigore rapa,
Quæ damus, in cælo Romulus esse solet.

Coliculi. XVII.

NE tibi pallentes moveant fastidia caules,
Nitrata viridis brassica fiat aqua.

Porri sectivi. XVIII.

FILA Tarentini graviter redolentia porri
Edisti quoties, oscula clausa dato.

Porri capitati. XIX.

MIttit præcipuos nemoralis Aricia porros:
In niveo virides stipite cerne comas.

Napi. XX.

NOS Amiternus ager felicibus educat hortis.
Nursinas poteris parcius esse pilas.

Asparagi. XXI.

MOllis in æquorea quæ crevit spina Ravennâ,
Non erit incultis gratior asparagis.

Uva duracina. XXII.

NON habilis cyathis, & inutilis uva Lyæo,
Sed non potanti me, tibi nectar ero.

Chia ficus. XXIII.

CHIA seni similis Baccho, quem Setia misit,
Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.

Cydonia. XXIV.

SI tibi Cecropio saturata Cydonia melle
Ponentur; dicas hæc melimela licet.

Nuces pineæ. XXV.

POMA fumus Cybeles: procul hinc abfiste, viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

Sorba. XXVI.

SORba fumus, molles nimium durantia ventres:
Aptius hæc puero, quam tibi poma dabis.

Spathalion caryotarum. XXVII.

AUREa porrigitur Jani caryota calendis:
Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

Coctana. XXVIII.

HÆC tibi quæ tortâ venerunt condita metâ,
Si majora forent coctana, ficus erant.

Pruna Damascena. XXIX.

PRUNa peregrinæ carie rugosa senectæ
Sume: solent duri solvere ventris onus.

Caseus lunensis. XXX.

CAseus Etruscæ signatus imagine lunæ
Præstabit pueris prandia mille tuis.

Caseus Vestinus. XXXI.

SI sine carne voles jentacula sumere frugi:
Hæc tibi Vestino de grege massa venit.

Caseus Velabrensis. XXXII.

NON quemcunque focum, nec fumum caseus om-
nem,

Sed Velabrensem qui bibit, ille sapit.

Casei Trebulani. XXXIII.

TREbula nos genuit; commendat gratia duplex,
Sive levi flammâ, sive domamur aquâ.

Luca-

Lucanica. XXXIV.

Filia Picenæ venio Lucanica porca:
Pultibus hinc niveis grata corona datur.

Oliua. XXXV.

HÆC quæ Picenis venit subducta trapetis,
Inchoat atque eadem finit oliua dapes.

Mala citrea. XXXVI.

AUT Corcyraei sunt hæc de frondibus horti,
Aut hæc Massyli poma draconis erant.

Colostrum. XXXVII.

SURripuit pastor quæ nondum stantibus hoedis,
De primo matrum lacte colostrum damus.

Haedi. XXXVIII.

LAscivum pecus, & viridi non utile Baccho,
Det poenas: nocuit jam tener ille deo.

Ova. XXXIX.

CAndida si croceos circumfluit unda vitellos,
Hesperius scombri temperet ova liquor.

Porcellus lactens. XL.

LActe mero pastum pigrae mihi matris alumnum
Ponat, & Ætolo de sue dives edat.

Apyrina & tuberes. XLI.

NON tibi de Libycis tuberes & apyrina ramis,
De Nomentanis sed damus arboribus.

Idem. XLII.

LEcta suburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et vernæ tuberes: quid tibi cum Libycis?

Sumen. XLIII.

ESSE putes nondum sumen: sic ubere largo
Effluit, & vivo lacte papilla tumet.

Pulli gallinacei. XLIV.

SI Libycæ nobis volucres, & phafides essent,
Acciperes: at nunc accipe cortis aves.

Persica nucipersica. XLV.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis:
Nunc in adoptivis Persica cara sumus.

Panis Picentini. XLVI.

Picentina Ceres niveo sic nectare crescit,
 Ut levis acceptus spongia tinget aqua.

Bolus. XLVII.

Argentum atque aurum facile est, lanamque to-
 ganque
 Mittere: boletos mittere difficile est.

Ficedula. XLVIII.

CUM me ficus alat, cum pascor dulcibus uvis,
 Cur potius nomen non dedit uva mihi?

Tubera. XLIX.

Rumpimus altricem tenero quæ vertice terram
 Tubera, boletis poma secunda fumus.

Turdorum corona. L.

Texta rosis fortasse tibi vel divite nardo,
 At mihi de turdis facta corona placet.

Anas. LI.

TOTA quidem ponatur anas: sed pectore tantum,
 Et cervice sapit: cætera redde coquo.

Turtur. LII.

DUM pinguis mihi turtur erit; lactuca valebis,
 Et cochleas tibi habe, perdere nolo famem.

Perna. LIII.

Cæretana mihi fiet, vel massa licebit
 De Menapis: lauti de petasone vorent.

Petasus. LIV.

Musteus est: propera, caros nec differ amicos:
 Nam mihi cum vetulo sit petasone nihil.

Colocasia. LV.

Niliacum ridebis olus, lanasque sequaces,
 Improbæ cum morsu fila manuque trahes.

Jecur anseris. LVI.

Adspice quam tutneat magno jecur anseris majus!
 Miratus dices; hoc, rogo, crevit ubi?

Glis.

Glin. LVII.

TOTA mihi dormitur hyems, & pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Cuniculus. LVIII.

GAudet in effosis habitare cuniculus antris:
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Attagenæ. LIX.

INter sâpores fertur alitum primus
Ionicarum gustus attagenarum.

Gallina altilis. LX.

PAscitur & dulci facilis gallina farinâ,
Pascitur & tenebris; ingeniosa gula est.

Pardix. LXI.

POnitur Ausoniis avis hæc rarissima mensis:
Hanc in lautorum mandere sepe soles.

Columbini. LXII.

NE vicles teneras perduro dente columbas,
Tradita si Cnidie sunt tibi sacra deæ.

Galbula. LXIII.

Galbula decipitur calamis & retibus ales,
Turget adhuc viridi cum rudis uva mero.

Catta. LXIV.

Pannonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas:
Mavult hæc domino mittere dona Pudens.

Pavo. LXV.

MIraris quoties gemmantes explicat alas;
Et potes hunc sævo tradere, dure, coquo?

Phænicopterus. LXVI.

DAT mihi penna rubens nomen; sed lingua gulosis
Nostra sapit: quid si garrula lingua foret?

Phasianus. LXVII.

ARgiva primum sum transportata carinâ:
Ante mihi notum nil, nisi Phasis, erat.

Numidicæ. LXVIII.

ANsere Romano quamvis satur Hannibal effret:
Ipse suas nunquam barbarus edit aves.

Anser.

Anser. LXXIX.

HÆC servavit avis Tarpeii templa Tenantis:
Miraris? nondum fecerat illa deus.

Grues. LXX.

Turbabis versus, nec litera tota volabit,
Unam perdideris si Palamedis avem.

Rusticula. LXXI.

Rustica sim, an perdix, quid refert, si sapor idem est?
Carior est perdix: sic sapit illa magis.

Cygnus. LXXII.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cygnus funeris ipse sui.

Porphyrones. LXXIII.

Nomen habet magni volucris tam parva gigantis:
Et nomen Praefini Porphyrionis habet.

Mullus. LXXIV.

Spirat in advecto, sed jam piger æquore mullus
Languescit: vivum da mare, fortis erit.

Muræna. LXXV.

QUÆ natat in Siculo grandis muræna profundo,
Non valet exustam mergere sole eutem.

Rhombus. LXXVI.

Quamvis lata gerat patella rhombum:
Rhombus latior est tamen patella.

Ostrea. LXXVII.

EBria Bajano veni modo concha Lucrino:
Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

Squilla. LXXVIII.

COEruleus nos Liris amat, quem sylva Maricæ
Protegit: hinc squillæ maxima turba sumus.

Scarus. LXXIX.

HIC scarus, æquoreis qui venit obesus ab undis,
Visceribus bonus est, cætera vile sapit.

Coracinus. LXXX.

PRinceps Niliaci raperis, coracine, macelli:
Pellæ prior est gloria nulla gulæ.

Echinus.

Echinus. LXXXI.

ISTE licet digitos testudine pungat acutâ,
Cortice deposito mollis echinus erit.

Murices. LXXXII.

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas,
Induis; &c, non est hoc satis, esca sumus.

Gobius. LXXXIII.

IN Venetis sint lauta licet convivia terris,
Principium coenæ gobius esse solet.

Lupus. LXXXIV.

LAneus Euganei lupus excipit ora Timavi,
Æquoreo dulces cum sale pastus aquas.

Aurata. LXXXV.

NON omnis laudem pretiumque aurata meretur;
Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Acipensis. LXXXVI.

AD palatinas acipensem mittite mensas;
Ambrosias ornent munera rara dapes.

Lepus. LXXXVII.

INter aves turdus, si quis me iudice certet,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Aper. LXXXVIII.

QUI Diomedæis metuendus setiger agris
Ætolâ cecidit cuspide, talis erat.

Damæ. LXXXIX.

DEnte timentur apri: defendunt cornua cervos.
Imbelles damæ quid nisi præda sumus?

Oryx. XC.

MAtutinarum non ultima præda ferarum
Sævus oryx, constat quot mihi morte canum!

Cervus. XCI.

HIC erat ille tuo domitus, Cyparisse, capistro?
An magis iste tuus, Silvia, cervus erat?

Lalifio. XCII.

CUM tener est onager, solâque lalifio matre
Pascitur; hoc infans, sed breve nomen habet.

Dorcas.

Dorcas. XCIII.

Delictum parvo donabis dorcada nato;
Jactatis solet hanc mittere turba togis.

Caprea. XCIV.

Pendentem summâ capream de rupe videbis;
Casuram speres, decipit illa canes.

Onager. XCV.

Pulcher adest onager, mitti venatio debet
Dentis Erythraei, jam remove finis.

Oleum Venafranum. XCVI.

Hoc tibi Campani sudavit bucca Venasri
Unguentum, quoties sumis, & istud olet.

Garum scombrorum. XCVII.

Exspirantis adhuc scombri de sanguine primo,
Accipe saccosum, munera cara, garum.

Muria. XCVIII.

Antipolitani fateor sum filia thynni:
Essem si scombri, non tibi missa forem.

Mel Atticum. XCIX.

Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti
Pallados a sylvis nobile nectar apis.

Favi Siculi. C.

Cum dederis Siculos mediis de collibus Hyblæ,
Cecropios dicas tu licet esse favos.

Passum. CI.

Cnosia Minoæ genuit vindemia Cretæ
Hoc tibi, quod mulsum pauperis esse solet.

Picatum vinum. CII.

Hæc de vitiferâ venisse picata Vienna
Ne dubites: misit Romulus ipse mihi.

Mulsum. CIII.

Atica nectareum turbatis mella Falernum;
Misceri decet hoc a Ganymede merum.

Albanum. CIV.

Hoc de Cæsareis mitis vindemia cellis
Misit Iuleo quæ sibi monte placet.

Surrentinum. CV.

Surrentina bibis: nec myrrhina picta, nec aurum
Sume: dabant calices hæc tibi vina suos.

Falernum. CVI.

DE Sinuessanis venerunt Massica prelis.
Condita quo queris consule? nullus erat.

Serinum. CVII.

Pendula Pomptinos quæ spectat Setia campos.
Exigua vetulos misit ab urbe cades.

Fundanum. CVIII.

HÆC Fundana tulit felix autumnus Opimæ:
Expressit mustum consul, & ipse bibit.

Trifolinum. CIX.

NON sum de primo, fateor, trifolina Lyæo:
Inter vina tamen septima vitis ero.

Cærubum. CX.

Cæcuba Fundanis generosa coquantur Amyclia
Vitis & in mediâ nata palude vivet.

Signinum. CXI.

Potabis liquidum Signina morantia ventrem:
Ne nimium sistant, sit tibi parca fitis.

Mamertinum. CXII.

Amphora Nestores tibi Mamertina senectâ
Si detur, quodvis nomen habere potest.

Tarracoense. CXIII.

Tarraco, Campano tantum cessura Lyæo,
Hæc genuit Tuscis æmula vina cadis.

Nomentanum. CXIV.

Nomentana meum tibi dat vindemia Bacchum:
Si te Quinctus amat, commodiora bibes.

Spoletinum. CXV.

DE Spoletinis quæ sunt cariota lagenis
Malueris, quam si musta Falerna bibas.

Pelignum. CXVI.

Marfica Peligni mittunt turbata coloni.
Non tu, libertus sed bibat illa tuus.

Acetum. CXVII.

Amphora Niliaci non fit tibi villis aceti:
Esset cum vinum, vilior illa fuit.

Massilianum. CXVIII.

CUM tua centenos expugnet sportula cives.
Fumes Massiliæ ponere vina potes.

Cæretanum. CXIX.

Cæretana Nepos ponat, Setina putabis:
Non ponit turbæ; cum tribus illa bibit.]

Tarentinum. CXX.

Nobilis & lanis, & felix vitibus Aulon
Det pretiosa tibi vellera, vina milli.

Unguentum. CXXI.

Unguentum hæredi nunquam, nec vina relinquo:
Ille habeat nummos, hæc tibi tota dato.

Corona rosea. CXXII.

DAT festinatas, Cæsar, tibi bruma coronas.
Quondam veris erant, nunc tua facta rosa est.

M. VAL. MARTIALIS

* APOPHORETA.

De libro. I.

Ynthesibus dum gaudet eques, dominus-
que senatus,

Dumque decent nostrum pilea sumpta
Jovem;

Nec timet ædilem moto spectare fritillo,

Cum videat gelidos tam prope verna lacus;

Divitis alternas, & pauperis accipe sortes:

Præmia convivæ det sua quisque suo.

Sunt apinæ tricæque, & si quid vilius istis.

Quis nescit? vel quis tam manifesta negat?

Sed quid agam potius madidis, Saturne, diebus,

Quos tibi pro coelo filius ipse dedit?

Vis scribam Thebas, Trojamque, malasque Mycenæ?

Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces.

Quo vis cumque loco potes hunc finire libellum:

Versibus explicitum est omne duobus opus.

Ad lectorem. II.

L Emmata si quæris cur sint adscripta, docebo:

Ut, si malueris, lemmata sola legas.

* *Apophoreta*] Dona, quæ in Saturnalibus dantur convivis domum
ferenda, ab *apophoreo*.

Pugillares citrei. III.

SETA nisi in tenues essemus ligna tabellas,
Essemus Libyci nobile dentis onus.

Quincuplices. IV.

CAEDE juvencorum domini calet area felix,
Quincuplici cerâ cum datur alius honor.

Pugillares eburnei. V.

LAnguida ne tristes obscurant lumina ceræ,
Nigra tibi niveum litera pingat ebur.

Triplices. VI.

TUNC triplices vestros non vilia dona putabis,
Cum se venturam scribet amica tibi.

Pugillares membranei. VII.

ESSE putes ceras, licet hæc membrana vocetur:
Delebis, quoties scripta novare voles.

Vitelliani. VIII.

Nondum legerit hos licet puella,
Noyit quid cupiant Vitelliani.

Idem. IX.

QUOD minimos cernis, mitti nos credis amicæ:
Falleris, & nummos ista tabella rogat.

Chartæ majores. X.

NON est munera quod putes, pusilla,
Cum donat vacuas poeta chartas.

Chartæ epistolares. XI.

SEU leviter noto, seu caro missa sodali,
Omnes ista solet charta vocare suæ.

Loculi eburnei. XII.

HOS nisi de flava loculos implere propectâ
Non decet: argentum villa ligna ferant.

Loculi lignei. XIII.

SI quid adhuc superest in nostri sæce locelli,
Munus erit: nihil est, ipse locellus erit.

Tali eburnei. XIV.

CUM steterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dedisse tibi.

Tessera.

Tessera. XV.

NON sim talorum numero par tessera, dum sit
Major, quam talis, alea saepe mihi.

Turricula. XVI.

QUAE scit compositos manus improba mittere talos,
Si per me misit, nil nisi vota facit.

Tabula lusoria. XVII.

HIC mihi bis Ieno numeratur tessera puncto:
Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Nuces. XVIII.

ALEA parva nuces & non damnosa videntur:
Saepe tamen pueris abstulit illa nates.

Theca calamaria. XIX.

SORTITUS thecam calamis armare memento:
Caetera nos dedimus, tu leviora para.

Calculi. XX.

INSIDIOSORUM si ludis bella latronum,
Gemmeus iste tibi miles & hostis erit.

Graphiarum. XXI.

HAEC tibi erunt armata suo graphiaria ferro.
Si puero dones, non leve munus erit.

Dentiscalpium. XXII.

LENTISCUM melius: sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna levare potest.

Auriscalpium. XXIII.

SI tibi morosa pruriginē verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

Acus aurea. XXIV.

TENUIA ne madidi violent bombycin crines,
Figat acus tortas sustineatque comas.

Pecten ad calvam. XXV.

QUID faciet nullos hic inventura capillos
Multifido buxus quae tibi dente datur?

Sapo. XXVI.

CAUSTICA Teutonicos accendit spuma capillos:
Captivis poteris cultior esse comis.

Mattiaca pile. XXVII.

SI mutare paras longevos cana capillos;
Accipe Mattiacas (quo tibi calva?) pilas.

Umbella. XXVIII.

ACCipe quæ nimios vincant umbracula soles;
Sic licet & ventus, te tua vela tegent.

Gausia. XXIX.

IN Pompeiano tecum spectabo theatro;
Nam ventus populo vela negare solet.

Venabula. XXX.

EXcipient apros, expectabuntque leones;
Intrabunt urso, sit modo firma manus.

Cultor venatorius. XXXI.

SI dejecta gemes longo venabula rostro,
Hic levis in grandem cominus ibit aprum.

Parazonium. XXXII.

Militiæ decus hoc, & grata nomen honoris;
Arma tribuniciū cingere digna latas.

Pugio. XXXIII.

PUGIO, quem curvis signat brevis orbita venis;
Stridentem gelidis hinc Salo tinxit aquis.

Fala ex ense. XXXIV.

PAX me certa ducis placidos curvavit in usus;
Agricola nunc sum, militis ante fui.

Sagittacula. XXXV.

CUM fieret tristis solvendis auctio nummis;
Hæc quadringentis millibus emptæ fuit.

Ferramenta tensoria. XXXVI.

TONDendis hæc arma tibi sunt apta capillis;
Unguibus hæc longis utilis; illa genis.

Scrupium. XXXVII.

CONstrictos nisi das mihi libellos;
Admittam tineas trucesque blattas.

Fasces calamorum. XXXVIII.

DAT chartis habiles calamos Memphitica tellus;
Texantur reliquæ tecta palude tibi.

Candela.

Candela. XXXIX.

A Ncillam tibi fore dedit lucerna,
Totas quæ vigil exigit tenebras.

Lucerna polymyxos. XL.

I Llustrem cum tota meis convivia flammis,
Totque geram myxas, una lucerna vector.

Cereus. XLI.

H IC tibi nocturnos præstabit cereus ignes:
Subducta est puero namque lucerna tuo.

Candelabrum Corinthium. XLII.

N Omina candelæ nobis antiqua dederunt:
Non norat parcos uncta lucerna patres.

Candelabrum ligneum. XLIII.

E SSE vides lignum? serves nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

Pila paganica. XLIV.

H EC quæ difficilis turgēt paganica pluma,
Folle minus laxa est, & minus arcta pila.

Pila trigonalis. XLV.

S I me mobilibus scis expulsare sinistris,
Sum tua: si nescis, rustice, redde pilam.

Folle. XLVI.

I TE procul, juvenes: mitis mihi convenit ætas:
Folle decet pueros ludere, folle senes.

Halteres. XLVII.

Q UID pereunt stulto fortes haltere læerti?
Exercet melius vinea fossa viros.

Galericulum. XLVIII.

N E lutet imbundum nitidos ceteros capillos,
Hæc poteris madidas condere pelle comas.

Strigiles. XLIX.

P Ergamus has misit, curvo diffingere ferro,
Non tam sæpe teret lintea sulco tibi.

Gustus cornutus. L.

G Estavit modo fronte me juvenis,
Verum rhinocærota me putabis.

Rhinoceros. LI.

Nuper in Ausonia domini spectatus arena
Hic erit ille tibi, cui pila caurus erat.

Gremitaculum. LII.

Si quis plorator collo tibi vernula pender,
Hæc quatiat tepera garrula fistra manu.

Flagellum. LIII.

Proficies nihil, hoc cædas licet usque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

Dentifricium. LIV.

Quid mecum est tibi? me puella sumat.
Emptos non soleo polire dentes.

Myrobalanum. LV.

QUOD nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento constat, & ex balano.

Aphronitrum. LVI.

Rusticus es? nescis quid Græco nomine dicar.
Spuma vocor nitri. Græcus es?

Opobalsama. LVII.

Balsama me capiunt, hæc sunt unguenta virorum.
Delicias Nini vos redolet nurus.

Laterna cornea. LVIII.

DUX laterna viæ clausis feror aurea flammis,
Et tuta est gremio parva lucerna meo.

Laterna ex vesicâ. LIX.

Cornea si non sum, numquid sum fuscior? aut me
Vesicam contra qui venit esse putat?

Fistula. LX.

QUID me compactam ceris & arundine rides?
Quæ primum structa est fistula, talis erat.

Tibia. LXI.

EBria nos madidis rumpit tibia buccis:
Sæpe duas pariter, sæpe monaulon habet.

Solea lanata. LXII.

Desuerit si forte puer, soleasque libebit
Sumere; pro puero pes erit ipse sibi.

Mamil-

Mamillare. LXIII.

TAurino poteras pectus contingere tergo:
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Muscaria pavonina. LXIV.

LAmbere quæ turpes prohibet tua prandia muscas,
Alitis eximie cauda superba fuit.

Copta Rhodia. LXV.

PEccantis famuli pugno ne percutere dentes:
Clara Rhodos coptam quam tibi misit, edat.

Porcus. LXVI.

ISTE tibi faciet bona Saturnalia porcus,
Inter spumantes ilice pastus apros.

Muscarium bubulum. LXVII.

Sordida si flavo fuerit tibi pulvere vestis,
Colligat hunc tenui verberare cauda levis.

Botulus. LXVIII.

QUI venit botulus medio tibi tempore brumæ,
Saturni septem venerat ante dies.

Psittacus. LXIX.

PSittacus a vobis aliorum nomina discam:
Hoc didici per me dicere, Cæsar, ave.

Luscinia. LXX.

FLET Philomela nefas incesti Tereos, & quæ
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

Pica. LXXI.

PICA loquax certâ dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis ayem.

Cavia. LXXII.

SI tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hic habitare potest.

Narthecium. LXXIII.

ARTis ebur medicæ narthecia cernis habere
Munera, quæ cuperet Paccius esse sua.

Flagra. LXXIV.

LUDite, lascivi, sed tantum ludite, servi:
Hæc signata mihi quinque diebus erunt.

Forsale. LXXV.

INvisæ nimirum pueris, gratæque magistris,
Clara Prothetico munere ligna sumus.

VIX Perse. LXXVI.

NE mendica ferat barbati prandia nodi,
Dormiat & denico cum cane, peri rogat.

Scopae. LXXVII.

IN pretio scopis refatur palma fuisse,
Sed pretium scopis nunc inalecta dabunt.

Scalptorium. LXXVIII.

Defendet manus hæc scapulas mordente molesto
Pulice, vel si quid pulice fordidit.

Manuale. LXXIX.

NE toga barbato facit vel pectus liberos,
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

Lectus pavoninus. LXXX.

Nomina dæc ipse pietis pulcherrima pennis
Nunc Judæis avis: sed prius Argus erat.

Ephippium. LXXXI.

Stragula succum, venator, sume veneti,
Nam solet a nudo surgere ficus equo.

Stibadia. LXXXII.

Accipe laeta scriptum tessudine signa,
Octo capit: veniat, quinquis amicus erit.

Gustatorium. LXXXIII.

Foemineum nobis cherson si credis inesse,
Deciperis: pelagi mascula præda sumus.

Mensa laeva. LXXXIV.

Accipe felices, Atlantici montis, sylvas:
Aurea qui cederis dona, minora dabit.

Mensa aeterna. LXXXV.

NON sum crispæ quidem, nec sylvæ illa Maure:
Sed æthere laus et maligni dapes.

Dentes taurini. LXXXVI.

Grandia taurorum portant qui corpora, queris
An Ebyæ possint sustinuisse trabes?

Quincu-

Quincupedat. LXXXVII.

PUNCTA notis illex, & acuta cuspidē clauā,
Sæpe redemptoris prodere furta solet.

Pocula archetypa. LXXXVIII.

NON est ista recens, nec nostri gloria cœli:
Primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

Calices. LXXXIX.

NOS sumus audacis plebeia torcumata vitæ,
Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

Phiala aurea calata. XC.

QUAMVIS Callaico rubeam generosa metallo,
Glorior arte magis; nam Myos iste labor.

Calices Vatini. XCI.

VILLA fatoris calicem monumenta Vatini
Accipe: sed natus longior ille fuit.

Lances chrysendeta. XCI.

GRANDIA ne viola parvo chrysendeta mullo;
Ut minimum, libras debet habere duas.

Vasa Aratina. XCII.

ARETINA nituis ne spernas vasa, monemus:
Lautus erat Tuscis Porfena sicilibus.

Balsanda. XCIV.

BARBARA de pictis veni balsanda Britannis:
Sed me jam mavult dicere Roma suam.

Panaca. XCV.

SI non ignota est docti tibi terra Catulli,
Potanti testa Rhetica vira mea.

Boletaria. XCVI.

CUM mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, (pudet, neu) iervio coliculis.

Calices Surrentini. XCVII.

ACCIPERE non vili calices de pulvere natos;
Sed Surrentina læve torcumata rotæ.

Colum nivarum. XCVIII.

SETINOS, mones, nostra nive frange triones;
Pauperiore mero tingere lina potes.

Saccus niviarius. XCIX.

A Tenuare nives norunt & linthea nostra
Frigidior colo non salit unda tuo.

Urceoli ministratorii. C.

F Rigida non desit, non deerit calda petenti:
Sed tu morosa ludere parce siti.

Urceus fictilis. CI.

H IC tibi donatur pandâ ruber urceus ansa:
Stoicus hoc gelidam Fronto petebat squam.

Calathi. CII.

N OS Satyri, nos Bacchus amat, nos ebria tigris
Perfusus domini lambere docta pedes.

Calices Saguntini. CIII.

Q UÆ non sollicitus teneat seruetque minister,
Sume Saguntino pocula ficta luto.

Calices gemmati. CIV.

G Emmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum,
Aspice quot digitos exiit iste calix.

Ampulla potoria. CV.

H AC licet in gemma, quæ servat nomina Cosmi
Luxuriose bibas, si foliata sitis.

Chrysellina. CVI.

F Rangere dum metuis, frangis crystallina: peccant
Securæ nimium, sollicitæque manus.

Nimbus vitreus. CVII.

A B Jove qui veniet miscenda ad pocula, largas
Fundet nimbus aquas; hic tibi vina dabit.

Myrrhina. CVIII.

S I calidum potas, ardenti myrrha Falerno
Convenit, & melior sit sapor inde mero.

Patella Cumana. CIX.

H ANC tibi Cumano rubicundam pulvere testam
Municipem misit casta Sibylla suam.

Calices vitrei. CX.

A Spicis ingenium Nili: quibus addere plura
Dum cupir, ah, quoties perdidit auctor opus!

Lagena

Lagena nivaria. CXI.

S Poletina bibis, vel Maris condita cellis:
Quo tibi decoctæ nobile frigus aquæ?

Nives. CXII.

NON potare nivem, sed aquam potare rigentem:
De nive, commenta est ingeniosa fœtis.

Idem. CXIII.

M Affiliæ fumos miscere nivalibus undis
Parce, puer, constet ne tibi plaris aqua.

Ligula argentea. CXIV.

QUAMVIS me ligulam dicant equitesque patresque:
Dicor ab indoctis lingula Grammaticis.

Cochleare. CXV.

SUM cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis:
Numquid scis potius cur cochleare vocer?

Annuli. CXVI.

ANTE frequens, sed nunc rarus nos donat amicus:
Felix cui comes est non alienus eques.

Dactylorhœca. CXVII.

SÆPE gravis digitis elabitur annulus unctis:
Tuta meâ fiet sed tua gemma fide.

Toga. CXVIII.

ROMANOS rerum dominos, gentemque togatam
Ille facit, magno qui dedit astra patri.

Idem. CXIX.

SI matutinos facile est tibi rumpere somnos:
Attrita venit sportula sæpe togâ.

Endromis. CXX.

PAUPERIS est munus, sed non est pauperis usus:
Hanc tibi pro togulâ mittimus endromida.

Canusina fusca. CXXI.

HÆC tibi turbato Canusina simillima mulso
Munus erit, gaude: non cito fiet anus.

Bardocucullus. CXXII.

GALLIA Santonico vestit te bardocucullo:
Cercopithecorum pœnula nuper erat.

Canusina

Canisina rufa. CXXIII.

ROMA magis fuscis vestitur, Gallia, rufis:
Et placet hic pueris militibusque color.

Paenula scortea. CXXIV.

INGrediate viam coelo licet usque sereno,
Ad subitas nunquam scortea desit aquas.

Lacernae coccinea. CXXV.

SI Veneto, Praemove faves, quid coccinea sumis?
Ne has ita transuga sorte, vide.

Pileus. CXXVI.

SI possem, totas cuperem mille lacernas:
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

Lacerna Baetica. CXXVII.

NON est lana mihi mendax, nec mutor alieno:
Si placeant Tyria, me mea tinxit ovis.

Caenatoria. CXXVIII.

NEC fors sunt nobis, nec sunt vadimonia nota:
Hoc opus est pictis accubuisse toris.

Lana. CXXIX.

TEMPora brumuli non multum lievia profunt:
Calfaciunt villi pallia vestra mei.

Lacernae albae. CXXX.

AMphitheatrales nos commendamur ad usus,
Cum tegit argentes alba lacerna togas.

Gausapa villosa, vel mantile. CXXXI.

NObilis villosa tegant tibi lintea circum:
Orbis in nostris circulus esse potest.

Cuculli Liburnici. CXXXII.

Jungere nescitis nobis, o stulte, lacernas:
Indueris albas, erue Callaicas.

Udones Cilicis. CXXXIII.

NON hos lana decit, sed olentis barba maris:
Cinypho poterit planis latere sinu.

Synthesis. CXXXIV.

DUM toga per quinque gaudet requiescere lucas,
Hos poteris cultus lumere iure tuo.

Focale. CXXXV.

SI recitaturus dederō tibi forte libellum,
Hoc focale tuas afferat auriculas.

Tunica Patavina. CXXXVI.

VELLERA cum sumant Patavina multa triticea,
Et pingues tunicas terra secare potest.

Spongia. CXXXVII.

HÆC tibi forte datur tergendis spongia mensis
Utilis, expresso cum levis imbre tumet.

Pænula gausapina. CXXXVIII.

IS mihi candor inest, villorum gratia tanta est,
Ut me vel mediā sumere melle velis.

Cervical. CXXXIX.

TInge caput nardi folio, cervical olebit,
Perdidi unguentum cum coma, pluma tenet.

Ladices. CXL.

NUDO fragula ne toro paterent,
Junctæ nos tibi venimus sorores.

Cubicularia polymita. CXLI.

HÆC tibi Memphis tellus dat munera: victa est
Pectine Niliaco jam Babylonis acus.

Vizana. CXLII.

LONGA satia tunc sum; dulci sed pondere venter
Si tumeat, nam tunc tibi zona brevis.

Gausape quadratum. CXLIII.

LODICES mittet docti tibi terra Catulli;
Nos Helicaonia de regione sumus.

Semicinctum. CXLIV.

DET tunicam dives, ego te præcingere possum;
Efferam si locuples, munus utrumque darem.

Lana amethystina. CXLV.

EBRIA Sidonia cum sim de sanguine concha,
Non video quare sobria lana vocer.

Lana rubra. CXLVI.

VELLERIBUS primis Apulia, Parmis secundis
Nobilis; Altiſſum tertis laudat ovis.

Lana Phrygia. CXLVII.

NOS Lacedæmonia pastor donavit amica:
Deterior Leda purpura matris erat.

Lana Polentina. CXLVIII.

NON tantum pullo lugentes vellere lanas,
Sed solet & calices hæc dare terra suos.

Idem. CXLIX.

LANA quidem tristis, sed tonsis apta ministris,
Quales non primo de grege mensa vocat.

Tomentum Lingonicum. CL.

OPPressæ nimium vicina est fascia plumæ?
Vellera Lingonicis accipe raso sagis.

Tomentum circense. CLI.

TOMENTUM concisa palus circense vocatur:
Hæc pro Lingonico stramina pauper emit.

Pluma. CLII.

LASSUS Amyclæa poteris requiescere pluma,
Interior cycni quam tibi lana dedit.

Fœnum. CLIII.

FRAUDATA tumeat facilis tibi culcita mula,
Non venit ad duros pallida cura toros.

Tintinnabulum. CLIV.

REDDE pilam, sonat æs thermarum: ludere pergis?
Virgine vis sola lotus abire domum.

Discus. CLV.

SPLENDIDA cum volitent Spartani pondera disci,
Este procul, pueri: sit semel ille nocens.

Cithara. CLVI.

REDDIDIT Eurydicen vati: sed perdidit ipse
Dum sibi non credit, nec patienter amat.

Idem. CLVII.

DE POMPEIANO saepe est ejecta theatro,
Quæ duxit sylvas, deinquitque feras.

Plautra. CLVIII.

FERVIDA ne trito tibi pollice pustula surgat:
Exornent docilem garrula plectra lyram.

Trochus.

IXXIO Trochus. CLIX.

INDUCENDA rota est: das nobis utile munus:
Iste trochus pueris, at mihi canthus erit.

IXXIO Idem. CLX.

GARRULUS in laxo cur annulus orbe vagatur;
Cedat ut argutis obvia turba trochis.

Signum Victoriae. CLXI.

HÆC illi sine sorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit, decies adde Falerna, puer.

Sauroctonos Corinthius. CLXII.

AD te reptanti, puer infidiose, lacertæ
Parce: cupit digitis illa perire tuis.

Hyacinthus in tabulâ pictus. CLXIII.

FLESTIT ab inviso morientia lumina disco
Oebalius, Phœbi culpa dolorque, puer.

Persona Germanica. CLXIV.

SUM figuli lusus rufi persona Batavi
Quæ tu derides, hæc timet ora puer.

Hercules Corinthius. CLXV.

ELIDIT geminos infans, nec respicit angues
Jam poterat teneras hydra timere manus.

Hercules fistilis. CLXVI.

SUM fragilis: sed tu, moneo, ne sperne sigillum.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

Europa picta. CLXVII.

MUTARI melius tauro, pater optime divum;
Tum poteras, Iô cum tibi vacca fuit.

Minerva argentea. CLXVIII.

DIC mihi, virgo ferox, cum sit tibi cassis & hasta,
Quare non habeas regida? Cæsar habet.

Leander marmortus. CLXIX.

CLAMABAT tumidis audax Leander in undis,
Mergite me, fluctus, cum rediturus ero.

Sigillum gibberi fistile. CLXX.

EBRIUS hæc fecit terris, puto, monstra Prometheus;
Saturnalitio lussit & ipse luto.

Homeri

Homeri Batrachomyomachia. CLXXI.

Perlege Maeonici cantatas carmine raras,
Et frontem nugis solvere discis meis.

Homerus in membranis. CLXXII.

Ilias, & Priami regnia inimicus Ulysses;
Multiplici pariter condita pelle latent.

Virgili rufex. CLXXIII.

Accipe secundi culicem, studiose, Maronis
Ne nugis posita Arma virumque tangas.

Memandri Thais. CLXXIV.

Hæc primum juvenum lascivos ludit amores,
Nec Glycera, vere Thais amica fuit.

Virgilius in membranis. CLXXV.

Quam brevissimum cepit membrana Maronem
Ipsius vultus prima tabella gerit.

Ciceroni in membranis. CLXXVI.

Si comes ista tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

Propertius. CLXXVII.

Cynthia, secundi carmen juvenile Propertij
Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

Livius in membranis. CLXXVIII.

Pellibus exiguis arctatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.

Salustius. CLXXIX.

Hic erit, ubi perhibent doctorum condita virorum,
Prima Romana Crispus in historia.

Ovidii Metamorphosis in membranis. CLXXX.

Hæc tibi multiplicique structa est massa tabellæ,
Carmina Nasonis quinque decemque gerit.

Tibullus. CLXXXI.

Usque amatorum Nemeſis lasciva Tibullum
In tota juveni quem nihil esse domo.

Leconus. CLXXXII.

Sunt quidam, qui me dicunt non esse poetam
Sed, qui me vendit, bibliopola putat.

Catullus.

Catullus. CLXXXIII.

Tantum magna suo debet Verona Catullo,
Quantum parva suo Mantua Virgilio.

Calvi de aqua frigida usu. CLXXXIV.

HÆC tibi quæ fontes & aquarum nomina dicit,
Ipsa suas melius charta notabit aquas.

Mula pumile. CLXXXV.

HIS tibi de mulis non est metuenda ruina;
Altius in terra pene sedere soles.

Catella Gallica. CLXXXVI.

Delicias parvæ si vis audire catellæ,
Narranti brevis est pagina tota mihi.

Astures. CLXXXVII.

HIC brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus Astur equus.

Canis vertagus. CLXXXVIII.

NON tibi, sed domino venatur vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Singo. CLXXXIX.

Callidus emissas eludere simius hastas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus essem.

Cæsus. CXC.

SUME Cytheriæ medicatum nectare ceston;
Ussit amatorem balteus iste Jovem.

Cymbala. CXCI.

ÆRA Celæ patris lugentia matrix amores
Esuriens Gallus vendere sæpe solet.

Notarius. CXCII.

Currant verba licet, manus est velocior illis;
Nondum lingua suum, dextra peregit opus.

Concha. CXCIII.

LÆvis ab æquoræ cortex Mærentica concha
Fiat; inoffensa curret arundo viâ.

Morio. CXCIV.

NON mendax stupor est, nec fingitur arte dolosa;
Quisquis plus justo non sapit, ille sapit.

INDEX

Caput

Caput arictinum. CXC.

Mollia Phryxæ secuiſti colla marini.
Hoc meruit, tuniceam qui tibi ſæpe dedit?

Pumilio. CXCVI.

Si ſolum ſpectes hominis caput, Hectora credas:
Si ſtancem videas, Aſtynacta putes.

Parma. CXCVII.

Hæc quæ ſæpe ſolet vinci, quæ vincere raro,
Parma tibi, ſcutum pumillonis erat.

Decipiter. CXCVIII.

Prædo fuit voluerum, ſatullus nunc aucupis: idem
Decipis, & captas non tibi miceret aves.

Opſonator. CXCIX.

Dic quous, & quanti cupias coenare, nec unum
Addideris verbum: coena parata tibi eſt.

Calami aucupatorii. CC.

Non tantum calamis, ſed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita creſcit arundo manu.

Cor bubulum. CCI.

Pauper cauſidicus nullos referentia nummos
Carmina cum ſcribas, accipe cor quod habes.

Coquus. CCII.

Non ſatis eſt ars ſola coquo, ſervire palato:
Namque coquus domini debet habere gulam.

Graticula cum veru. CCIII.

Parva tibi curvâ craticula ſudet oſella;
Spumeus in longâ cuspide fumet aper.

Piſtor dulciarius. CCIV.

Mille tibi dulces operum manus iſta figuras
Exſtruit: huic uni parex laborat apis.

Jentacula. CCV.

Surgite, jam vendit pueris jentacula piſtor,
Criſtataeque ſonant undique lucis aves.

INDEX.

I N D E X

Rerum et Verborum

Quæ in Notulis explicantur.

A.		Albanæ olive	9, 19
A		Albula cana	1, 13
A		Albus	1, 48
A		Alcinous	4, 54
Abolla		Alca	5, 79
Acidalius nodus		Amethyfinatus	2, 39
Addicere		Amphitheatrales magistri	11, 43
Ad digitum concurrere		Argonautæ	3, 59
Ægeria		Amyclæa corona	9, 53
Ægis		Anaglypta	4, 33
Æmia via		Analecta	7, 17
Æmiliæ gentes		Annæ Perennæ nemus	4, 54
Æolium pecus		Annulus	8, 5
Africani magni		Antepolitani thynni	4, 76
Agitatorum colores		Apinæ	1, 92
Albana commessatio		Apollinis templum	12, 3
3		X	Aqua

INDEX.

Aqua virgo	5, 20	Calculi	8, 43
Ara frequens cornibus		Calda	1, 12
	Spect. 1	Caledonius ursus	Spect. 9
Ara candidæ & nigre	9, 70	Calendæ Germanicæ	9, 2
Arcas pius	9, 26	————Juliz	12, 29
Archetypa	8, 6	————Martiz	10, 24
Arctare atria imaginibus		Callaicum aurum	4, 33
	2, 62	Calydonius aper	1, 85
Arctoua	5, 63.	Campæ marinæ	9, 30
Ardelio	4, 68	Cancris menses	5, 66
Aretina testa	1, 46	Candida cultu Roma	8, 61
Argiletum	1, 3	Canufinatus	9, 18
Arincinus clivus	2, 16	Capillati	3, 50
Armaz chartæ	10, 19	Capitolinæ dapes	12, 40
Affacia aula	9, 27	Cappadocæ viles	5, 73
Ascaules	10, 3	Caryota	8, 32
Atria Neronis	Spect. 2	Castalius fons	4, 12
Atthides	1, 62	Catasta	6, 25
Auctio	9, 3	Cathedræ	1, 64
Augustus mensis	9, 2	Cathedralitii ministri	10, 13
	B	Cecropius senex	10, 32
		Celcurma	3, 59
		Centumviri	6, 29
Babylon	Spect. 1	Ceroma	5, 60
Bactice lanæ	5, 37	Cestos	6, 12
Balcone	5, 65	Charistia	9, 42
Balneum	9, 56	Charta virgo	1, 57
Barba	3, 6	Chia	7, 21
Barbari	Spect. 1	Chimera	Spect. 25
Bardocucullus	1, 46	Chrysendeta	2, 37
Bes	11, 22	Cilicum pomaria	8, 14
Bessalis scutula	8, 67	Cinis	1, 1
Bibere ad numerum literarum nominis	8, 48. 9, 73	Cinyphus	7, 77
Bovillæ	4, 5	Circulatrix lingua	10, 3
Britanni	11, 32	Cirrata pellis	10, 57
Busta	12, 59	Citrum	9, 44
	C	Clavus	5, 17
		Cleonæum sydus	4, 50
		Clepsydra	6, 28
		Clinicus	1, 29
		Cochana	4, 76
		Calvus	
Alabra lyra	5, 30		
Calculator	10, 57		

INDEX.

Caelius mons	12, 17	Exercitatio ad palum	7, 26
Coenaculum	1, 88		
Columnæ Vipsianæ	4, 14		
Compedes	9, 18		
Conchis	5, 39		
Consulare vinum	7, 63		
Consulares fasti	1, 16		
Conturbare	9, 3		
Coronis	10, 11		
Corycius nimbus	9, 28		
Cothurnus	8, 13		
Crispinus	7, 81		
Cuneus	1, 25		
Cyllarus	8, 21		
D.			
D Amascena	5, 18		
Delphis	9, 30		
Deunces	12, 25		
Diaria	11, 64		
Diatreta	12, 39		
Digitum sustulit	5, 57		
Dii palatini	5, 19		
Dogmata	1, 9		
Domini	4, 23		
Ducere vultus	1, 35		
Dulichius canis	11, 43		
E.			
E Lænor	11, 48		
Endromis	4, 15		
Eryo	Spec. 5		
Epaphæro	8, 49		
Epidipnida	11, 17		
Equestris census	5, 38		
Erigones canis	11, 43		
Εὐαπολίαν	2, 5		
Evocati milites	4, 4		
Europe	2, 12		
F.			
F Aces	8, 42		
Falcifer Tonans	5, 16		
Falernum	1, 19		
Fasti	8, 12		
Fidiculæ	5, 48		
Follis	4, 15		
Fors	10, 28		
Fortuna Redux	8, 61		
Frangere toros	4, 7		
Fresæ fabæ	4, 48		
Frons perticata	5, 12		
— pumicata	1, 57		
Fucinus lacus	Spec. 6		
Fumos vendere	4, 5		
G.			
G Ades	1, 52		
Galba	10, 86		
Garum	6, 68		
Gelasius	7, 21		
Gerres	3, 60		
Gladiatores	5, 24		
Gustus	10, 45		
H.			
H Arpasta	4, 15		
Helciarîi	4, 54		
Heliades	4, 49		
Helice	4, 3		
Hesperides	4, 54		
Hexaphorum	2, 56		
Hirpinus	3, 55		
Hoplomachus	8, 69		
Hybla	2, 36		
Hyperboreus	4, 3		
X 2	1.		

INDEX.

de motu I.

M.

J Anus 8, 2. 10, 28
 Idumææ palmæ 10, 47
 Imputare 5, 75
 Incitatus 11, 1
 Inscripti 8, 70
 Inſitor 7, 50
 Inſular 4, 32
 Interjungere 2, 5
 Julia lex 5, 70
 Julia teſta 6, 29
 Jua trium liberorum 2, 63
 Jura theatralis loci 5, 23
L Acheſis 1, 73
 Lacones Ledæi 1, 32
 Laetana fax 1, 25
 Lanificæ puellæ 4, 44
 Lanista 6, 59
 Lapis 1, 13
 Lar 1, 61. 64
 Latro vitreus 7, 58
 Lectius 3, 8
 Lemna 10, 54
 Libertinæ opes 5, 13
 Libitina 10, 83
 Liburnus 1, 42
 Libycæ meſſes 6, 63
 Lingula 2, 25
 Locarii 5, 24
 Lotos 8, 48
 Lunata planta 2, 25
 Luperci 4, 23
 Luſtrum 1, 82
 Luſtrum ingens 4, 1
 Lygdes 6, 12

M Achaones 2, 14
 Mandræ 5, 22. 7, 58
 Manes 1, 93. 6, 16
 Mappa 2, 30
 Matutina arena 10, 25
 Mauri orbes 9, 18
 Mauri picti 10, 6
 Mausolea Spect. 1
 Mecænas 8, 53
 Meta lactis 1, 37
 Metreta 5, 16
 Miſſio Spect. 28
 Mola falſa 7, 46
 Molorchus 4, 54
 Muſſum 9, 74

N.

N Eroniana maſſa 12, 47
 Nidi 7, 15
 Niliaca juvenca 8, 76
 Nomas 8, 52
 Notarius 10, 57
 Nuces 5, 79
 Numiſmata 1, 12

O.

O Ceanus 5, 23
 Odryſii triones 7, 64
 Oſteus roguſ 9, 49
 Olympias 10, 23
 Opimianum vinum 1, 25
 Orciniana ſponda 10, 5

P.

P Eſtanæ roſæ 5, 37
 Paganica 4, 15
 Palmata

INDEX.

Palmata toga	7, 2	Santonica virga	9, 74
Parrhasia domus	7, 47	Satisfacere	12, 63
Parrhasia urfa	4, 10	Saturnalia	11, 7
Pater chartæ	1, 57	Saryri	10, 84
Pensio	3, 29	Scorpus	11, 1
Petilianæ regna	12, 47	Scriptula	4, 76
Philippi porticus	5, 46	Scutula	8, 67
Phlegræa victoria	8, 73	Sellaria popinæ	5, 65
Phoenix	5, 7	Septa	2, 12
Pileus	2, 46. 11, 7	Septitianum argentum	4, 76
Pimpleis	11, 4	Serapis	9, 23
Plumbea felibra	1, 80	Setinum	6, 63
Pollinctor	10, 83	Sextans	12, 25
Pons & clivus	10, 5	Sibylla Euboica	9, 23
Porrexit pedes	9, 65	Sigma	10, 45
Prætoricia corona	8, 32	Sistrata turba	12, 26
Prima pila	10, 75	Soleæ	8, 56
Primipili munus	1, 76	Sophos	1, 3
Pulpita	1, 64	Soteria	12, 46
Purpura	10, 5	Spoletina	6, 66
Pyramides	Spec. 1	Sponsio	11, 1

Q.

Q	Uadrans	9, 35	Stropha	3, 7
	Quadringenta	5, 38	Subsellia	5, 8
	Quincunx	2, 1	~~Synthesia~~	5, 38
			Supposititius gladiator	5, 24
R.			Synthesia	6, 21
			Syrma	4, 40

R.

R EX	2, 15		
Rheni nodi	5, 37		T.
Rhombus	9, 23		
Rhytium	2, 28	T Erentos	1, 60
Ronchus	1, 9	Tessera	8, 73
Rudis	3, 32	Thermæ	9, 56

S.

S Agatus	6, 10	Tomus	1, 57
Sagunti synthesis	4, 38	Triens	9, 67
Salarium	3, 7	Trigon	4, 15
			Tr-

T.

T erentos	1, 60
Tessera	8, 73
Thermæ	9, 56
Theta	7, 30
Tholus	1, 61
Toga	6, 48.
Tomus	10, 44
Triens	1, 57
Trigon	9, 67
	4, 15
	Tn-

.X-1097

V	Aticana vina	1, 19
	Vatinia	10, 3

F I N I S.

EX 13

Rhytidium
 Rhytidium
 Rhytidium

2

BOOKS printed for B. and B. BARKER,
at the College-Arms in the Bowling-Al-
ley, near the King's School at West-
minster,

PUBLII Terentii Afri Comœdiæ ad Editionem
Faernianam, & Harii, & Bentleyi castiga-
tiones emendatæ, & notulis illustratæ partim no-
vis, partim ex Donato, Dacierâ, &c. excerptis
per Thomam Fitzgerald, A. M.

Hebraicæ Grammatices Rudimenta.

**Grammatica Busbeiana, auctior & emenda-
tior, i. e. Rudimentum Grammaticæ Græco-
Latinae Metricum.**

Græcæ Grammaticæ Compendium.

**Epigrammatum Græcorum ex *Ἀνθολογία* e-
ditâ, MS. Bodleianâ, aliisque Autoribus Dele-
ctus.**

Poematum Græcorum minorum Delectus.

**Isocratis ad Demonicum, & Panegyricus;
& Demosthenis Olynthiaca Secunda.**

**Tragoediæ Græcæ tres: Æschyli Choephoræ,
Electra Sophoclis, & Electra Euripidis.**

Rudimentum Grammaticæ Latinae Metricum.

The Construction of the Latin-Verse Grammar.

A Short Introduction to Grammar.

An

BOOKS printed for B. and B. BARKER.

An English Introduction to the Latin Tongue.

Xenophontis de Cyri Institutione Libri octo. Græca recognovit, cum Codice MS. Oxoniensi & omnibus fere libris Editis contulit, plurimis in locis emendavit, Versionem Latinam reformavit, observationibus suis, Tabulaque Geographica auxit & illustravit; Notas H. Stephani, Leunclavii, Æ. Porti & Mureti recensitas & castigatas, Variantium Lectionum delectum, Indicesque necessarios adjunxit Thomas Hutchinson, A. M. Editio Tertia.

Sophoclis Tragediæ, Ajax & Electra, novâ Versione donatæ, Scholiisque veteribus, tam antehac quam nunc primum editis, illustratæ. Accedunt notæ perpetuæ, & variæ lectiones. Opera Thomæ Johnson, A. M.

Justinus de Historiis Philippicis, & totius Mundi Originibus; in usum serenissimi Delphini.

Poematia, Latinè partim reddita, partim scripta: a V. Bourne, Collegii Trinitatis apud Cantabrigienses aliquando Socio.

Ignoramus. Comœdia coram Rege Jacobo Primo, & totius Angliæ Magnatibus, ab Academicis Cantabrigiensibus habita. Auctore M^{ro} Ruggle, Aulae Clarenfis, M. A. Editio prioribus omnibus emendatior. Huic Editioni accessit Actus quintus, ut habitus ab Alumnis Regiis Westmonasterii.

